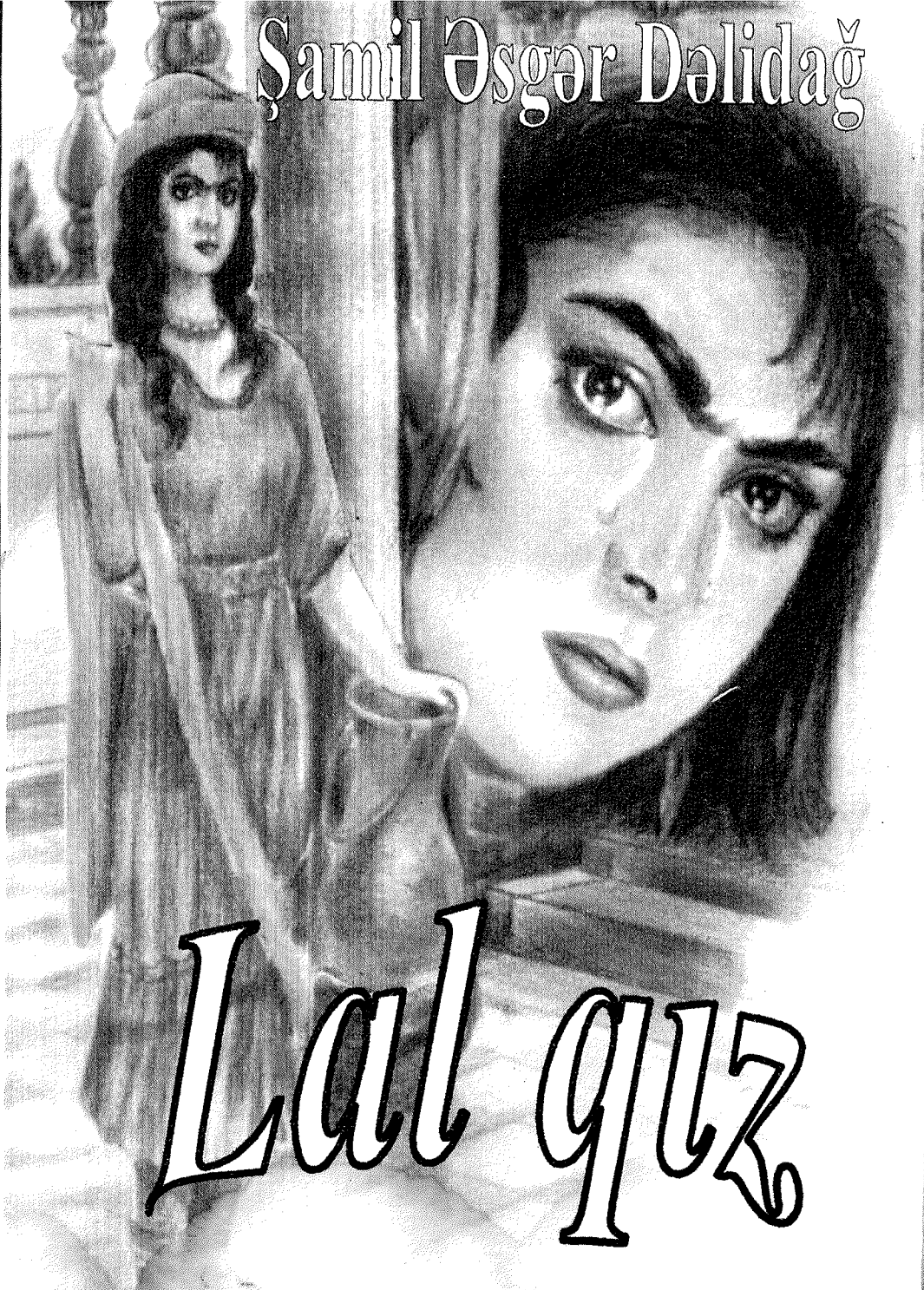

Şamil Əsgər Dəlidağ

Lal qız

Qəlbi təmiz insan, dostunu
Feyruzə,
Sadıqdir vətən, Gözəy
dusa.

Ulal qız-i Lindanda aldın gələn,
O dar günündə də yaydın almanı;
Ərdəm qardağdır kiçik-Ərzbayan,
Onlara həsr olub bu gəməli dastan.
Ulal qız- həqiqətə tarixdə olub,
Ade dastan kimi dillərdə gəlib.
Ulal qız- gəhrəmanlıq edib hüsnə,
Yaxasa da dərds, gəmlə, gəhrə,
Dalgının dərdisi üzərdən yarım,
Kəşfəxt gələcəyə gələn inamı.

oxu, ulal qız-ə tənə,
Tənə, köhrəti-şənə -

Səniməyşlə,

Ərdən köhrətlə. *Ərdən* *gəmil*

Baki

11/III-

2003

Şamil Əsgər Dəlidağ

Lal qız

«Nərgiz» nəşriyyatı
Bakı- 2002

vil

Azərbaycan Yaazıcılar Birliyinin üzvü, filologiya elmləri namizədi, Respublikanın Əməkdar Mədəniyyət işçisi, şair Şamil Əsgər Dəlidağ 21 kitab müəllifidir. O, «Azərbaycan dilinin qafiyə lüğəti»ni, «Azərbaycan dilinin mənzum cinas lüğəti»ni, dodağdəyməz, cinaslı, törəmə şəklinə poemalar yazmaqla ədəbiyyata bir sıra yeniliklər gətiribdir.

Oxuculara təqdim olunan «Lal qız» poeması Azərbaycan və Kürd xalqlarının tarixi və sarsılmaz dostluğuna həsr olunmuşdur. Lal qızın, Gülçinin və əsərin digər qəhrəmanlarının şəxsində xalqların azadlıq mübarizlərini görəcəksiniz. Poemada məhəbbətin aliliyi də nəzərdən qaçırılmamışdır.

D $\frac{74.2000000}{079}$ 127 – 2002

© «Nərgiz», 2002

«LAL QIZ» poeması

Kürd–Azərbaycan xalqlarının qardaşlığına, sarsılmaz dostluğuna ithaf edilmiş bu poemanın bir tarixçəsi vardır. 24 il bundan qabaq qələmə aldığım bu poema qovluqlarda qalmışdı. Bu poemada baş verən hadisələrin bir çoxu həyatdan alınmış və bəzi kitablarda burada haqqında bəhs edilən məsələlər barəsində epizodik yazılar dərc edilmişdir.

Bu barədə bir dostum mənə məlumat vermiş və xahiş etmişdi ki, bir poema yazım. İşimin çoxluğu bu xahişi yerinə yetirməyə mənə imkan vermirdi. Dostum bir gün mənə dedi ki, Azərbaycan və kürd xalqlarının tarixin sınaqlardan ağ üzle çıxmış qardaşlığına və dostluğuna rəxnə yaxmaq istəyənlər də tapılır. Elə sənin haqqında bu xəbislər böhtan yayırlar ki, guya Kəlbəcəri İraqla birləşdirmək istəyirsən. Əlbətdə, başında ağı olmayanlar da belə şaiyələrə inanmaz. Şərşəmatə yayanlar özləridə bilirlər ki, İraqla Kəlbəcər həmsərhəd deyil, buna görə də sənin belə bir poema yazmağın iftiraçılara kəsərli cavab olardı.

Mən müəyyən plan tərtib edib belə bir poemanı yazmağı qərara aldım və bunu özümə borc bildim. Elə bu ərəfədə çoxlarının bildiyi böhtan toruna salındım. Mən yenə də bu müqəddəs borcumu unutmadım. Böyük kürd şairi Əbdülrəhman Həjarın sözlərini yada saldım: «Azərbaycan və kürd xalqları bir qılıncın iki ağzıdır. Bu xalqlar arxa-arxaya vermiş bir dağdır». Həjardan tərcümə etdiyim, 1959-cu ildə «Kürd ədəbiyyatı almanaxı»nda dərc olunmuş «Oğul və ana» şerindən aşağıdakı parçalar yadıma düşdü:

Ana (Vətən) öz dərdlərini sadalayıb oğluna deyir:

Vəfalı Azərbaycan adlanan bir bacım var,
Salım b nəm zindana, o da edir ahu-zar.

Mənim başıma gələn onun başıma gəlib,
Uşaqları acından sizin kimi incəlib.
Bacımın da kədəri oda yaxıb sinəmi,
Dözməz əgər hər kəsin varsa bu qədər qəmi.
Çalışıb tapmalısınız bizə nicat yolunu,
Dərdli ölüb gedərik, yəqin bilirsən bunu.
Dedim:-Bağrıqan Vətən, bəsdir, od tutub yandım,
İnan, ürəkdən inan! Budur sənə bax, andım:
-Kürdüstan torpağının dönməz qəhramanları,
Azərbaycan xalqının yenilməz oğlanları,
Əsla qoymaz öləsiz, verib arxa-arxaya,
Bilin qalib gələcək hər hədəyə, qorxuya.
Axs da bircə yerdə, gərək axsın qanımız,
Ölsək də, bircə yerdə gərək ölsün canımız.
İnanın, arzunuzla birgə olacağıq biz,
Azadlığın yolunda qılınc çalacağıq biz.
Başlanacaq yenidən sizin cavan çağımız,
Biz doğru yol tapmışıq, qəlbə qalmaz dağımız.

Bakı "Azərneşr" 1959, səh. 221.

Bu xatırlamalardan sonra kağız olmadığına görə çay qutusu kağızlarından istifadə edib 1978-ci ilin may-avqust aylarında poemanı bitirdim.

Bütünlüklə Azərbaycan xalqı tarix boyu olduğu kimi, bu gün də kürdlərə ən sadıq qardaşlıq münasibəti bəsləyir. Təəssüf ki, bəzi milliyəti bəlli olmayanlar ara-sıra qəzetlərdə kürdlərin ünvanına xoşagəlməz və böhtandan ibarət yazılar dərc edirlər. Azərbaycan xalqı belə yazılara ikrah hissi ilə baxır. Bundan sonra da belə olacağına ürəkdən əminik.

TAPA BİLMƏDİM

Mən sənə, dünyaya yetirdim nəzər,
Tay tapa bilmədim, Azərbaycanım!
Arazına bənzər, Kürünə bənzər,
Çay tapa bilmədim, Azərbaycanım!

Xaruqə yaradır igid el-oba,
İstədim sayını alım hesaba.
Yüzdümü, mindimi sığsın kitaba,
Say tapa bilmədim, Azərbaycanım!

Sonu var, ömrümüz olsa da ləziz,
Şamiləm, qoynunda bəs nə qoyum iz?
Qurbanın olmağa canımdan əziz,
Pay tapa bilmədim, Azərbaycanım!

Bu təkcə mənim yox, Azərbaycanda yaşayan bütün kürdlərin ürəyindən keçənlərdir.

Tarix elə gətirmişdir indi Azərbaycanda yaşayan kürdlər hər biri özünü iki analı hesab edir.

Deyirlər ki, bir oğlu
Doğa bilməz iki ana.
Çox uzağa getməyin heç,
Mən timsalam bu gün ona.
Bir anam Kürd, bir anam Od-
Odlar yurdu Azərbaycan.
İkisinin yolunda da
Göz qırpmadan verərəm can.
Od anama sataşanı-
Diri-diri soyaram mən!
Kürd anama daş atanın-
Gözlərini oyaram mən!

Bu misralardakı həqiqətlər də Azərbaycan kürdlərinin sarsılmaz əqidəsinin təzahürüdür. Yuxarıdakı misralar hələ 1982-ci ildə böyük şair Xəlil Rza Ulutürkə həsr edilmiş şerdə özünə yer tapmışdı.

Hələ20/1 – 1990-cı il tarixdə «Yenilik» qəzetində və sonradan başqa kitab və qəzetlərdə dərc etdirdiyim şerdən də iki misranı misal gətirirəm. Burada deyilənlər də təkcə mənim yox, Azərbaycanda yaşayan bütün kürdlərin mövqeyidir.

Bilsin hamı, bilsin aləm, qəlb deyəni yazır qələm:
Od oğluyla çəkicimi bir zindana vuran kürdəm!
Vicdan satan, ara qatan danışsa da həlləm-qəlləm,
Gecə-gündüz Od yurdunun keşiyində duran kürdəm!
Od oğluyla çəkicimi bir zindana vuran kürdəm!

Alçaq yoxdur, qəlbdən gülüb, üzdən saxta yanan kimi,
Demə, yoxdur haramzada, öz əslini danan kimi.
Ey kürd! Odlar diyarını sev öz doğma anan kimi,
Mən bu xalqa arxalanıb düşmən bağı yaran kürdəm!
Od oğluyla çəkicimi bir zindana vuran kürdəm!

Heç şübhə-şəkk yoxdur ki, həmişə olduğu kimi, kim nə qədər dəridən-qabıqdan çıxsada, bundan sonra da Azərbaycan və Kürd xalqları “bir qılıncın iki ağzı” olacaqdır.

Həyatda baş verən gerçək hadisələrdən bəhs edən “Lal qız” poeması da hər iki xalqın bir-birinə olan səmimiyyətinin, «arxa-arxaya verən dağlar» olmasının tərənnümüdür.

Şamil Dəlidağ
(*Şamil Əsgərov*)

LAL QIZ

Kürd və Azərbaycan xalqlarının tarixi,
sarsılmaz qardaşlığına və dostluğuna
ithaf edirəm.

PROLOQ ƏVƏZİ

Kamil həkim çox sağaldıb yaralanmış ürəkləri,
Əvəz edib sinələrdən aralanmış ürəkləri.
Təbib ona deyərəm ki, onda onu öyərəm ki,
Dərman tapıb birləşdirsin paralanmış ürəkləri.

Kimdir deyən, parçalanan ürək də heç yaşayarmı?
Kimdir deyən, yer üzündə buna bircə misal varmı?
Dünyamıza nəzər salsaq çoxlu sübut çıxar üzə,
Belə böyük həqiqəti insan oğlu unudarmı?

Vetnamın da bir ürəyi bölünmüşdü iki yerə,
Yad əliylə bir-birinə düşmən oldu nahaq yerə.
Xalq dözməyib belə hala, silahını alıb ələ,
Birləşdirdi para qəlbi, alqış, əhsən bu hünərə!

Paralanan ürəklərə xalq qəzəbi dərman oldu,
Onun hökmü yer üzündə pozulmayan fərman oldu.
Məlhəm tapıb məzlumların parçalanan sinəsinə,
Azadlığın ideyası el dərdinə loğman oldu.

Dönüb Uzaq Şərqə sarı, nəzər salın Koreyaya,
Ayrılığın həsrətindən göz yaşları dönüb çaya.
Birləşməklə bu igid xalq yetə bilər səadətə,
Qəlblər yetər xoş diləyə, elin qəddi dönməz yaya.

Avropada Alman xalqı yetdi könül diləyinə,
Yəqin bir də aldanmaz o, nasistlərin kələyinə.
Hər kim çaşıb el-obanı haraylasa qırğınlara,
Qandalağı özü vurur bu xalq onun biləyinə.

Ağ dərili quzğunlara qara zənci oldu kəklik,
Afrikanın ürəyini eylədilər dəlik-dəlik.
Tablamayıb sitəmlərə qara zənci dirçəldikcə,
Qan soranlar qırıldıyıb özlərini edir ləlik.

Cəllad dərd-qəm yuvasına döndərmişdi Afrikanı,
Diri-diri dartışdırıb didirdilər Anqolanı.
Məzlumların qara bəxti düyünləndi göy əksiyə,
Kanpuçiya diyarında selə döndü elin qanı.

Xalqın polad iradəsi zülmü əzib ovuşdurdu,
Bir çox belə ölkələrdən sitəmləri sovuşdurdu.
Dərdi-qəmi sürgün edib, el-obanın taleyini,
Azadlığa, xoşbəxtliyə, ağ günlərə qovuşdurdu.

Azərbaycan diyarı da bölünübüdü iki yerə,
Bir ürəkdi parçalanıb ayrılıqda qalıb hərə.
Bu tarixin insanlara həddən artıq ibrəti var,
Şübhə yoxdur gec-tezi düşəcəkdi iş təhərə.

Bu igid xalq bir-birindən belə ayrı qala bilməz,
Birləşməsə, parçalanan ürək xoşbəxt ola bilməz.
Vaxt yetəndə qoca tarix öz sözünü deməlidir,
Ürəklərin arzu gülü açılacaq, sola bilməz.

Hər xalqın öz iradəsi zərrə qədər yox buna şəkk,
Darda qalan vətəninin imdadına yetişəcək.
Geci-tezi loğman xalqın kəşf etdiyi məlhəm ilə
Qitələrin hamısında para qəlblər bitişəcək.

Bizdən uzaq bir ürək var dəfələrlə oda yanıb,
Para-para edilsə də, məhv olmayıb, o dayanıb.
Ayrı-ayrı döyünür o, baş qaldırıb öyünür o,
Onun adı Kürdüstandır - dörd-beş yerə şaqqalanıb.

Min-min şəhid verə-verə artıb onun cəsəreti,
Vaxt yetəcək öz üstündən qaldıracaq əsarəti.
Aralıqdan çıxar nifaq, xalq yaradar sıx ittifaq,
Qoy aləmə bəlli olsun Lal qızının hekayəti.

Gözəllikdə Kürdüstanın yer üzündə tayı yoxdur,
Dış göynədən bulağının, narzanının sayı yoxdur.
Bərəkətli torpağı var, mən sərvəti, min bağı var,
Çox təəssüf, bu nemətdən öz xalqının payı yoxdur.

El-obası ürəyini dərdlə-qəmlə gözəyibdir,
Min-min oğlu özgələrin tarixini bəzəyibdir.
Sınəsindən yaralanıb, geniş qəlbi paralanıb,
Bəxti hərdən bərişsa da, üz döndərüb, tez əyibdir.

Firdovsi «Şahnamə»də özü yazıb: -Rüstəmi kürd!
Səlahəddin nəre çəkdi, Şərq səlibə olmadı yurd!
Kürdün zoğal çomağının qarşısında dayanmayıb,
Dışlərini qıcası da, dönə-dönə məhv oldu qurd!

Əsrlərlə Kürdüstanı qara duman bürüyübdür,
Qorxu bilməz igidləri zindanlarda çürüyübdür.
Xani demiş, aralıqda ittifaqın olmaması
İstirabın girdabına mərd elini sürüyübdür.

Necə igid xalq olsa da, kürdün bəxti gətirməyib,
Arzusunun çiçəyini tarix hələ bitirməyib.
Bağlansa da qarşısında azadlığın qapıları,
Güvenib öz qeyrətinə - ümidini itirməyib.

İndi dövrən dəyişibdi, məzlum xalqlar oyanıbdır,
Şirə dönüb - mübarizə meydanında dayanıbdır!
Doğru yolla addım atıb, iradəsi olanların
Kömür kimi qara bəxti al-qırmızı boyanıbdır.

Haqq, ədalət şahinləri zülmələri yara-yara,
Azadlığın yollarını nişan verir insanlara.
Gəlin indi Kürdüstanın Lal qızının dastanını,
Siz dinləyin, görün necə dönür qəlbdə iftixara.

HƏM XİLASKAR, HƏM QATİL

Qoca usta gizli evə gəlib çatdı başalovlu,
Əlindəki sirmə xəncər görünürdü qoşa novlu.
Dedi: -haydı, durun qaçın, ləngiməyin yeri deyil,
Düşmən gəlir üstünüzə qılincinin ağzı sovlü!

Çəkmə tikən usta Əli tez danışdı açıq-saçıq:
-Təhlükə lap yaxınlaşıb, qoyun qalsın söz yarımçıq.
Təşkilatın başçıları göz qırpınca çıxdı yoxa,
Az vaxt keçdi, çağırdılar: -Ev sahibi bayıra çıx!

Xəfiyyələr gizli evi eyləmişdi mühasirə,
Qorxusundan içəriyə bacarmırdı biri girə.
Kişi çölə çıxan kimi sarıdılar əl-qolunu,
Düşündülər, təşkilatın rəhbərləri keçdi girə.

Ev sahibi qəzəbləndi, ona dəydi ağır zopa,
Dedi: -Axı, nəyə görə tutursunuz məni topa?
Nə təşkilat, bəlkə sizin başınıza hava gəlib?
Yeməmişdən gəyirirsiniz, basırsınız hapa-gopa.

Ev-eşiyi ehtiyatla ələk-vələk eylədilər,
Yanlarından milçək uçsa tutub onu peylədilər.
Təşkilatın iclasından bir nişana tapılmadı,
Axtardılar hər tərəfi, künc-bucağı iylədilər.

Başqa evdə usta Əli danışdı əhvalatı:
–Toplayırdım boş yeşiyə xırda-para məmulatı.
Qəfil gördüm, hardan isə bir zərf düşdü qabağıma,
Təəcüblə açıb baxdım, oxudum bu məlumatı:

«Təşkilat»ın başçıları gecə yarı tutulacaq,
Elsevərlər yaxalansa, qan tökəcək xəncər-bıçaq.
Əgər başın ülünübsə gedib orda qırxdırarsan,
Dostlar sənə əzizdirsə, qaç xəbər ver, durma qoçaq!».

Dar ayaqda təşkilatın kim olmuşdu xilaskarı?
Gəzib tapa bilmirdilər belə böyük fədakarı.
Çoxlarını qurtarmışdı quzğunların pəncəsindən,
Ad-sanı çox sirli qalıb oldu elin iftixarı.

Xəfiyyədə deyirdilər: –Adam seçib olduq naşı,
Kimdir bizim içimizdə təşkilatın əməkdaşı?
Sırrimizi məharətlə, tez-tez açıb faş eyləyir,
Qorxu-ürkü tanımayıb zəhərləyir şirin aşı.

Hər xəfiyyə arxasınca nəzarətçi qoymuşdular,
Bir-birini izləməkdən tamam cana doymuşdular.
Bütün səylər puça çıxdı, sirri verən tapılmadı,
Bundan ötrü çoxlarının gözlərini oymuşdular.

Çox çalışdı, tapamırdı təşkilat o fədaini,
Xəfiyyələr həmin şəxsi elan etdi el xaini.
Birincinin ona qarşı məhəbbəti döndü selə,
İkincisi atsin deyə hazırladı ox-yayını.

Qoy təşkilat sirdaşını, polis gəzsin qatilini,
Ələ keçsə azğın divan vurur onun kitilini.
Biz izləyib hekayəti, baxaq işin gedişinə,
Qələm dəli köhlən olub qət eyləsin mənzilini.

SATQININ AQIBƏTİ

Kürdüstanda qanlı üsyan bürümüşdü üç mahalı,
Qorxu bilməz qoç igidlər olub əsrin Rüstəm Zalı,
Azğınlaşan düşmənləri tapdayırdı ayaq altıda,
Yerdən alov qoparırdı köhlənlərin polad nalı.

Od elinin aslanları dəstə-dəstə yetdi haya,
Qorxusundan çaşan yağı yol gəzirdi qaçsın Aya.
Tablamadı hökumətin bölük-bölük əsgərləri,
Gah karıxıb bəndə düşdü, gah özünü atdı çaya.

Peşmərqələr nəre çəkib vurdu döyüş nağarası,
Töküldükcə düşmən qanı, qılınclardan sildi pası.
Qızlar oğlan paltarında at oynadıb, meydan açdı,
Azadlıqdan başqa elin yoxudu bir təmənnası.

Sıxmasaydı el-obanı sitəmlərin məngənəsi,
Burda heç kəs illər boyu eşitməzdi güllə səsi.
Xalq birliyi zalımları qərq eyləyən selə döndü,
Gündən-günə yaxınlaşdı qələbənin təntənəsi.

Üsyan geniş şəkil aldı, amma silah çatışmırdı,
Üsyançılar möhkəm durub boş-boşuna atışmırdı.
Bəzi böyük qəbilələr yaxasını çəkdi yana,
Bu müqəddəs xalq işinə qaynamırdı, qatışmırdı.

«Öldü vardır, döndü yoxdur!» – xalq misalı şüar oldu,
Xilas olmuş mahallarda azadlıq ilk nübar oldu.
Elin saytal oğlanları qurban verdi öz canını,
İgidlərin ölməz adı ürəklərdə vuqar oldu.

Bəzən zoğal dəyəneyi top-tüfənglə öyüşürdü,
Haqq aşığı qəhrəmanlar aslan kimi döyüşürdü.
Düşmən gözə görünəndə, yüz yaşında babaların
Təpər dəlib sinəsini, əl-ayağı geyişirdi.

Milli birlik olmaması, satqınların xəyanəti,
Qüvvələri zəiflədib, azaldırdı dəyanəti.
Yad ölkələr hökumətə çoxlu silah göndərirdi,
Yoxsa, onun tablamağa qalmamışdı kəraməti.

Tayfaların arasında fəndgir düşmən nifaq saldı,
Parçalanıb yekdil qüvvə, selə dönən güc azaldı.
Dərya kimi dalğalanıb coşan üsyan yatsın deyə,
Dərisindən çıxan yağlı satqınları ələ aldı.

Rəxbar adlı xəyanətkar, satqın çıxıb uydu felə,
Neçə-neçə üsyançıya namərdliklə qurdu tələ.
Duyulsa da xain girib pəşmərqələr arasına,
Aşkar edə bilmədilər kimliyini onun hələ.

Üsyanın gur alovundan yaranmışdı bir təşkilat,
Çalışırdı el-obaya nəsim olsun gözəl həyat.
Doğru yolu nişan verib - oyadırdı yatmışları,
Onun işi, məharəti xəfiyyəni qoymuşdu mat.

Xalq birliyi təşkilatı çox böyük iş aparırdı,
Köhnəliyi, ətaləti şüurlardan qoparırdı.
Ona qəlbən qoşulanın hər addımı ölüm idi,
Lazım gəlsə Fərhad kimi qaya çapıb, dağ yarırdı.
Kürdüstanda xəfiyyənin rəisiydi Qəmər ağa,
El-obanın topuğuna o, Rəxbarı etdi bağa.
İstəyirdi bütün xalqın təpəsinə od ələnsin,
Qan tökməkdə bənzəyirdi quduzlaşan yalquzağa.

Xoflu rəis arvadından sözü gizli saxlayırdı,
Yeri gəlsə şübhələnsə özünü də yoxlayırdı.
Lakin yenə onun sirri vaxt-vədəsiz açılırdı,
Hər nə qədər cəhd etsə də, bünövrəsi laxlayırdı.

Duz səpirdi tayfaların qaysaqlanan yarasına,
Bacarırdı nifaq salsın qəbilələr arasına.
Gecə-gündüz əlləşirdi yaranmasın xalq birliyi,
Qızışdırıb ədavəti, çalışırdı ara sına.

Xəfiyyənin vacib sirri yenə vaxtsız yayılmışdı,
Zilan, Milan tayfaları bunu bilib ayılmışdı.
Bu səbəbdən aralığa qan davası düşməyəndə,
Qəmər ağa yuxarıda vecsiz adam sayılmışdı.

Nazir idi bacısının asıb-kəsən harın əri,
Belə yağlı vəzifədə saxlayırdı o, Qəməri.
Kürdüstana gələn gündən qan tökməyi etdi peşə,
Rəis olub - arxa seçdi iftiranı, fitnə-şəri.

Mərkəz ondan tələb etdi, tapmalısan sirr satanı!
Bunu aşkar eyləməsən yandırarıq biz atanı!
Bir binada yerləşirdi həm evi, həm idarəsi,
Arvadından şübhələnib qaralmışdı onun qanı.

Qəmər ağa bir arvadı çoxdan çölə ötürmüşdü,
Şölə adlı yenisini kənd yerindən gətirmişdi.
Onun-bunun arxasınca gecə-gündüz sülənirdi,
Bu səbəbdən öz evində hörmətini itirmişdi.

Şölə xanım təbləməyib əhvalına ağlayırdı,
Zahirdən al geyinsə də, qəlbədən qara bağlayırdı.
Belə cəllad bir insana taleyinin rast gəlməsi,
Düşündükcə sinəsini çalın-çarpaz dağlayırdı.

Qəmər ağa aldığı vaxt gündən-günə daralırdı,
Qorxusundan rəngi qaçıb, zəfərantək saralırdı.
Yeri-yurdu axtarırdı, tapılmırdı sirri verən,
Dindirəndə barıt kimi tez partlayıb qaralırdı.

Düşünürdü: –İmdadıma bəlkə ancaq kələk yetə,
Belə işi eyləməsəm, onda gərək işim bitə.
Dönə-dönə ölçüb-biçib, xilasına tədbir seçib
Gecə yarı yeddi polis çağırmışdı kabinetə.

O, dilləndi: –Zilanlının ağsaqqalı Rövşən kişi,
Deyin görüm, nədən bilib tutduğumuz kələk işi?
Mən bu sirri sizdən başqa özgəsinə deməmişəm,
Satqın kimsə gözlərinə taxacağam qızmar şişi.

Üsyan edən tayfaların arasına saldım nifaq,
Dedim, onlar gec-tezi bir-biriylə vuruşacaq.
Gedib çatıb Zilanlıya, Milanlıya planımız,
Bu səbəbdən hər ikisi yaradıbdır sıx ittifaq.

Gizlətməyin, açıq deyin sirrimizi satan kimdir?
Oxa dönüb, görünmədən qəlbimizə batan kimdir?
Mərkəz mənə verdiyi vaxt sabah axşam tamam olur,
Arxamızdan nişan alıb bizə güllə atan kimdir?

Arvadıma inanmayıb sinəsini dağlayıram,
Gizli iclas çağıranda mənzilini bağlayıram.
Görürsünüz özgəsi yox, Lal qız bizə çay gətirir,
Onda deyin, xəbərləri sizmi, yoxsa mən yayıram?

Satqın kimsə qəlbimizə məharətlə çəkir dağı,
Elə burda bəndə düşüb bağlanacaq əl-ayağı.
Sizdən başqa sirrimizi özgələrə açmamışam,
Çay gətirən Lal qızınsa nə dili var, nə qulağı.

Rəis çoxdan düşünmüşdü gərək kimsə getsin bada,
Yoxsa «satqın» tapılmasa atardılar onu oda.
Bu məqsədlə tədbir töküüb, əlaltdan iş gördürmüşdü,
Bir xəfiyyə durub dedi: –İbiş bizi satır yada.

Filan yerdə, filankəslə onu gördüm keçən gecə,
Eşitdim öz qulağımla əclaf bizi satdı necə.
İbiş qalxdı ayaq üstə, heç dilini tərpətməmiş,
Təpəsinə zərbə endi, huşu itib döndü gicə.

Qollarını sarıyaraq, sürüdülər onu çölə,
Qəmər ağa telofonun dəstəyini aldı ələ.
–Alo! Alo! Mərkəzdirmi? Bəli, tapdıq sirr satanı,
İbiş idi xəyənatkar, ona yaman qurduq tələ.

İşi duyub çıxdı əldən, yolda möhkəm pusqu qurduq,
Kəşib bütün keçidləri, bərələrdə sayıq dürdük.
Az qalmışdı qaçıb çatsın üsyançılar olan yerə,
Özgə əlac qalmamışdı, güllə atıb onu vurduq.

Çox təəssüf, əlimizə keçirmədik sağ-salamat;
Məndən başqa altı nəfər aparırdı əməliyyat.
Onlar qoçaq tərpənərək göstərdilər böyük hünər,
Gördüyümüz işə layiq gözləyirik biz mükafat.

Belə-belə dörd-beş polis «satqın» çıxıb güllələndi,
Amma «satqın» tapılmadı, Qəmər ağa tapdı fəndi.
Yenə sirlər ara-sıra, hərdən-hərdən yayılırdı,
Rəis hərdən baş sındırıb anlamırdı bu nədəndi.

Bir açılmaz düyün kimi «satqın» tapmaq müşkül oldu,
Həm düşməne, həm dostlara həll edilməz məchul oldu.
Qəmər ağa qan tökməkdə quduz adı qazansa da,
Var-dövləti aşib-daşdı, kamaldan çox yoxsul oldu.

Sərvət, dayı olmayanda bəzən kamal gəlmir kara,
Nadan çatır şan-şöhrətə, aqıl olur üzü qara.
Üzdən mələk, qəlbədən cani müqəddarat həll edəndə,
İnsanların ürəyində məskən salır dərin yara.

Bitib dayı kölgəsində böyümüşdü Qəmər ağa,
Taladıqca, həyat ona bənzəyirdi bala, yağa.
İnsaf, mürvət deyilən şey ürəyində tapılmazdı,
Elə bil o, yaranmışdı xalqı oda qalamağa. . .

Dünya görmüş Usta Əli – köhnə üsyan cəngavəri,
Öz ömrünü xalq işinə həsr etmişdi çoxdan bəri.
O, şəhərin bazarında dar dükanda işləyirdi,
Yenə gizli çalışırdı el-obanın mərd əsgəri.

Bu qəhrəman, xalqa vurğun, qorxu bilməz müdrik ata,
Əzəl gündən canla-başla qoşulmuşdu təşkilata.
Çətin vaxtda, dar ayaqda sınınmışdı e'tibarı,
İstəyirdi ana yurdu çatsın azad, şən həyata.

Usta bir gün dükanına gələn kimi yenə çaşdı,
Yerdə bağlı zərfi görüb, maraqlanıb onu açdı.
Yazılmışdı: filan kəndə sabah bomba töküləcək,
Mə'lumatı oxuyanda elsevərin rəngi qaçdı.

Çəkməçini nə tanıyıb, kim verirdi belə xəbər?
Təşkilatdan adam getdi, axşam çatdı elə xəbər.
Var-yoxunu yığışdırıb oba gecə qaçdı dağa,
Səhər-səhər həmin kəndə bomba tökdü təyyarələr.

Evlər yanıb külə döndü, ürəklərdə yarandı yas,
Günahsız kənd nə etmişdi, düşmən niyə aldı qisas?
Nə təşkilat, nə xəfiyyə axtarsa da tapılmadı,
Kim vaxtında xəbər verib adamları etmiş xilas?

Təşkilatda bu «satqından» söz düşürdü iftixarla,
Polis ondan danışdı min nifrətlə, qəm-qubarla.
Xalq birliyi öz dostunu, xəfiyyələr düşməni,
Hər ikisi eyni şəxsi axtarırdı intizarla.

Aylar keçdi, bir gün yenə dükanda zərf dəydi gözə,
Usta açıb oxuyanda qəlbi yanıb döndü közə.
Dağa qoşun yollanırdı, o, düşündü öz-özünə:
–Top-tüfəngin qabağında üsyançılar çətin dözə.

Heç yerini isitməyib, qovrulurdu Qəmər ağa,
Görüb milli hərəkəti o baxırdı çox qabağa.
Zərər verən bir ağacın kəsilməsə dibdən kökü,
Gündən-günə şaxələnilib sahib olar min budağa.

Xain belə düşünürdü: –Güclü qoşun getsin dağa,
«Qanlıqaya» olan yerə gərək göydən alov yağa.
Dağıtmasaq o yuvanı, balaları pərvazlanıb
Geci-tezi qisas alıb bizi salar od-ocağa.

Mənzilində çağırmışdı yenə gizli müşavirə,
Qoşun gedib «Qanlıqaya» məhv olacaq birdən-birə.
Kürdüstana qonşu olan iki kəndi dağıdacaq,
Qədim vaxtdan Od elindən onlar köçüb həmin yerə.

«Qanlıqaya» çətin vaxta Od elinə arxalanır,
Bu səbəbdən qarşımızda tab gətirib o dayanır.
Gərək üsyan məğlub olsun, belə getsə iş şuluqdur,
Hər ürəkdə bizə qarşı alovlanan od oyanır.

«Qanlıqaya» çoxdan bəri üsyançılar yuvasıdır,
Şüurları zəhərliyən o diyarın havasıdır.
Baş komandan qərar verib: susdurulsun elin səsi!
Başa düşün, bizdən ötrü ölüm-dirim davasıdır.

«Qanlıqaya» xəbər tutdu, bərkidildi bənd-bərələr,
Döndü pusqu yerlərinə sərt qayalar, gen dərələr.
Dağ döşündə neçə yerdə ucaldı daş qalaqları,
Necə deyim az müddətdə insan əli etdi nələr?

Əli tufəng tutanların çoxu köhlən ata mindi,
Hamı bildi öz işini, dil dayandı, ürək dindi.
Mərd qonşular qara seldən qaçıb xilas olsun deyə,
Köçürüldü dağlıq yerə Od elinin iki kəndi.

Qan tökməkdə mahir olan qoşun döyüş əmri aldı,
Gecə-gündüz silahlandı, Qəmər işdən razı qaldı.
Axşam kimsə hiss etmədən, bölük-bölük, dəstə-dəstə,
Baş komandan özü gəlib onu dağa yola saldı.

Gecə yola dolan qoşun dərə boyu sellənirdi,
Elə bu vaxt dağ düşündən daşlar uçub, hellənirdi.
Gurultudan heyrətlənib, baş açmayıb şaqqıltıdan,
Göz qırpınca vəhşilərin qanı yerdə göllənirdi.

Elin fəndi daş hellədib, azqınları qovdu yaman,
Vətənə göz tikənlərin dik burnunu ovdu yaman.
Silahını götürməyə qaçanlarda hey qalmaqda,
Yeri gəlsə xalq hikməti küt qılınca sovdu yaman.

Qələbəyə səbəb oldu elin müdrik götür-qoyu,
Qarğa-quzğun görməmişdi bu yerlərdə belə toyu.
Qanad açıb havalandı, uçub gəldi dəstə-dəstə,
Onlar on gün bayram etdi leş üstündə dərə boyu.

Bu xəbərdən lərzə düşdü ağaların ürəyinə,
Zirehli ox sancılmışdı komandanın kürəyinə.
Qoşunundan min nəfəri dərələrdə döndü leşə,
İki mini yaralanıb mindi xəstə xərəyinə.

Baş komandan, baş xəfiyyə yenə gəldi bu mahala,
Qorxusundan Qəmər ağa tez-tez düşdü haldan-hala.
Söylədilər bundan sonra inamımız çıxdı yoxa,
Çürük başın bədəninin üstə daha çətin qala.

Dağlılara bəlli imiş bizim bütün planımız,
Qələbədən dəm vururduq, aşkar oldu yalanımız.
Ya arvadın, ya sən özün sirr vermisən təşkilata,
Gərək sizi dara çəkib, xilas olaq qalanımız.

Qəmər ağa and içməkdən, yalvarmaqdan oldu ləlik,
Bildirdilər fikrimizdən vaz keçirik biz hələlik.
Aranızda olan satqın tapılmasa onda, inan,
Güllə sənin bədəninə eyləyəcək dəlik-dəlik.

Qəmər ağa qürrələndi:– Yenə onu tapacağam!
Ulduz olub çıxsa göyə, asmanı çapacağam!
Arvadıma inamımı çoxdan bəri itirmişəm,
Bundan sonra qurda dönüb yetirəni qapacağam!

Vəd yetişdi, tapılmadı özgələrə xəbər verən,
Cəlladları tora salıb, başlarında cələ hörən.
Rəislərin hörmətini qazanan bir xəfiyyəni,
Guya sirri satan yerdə öz gözüylə oldu «görən».

Qəmər ağa xəbər verdi:– Satqın düşdü torumuza,
Gərək nazir əhsən desin fəndimizə, zorumuza!
Sədaqətlə işləməyi gəlib bizdən öyrənsinlər,
Bacarığı, səriştəni aparmayaq gorumuza.

Belə-belə nahaq yerə yeddi polis getdi bada,
Fitnəkarın küy-kələyi yetişmədi yenə dada.
Ara-sıra gizli işlər aşkar olub yayılırdı,
Qəmər ağa mat qalmışdı xəbər necə çatır yada.

Bir gün yenə qoca Usta dükanında zərfi tapdı,
Oxuyanda elə bildi düşmənlərə zəfər tapdı.
Xırda kağız parçasında belə cümlə yazılmışdı:
-Sizi satan Rəxbar adlı qeyrəti yox, bic əclafdı.

Təşkilatda bu xəbəri xeyli gizli saxladılar,
Hər addımda göz yetirib, məlumatı yoxladılar.
İpin ucu ələ keçib kələf hələ açılırdı,
Duyuq düşüb, tez aradan çıxı bildi xəyanətkar.

Həmin gündən Rəxbar döndü xəfiyyənin sağ əlinə,
Bacarıqca qəsd eylədi öz yurduna, öz elinə,
Hamı bildi bu barədə təşkilatın qərarını:
–Gərək satqın sağ tutulub keçsin xalqın öz əlinə.

İki tayfa – Zilan, Milan qan tökməkdə yarışmışdı,
Düşmənlərin fitvasıyla ara çoxdan qarışmışdı.
El başçısı Rövşən kişi, Rəşo baba tədbir töküüb
Onlar qəlbən and içərək qardaş kimi barışmışdı.

Kələyi baş tutmayanda Qəmər ağa zağ-zağ əsdi,
Polislərə vecsiz deyib, yetirəni əsdi-kəsdi.
Milan-Zilan qardaşlaşdı, sabah növbə Mukrinindir,
Yol verməyin təhlükəyə, maymaq olmaq daha bəsd!

Qəbilələr yekdil olsa qüvvələnib düşər qəsdə,
Qarşısında qoşun durmaz, daş dayanmaz daşın üstə.
Qızışdırın ziddiyəti bir-birini didsin onlar,
Kürdüstanı tarix boyu saxlamışıq belə xəstə.

Xalq birləşsə xəstəliyin ən şəfali dərmandır,
Kürdüstanın yekdilliyi qətlimizin fərmanıdır.
Qoy vuruşsun qəbilələr, toqquşdurun tayfaları,
Əlacımız el-obanın tökdüyümüz al qanıdır.

Milan, Zilan ellərini tez-tələsik vuruşdurun,
Milli birlik bəlasını ölkəmizdən sovuşdurun.
Qaysaqlanan yaralara cəsarətlə neşdər vurub,
Qanlıçılıq düşsün işə, min bəhanə quruşdurun.

Bəli, yenə öz dərslərini yaxşı-yaxşı aldı polis,
Orda-burda söz gəzdirib, köhnə zurna çaldı polis.
Təzə nifaq törətməyə tapılmadı çarə, əlac,
Ağasından töhmətlənib, yaman günə qaldı polis.

Xəbər çıxdı Milanlının ağsaqqalı Rəşo baba,
Nəvəsinə toy eyləyir, adam salıb oba-oba.
Hətta düşmən tayfaları dəvət edir xeyir işə,
Qəmər ağa bunu bilib tablamadı iztiraba.

Rəşo baba çalışırdı barışdırsın tayfaları,
Buna fürsət yaradırdı nəvəsinin toy mağarı.
Od elinə arxalanıb ordan gəlin gətirirdi,
Seçdiyi qız sayılırdı obaların iftixarı.

Qəmər ağa fikirləşdi, satqın Rəxbar gəldi kara,
Çağırtdırıb ona dedi: –Sənsiz günüm olar qara.
Göstərdiyin qəhrəmanlıq tarixləri bəzəyəgək,
Döşündə yer olmayacaq ordenlərə, medallara.

Rəşo kişi toy çaldırır, çalış işlət hər kələyi,
Görək güllən həmişəlik yerə sərsin təzə bəyi.
Nifaq salsan Milanlarla Zilanların arasına,
Onlar didər bir-birini, başa yetər qəlb diləyi.

Bütün aləm tərifləyir səndə olan cəsarəti,
Tanıyırsan o yerləri, gizli gedib tap fürsəti.
Başlarını biz qatmasaq, onlar dönər qızan nərə,
Nə Zilandan, nə Milandan gəl gözləmə mərhəməti.

Təşkilatın qərarı var: – Sağ keçəsən görək ələ,
Qabaqlayıb azğınları, aralığa sal vəlvələ.
Heç kəs sənin yaxınından yel də olub keçə bilməz,
Kefi saz ol, damağı çağ, ölməyibdir Qəmər hələ.

Milanları qızıdırar, Zilanlıdır əslin-zatın,
Piyada gəz belə yerdə xeyri yoxdur sənə atın.
Qayıdanda duru yerdən üç yüz qızıl alacaqsan,
Bəri başdan yüz dənəsi götür olsun mükafatın.

Milan dağın hər qarışı qərq olmuşdu şəriyyətə,
Behişt olan bu diyarın minnəti yox bir cənnətə.
Cavanları şümşad bilək, qız-gəlini huri-qılman,
Kürdüstanın tayı olmaz qalib gəlsə əsarətə.

Yolun düşsə get o yerin məst edici yazına bax,
Göllərində sonasına, ördəyinə, qazına bax.
İki göz də satın alıb bax yamacın camalına,
Bənövşənin kədərinə, tər nərgizin nazına bax.

Hava sakit olan kimi güllər yatıb mışıldayır,
Gün vurduqca yüz rəng çiçək işim-işim işıldayır.
Hər addımda diş göynədən qaynar həyat çeşməsi var,
Qayaların arasından narzan sular fişıldayır.

Ürəkləri heyran qoyur bulaqların zümzüməsi,
Sanki oynaq musiqidir dərələrin şələləsi.
Hər tərəfi yaşıl məxmər, hər yan çiçək dənizidir,
Meh vurduqca sağa-sola yırğalanır dağ lələsi.

Dəli çaylar yuyur gedir göz qaraldan dərələri,
Dağ keçisi məskən edib sıldırımli bərələri.
Yamacından cüyür qaçır, zirvəsindən qartal uçur,
Qayalarda qaqqıldaşır kəkliklərin fərələri.

Milan eli köçüb dağa, ilin gözəl fəsli yaydır,
Elə bil yaz təzə girib, deyirsən bəs hələ maydır.
Qız-gəlinlər al geyinib, güllü məxmər, şal geyinib,
Göy yaylaqda toy başlanıb, hər tərəfdə hay-haraydır.

Fətir, yuxa yayıldıqca naxışlanıb yağlanırdı,
Mis qazanlar odun üstə kölgəlikdə buğlanırdı.
Süzmə qatıq, sarı qaymaq, təzə pendir, göy-göyerti,
Yemək-içəmk süfrələrdə taya kimi tığlanırdı. .

Cavan qızlar başlarına gül-çiçəkdən qoymuşdu tac,
Şir oğlanlar şövqə gəlib oynayırdı çiling-ağac.
«Mətə qazma», «Kaftar-kosa» güldürürdü baxanları,
«Dirə-döymə» meydanına çevrilmişdi neçə arxac.

Alançıqlar sıra-sıra yastanada düzülmüşdü,
Torbalarda dələmələr daş altında süzülmüşdü.
Rəşo baba nəvəsinə Od gözəli gətirirdi,
Ötən gecə qırxa qədər heyvan başı üzülmüşdü.

Qara zurna hay saldıqca sal qayalar dillənirdi,
Köhlən atlar şahə qalxır gözlər ona zillənirdi.
Heç arası kəsilmirdi toya gəlib gedənlərin,
Tunc cöngələr boyunlanıb, saz erkəklər əllənirdi.

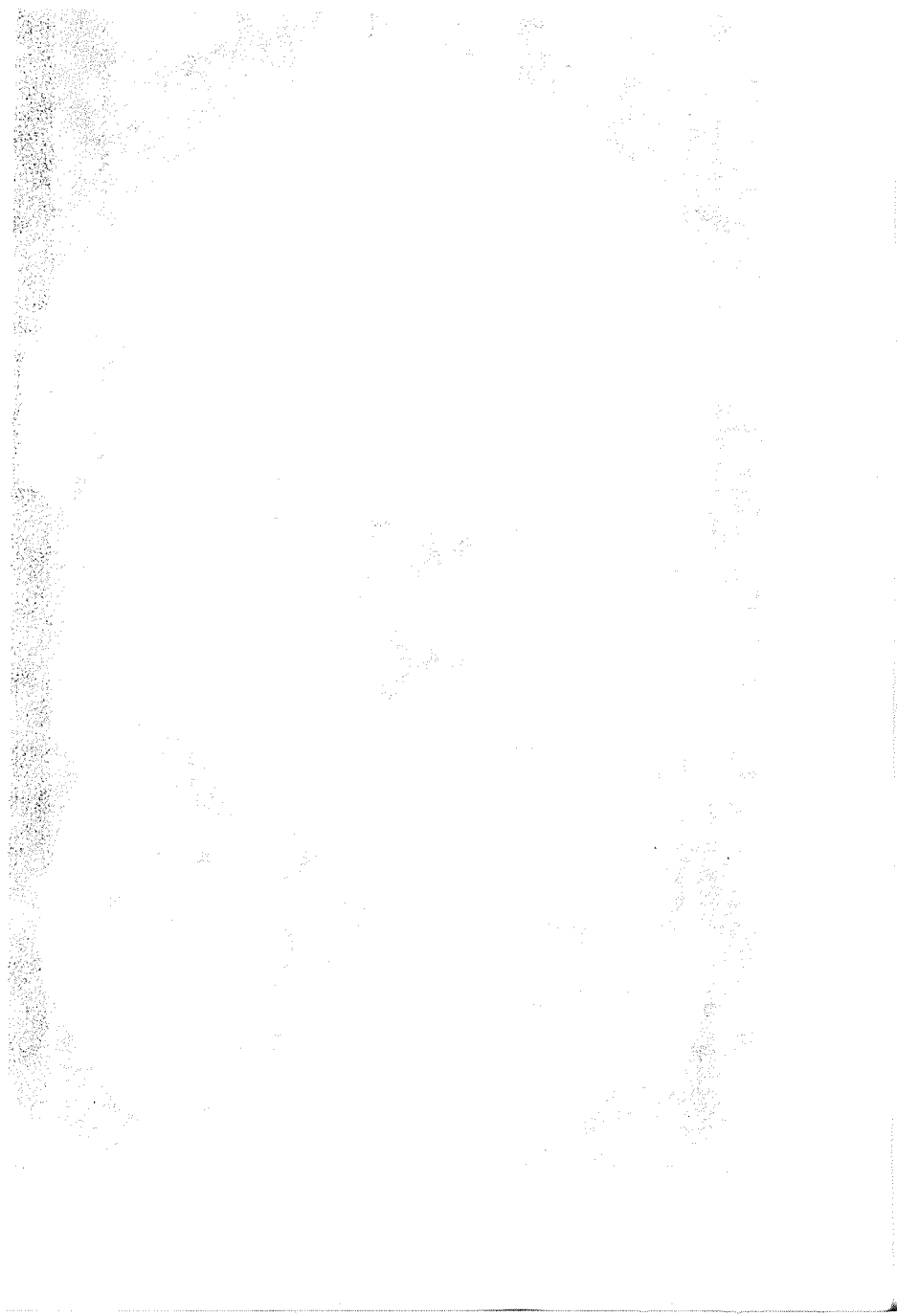
Bəzənmişdi xalılarla alançıqlar qabaq-qənşər,
Od elindən gələnlərə böyük hörmət bəslədilər.
Qarşı gedib gülə-gülə görüşdülər, öpüşdülər,
Yollarında qurban kəsib, aşıqları səslədilər.

Qonaqlara bərbəzəkli çadırları əl qurmuşdu,
Burda türkmən, fars, azəri, aysor, ərəb oturmuşdu.
Rəşo baba qonşularla sıx əlaqə yaradandan,
Qəmər ağa qurda dönüb açıq-aşkar qudurmuşdu.

Sabah Zilan tayfasından gəlməliydi üç yüz nəfər,
Başlarını Rövşən kimi - qorxu bilməz, ər oğlu ər.
Bu toy xalqın birliyini döndərirdi xas polada,
Ürəklərdən silinirdi umu-küsü, qüssə-kədər.

Gülçin

Adət idi toyda oğlan görünməzdi camaata,
Təzə bəylə, sağdış-soldış, tay-tuşları mindi ata.
Gedib dağı dolandılar, bulaq üstə dayandılar,
Sehr etdilər gəzə-gəzə, gülə-gülə, yata-yata.

Böy qamçını yellədərək süzdürürdü köhlən atı,
Onu vəcdə gətirirdi tay-tuşunun zarafatı.
Sağdış mahını oxuyanda quşlar qanad saxlayırdı,
Dağlar hələ görməmişdi belə gözəl bir busatı.

Tər çiçəklər yırğalanıb bəyə nazla baxırdılar,
Sanki bu gün dəli çaylar daha coşqun axırdılar.
Qoç igidlər at üstündən yerə sarı əyilərək,
Dərrib qəşəng çiçəkləri döşlərinə taxırdılar.

Qucağına gül-çiçəyi dəstə-dəstə yığıb hərə,
Dostlar döndü yurda sarı, qəlb açırdı bu mənzərə.
Elə bu vaxt qayalıqdan güllə səsi nərildədi,
Göz qırpınca cavan bəyi palıd kimi sərdi yerə.

Sağdış-soldış tez yetişib yapışdılar biləyindən,
Dameci-dameci qan axırdı yaralının ürəyindən.
İnsafı yox, namərd düşmən onu dürüst nişan alıb,
Gülləsini sinəsinə keçirmişdi kürəyindən.

Oğlan ancaq belə dedi: –Yazıq anam, bədbəxt Gülçin!
Məzarımı dağ başında gül-çiçəkli yerdə seçin.
Tablamayıb müsibətə, baş-gözüne döyüb hərə,
«Lo-lo» deyib, «le-le» çəkib ağladılar için-için.

Qayalığa dırmananlar yol tapmayıb döndü geri,
Təcrübəli düşmən qəsdlə aramışdı belə yeri.
Görünmədən qaçıb getdi, ələ keçməz quldur ordu,
Kimliyini bilmədilər, açılmadı onun sirri.

Cənazəni nizamlayıb qol üstünə götürdülər,
Qan-yaş töküüb, toy evinin yaxınına gətirdilər.
Dayandılar çuxur yerdə, bəs kim versin bu xəbəri?
Cürət edən tapılmadı, özlərini itirdilər.

Elə bu vaxt gəlin gəlib təntənəylə düşdü atdan,
Dərələrə səs yayıldı gumbultudan, parta-partdan.
Rəşo baba qarısıyla süzə-süzə oynayırdı,
Qulaqları batırırdı: –«Anam qurban!», «Ay can, ay can!»:

Tüfənglərin çaxmağını dayanmadan çaxırdılar,
Köhlən atlar ulduz kimi baş aparıb axırdılar.
Asimana ucalırdı nağaranın hay-harayı,
Cənazəni gətirənlər qan ağlayıb baxırdılar.

Elin «Qaz-qaz» yallısına başçı oldu Rəşo baba,
Oynayırdı qadın-kişi, oynayırdı bütün oba.
Yallı başı etdiyini bacarmayan oyunçular,
Qamçısının qabağından te-tez qaçıb döndü ova.

Rəşo baba şallaq çəkib qaçanları bəyirdirdi,
Tərləyənlər narzan içib, yenə atın səyirdirdi.
Bəy evindən öz payını layiqincə alsın deyə,
Gəlin minən kəhər atı bir gənc oğlan səyirdirdi.

Sağdış gəlib alançığın arxasında dayanmışdı,
Deyirdin bəs, sir - sifəti qara rəngə boyanmışdı.
Rəşo baba onu görüb, duruşuna baxan kimi,
Oynasa da, ürəyində vahimələr oyanmışdı.

Yallı başı bəhanəylə dönüb getdi ona sarı,
Tez soruşdu: –Nə olubdur, oğul susma, dillən barı.
Sağdış onu qucaqlayıb, hönkür-hönkür qan ağladı,
Huşu itdi, bədənini saxlamadı ayaqları.

Çuxur yerdən soldış gəlib daşı çırpdı öz başına,
Hıçqıraraq dəydi yerə, qan qarışdı göz yaşına.
Dostlar hamı canlarını qana qəltan eylədilər,
Növbə çatdı təzə bəyin axırncı yoldaşına.

Qoç igidin cəsədini götürərək qucağına,
Yavaş-yavaş addım atdı, yaş süzüldü yanağına.
Ağlı başdan yox olsa da, iztiraba dözə-dözə,
Asta-asta gəlib çatdı toy evinin qabağına.

Birdən-birə qəm bürüdü ürəkləri, dağı-daşı,
Toy sevinci yoxa çıxdı, leysan oldu gözün yaşı.
Şirin mahnı tez çevrildi ah-naləyə, bayatıya,
Görünməmiş şəkil aldı qəlb fəryadı, qəlb təlaşı.

«Aman Allah!», «Haray!» səsi asimana ucalmışdı,
Bir çoxları quruyaraq öz yerində key qalmışdı.
Qız-gəlinlər «vay-vay!» deyib dağıdırdı üz-gözünü,
Demək olmaz hönkürtüdən bir nəfərdə hey qalmışdı.

Rəşo baba dəli kimi nərə çəkdi birdən-birə,
«Haray ellər!» deyə-deyə papağını çırpdı yerə!
Ağlamayıb qəzəbini ürəyində sel eylədi,
Qılincini daşa çaxıb, tamam döndü qızmış nərə.

Ana gəldi, baxanların qəlbində od qalanırdı,
Balasının dövrəsində dəli kimi dolanırdı.
Dur toyunda oyna deyib, onu öpüb ləliyiirdi,
Tablamırdı daş ürəklər, parçalanıb talanırdı.

Dərdli ana balasını duz yerinə yalayırdı,
Qəm yağdıran ağları bir-birinə calayırdı.
Yox yas deyil, toydur-deyə, hərdən durub oynayırdı,
Tez qayıdıb balasının boynuna qol dolayırdı.

Bacı gəldi, saçlarını kəsib atdı ona sarı,
Qara daşa qan ağlatdı sızıltısı, ahı-zarı.
Gəlin gəlib dur ayağa, nə yatmısan, qardaş,—deyib
Gözlərindən leysan axıb, titrəyirdi yanaqları.

Gülçin gəldi, yer titrədi, dağ-daş yandı, göylər əsdi,
Bilmədilər ciyərlərdən çıxan oddur, ya nəfəsdı.
Elə acı şivən qopdu, uçan quşlar daşa dönüb,
Dilə gəlib xəbər aldı: -Bu nə fəryad, bu nə səsdı?

Bircə anda el-obanın göz yaşına çay calandı.
Hər ürəkdə tufan qopdu, qəm dəryası dalğalandı.
Qız and içdi: —Oğlan inan, qanın yerdə qalmayacaq!
Başqa kəlmə danışmadı, ona baxıb aləm yandı.

Rəşo baba zil qaraya bəzətmişdi bəy atını,
Yana-yana söyləyirdi ən kədərli bayatını.
Anladırdı: —El içində yenə nifaq düşsün deyər,
Düşməni aldı əlimizdən çiçək açan həyatını.

Od yurdundan gələnlərin dərdi döndü dəryalara,
Göynədilər: —Yazıq Gülçin, bəxtin niyə oldu qara?
Bu fəlakət ömür boyu yadımızdan çıxmıyacaq,
Qanlı kimsə, biz axtarıb çəkəcəyik onu dara!

Göz yaşları kəsilmədi, selə dönən leysan oldu,
Toy ötlüyü sahibinə qəlb dağladan ehsan oldu.
Ürəklərin dərdi-qəmi sıxışmadı yerə-göyər,
Sınələrdə yaranan od, püskürən bir vulkan oldu...

Gecə haray-həşir qopdu, xəbər çatdı camaata,
Geyib qanlı paltarları, Gülçin durub mindi ata!
Rəşo baba haray çəkdi: —Dayanmayın ay el-oba,
Qaçıb onu tez qaytarın, hələ çətin ora çata!

Ləngiməyin qoçaqlarım, köhlənləri çapın görək!
Sevgilisi ölən yerdə qız özünü öldürəcək.
Dayanmayın, sinəmizə dağ üstündən dağ çəkib o,
Dərdimizi dərya edib, düşmənləri güldürəcək.

Beş-on nəfər tez-tələsik kəsə yolla sürdü atı,
El-obanın ah-vay səsi bürümüşdü kainatı.
Arvad-uşaq, qarı-qoca dırmanırdı dağa sarı,
Sanki fəryad qoparırdı yerin-göyün yeddi qatı.

Gülçin sapsız iynə olub tapılmadı, çıxdı yoxa,
Dərələri, təpələri el dolandı baxa-baxa.
Qonşu oba haya gəldi, aləm dəydi bir-birinə,
Hər qarışı axtardılav, gözlərdən sel-sel axa-axa.

Rəşo baba fikrə dalıb, gizlətmədi heyrətini:
–Gülçin getdi qan almağa, anlamadıq niyyətini.
Başımıza daşı salıb, yollamadıq arxasınca,
Əldən uçan quş qayıtmaz, çəkin onun həsrətini.

El səsləndi: –Dayanmayıb, basqın edək Zilanlara,
Qırğın salıb, divan tutaq bizi sancan ilanlara!
Rəşo baba qəzəbləndi: –And içmişəm namusuma,
Düz ürəklə barışmışıq, yol vermərəm talanlara.

Burda düşmən barmağı var, Zilanların işi deyil,
Sinəmizə dağı çəkən qonşuların şişi deyil.
İstəyirlər aramızda yenə düşsün qan davası,
Belə çirkin işi görən kim olsa da kişi deyil.

İki nəfər ağsaqqalla Zilanlıya gedəcəyəm,
Gülçinə əl qaldıranı parçalayıb didəcəyəm.
Qapısında düşməninə toxunmayıb bizim ellər,
Darıxmayın, tədbir töküüb nə lazımsa edəcəyəm.

Üç ağsaqqal düşdü yola, el qayıtdı yas yerinə,
Gözlərdən yaş qurumadı, yurdda şivən qopdu yenə.
Ürəklərə od salırdı «lə-lo, le-le» səsi yaman,
Bayılanlar ayılırdı, bayılırdı dönə-dönə.

Həmin gecə bir xəbərdən Rövşən kişi bərk diksindi,
On beş nəfər igid seçib, tez-tələsik ata mindi.
Dedi: –Düşmən yatmayıbdır, cəhd eyləyir ara qata,
Milanların obasında qan tökəcək Rəxbar indi.

Şano xəbər gətiribdi, Rəxbar eli satacaqdır,
Milanların toy günündə təzə bəyi atacaqdır.
Bax, bu yolla ustalıqla barışıqı düşmən pozub,
Aralığa nifaq salıb arzusuna çatacaqdır.

Kəsib bütün bənd-bərəni, canavarı tapaq görək,
Kəsib onu tikə-tikə sümüyünü çapaq görək.
Yol verməyək aralığa yenə düşsün qan davası,
Düşmən yaman hiylə qurub, bu bələdan sapaq görək.

Bilmədilər Şano kimdir, haralıdır əsli-zatı,
O da ələ silah alıb, igid kimi mindi atı.
Təşkilatdan gəldiyini heç bir kəsə bildirmədi,
Guya yolda təsadüfən öyrənmişdi mə'lumatı.

Onlar vaxtı itirmədən üz tutdular Milan dağa,
Neçə-neçə gədik aşıb, buruldular sola, sağa.
Gəzib güdük yerlərini, qayadakı zağaları,
Bir xışıltı eşidəndə atıldılar tez qabağa.

Rövşən kişi düşünürdü, xain gecə harda qalar?
Təzə bəyi necə güdüb, onu harda tora salar?
Səslənirdi, ləngiməyin, gedib çataq Milanlıya,
Bəlkə əclaf keçdi ələ, iki yerə gümanım var.

Uzaqdan bir güllə səsi gəlib çatdı qulaqlara,
Köhlən atlar qanad açdı, çox çəkməmiş hələ ara.
Yenə dərə nərildədi, gəldi bir at kişnərtisi,
Rövşən kişi dedi haydı, yə'qin kimsə düşüb dara!

Təzə bəyə qəsd edəndə Rəxbar çətin izlənməmişdi,
Əldən çıxıb, gecə gəlib qayalıqda gizlənməmişdi.
Birdən gördü həmin oğlan öz atının üstə gəlir,
Dili topuq çalıb dedi: -Vurmadımmı, bu nə işdi?

Qatil, yaxın məsafədən onu dürüst nişan aldı,
«Təzə bəy» zənn etdiyini, qəfil güllə atdan saldı
O, tətii yenə çəkdi, zərbə gedib dəydi ata,
Satqın qaçdı, özlüyündə hünərindən razı qaldı.

Gülçin dedi: –Kimsən namərd, qaçma, dayan, al payını!
Tüfəngindən alov çıxdı, yerə sərdi tez xaini!
Azğın daha bacarmadı qalxa bir də ayaq üstə,
Sal qayalar əks etdirdi el satanın ah-vayını!

Qadın səsi eşidəndə, Rəxbar əvvəl zağ-zağ əsdi,
Fikirləşdi bəyi vurdum, bu nə sirdi, bu nə səsdı?
Hər kimdirsə dayanmadan kəsməliyəm nəfəsini,
İnləyənə yenə güllə atmaq oldu onun qəsdı.

Gülçin qıçdan yaralanıb daş dalına sürünmüşdü,
Rəxbar qoldan zərbə alıb al qanına bürünmüşdü.
Qız bilmirdi kimdir ona belə qəfil güllə atan,
Elə bu vaxt Rövşən kişi qırğı kimi atdan düşdü.

Rəxbar görüb gələnləri dürüb qaçdı, gözdən itdi,
Şano-seçib qaraltını, arxasınca yeyin getdi.
Onlar xeyli aralandı, xain daşı səngər edib
Gələnə bir güllə atıb, dedi: –Daha işi bitdi.

Şano onu yaxaladı qıçından qan axa-axa,
Tüfənglərdən kar çıxmadı, vuruşdular əlbəyaxa.
Zilanlılar yetdi haya, tanıdılar el satanı,
Rövşən kişi odlanırdı, qohumuna baxa-baxa.

Dedi: –Əclaf, nəslimizə əbədilik oldun ləkə,
Qəlbim soymaz, səni özüm doğramasam tikə-tikə.
Güllə atıb öldürdünmü Milanlının aslanını?
Yenə bizim elimizi saldın yaman ağır yükə.

Toy günündə görünməmiş sitəm etdin Milanlıya,
Çox haqlıdır Rəşo baba satqın desin Zilanlıya.
And içərək barışmışdıq, qaynamışdıq, qarışmışdıq,
Düşmənləri sevindirdin, yenə döndük biz qanlıya.

Çoxdan bəri sinəmizə görünməmiş dağ çəkmisən,
Dəfələrlə qırğın salıb aralıqda qan əkmisən.
Neçə-neçə saytalımız əllərinlə gedib bada,
Satqın olub yağılarmın çırağına yağ tökmüsən.

Kimşə birdən harayladı: – Bəy ölməyib, yaralıdı,
Paltarından bilmədilər Od elinin maralıdı.
Başdan papaq düşdü yerə, saç töküldü gərdəninə,
Mat qaldılar, bu nə işdir, qız nəçidir, haralıdır?

Ehtiyatla yazıq qızı çıxartdılar geniş yola,
Rövşən kişi qəzəbindən tez-tez düşdü haldan-hala.
Dedi: -Nadan, söylə niyə qadına əl qaldırmısan?
Rəxbar qorxub mırıldandı, nala-mıxa çala-çala.

Necə qızı? . . –Deyə-deyə, tutdu onun əsməcəsi,
Sızıldadı, mızıldadı, xırıldadı, batdı səsi.
Dönüb baxdı yaralıya, gözü çıxdı kəlləsinə,
Qorxusundan heyrətlənib, təntiyirdi it nəfəsi.

Cıncırını çıxartmayıb təzə gəlin utanırdı,
Yarasını düşünmürdü, ürəyində od yanırdı.
Ağsaqqaldan həyalanıb danışmırdı öz dərini,
Əsla fəryad qoparmayıb, polad kimi dayanırdı.

Rəxbar işi belə görüb fənd işlətdi çərtib çıxsın,
Küy-kələyə bel bağlayıb, yaxasını dartıb çıxsın.
And-amanla dedi: –Gülləm təsadüfən açılıbdır,
Çox cəhd etdi o, düşdüyü dəmir toru yırtıb çıxsın.

Rövşən kişi xahiş etdi, qız söylədi olanları,
Asimana bülənd oldu ürəklərin ahı-zarı.
Gülçin bildi qaranlıqda qanlısıyla vuruşubdur,
Açıq-aşkar üzə çıxdı el satanın yalanları.

Məsələni öyrənəndə bulud kimi doldu Rövşən!
Ürəyini neştər deşdi, varından yox oldu Rövşən.
Ömrü boyu ilk dəfəydi gözündən yaş süzülürdü,
Təpəsini yumruqlayıb, saqqalını yoldu Rövşən.

Dedi: –Mürtəd, haramzadə, yumulaydı yolun sənini!
Təzə bəyi öldürməyə necə qalxdı qolun sənini?
İnsan olan belə igid el qızına qıyarmı heç,
Adamlıqdan çox kənarsan, çatmır noxdan, çulun sənini!

Sənə necə cəza verirəm, sinənə dağ çəkdimmi?
Diri-diri oda atım, gözlərini tökdürümmü?
Yox, satqına belə cəza həddindən çox yüngül olar,
Xəncər soxub ciyərinə, ürəyini sökdürümmü?

El tüpürsün sifətinə, boş başını əzdirimmi?
Göz qırpınca boğazını sərçə kimi üzdürümmü?
Yox, xainə belə cəza toy-busatlı bayram olar,
Söylə səni noxtalayıb oba-oba gəzdirimmi?

Toxunmayın qeyrətsizə, sübhə qədər qoyun dursun,
Gözlərinə iynə taxın, dərisini soyun dursun.
Fikirləşib ona layiq cəzaları çətin tapam,
Mən nə deyim, vicdansıza qoy el özü divan qursun.

Rövşən kişi hiddətindən söz tapmayıb dayanırdı,
Qəzəbinin alovundan öz-özünə odlanırdı.
Tablamayıb görünməmiş belə böyük müsibətə,
Təpəsindən tüstü çıxıb diri gözlü o yanırdı.

Yoldaşları ot toplayıb tez eylədi dava-dərman,
Nə Gülçinin, nə Şanonun yarasından axmırdı qan.
Rövşən kişi qıza baxıb, hirs-qəzəbi çıxdı yoxa,
Dedi: –Sənə qurban olum, can a körpə, can bala, can!

Səni belə görünəcə mən, sağ qalmayıb öləydim kaş,
Niyə fələk bəs təpəmə yağdırmayıb, tökmədi daş?
Uşaq kimi kövrələrək, hıçqırığı boğdu onu,
Hönkürtüsü kəsilmədi, gözlərində durmadı yaş.

Zilanlılar özlərini yaxın yurda yetirdilər,
Ordan dərman, dolu farmaş, yorğan-döşək gətirdilər.
Dayanmadan, diqqət ilə etibarlı yer düzəldib,
Yaralanan cavanları at üstünə götürdülər.

Əməlinə layiq tərzdə qatilə «gün ağladılar»,
Dayanmadan yanbuzuna çubuq çəkib dağladılar.
Boğazında kürməkləyib uzun, qəzil irəşməni,
Bir ucunu boz uluğun quyruğuna bağladılar.

Rövşən kişi at üstündə ağır dərddə, qəmə batdı,
Fikrə daldı: –Nədən oldu, Rəxbar bizi niyə satdı?
Rəşo baba nə edəcək? . Xeyallardan ayrılmamış,
Sübhün gözü açılarda karvan gəlib kəndə çatdı.

Səhər-səhər Zilan kəndi döndü insan dənizinə,
Qüssə, kədər həkk olmuşdu gələnlərin bənizinə.
El xaini meydançada yoğun mıxa bağlanmışdı,
Gələn-gedən tüpürürdü onun murdar üz-gözünə.

Təzə gəlin çarpayıda oturmuşdu gözü nəmli,
Keşiyndə yeddi qadın dayanmışdı qəlbi qəmli.
Rövşən kişi öz evini döndərmişdi yas evinə,
Gələnləri qarşılıyıb, danışırdı dərd-ələmli.

Başqa evdə igid Şano çarpayıda uzanmışdı,
Ötən gecə hünəriylə böyük hörmət qazanmışdı.
Fələkəti eşidəndə, unudub öz ağrısını,
Xəbəri gec aldığına alov tutub o, yanmışdı.

Gülçin dedi: –Yazıq oğlan mənə görə düşdü oda,
Deyin üzr istəyirəm, xoşbəxt olsun bu dünyada.
Şano dedi: –Belə sözü gətirməisn qoy dilinə,
Xəbəri tez öyrənmədim, bir qoç igid getdi bada.

Ağçıllar bir-birinə ağılları calayırdı,
Eşidənin sinəsində sönməz ocaq qalayırdı.
Müsibətin ağırlığı dağ çəkirdi ciyərlərə,
Qara xəbər ürəkləri ilan kimi dalayırdı.

On ağsaqqal ayrılmışdı Milanlıya getsin yasa,
Yüz qırx yaşlı Əlif baba yollanırdı iltimasa.
Rövşən kişi dedi: –Durun, ləngimədən düşək yola,
Böyük hünər göstəririk aralıqda qan olmasa.

Elə bu vaxt üç atlını kənd yolunda gördü hamı,
Gələnləri qarşıladı yas yerinin izdihamı.
Rəşo baba görünəndə, Rövşən kişi qan ağladı,
Qucaqlayıb onu dedi: – Bəxtimizin söndü şamı!

Rəşo baba hövsələsiz dedi: –Bu nə yasdı belə,
Gülçinimi öldürmüşüz, yoxsa diri keçib ələ?
Hay verdilər: –Qorxma baba, qıza heçnə olmayıbdır,
Rövşən kişi tablamadı, göz yaşları döndü selə.

Rəşo baba hıçqıraraq, dedi: -Rövşən, hanı qızım?
Hanı mənim qeyrət tacım, hanı mənim dan ulduzum?
Necə olub, əhvalatı danış bağrım partlamamış,
Hanı mənim sərvinazım, hanı mənim körpə quzum?

Söylədilər gecə olan faciəli əhvalatı,
Gülçin necə yaralanıb, Rəxbar necə vurub atı.
Qız qoymayıb xain qaçsın, onu dürüst nişan alıb,
Bu səbəbdən fitnəkarın boğazına keçib çatı.

Əgər Şano olmasaydı xain yenə qaçacaqdı,
Allah bilir başımıza neçə oyun açacaqdı.
Qaranlıqda qudurğanı cəsərlə yaxaladı,
Özü ağır yaralanıb, amma dözü, qəlbi dağdı.

Bildjirdilər, məlumatı biz alsaydıq dünən səhər,
Heç qoymazdıq qəza olsun, yaranmazdı dərd bu qədər.
Çox təəssüf, öz vaxtında duyuq düşə bilmədi el,
Satqın haqda ötən axşam gəlib kəndə çatdı xəbər.

Xəbər hardan alınmışdı? Bir Şanoydu dürüst bilən,
Hadisədən xeyli qabaq xəstələnin çəkmə silən.
Yaxınlaşıb dükanına gedib açır dünən səhər,
Yerdə bağlı zərfi görür o el sevər, dərdi bölən.

Mə'lumatı oxuyanda dayanmadan durub qaçır,
Təşkilatdan igid Şano kəndə sarı qanad açır.
Mənzil uzaq olduğundan axşam çatır Zilanlıya,
Buna görə gündüz qurdun tufəngindən alov saçır...

Çəkməçinin dükanına zərfi atan bilinmədi,
Dəfələrlə dar ayaqda haya çatan bilinmədi.
El təsibi çəkə-çəkə, lazım gəlsə oxa dönüb
Düşmənlərin sinəsinə tez-tez batan bilinmədi.

Təşkilatın üzvləri qanadlanıb taxdı lələk,
Yeri-göyü, ərşi-gürşü eylədilər ələk-vələk.
Vacib olan mə'lumatı verən adam tapılmadı,
Bəlkə onu insan deyil, yazıb atır huri-mələk. . .

Şano dalıb düşüncəyə-hadisəni xatırladı,
Çox sevindi yer üzündən silinəcək Rəxbar adı.
Tayfaların arasına qanlıçılıq düşməyəcək,
Pozulmamış el-obanın birləşməyə etiqadı.

Rəşo baba qızı görüb, dedi: –Balam, can Gülçinim,
Şükür olsun salamatsan, qəm eyləmə göyərçinim.
Qeyoətinlə el içində başımızı ucaltmısan,
Məmosundan ayrı düşən əziz qızım-bədbəxt Zinim.

Sən Rəxbarı atmasaydın aralıqdan çıxardı o,
İgid qanı yerdə qalıb, evimizi yıxardı o.
Nifaq düşüb ortalığa gecə-gündüz didişərdik,
Fitnəsiylə xalqımızı məngənədə sıxardı o.

Əlac yoxdur, gərək dözək başımızın qəzasına,
Qatil bu gün el içində çatacaqdır cəzasına.
Yenə şükür, Qəmər ağa arzusuna yetişmədi,
Xalq qırmaıyb bir-birini, xəncərini qoydu qına.

Qızım sağ ol, bu hünərin tarixlərə yazılacaq,
Qəmərlərin bəd niyyəti belə-belə pozulacaq.
Xalq hörmətlə yad edəcək verdiyimiz qurbanları,
Yurdumuzda qənimlərin öz məzarı qazılacaq.

İgid olub Od yurdunun kişisi də, qadını da,
Sən ucaltdın hünərinlə Azərbaycan adını da.
Kürdüstanda adın-sanın yayılacaq hər mahala,
Qisasını ala bildin, yaraladın azğını da.

Qoy fəxr etsin Azərbaycan onun qeyrət Gülçini var,
Kürdüstan da qoy öyünsün onun igid gəlini var.
Halal olsun qızım sənə, halal olsun dönə-dönə,
Bax, bu gündən iki xalqa oldun böyük bir iftixar.

Rəşo baba gözü yaşlı durub keçdi yan otağa,
Yaralıya salam verdi, heyran oldu mərd qonağa.
Öpüb onun gözlərindən, razı qalıb sözlərindən,
Dedi: –Daha nəvəm sağdı, oğul, məlhəm qoydun dağa.

Satqın necə cəzələnsin? Beş ağsaqqal seçdi oba,
Məhkəməyə başçı oldu Rövşən kişi, Rəşo baba.
El yığıldı çəmənliyə, qeyrətsiz dindirdilər,
Əməlini sadalayıb, başladılar haqq-hesaba.

Rəxbar dindi yalvarışla, üzünə yaş axa-axa,
Suallardan çaşıb qaldı, sözü vurdu nala-mıxa.
Rövşən kişi dedi: –Qohum, nə etmişən açıb danış,
Daha səhvə yol vermərik gözlərimiz baxa-baxa.

Fitnəkara rəhm eyləmək özü böyük xəyanətdir,
Törətdiyin beşmi, onmu – say-hesabsız cinayətdir.
Qeyri-adi məhkəmənin verəcəyi kəskin qərar,
Xalq-adından Qəmərlərə öldürücü bəyanatdır.

İgidləri əməlinlə tora salıb asdırmısan,
Çoxlarını diri-diri quyulara basdırmısan.
Söylə görüm nəyə görə görünməmiş sitəm edib
Toy günündə bəy oğlanı namərdliklə susdurmısan?

Bədənlərə yaman şişsən, göydən belə sallanmışan,
Düşmənlərin yedəyində noxtalanıb, nallanmışan.
Bilirsənmi quduranın ömrü ancaq qırx gün olar?
Qənimlərin qapısında quduzlaşıb yallanmışan.

Kədərini cilovlayıb dünya görmüş Rövsən ata,
Qəzəbini səl eyləyib belə dedi camaata:
–Şeytanların fitvasıyla çox-çox qardaş kürd tayfası
Bir-birinə düşmən olub, törədibdir ağır xəta.

Vuqarımız Əhməd Xani yazmayıbdır bunu nahaq:
«Tayfaların arasında olmasaydı əgər nifaq,
Düşmənlərə diz köçdürüb, sağaldarıq yaraları,
Yaransaydı milli birlik, yaransaydı bir ittifaq».

Biz and içib barışmışıq, qardaş olub Milan-Zilan,
Həmin gündən sözü müzə tapılmayıb zərrə yalan.
Aramızda polad kimi ittifaqı yaradandan,
Qanlı yağı bacarmayıb yurdumuzu etsin talan.

Birləşməyə can atsa da neçə-neçə mərd tayfalar,
Ataların çox ibrətli, belə gözəl kəlamı var:
«Qol-budaqlı ağacları qurd yeməsə öz içindən,
Kökü yerə dərin gedib, azı-azı min il yaşar».

Utandırəm burda deyəm Rəxbarı biz böyütmüşük,
Aramızda heç olmayıb belə satqın, belə düşük.
İllər boyu içimizdə xəyənətkar tapılmayıb,
«Mənəm-mənəm» deyənlərin kəlləsini üyütmüşük!

Xain Rəxbar dönə-dönə başımıza açıb qəza,
Yüz-yüz saytal oğlanları ancaq verib o, güdaza.
Törətdiyi yeni sitəm görünməmiş müsibətdir,
Deyin görək indi nədir ona layiq olan cəza?

Biri dedi:–Güllələyib al qanını yerə yayaq!
Biri dedi:–Diri-diri dərisini tutub soyaq!
Biri dedi: –Ləngitmədən boğazından asağ dara!
Biri dedi:–Gözlərini iynə ilə deşib oyaq!

Biri dedi:–Parçalayıb kabab kimi taxaq şişə!
Biri dedi:–Dərisini çarıqlara çəkək çöşə!
Biri dedi:– Öldürməyib, ona ağır cəza verək-
Ac saxlayıb xirtəyinə zorla tökək ovuq şüşə!

Bir ağsaqqal təklif verdi:– Ölüm toydur bu satqına,
Onu soyub kabab etsək əllərinə qoyar xına.
Qoy cəzası belə olsun: –Kürdüstanın qadınları,
Bundan sonra Rəxbar adı qoymasınlar öz oğluna.

Ana dindi, dedi:- Ellər, sağalmazdır mənim yaram,
Görək onun ciyərini parçalayıb özüm yaram!
Yer yarılısın girim yerə, tökün, oyun gözlərimi,
Rəxbar adlı oğlum yoxdur, südüm ona olsun haram!

Görək onun təpəsinə od tökülə, alov yağa,
Elə xain olanların haqqı yoxdur yaşamağa!
Boğub atın coşğun çaya, sel aparsın cəsədini,
Haram qanı tökülməsin bu müqəddəs pak torpağa.

Satqını bərk sarıyaraq qabladılar dar cuvala,
Boz ulağın üstə qoyub, çıxartdılar hündür yala.
Arxasınca zurna çalıb döyüb dəfi, nağarını,
Hellədilər çaya sarı, dəydi daşa, dəydi sala.

Xəbər çatdı mahallarda hər obaya, hər oymağa,
Həmin vaxtdan Rəxbar adı qoyulmadı bir uşağa.
Gündən-günə yaxınlaşdı mərd tayfalar, igid ellər,
Xalq birliyi möhkəmləndi, dağ söykəndi sanki dağa.

Fitnəkarın bu cəzası fərəh verdi ürəklərə,
Yazılmamış el hökmünü öz qəlbinə yazdı hərə.
Yolun düşsə, Kürdüstanı gəzə bilsən qarış-qarış,
Obalarda rast gəlmərsən Rəxbar adlı bir nəfərə.

Bu hadisə yayıldıqca, eldə geniş vüsət aldı,
Qanad açıb hər tərəfə, ildırımından sürət aldı.
Çoxlu qanlı tayfaları barışdırıb dost eylədi,
Eşidəndə Qəmərlərin ürəyini heyrət aldı.

Məclis Qəmər ağaya da məktub yazdı el adından:
«Sənin bütün yaxşılığın çıxmaz xalqın heç yadından.
Neçə-neçə kəndimizə od vurdurub yandırmısan,
Üstümüzə qoşun çəkib bəs deyincə tökmüsən qan.

Yüz-yüz igid cavanımız əllərinlə gedib bada,
Qocaları, uşaqları diri-diri atdın oda.
Tarixlərə yazılacaq «Qanlıqaya» əhvalatı,
Min il keçsə unutmırıq, nəsil-nəsil düşər yada.

Qulağında sırğa olsun gərək Rəxbar əhvalatı,
Səndən ötrü miras qoyub qıl irəşmə, ala çatı.
Dağdan çaya hellənəndə ağasını arzuladı,
Çox təəssüf gözlərinlə görmədin bu toy-busatı.

El-öbanı birləşdirdi sənin «müdrək» siyasətin,
Səhvimizi başa düşüb gündən-günə olduq mətin.
Eylədiyin yaxşılığın əvəzini qaytarmasaq,
Axirətdə görməliyik cəzasını qiyamətin.

Ürək səngər, göz keşikçi, hər insanın başı qala,
Əzəl gündən elə çalış salmayasan başı qala.
Boş sərəçədən qartal olmaz, ala qarğa şahin, şonqar,
Dananın nər meydanında inanma sağ başı qala.

Yenə yandır kənd-kəsəyi, geri dönmə, yolunla get.
Öldürt seçmə igidləri, ağaların dadına yet.
Boynumuzda minnətin var, hər borcundan çıxacaq görək.
Bundan ötrü sən indidən sabın, kəndir sifariş et».

El adından gələn məktub səslənirdi güllə kimi,
Oxunduqca kəlmələri açılırdı şillə kimi.
Rəis pörtüb, qulağının dibinədək qızarmışdı,
Hər bir cümlə ona dəydi buğa vuran kəllə kimi.

İlan vuran yata bildi, Qəmər ağa yatmadı heç,
Düşündüyü tədbirləri öz başına batmadı heç.
Xəyalında asdı-kəsdi, çoxlarını çəkdi dara,
Bunlar yənə qan içənin imdadına çatmadı heç.

Öz yerini isitməyib, durub gəzdi düşüncəli,
Olanları yada salıb az qalırdı olsun dəli.
Xəyalından keçirirdi: «Gecə yatıb ayılında,
Baxıb görəm mən olmuşam dağlar boyda nəhəng zəli».

Qəmər ağa bacardıqca eldə tutar qoymamışdı,
Min-min igid öldürtsə də, gözü-qandan doymamışdı.
Özünü hey danlayırdı: –Nəyə görə indiyədək
Diri-diri insanların dərisini soymamışdı.

Düşünürdü: «Məktuba bax, yazılıbdı el adından,
Rövşən-mövşən, Rəşo-məşo çıxarmasın qoy yadından:
Əllidən çox kənd yandırıb yerində mən turp əkmışəm,
İndi yoluq-moluqların gözlərini örtübdü qan... »

Sirrimizi verən kimdir, bu iş yaman olub çətin,
Bəlkə gizli təşkilatla əlbir olub cin-şəyatın.
Yeddi sadıq xəfiyyəni öz qorxumdan verdim bada,
Baş idarə elə bilir heç kəs olmaz məndən mətin.

Sağ qoymazlar, anlasalar kələkbazın biriyəm mən,
Gədə-güdə qan-qan deyir, ölü kimi diriyəm mən.
Bu fikirlər hardan gəldi gicəllənən boş başıma,
Qorxu bilməz qəhrəmanam, yer üzünün şiriyəm mən!

Bəs şirəmsə, sirri verən niyə qorxmur, kimdir, hanı?
Gücüm çatmır tuta biləm ən adicə bir dovşanı.
Gizli xəbər yayılanda, mərkəz məni taxsa şişə,
Əlacım yox, gərək yenə axıdım bir nahaq qanı.

Kimdir axı, kimdir axı, əməlini belə azan?
Addımbaşı, çəkinmədən yollarımda quyu qazan?
Lal qız heç nə edə bilməz - nə dili var, nə qulağı,
Bəlkə gizli aparatla arvadımdır sirri yazan?!

Dünən evi alt-üst edib axtarmışam qarış-qarış,
Heç nə tapa bilməyəndə, Şölə xanım dedi, alqış!
Arvadımın gözü məni güllə kimi dəlib keçdi,
İçərimdə üşütmə var, yay günündə çəkirəm qış.

Bəlkə gecə sayaqalayıb danışırım hədyan-hədyan,
Sirri açıb bildirirəm şirin yuxu yatan zaman.
Barmığımı kəsib, ona düz doldurub yatacağam,
Şübhələnsəm, arvadıma verməyəcəm heç bir aman.

Gör heç mənə yaraşarmı öz-özümə qorxub əsim?
Ancaq qəddar olmalıyam -qalanadək son nəfəsim.
Xalq deyilən nəzərimdə qoyun-keçi sürüsüdür,
Gərək onu bacardıqca boğazlayıb, asım-kəsim.

Qəti tədbir görülməsə, qisas almaq olmayacaq,
«Xalq biriliyi» möhkəmlənsə, iz-tozumuz qalmayacaq.
İki elin başçıları -Rövşən, Rəşo sağ qalınca,
Tayfaların arasına nifaq salmaq olmayacaq.

Qəmər ağa hara isə az qalırdı durub cuma,
Xəyalıyla gecə-gündüz başlayırdı o hücumu.
Gah əsiridi, gah kəsirdi, gah tonqala qalayırdı,
Gah büzüşüb öz yerində, bənzəyirdi yumşaq muma.

...—«Başlar kəsən»Aşır kişi əldən zirək qoçaq idi,
Qorxu-ürkü tanımazdı, yeri gəlsə bıçaq idi.
Polislərin sitəmindən olub evin didərgini,
Dağda-daşda gün keçirib, tək dolanan qaçaq idi

İki polis ovçu oldu, Aşır kişi qaçan əlik .
Hər gün qovub ora-bura, eylədilər onu ləlik.
Gah bərədə gecələdi, kah məskəni oldu zağa,
Hərdən qaldı dərələrdə, hərdən qalxıb aşdı gədik.

Qışda donub buza döndü, yay olanda yanıb bişdi,
Daha kedib bıçaq onun sümüyünə dirənmişdi.
Can yığıldı boğazına, öz-özünə qərar verdi:
Ölmək ağa sifətidir, xırıldamaq necə işdi?

Dedi: —Nahaq zalımların qulağına çatıb adı,
Girəvəli yer axtarıb, yolu-izi manşırladı.
Polsiləri salıb atdan, çəkib sovlu xəncərini,
Başlarını candan üzüb döş aşağı dığdırladı.

Xeyli sonra keçdi ələ, qollarını bağladılar,
Qızmar şişlə bədəninə əlli yerdən dağladılar.
Hər gün qəsdlə döyüb onu, duz səpdilər yarasına,
Ölüm hökmü gözləyirdi, zirzəmidə saxladılar.

Qəmər ağa düşünəndə «baş kəsən»i saldı yada,
Təkcə onu öz dərdinə nicat bildi bu dünyada.
Xəyalında al geyinib, şirin, yağlı plov yeyib,
Hələ balıq sövdasını eyləyirdi bu dünyada.

Qolu-qıçı zəncirlənmiş «baş kəsən»i gətirdilər,
Qənimini görəndə kimi üz-gözümdən yağdı zəhər.
Qəmər ağa gülümsədi: –Açın qandal, buxovları,
Daş zindana sığa bilməz, qorxu bilməz nəfər oğlu, nəfər.

Qəmər ağa uşaq samıb qəhrəmanı həflədi,
Qoltuğuna qarpız verib, bəs deyincə təriflədi.
Dedi: –Eşid, Aşır kişi, iki polis öldürmüşsən,
Sənə necə cəza verək, söylə görüm fikrin nədi?

Dillənmişsən, amma hələ kəsilməyib nicat yolun,
Bundan ötrü arxasında gizlənəsən gərək kolun.
Əgər iki yol azan başımızdan yox eyləsən,
Ömrün boyu qandal üzün görməyəcək daha qolun.

Bunu etsən, həmişəlik bizdən razı qalacaqsan,
Öz yanında polis olub çoxlu ənam alacaqsan.
Bu gördüyün iki nəfər sənə kömək eyləyəcək,
İnanıram, canilərə gedib zəfər çalacaqsan.

Zilan-Milan dağlarını tanıyırsan qarış-qarış,
Guya qaçıb qurtarmısan, get onlara qayna, qarış.
Özgə yolun yoxdur sənə, günahını yumaq üçün,
Öldür iki yaramazı, hökumətlə dost ol, barış.

Zəmanəti mən verirəm, möhkəm olsun e'tibarın,
Bu polislər hər ayaqda olar sənə xilaskarın.
Qaçın kəndə, şəksiz sizə hamı hörmət bəsləyəcək,
Fərsət ələ düşsənədək lazım gəlsə mal otarın.

Aşır dindi: –Razılaşdım, yox eyləyək söylə kimi?
Bədənlərdən başı üzümək əlimdə bir su içimi.
Rəis dedi: –Tanıyırsan Zilan Rövşən, Milan Rəşo. . .
Dustaq güldü: –Başa düşdüm hardan vurdun sarı simi.

And içirəm, əllərimlə yox edəcəm ikisini,
Çoxdan bəri selə dönüb, ürəyimin coşur kini.
Əgər kimin meyli olsa sağ qurtarsın caynağımdan,
Öz başına çarə qılıb, gedib gəzsin toyuq hini.

Söhbət xeyli uzun çəkdi, tamam bişib lap «dağ» oldu,
Dustaq üzə vurmasa da, qəlbi yanıb cızdağ oldu.
Yazıq hər gün döyülürdü, üz-gözünə söyülürdü,
İndi dadlı yeməklərə, mer-meyvəyə qonaq oldu.

Təpə-dırnaq silahlandı «baş kəsən»lə, iki miskin,
Üç gün keçdi, dağı-daşı bürüyəndə duman, çiskin,
Qiyafəni dəyişdirib yollandılar qan tökməyə,
Qəmər ağa sevinirdi, dərya idi qəlbində kin.

Onlar çatıb Milan dağa, gecələdi çöldə xəlvət,
Aşır kişi ürəyində özgə tədbir etmişdi qət.
Xəfiyələr yatan kimi hazır oldu xəncər, bıçaq,
İki düşmən öldürməyə yaranmışdı əla fürsət.

Dustaq belə düşünmüşdü: –Ağsaqqal el gərəyidir,
Rəşo baba, Rövşən kişi xalqın polad dirəyidi.
Qənimətdir iki qənim yola düşsə o dünyaya,
Onlar adi cani deyil, xəfiyənin ürəyidi.

Xainləri quyuladı, yerli-dibli iz itəndə,
Aşır kişi silahları şələləyib gəldi kəndə.
Danışdığı hər nə qədər qəmli, acı olsa belə,
Rəşo baba qulaq asdı, söhbət döndü bala, qəndə.

Rəis qəlbən əmin idi iki düşmən məhv olacaq,
Tayfaların birləşməsi təhlükəsi dəf olacaq.
Mərkəz bilib bu hünəri, hörmət-izzət öz yerində,
Alacağı orden-medal ona böyük nəf olacaq.

Belə şirin xəyallarla kürsüsündə eşələndi,
Dərisinə sığışmayıb, öz-özünə şeşələndi.
Elə bildi aləm ona səcdə qılıb əhsən dedi,
«Yek»dən canı xilas olub, zər atıqca «şeş» ələndi.

«Hamı bəli-bəli deyər, mən söyləsəm qurd aladı»,
Bu fikirlə gülümsəyib, məktubları qurdaladı.
Aşır yazan zərfi görüb, tez kürkünə düşdü birə,
Oxuduqca ürəyini sanki quduz qurd daladı.

«Göstərdiyin yaxşılığı etməmişdi mənə dədəm,
İki polis öldürməyə tədbirinlə yarandı çəm.
And içmişdim tezlik ilə yox eyləyəm ikisini,
Növbə sənə yetənədək hələ tabla, eyləmə çəm.

Öz andımı kişi kimi mən yerinə yetirmişəm,
İki əziz xəfiyyəni əl-ayaqlı itirmişəm.
Başın haqqı unutmaram, borcum sənə çoxdur hələ,
Yalan olar, əgər desəm vəzifəmi bitirmişəm.

Mən olmuşam el-obanı satanların baş kəsəni,
Mən olmuşam xalqa güllə atanların baş kəsəni.
Mən olmuşam vicdanı yox, cəllad olub ovçu kimi
Xainlərin qoltuğunda yatanların baş kəsəni.

Tədbirindən razı qaldım, ona görə çox xoşhalam,
Sağ gəzirsən, buna görə el yanında dili lalam.
Göstərdiyin səxavətə, qəlbindəki rəhmə görə
Rəşo baba, Rövşən kişi söyləyirlər sənə salam.

Gəl incimə, nə oturub, nə durmadım sözünlə mən,
Vaxtı gələr çürüdərəm haqq-hesabı özünlə mən.
Etibarlı iki dostun Rəxbar gedən yerə getdi,
Baş sağlığı göndərirəm sənə dərin hüznə mən».

Qəmər ağa çaş-baş qaldı, dedi: –Bəli, bu da Aşır!
Quldurun da ürəyində mənə qarşı nifrət daşır.
Son zamanlar tədbirlərim niyə hamı çıxdı boşa,
Qəm-qəhərdən boğuluram, gündən-günə aqlım çaşır.

Xalqbirliyi təşkilatı ələ alıb el-obanı,
Bunun bircə səbəbi var: az tökürük insan qanı.
Girib şeytan cilidinə, sirlı torla pərdələnib,
Öz əlimlə yandıracam, tapa bilsəm o yuvanı.

Sifətinə baxan olsa, söyləyərdi yatıb xəstə,
Qəmər ağa fikrə dalıb, keçinmişdi ayaq üstə.
Stoluna dirsəklənib, öz yerində bürüşmüşdü,
Düşünürdü əsə-əsə, bənzəyirdi şil-şikəstə.

Bayaq yaman qürrələnib havadan bal əmirdi o,
İndi yaman qaralmışdı, deyirdin bəs kömürdü o.
«Baş kəsən»nin hər kəlməsi ən zəhərli neştər oldu,
Tablamayıb, öz yerində cilovunu gəmrirdi o.

Düşündükcə, düşünürdü: –Yox-yox, daha işim bitib,
Açılana heç oxşamır, kələfimin ucu itib.
Baş kəsən də el-obanın təsibini çəkir indi,
Toxumumuz çürük çıxdı, əkdiyimiz tutmadı dib.

Gərək kütlə toyuq olsun, rəis onun çalağanı,
Gərək hər gün tədbir görək qurumasın çala qanı.
Gərək özüm dara çəkəm Zilanlının Rövşənini,
Milanlıda Rəşo adlı saç-saqqallı çal ağanı.

Azadlıqdan yer üzünə əsməsəydi güclü külək,
Ürəklərdə azadlığa yaranmazdı şirin dilək.
El-obanı yoldan edən ancaq gizli təşkilatdır,
Ondan ötrü yeri-göyü etməliyəm ələk-vələk.

Sirri satan içimizdə təşkilatın adamıdır,
Bizim qatı düşmənimiz, öz xalqının ağ şamıdır.
Yeri çapaq, göyü çapaq, gərək onu gəzib tapaq,
Gündüzümüz yoxa çıxıb, ömrümüzün axşamıdır.

Anlayırdı olmasaydı bacısının nazir əri,
Zibbilliyə atmışdılar indi onu çoxdan bəri.
Yeznə suyu bollayırdı dəyirmanın dəhnəsindən,
Kürdüstanda fırladırdı Qəmər adlı quru pəri:

Qohum kara yetməsəydi rəis çoxdan qovulmuşdu,
Dalında dağ dayansa da onun burnu ovulmuşdu.
Daş qətrəyib fırlanırdı, çaq-çaq haray qoparırdı,
Üyünməyə dən gəlmirdi, dəyirmanı sovulmuşdu.

Yerə qoymaq istəmirdi arxasını yenə yağı,
Belə ləqəb qazanmışdı: «Kəlləsi boş, Qan çanağı».
Yeznə başdan sovlayırdı, Qəmər ağa tovlayırdı,
Hələ qanlar axıdırdı qılıncının dal-qabağı.

Cəllad olan Qəmər ağa Kürdüstanın bəlasıydı,
Təşkilatı aşkar etsə ilan kimi çalasıydı.
Eylədiyi sitəmləri kürd dağları unutmazdı,
Geci-tezi qisasını el qatildən alasıydı.

QEYRƏT VƏ MƏHƏBBƏT

Çoxdan bəri Xano poçtda işləfyirdi qara fəhlə,
Hər gün qəzet paylayırdı qapı-qapı, məhlə-məhlə.
Beş il idi canla-başla qoşulmuşdu təşkilata,
Çalışırdı gizli işdə ehtiyatla, həm fərəhlə:

Bu təşkilat çalışırdı xalq zillətdən azad olsun,
Sınsın zülmün məngənəsi, el sevensin, qəlb şad olsun.
Azadlığı nişan verən yolu xalqa göstərərək,
Cəhd edirdi sitəm evi bünövrədən bərbad olsun.

Təşkilatın ideyası şüurlarda yayılırdı,
Bu səbəbdən hökumətə çox təhlükə sayılırdı.
Qara bulud bacarmırdı al günəşi pərdələsin,
Ellər qəflət yuxusundan yavaş-yavaş ayılırdı.

Xalq birliyi təşkilatı tapılmırdı soraq ilə,
Hər gün gizli vuruşurdu, işləyirdi maraq ilə.
İgid Xano polislərə qəzet-jurnal paylayırdı,
Onlar onu gecə-gündüz axtarırdı çıraq ilə.

Kürd oğlu kürd, Od oğlu Od, İgid Aysor, Dönməz Ərəb,
Fars pələngi, Türk Xədəngi el qəlbində olmuşdu təb.
Dönüb yağlı bir tikəyə tapılmırdı qoç igidlər,
Təşkilatın rəhbərləri qazanmışdı belə ləqəb.

Bu ləqəblər xəfiyyədə min qəzəblə oxunurdu,
Hər ad azğın polislərə güllə kimi toxunurdu.
Düyün düşüb açılmırdı igidlərin öz adları,
Çox gəzildi tapılmadı heç birinin yeri - yurdu.

Kürd oğlu kürd Xano idi çox tapmışdı onu qəza,
Gəzə-gəzə öz boynunda daşıyırdı ağır cəza.
Üsyan edən tayfaların tərəfində vuruşmuşdu,
Böyük ad-san qazanmışdı, vərəqələr yaza-yaza.

Qabağından yeməyərek, hökumətlə əyişmişdi,
Ölüm hökmü ala-ala, meydanda mərd döyüşmüşdü.
Üsyan məğlub olan zaman çətinliklə xilas olub,
Xəlil adın o tezliklə Xano kimi dəyişmişdi.

n.
Beş min əsgər qarşısında min üsyançı vuruşurdu,
O vaxt Xəlil fənd işlədib bərələrdə pusqu qurdu.
Düşmən gəlib birdən-birə düşdü onun tələsinə,
Qorxu bilməz qəhrəmanlar yağılara zərbə vurdu.

Yeni-yeni qoşun gəlib min qiyamət qoparırdı,
Bilinmədi onlar neçə günahı yox insan qırdı.
Cəsarətli oğlan olub, bu vaxt Xəlil dayısına
On dörd yaşlı cəsur Şiro gecə xəbər aparırdı.

Xəlilgilin Şahin kəndi əlli evli oba idi,
Elə yerdə salınmışdı qartallara yuva idi.
Qadınlarda kişi kimi zülmə qarşı vuruşurdu,
Əldə silah- zoğal çomaq, çatma tayı, yaba idi.

trəb,
b.
Axşam çağı Şiro yenə qaçdı dağa versin xəbər,
Məlumat var, kəndimizi dağıdacaq Qəmər əfsər.
Üsyançılar səhər gəlib gözlərinə inanmadı,
Yer üzündə qalmamışdı Şahin adlı kənd - müxtəsər.

Gecə qoşun kəndə girib qapıları bağlamışdı,
Od vüranda daxmalara, dağ-daş baxıb ağlamışdı.
Evlərdəki arvad-uşaq yol tapmayıb qaçsın çölə,
Yana-yana haray çəkib ərşi-kürşü dağılamışdı.

Şirogilin evlərindən hələ tüstü ucalırdı,
Xəlil baxıb hər keçən an ürəyindən qocalırdı.
Ata-ana, uşaq hamı yanıb tamam kül olmuşdu,
Şir biləkli cavanların qəlbindən qəm bac alırdı.

On nəfərlik ailədən təkçə Şiro sağ qalmışdı,
Ev-eşiksiz yazıq körpə sinələrdə dağ qalmışdı.
Bu səhnəyə baxan gözdən süzülürdü qan- yaş seli,
Evlər hamı küfə dönüb, divarlarda toz qalmışdı.

Ora-bura döyükdü tək-tək qalan toyuq -cücə,
Bu mənzərə bənzəyirdi qəlb doğrayan bir ülgüçə.
Xəlil dalıb xəyallara düşündükcə düşünürdü,
Necə gəzək, necə dözək, axırımız olsun necə?

Beş gün keçdi «Haray» adlı bir vərəqə dəydi gözə,
Kim oxusa yazıları az qalırdı qəlbi üzə.
Çatdırıldı el-obaya yanan kəndin müsibəti,
«Haray ellər! Qaranlıqdan necə çıxacaq biz gündüzə?»

Bu vərəqə döyüşlərə səsləyirdi bütün eli,
Oxuyanda ürəklərdə yaranırdı qəzəb seli.
«Əlbir olub vuruşmasaq, gündən-günə, aydan-aya,
Tarix boyu qəlbimizi yandıracaq düşmən feli!

Şahin kənddə külə dönən anaların ah-naləsi,
Körpələrin, qocaların qəlb göynədən «aman» səsi.
Deiyr, gərək xalq oyanıb qisas alsın zalımlardan,
Parçalansın qatillərin taxt-tac adlı məngənəsi!

Bizə deyir, kənddə yanan qız-gəlinin harayları,
El birləşib viran etsin qan yuvası sarayları!
Yaranmasa belə birlik, yurdumuzda tarix boyu
Ucalacaq asimana ürəklərin ahı-zarı!»

Hər gün əldən-ələ gəzdi haqqın «Haray» vərəqəsi,
Çatdı könül evlərinə qəlb titrədən onun səsi.
Şahinliyə yas saxladı Kürdüstanla, Azərbaycan,
Bundan qorxub rəislərin başlamışdı titrəməsi.

Şahin kəndin yaxınında Azərbaycan kəndi vardı,
Onların sıx əlaqəsi, qəlb telindən bəndi vardı.
Yekdilliklə hamı gəlib tapıb yanan insanları,
Azı-azı hazırlanan iki yüzdən çox məzardı.

Azərbaycan kəndi tamam başdan-başa geydi qara,
Ölənlərə yas saxladı, dərd qəlbləri çəkdi dara.
Matəm burda keçirildi, ehsanı da bu kənd verdi,
Yasa gələn kürd elləri baş əydi bu etibara.

Lakin qəflət yuxusundan hələ hamı oyañmadı,
Üsyan yatdı – top-tüfəngin qarşısında dayanmadı.
Yenə kürdün qəm taleyi soyunmadı qara donu,
Çox qan axdı, elin bəxti qan rənginə boyanmadı.

Xəlil dönüb Xano oldu, qaçıb getdi uzaqlara,
Dözdü, yenə əyilmədi, zillət çəkdi günü qara.
Düz deyilib yaman günün ömrü uzun ola bilməz,
Çatıb elin harayına, çətin vaxtda gəldi kara.

İllər keçdi, mətinləşdi gündən-günə mərd təşkilat,
Onun gizli hünərləri düşmənləri eylədi mat.
«Haray» adlı qəzetinin redaktoru oldu Xano,
Yaradıldı xalq birliyi, dəyişildi köhnə həyat.

Gizli işi görmək üçün sanki qaya çapılırdı,
Elə bil yer dəşiyindən ən adi şey tapılırdı.
Gələcəyin qələbəsi qəti təmin olsun deyə,
İlkin zəfər əvvəl-əvvəl şüurlarda yapılırdı.

Yaradılan Xalq birliyi hər gün doldu ətə-qana,
Kökü gedib dərinlərə, şaxələndi dörd bir yana.
Divan-dərə bunu bilib təhlükəni anlayırdı,
Onu gəzib axtarmaqdan xəfiyyələr gəldi cana.

Od oğlu Od, ad qazanıb başı uca yaşayırdı,
Bu ləqəbi təşkilatda cəsur Zeynal daşıyırdı.
Qorxu bilməz oğlan olub, yorulmadan çalışaraq,
Köhnəliyi, ətaləti şüuriardan qaşıyırdı.

Onun doğma vətəniydi Odlar yurdu Azərbaycan,
Babasının qorxusundan bəy titrəyib, əsmişdi xan.
Kürd üsyanı başlananda, mərd atası haya gəlib
Döyüslərdə ad qazanıb, dost yolunda vermişdi can.

Əsli-nəsli Xəlilgillə dədə-baba qonaq idi,
Mərd atası son sözündə baxıb ona, belə dedi:
–Xəlil sənə tapşırıram əziz xələf Zeynalımı,
Qoyma onun dərdi-qəmi dönsün daşan selə,-dedi.

Kürdüstanda Azərbaycan Od elləri adlanırdı,
Bu diyarda dərd əlindən ürəklərdə od yanırdı.
Bu mehriban, sədaqətli igid xalqın yurdunda da
Hakimlərin sitəmindən zülm ərşə dayanırdı.

Üsyan yatdı, zərurətdən Xəlil dönüb oldu Xano,
Şirosundan ayırmadı ömrü boyu Zeynalı o.
Onlar qaçıb uzaq yerə, gizli işə başlayanda
Zeynal dönüb Eyvaz oldu, Şiro dönüb oldu Şano.

Qəlblərində zülmə qarşı qəzəb seli daşa-daşa,
Zeynal – Eyvaz, Şiro – Şano çox düşmüşdü bərkə-boşa.
Çətin vaxtda iki dostun fərasəti, məharəti
Təşkilatda dönə-dönə bəyənilib gəldi xoşa.

Şano poçdan kənd-kəsəyə məktub, barat daşıyırdı,
Eyvaz qəzet mürəttibi, onlar əlbir yaşayırdı.
Hər ikisi yaşa dolub boya-başa çatanacan,
Yazıq Şano zillət çəkdi, qaya yarıb, daş ayırdı.

Eyvaz işdən qayıdanda bir qız qarşı gəldi ona,
Elə bildi insan deyil, göydən enib huri-sona.
Gözəl pəri keçib getdi, oğlan qaldı yana-yana,
Vay o gündən, girib qəlbə məhəbbətin quşu qona.

Dəfələrlə qızı görüb Eyvaz baxdı matdım-matdım,
Sözlər seçib dedi ona, arxasınca atdı addım.
Su sonası nə baxmadı, nə dayandı, nə dinmədi,
Ancaq hərdən əl eylədi – qayıt geri evə çatdım.

Eyvaz açdı öz dərdini, Şano işdən oldu halı:
–Ürəyimə od salıbdır ala gözü, qara xalı.
Məhəbbətdən söz açmışam, cıncırını çıxartmayıb,
Danışdığım qəlb sözləri dindirərdi bəlkə lalı.

Şano dedi: –Qız nəçidir, kimdir onun bəs atası?
Dürüst-dürüst öyrən görüm kimdir qohum-əqrabası.
Bəlkə bizə düşmən olan bir ağanın övladıdır,
Belə olsa boşa çıxar ürəyinin təmənnası.

Qardaş,budur məsləhətim, qız özünün olsun tayı,
Onu dərin öyrənməmiş, addım atma sən havayı.
Təkbaşına iş görməyək, səbrin olsun tələsimə,
Əhvalatı danışaram gərək bilsin Xano dayı.

Eyvaz onu dinləsə də, fikri qızın yanında idi,
Gözlərinin od-alovu sönməmişdi, canında idi.
Yazıq olub eşq dəlisi, canı-dildən vurulmuşdu,
Məhəbbəti üzde deyil, ürəyinin qanında idi.

Şahin kəndin yanmasının on beş ili gəlib çatdı,
Xano «Haray» qəzetində bunu xalqa xatırlatdı.
Xəyalında canlananda bacısının qızı Gülnaz,
Gözlərindən leysan axıb, qəlbi dərdə-qəmə batdı:

Uşaqların hamısından çox sevirdi o Gülnazi,
Dəftər, qələm bağışlayıb, öyrətmişdi ona yazı.
Hər gələndə dik atılıb dayısıyla öpüşərdi,
Qəlbi valeh eyləyərdi şirin dili, xoş avazı.

Vaxtsiz yanıb külə döndü ala gözlü, ceyran Gülnaz,
Xano daldı düşüncəyə, ürəyində qış oldu yaz.
Baxıb onun əhvalına, atasını xatırlayıb
Qəmli -qəmli dilləndirdi əlindəki sazı Eyvaz.

Xano delə düşünürdü: –Kaş Gülnazım sağ olaydı,
Qəlbimizdə kədər seli, nə silinməz dağ olaydı.
Onu verib mərd dostumun igid oğlu Eyvaza mən,
Toy edəydim, qəmli üzüm el içində ağ olaydı. . .

Günlər keçdi, Eyvaz evə gəlib çıxdı qanı qara,
Heç bilmirdi öz dərini açsın kimə, desin hara. .
Çox götür-qoy eyləyərək, məlul baxıb qardaşına,
Dedi: –Şano, bir yol göstər, fikir məni çəkir dara.

Dostu heç nə anlamayıb, diqqət ilə ona baxdı,
Od oğlu Od kövrəlmişdi, gözlərindən dərya axdı.
Dedi: –Qardaş, mən qalmışam odla suyun arasında,
Nə gizlədim, bu gün bəxtim ciyərimi şişə taxdı.

Mat qalmışam ürəyimə alov salan məhəbbətə,
Yenə məni vadar etdi, qəlbim gəldi cəsarətə.
Düşdüm qızın arxasınca kölgə kimi izləyirdim,
Gördüm girdi Qəmər ağa yaşadığı imarətə.

Bir səs dedi: –Qızım gəldi, dərhal məni boğdu nəfəs,
Ya dərdimə çarə eylə, ya əlinlə başımı kəs.
Yalvarıram, qurban olum, itirmişəm öz başımı,
Ata düşməni, qız sevgili, söylə görüm neyləyim bəs?

Şano dindi: –Qəmər ağa yurdumuzu edib talan,
Demək, onun qızı imiş ürəyini bəndə salan?
Əhsən belə məhəbbətə, nə durmusan, heç ləngimə,
Atıb bizi, satıb bizi, quldurlara gedib calan!

Qulağında yaxşı qəlsın bu öyüdüm, nəsihətim:
–Get Rəxbarı əvəz eylə, budur sənə məsləhətim!
Zəhmət çəkmə, dərdsiz yaşa, ağa olub müftəcə ye,
Versəm, salam verməyə də qoy çatmasın cəsarətim.

«Təşkilat»ın yerini de, Rəxbar kimi quyruq bula,
İgidləri güdaza ver, ara qatıb, meydan sula.
Hörmət-izzət sahibi ol, el-obanı alma vecə,
Dəridən çıx, doğma xalqın həmişəlik dönsün qula!

Eyvaz dedi: –Şano, Şano! Səndə azca insaf varmı?
Belə sözü qəlbi olan dilə alıb danışarmı?
Nə tez məndən üz döndərdin, mürvət eylə, özün söylə,
Atasının əməlinə onun qızı günahkarmı?

Şano qızdı: «–Yox bir əşi, boyun əyək sitəmkar!
Kəs səsini, boş danışib ürəyimə vurma yara!
Belə sözü, bax, deyirəm, bir də alsan dilinə sən,
Özüm gedib həmin qızı eyləyəcəm para-para!

Arxayın ol, Qəmər ağa gəl qızımı al, –deyəcək,
Əgər evin rahat deyil, köçüb bizdə qal, –deyəcək.
Tanınacaq adın-sanın, böyük rütbə alacaqsan,
Yolda görün səcdə qılıb, sənə Rüstəm Zal, –deyəcək.

Arxayın ol, səndən ötrü o qız gedər əl-ayaqdan,
Bəli, bəli, get razı qal qızıl bəxtdən, qızıl taxtdan.
Nə xalq işi, nə el-oba, yoxsulluğun daşını at,
Cehizi bir qurulu ev – dolu sandıq, dolu yaxdan!

Düşmən qızı günahkarmı? Danışdığı sözünə bax!
Alqış belə məhəbbətə, eşqinə bax, özünə bax!
Qardaş, axı belə olmaz, ağlın tamam çıxıb yoxa,
Gəl başını qaldır yerdən, düz Şanonun gözünə bax!

Sözlərimdə yalan olsa, qoy yediyim olsun haram,
İnan, gedib sevdiyinin gözlərinə mil taxaram!
Bu ağılsız məhəbbətin ürəyimi çəkdi dara,
Necə danım, qövr eylədi, təzələndi köhnə yaram!

Qəmər ağa! O nəçidir - min qan içən qurdun biri!
Fİtnəsiylə külfətimiz damda yandı diri-diri.
Bərəkallah, indi səni yoldan edib onun qızı,
Özgə gözdə qıl seçirsən, öz gözündə bax, gör tiri.

Qardaşımsan, mən neyləyim, sağ olsaydı anam Şahnaz,
Yaşasaydı atam İlyas, sağ olsaydı bacım Gülnaz,
«Qaynatanın» rəhmi ilə onlar külə dönməsəydi,
Göndərərdim elçiliyə, inciməzdin məndən Eyvaz.

Eyvaz qardaş, qəlbən inan danışmıram daha kinlə,
Qulağını yaxşı açıb, diqqət ilə məni dinlə.
Tərkid saxta məhəbbəti, çəkilməsin Qəmər adı,
Aldanımsan gözlərinlə, sevməlisən ürəyinlə.

Qatil qızı adı çəkmə, nifrət eylə qəlbən ona,
İnsaf eylə əllərimi gəl batırma nahaqqana.
Sənə açıq söyləyirəm, qayıtmasan doğru yola,
Dediymi eyləməsəm, heç doğmayıb məni ana».

Yazıq Eyvaz yana-yana dedi: –Şano, bəsdir daha,
Heç bilməzdim qəlbim hökmü oturacaq mənə baha.
Gecə keçib, getməliyik çox az qalib vaxtımıza,
Dur aparaq əmanəti, yol gözləyir «Köhnə gaha».

Bu təklifi eşidəndə söz qalmadı Şano dinə,
Səs səmirsiz xurcunları hərə aldı öz çiyinə.
Ehtiyatla çətin yolu dağa sarı dırmandılar,
Ağ kağızın şələsini çatdırdılar sahibinə.

Burda «Haray» çap olunub eldən -elə yayılırdı,
Xalq oxuyub yüz illərin yuxusundan ayılırdı.
Əgər kimdə tapılsaydı bu qəzetin nişanəsi,
Sözsüz-sözsüz hökumətə qatı düşmən sayılırdı.

Şano çoxdan işləyirdi rəjnamənin redaktoru,
Xalqa xain olanların qazılırdı burda goru.
Önün doğru kəlamları el içində oxunduqca,
Tanıdırdı məzlumlara zülmkarı, müftəxorı.

Xəfiyyələr quduzlaşıb, yetirəni qapa-qapa,
Cəhd edirdi «Haray»ları çap olduğu yeri tapa.
Gəzilməmiş yer qalmadı, qəzet tez-tez çıxdı üzə,
Əzilən xalq oyandıqca heç yatmırdı ipə-sapa.

Qəmər ağa qəzəblənib, bir gün yaman köpdü, şişdi,
Polislərə hirsələnərək dedi:- Yenə bu nə işdi?!
Əlindəki təzə «Haray» böyük qara hərflərlə,
«İntiqam al!»- adı altda kəskin yazı çap etmişdi.

«Ürəyində qəbrə getdi yüz minlərin xoş niyyəti,
İntiqam!- bu bir kəlmədir şəhidlərin vəsiyyəti.
Vətən oğlu, vətən qızı, azadlığa qovuşunca,
Nəsil-nəsil bu kəlamı unutmasın kimsə qəti!»

İntiqam al! – Yurdumuzda nahaq qanlar çıxıb dizə!
İntiqam al! – Qaranlıqdan cəsərlə çıx gündüzə!
Vətən azad olsun deyə, fəda oldu min-min igid,
Onlar ümid gözü ilə məzarından baxır bizə!

İntiqam al! – Şəhid olub torpaq altda yatanlara!
Xalq yolunda qurban getmək arzusuna çatanlara!
İntiqam al! – Yağların süngüsünə öyilməyən,
Bir gecədə saç ağardıb, dərdə-qəmə batanlara.

İntiqam al! – Oğul, deyib fəryad edən analara!
İntiqam al! – Gülçinlərə, geyməsinlər toyda qara!
Ağ günlərə yetənədək qəzəbimiz dönsün selə,
İntiqam al! – Sağalınca ürəklərə dəyən yara!»

Rəis dedi: –Dayanmayıb qapı-qapı düşün izə,
«Haray»ın bir nişanəsi harda dəysə gözünüzə,
Sahibini zəncirləyib tez gətirin daş zindana,
Çap yerini söyləməsə ürəyinə sançın nizə!

Bizə görə kim «Haray»ı kəməndinə salacaqdır,
Sabah bütün qəzetlərdə belə e'lan olacaqdır:
«Hər kim tapıb ələ versə rojnaməni yayanları,
Böyük rütbə qazanmaqla, çoxlu ənam alacaqdır».

...Dağ döşündə bir kənd vardı, Muradlıydı onun adı,
İgidlikdə tanınmışdı tarix boyu çox övladı.
Yağlı buğda çörəyinin minnətini götürməyib,
İl.uzunu şirin-şirin yeyərdilər arpa cadı.

Buz bulaqlar məskəniydi, söz olmazdı havasına,
«Daşqala»sı bənzəyirdi şahin-şonqar yuvasına.
Çox vaxt «Haray» Muradlıdan kənd-kəsəyə yayılırdı,
«Köhnəqala» yaxın idi bu qartallar yuvasına.

«Daşqala»nın divarları çoxdan uçub tökülmüşdü,
Ətrafına dönə-dönə düşmən qanı tökülmüşdü.
Deyirdilər Qoç Koroğlu bu diyarda at oynadıb,
«Mənəm-mənəm» deyənlərin dizi burda bükülmüşdü.

Kimlər gəlib, kimlər getmiş, nələr olmuş bu dünyada!
Muradlılar tarixini iftixarla salır yada.
Nişanəsi yüz on evdir, yox əvvəlki cah-calalı,
Dəfələrlə yandırılmış, od vuranı salmış oda.

Yenə onun başı üstə qara bulud görünürdü,
Ona sarı fəlakətin təhlükəsi sürünürdü.
Gündən-günə izlənirdi, hələ düşmən gizlənirdi,
El dözmürdü sitəmlərə, qəlblər qəmə bürünürdü.

Muradlıya iz apardı azğınlaşan bir xəfiyyə,
Geydi səfil paltarını, gəzdiyini tapsın deyə.
Qapı-qapı dilənib o, göz yetirdi hər tərəfə,
Ələ heç nə keçirmədi, iz çəkildi yerdən göyə.

Axşam çağı kor-peşiman kəndən çıxıb düşdü yola,
İnadından əl çəkmədi, göz yetirdi sağa, sola.
Elə bu an bir uşağın gördü dolu heybəsini,
Ovu qəfil tutmaq üçün tülkü kimi girdi kola.

Yolçu gəlib keçən kimi «tülkü» birdən həmlə etdi,
Dərhal onu yaxalayıb, dedi: -Dayan, işin bitdi!
Coşqun axan çaya sarı heybəsini qolazlayıb,
Uşaq qəfil əldən çıxıb, yelə dönüb gözədən itdi.

Ovçu düzgün tuşlamadı, qaçıb keçdi ov bərədən,
Öz-özünü danladı o, bərk tutmadım onu nədən?
Elə bu dəm su üzündə yırgalandı beş-on qəzet,
Qəfil qaçıb yığışdırdı qalanını dar dərədən.

Muradlıya axıb gələn xəfiyyələr döndü selə,
Vəhşiliklə döyüb, söyüb divan tutdu onlar elə.
Qamçı beldən zol çıxartdı, zoğal ağac düşdü işə,
Baş yarıldı, göz töküldü, verilmədi uşaq ələ.

Zülm ərşə bülənd oldu, ürəkləri dağladılar,
Beş saytalı bəndə salıb qollarını bağladılar.
Onlar düşdü daş zindana, daha gedər - gəlməz oldu,
Kənddə qırx gün yas saxlayıb, qara geyib, ağladılar.

Bundan sonra Muradlılar ipə-sapa yatmadılar,
Hər qana yüz heyf alıb, bir-birini satmadılar.
Üç məmurun qulağını onlar kəsib saldı yola,
Patronları əzizləyib, hədəv güllə atmadılar.

Vaxt ötdükcə yazıqların çoxalardı dərdi-səri,
Qoşun gəlib Muradlıdan yığdı bütün tufəngləri.
Yaman günə qalsın deyə, axtarışda hünər edib,
Silahını gizlətməmişdi kəndin ancaq dörd nəfəri.

Muradlıyla bacarmırdı yenə azğın Qəmər ağa,
Bir günahı olmasa da eli saldı sağanağa.
Cəsurların köməyiylə «Haray» tez-tez yayılırdı,
Öz işindən qalmamışdı, işləyirdi «Köhnəzağa».

Etibarlı xəfiyələr toplanmışdı Qəmərgilə,
Yenə ağa arvadını buraxmadı bu mənzilə.
Şölə xanım işi bilib çəkilməmişdi otağına,
Tablamırdı kişisinin danışdığı saxta dilə.

Təkcə Lal qız gəlib - gedir çay verirdi qonaqlara,
Qəmər ağa hirsələnmişdi: –Lap gəlmişəm düzü zara!
Muradlılar dinc durmayıb əl altından görür işi,
Sonra yaman şişə dönər kəsilməsə qorxunc yara.

«Qanlıqaya» tərəflərdə yenə üsyan oyanıbdı,
Arxalanıb Od elinə onlar möhkəm dayaınıbdı.
Muradlının cavanları gedib orda qan-qan deyir,
Bayraqları dağ başında al-qırmızı boyanıbdı.

Əbədilik görk olmasa ürəkləri qızğınlara,
Haqqımızı verin-deyən, yoldan çıxan azğınlara.
Bütün ölkə alovlanıb, sona çatar axırımız,
Gərək gedib divan tutaq dağ başında quzğunlara!

Muradlılar yüz-yüz illər baş əyməyib hökumətə,
Sözün düzü, mat qalmışam onlardakı cəsərətə.
Qalmayıbdı bir çarəmiz, burunları ovulmasa,
And içiblər: –Dözməyəcək son qoymasaq əsarətə!

Qəti tədbir görmək üçün hökumətin var qərarı,
Günü sabah Muradlıya qoşun girsin gecə yarı.
Kəndin bütün kişiləri yatağında yaxalanıb
Bircə-bircə güllələnsin, qoy boş qalsın papaqları!

Bundan sonra «Haray-maray» gizlənməyə kol gəzəcək,
Yad ölkəyə qaçmaq üçün iz axtarıb, yol gəzəcək.
Hamı bizi tərifləyib, göstərəcək barmaq ilə,
Məclislərdə sağılıq sözü, dillərdə «sağ ol» gəzəcək.

Gizli məclis sona çatdı, durub getdi xəfiyyələr,
Qəmər ağa öyünsə də, üz-gözünə axırdı tər.
Öz-özünə belə dedi: –Bir kənd iş çəkməz təhər,
El-obanın ayılması çörəyimi edib zəhər.

Təqsir hamı divandadır, artsın qorxu-ürkü gərək,
Bundan ötrü yuxarılar tükdən seçsin tükü gərək.
Təzə-təzə qımmıldanıb iməkləmək istəyəndə,
Dərhal dibdən kəsiləydi təşkilatın kökü gərək!

Qəti tədbir görülmədi, Xalq birliyi şaxələndi,
Bundan sonra mənim adım rəis kimi yaxalandı.
Qoşun, polis böyüklüyüm toydan sonra nağaradır,
Milan-Zilan birləşdikcə hər gün arxam yuxalandı.

«Haray» yazır: –Qəmər quzğun hər vaxt deyir ağa qara,
Kürd oğlunu, Od oğlunu gərək tutub çəkəm dara!
İmzaları olan yerdə qəzet dönüb neştər olur,
Oxuyanda sarsılıram, ürəyimə vurur yara.

Həpo olub dağ başında bizdən ötrü qara tufan,
Milan-Zilan tayfaları başlayıbdır açıq üsyan,
Qoşunlara aman vermir hökumətin əsgərləri,
Dönüb şanlı sərkərdiyə, qazanıbdır böyük ad-san.

Həponu məhv eyləməyi tapşırıbdı mənə divan,
İşim müşkül olacaqdır, əzrayıla vermir o can.
Rövşən, Rəşo yox olsaydı belə düyün yaranmazdı,
Aşır bizi alda qoydu, rüsvay oldum eldə yaman.

Qəmər ağa düşündükə hövkələnib yoğrulurdu,
Çarə yolu tapmayanda qəhərlənib boğulurdu.
Cəsur üsyan rəhbərini necə salsın öz toruna,
Xəyalından hər dəqiqə çirkin fikir doğulurdu.

Həpo adı hər tərəfə müjdə kimi yayılırdı,
Düşmən görsə yuxusundan, dik atılıb ayılırdı.
Gizir oğlu Mustafa bəy onun ulu babasıydı,
Uşaqlıqdan zirək olub, əl-obada sayılırdı.

Rəis belə qərar verdi: –Qoy Muradlı çıxsın yoxa,
Həpo haqda fikirləşib qurtararam ondan yaxa.
Dərə bizdə, divan bizdə, hər cür silah əlimizdə,
Niyə belə şarsılıriq, gözlərimiz baxa-baxa. . .

...–Səhər bir qız pinəçinin dükanına gəlib çatdı,
Qara nəfəs, göz qırpınca içəriyə nəsə atdı.
Heç çəkməçi öz başını yuxarıya qaldırmamış,
Gələn afət dayanmadı, ulduz kimi birdən batdı.

Usta dərin fikrə daldı: –O, nə bilir mən nəçiyəm,
Kağız niyə çatır mənə, axı adi pinəçiyəm?
Demək, bütün mə'lumatı qızıdır yazıb atan bura,
Bu nə sirdir, gizli işdə bişməmişəm, hələ çiyəm.

Ləngiməyin yeri yoxdur, durum gedim təşkilata,
Xəbər səhili mə'lumatsa, gərək vaxtlı kəndə çata.
Tez-tələsik yığışılıb, dabanını aldı ələ,
Öz-özünə yazıq dedi, – zillət çəkən camaata.

Həmin günün axşam çağı kəndə çatdı qara xəbər,
El yığışib yol axtardı, ürəklərə doldu kədər.
Bir ağsaqqal qərar verdi: –Vuruşmağa yox gücümüz,
Dağa qaçın, əbəs yerə məhv olmasın qoy kişilər.

Neçə cavan qeyzlənib, niyə durub qaçaq – dedi,
Ölən ölər, qalan qalar, mərd meydanı açaq – dedi.
Qoca dedi: –Tələsimə, hələ döyüş qabaqdadır,
Göz-görəti həlak olsaq tanınmırıq qoçaq – dedi.

Bilirsənmi heç neçədir kəndimizdə papaq qoyan?
Yüz səksəndən artıq deyil, boş-boşuna axmasın qan.
Əlimizdə dörd tufəng var, yüz on xəncər, otuz patron,
Düşmənlər gəlir top-tufənglə, qalsaq bizə verməz aman.

Qonşulardan silah alıb qayıdaraq kəndimizə,
Üsyançılar xəbər tutsa, gəlib kömək edər bizə.
Vaxt çox azdır, gərək durub elə indi yola düşək,
Gizli yolla çıxıb dağa, görünməsin kimsə gözə.

Bəs nə olsun arvad-uşaq? İmkan yoxdur aparmağa,
Qoşun yəqin yaxınlaşıb, az qalıbdır güllə yağa.
Haray salın qarı-qoca gedib çıxsın «Daşqala»ya,
Haydı, haydı zirək olun, saxlamayın evdə çağa!

Xəbər gəldi, dörd tərəfdən kənd olunub mühasirə,
Arvad-uşaq «Daşqala»da gedib çıxdı uca yerə.
Coşqun çaydan keçə-keçə, sıldırımından ötə-ötə,
Dağa qalxmaq çətinliklə nəsb oldu kişilərə.

Dizi tutan qız-gəlin də kişilərlə qaçdı dağa,
Dözmək yaman müşkül idi belə dərde, belə dağa.
Arvad-kəşi – üç yüz nəfər zorla kənddən çıxarıldı,
Haqqı yoxmuş Muradlının insan kimi yaşamağa?

Gecə keçdi, qalmamışdı kənddə qadın, nə bir kişi,
«Daşqala»ya keçənlərin müşkül idi burda işi.
Həyacandan qız-gəlinin rəngi tamam saralmışdı,
Söz acizdir təsvir edib, deyə bilsin bu təşvişi.

Vaxt daraldı, yazıqların qulaqları qaldı səsdə,
Gecə yarı Muradlıya qoşun doldu dəstə-dəstə.
Köpək kimi hər qapını gedib kəsdi beş-on nəfər,
Axtardılar, tapılmadı nə bir qoca, nə bir xəstə.

«Kimsə yoxdur, qaçıb hamı», – xəbər çatdı baş zabitə,
Hirsi vurdu kəlləsinə, lap az qaldı ağıl itə.
Əmr verdi: –Od vurulub külə dönsün bütün evlər!
Rəhm etməyin mal-qaraya, at-eşşəyə, hürən itə!

Evlər yandı, göyə qalxdı kəndin alov sütunları,
Güzgü kimi işıqlandı «Daş qala»nın divarları.
Qoşun gördü adamları, qız-gəlinin ruhu qaçdı,
Zabit baxıb quduzlaşdı, atdı çölə namus-arı.

Vəhşi zabit: –Mövqə tutun, gedib yerə yatın, – dedi,
Gözünüzə görünəni ürəyindən atın, – dedi.
Körpə demən, qoca demən, hədəfi düz nişan alıb,
Qırın, mürtət uşağının əhvalını qatın! – dedi.

Neçə qarı həlak oldu, neçə körpə yaralandı,
Neçə-neçə təzə gəlin sinəsindən paralandı.
Güllə yağdı dolu kimi, qan süzüldü «Daşqala»dan,
Toy üstündə olan qızlar həyatından aralandı.

Quduzlaşan zabit dedi: –Gedin seçin gözəlləri,
Hamınıza qoy kef versin nazlı sənəm, gözəl pəri.
Qarılara divan tutun, qırın bütün uşaqları,
Say çatmazsa, on beşiniz bir gözəlin olun əri.

Qız-gəlinlər işi bildi, öyüd verdi qarı nənə:
–Haqsız işlər yurdumuzda baş veribdir dönə-dönə.
Özünüzü dik qayadan atın dərin uçumlara,
Belə ölüm şərəflidir, qalan çarə budur yenə.

Çatma qaşlı cavan qızlar, incə belli şux gəlinlər,
Düşmənlərə əyilmədi, ürəyində tapdı hünər!
–Namus! – deyib özlərini onlar atdı «Daş qala»dan,
Halal olsun belə qeyrət! Halal olsun belə təpər!

Səhər tezdən Muradlılar dəstə-dəstə endi dağdan,
Evlər yanıb kül olmuşdu, ağlayırdı sanki hər yan.
Heç kəs gözə görünmürdü, sağ qalmışdı bircə qarı,
«Daşqala»nı qıpqırmızı boyamışdı süzülən qan.

Qarı nənə qan-yaş töküüb, danışdı olanları,
Yeri-göyü titrədirdi ürəklərin ahı-zarı.
Oğul: –Ana! Qardaş: –Bacı! –deyə-deyə sızıldadı,
Qoca tarix silə bilməz sinələrdən bu qubarı.

Bu dəhşətdən yazılısaydı qəlb göynədən min-min əsər,
Oxucular düşünərdi: –Niyə belə çox müxtəsər?
Dünya görən ağsaqqalın təklifiylə onlar hamı
Laxtalanmış qana baxıb, bir ağızdan and içdilər:

«And içirik, özlərini daşdan atan analara!
And içirik, namus deyib, həlak olan sonalara!
Hər qana min qisas alıb canımızdan keçəcəyik,
Ömür boyu vətən deyib, dönəcəyik xilaskara!

And içirik, ölənədək meydan açaq cəngə gərək!
Yağı bizim əlimizdən bezib gəlsin təngə gərək!
And içirik, andımıza şahid olsun «Qanlıdərə»,
Azğın düşmən öz qanıyla boyansın al rəngə gərək!

Düşmən qanı içməyincə – haram olsun bizə qeyrət!
Şirin candan keçməyincə – haram olsun bizə qeyrət!
Görünməmiş sitəm edən, azğınlaşan yağları,
Pəncər kimi biçməyincə – haram olsun bizə qeyrət!

Qana min qan almayınca haram olsun bizə papaq!
Zülmə qılınc çalmayınca, – haram olsun bizə papaq!
Başımıza müsibəti açan vəhşi qənimləri
Öz taxtından salmayınca, – haram olsun bizə papaq!»

Dil-ağızda dastan oldu Muraldının əhvalatı,
Eşidəndə yas saxladı Od elinin camaatı.
Qəzəblənib hamı dedi: –Düşmənimiz birdi bizim,
Dosta arxə dayanmasaq, neyləyirik bu həyatı!

Od yurdundan elçi gəldi, xəbər çatdı təşkilata,
Çox hörmətlə qarşılandı neçə baba, neçə ata.
Onlar qəmlə baş sağlığı verdi elin başçısına,
Söylədilər yekdil olsaq düşmən çətin bizə bata.

Dəsmal alıb həlak olan qız-gəlinə ağladılar,
Elə burda and içdilər, əhdi-peyman bağladılar.
Biz can deyib, can eşidək, dar ayaqda yekdil olaq,
Düz ilqarla düşmənlərin ürəyini dağladılar.

Muradlılar dayanmayıb, çəkildilər zağalara,
Od elindən gələn silah öz vaxtında çatdı kara.
Üç yüz nəfər dönüb oldu basılmayan cəsur ordu,
Dağda-daşda yuva salıb, qan uddurdu ağalara.

«Haray» yenə haray çəkdi: «–Qoy batmasın elin qanı,
Muradlıda arvad-uşaq güllələnib bilsin hamı!
Belə dərdin bir yolu var – xalq birləşsə yerdə qalmaz
Özlərini «Daşqala»dan atanların intiqamı.

Vəhşiliklə girib kəndə hökumətin qoşunları,
Od vurulub, külə dönüb bütün evlər keçə yarı.
Ağbirçəklər süngülənib, uşaqların axıb qanı,
Ucalıbdır asimana ürəklərin fəryadları!

Belə dərdə dözmək olmaz, vətən oğlu qalx ayağa!
Niyə görək illər boyu üstümüzə güllə yağa?
Əl-ələ ver, sıx birləşib silahınla sübut eylə:
Biz qadirik yer üzündə insan kimi yaşamağa!»

Kürdüstanda üsyan yenə alovlanıb aldı vüsət,
Tablamayıb sinələrdə – el-obanı boğdu qeyrət.
Müradlılar qoşuldular Qoç Həponun dəstəsinə,
«Qanlı qaya» yağılarda yaratmışdı böyük heyrət.

Xəfiyyələr dağa-daşa, bərələrə sürdü atı,
Axtarıldı dərə-təpə, yerin göyün yeddi qatı.
Qəzet çıxdı, xalq ayıldı, söz yayıldı hər tərəfə,
Tapmadılar nə «Haray», nə də gizli təşkilatı.

Hər nömrədə «Haray» çaldı zəfər marşı, döyüş zəngi,
Yağların ürəyini hədəf etdi söz tufəngi.
Leş üstündən leşə qonan yağların quzğunları,
Azğınlaşıb: «qan-qan»! dedi, hərdən qorxub qaçdı rəngi.

«Haray» düzgün göstərirdi el-obanın imdadını.
Çatdırırdı hər tərəfə xalqın acı fəryadını.
Tamırdı millətinə, azadlığın təşnələri -
Vətəninin neçə-neçə qüdrətli söz ustadını:

«Baba Raxi Həməzani on əsrdən xeyli əvvəl,
Xalq dərđini nəzmə çəkib, dedi olaq meydanda kəl.
Qalxıb qəflət yuxusundan, yurdumuzdan qovaq getsin,
Zorakılıq, zillət, sitəm – belə-belə yüz-yüz əngəl.

Min il qabaq dilimizin qanumunu yazdı Əli,
Bizə dilsiz deyənləri bu həqiqət etdi dəli.
Gah fars olduq, gah dağ türkü, hərdən dönüb olduq ərəb,
Bacardıqca adımızı cahangirlər dandı, bəli!

Böyük Molla Cızirimiz vəsf eylədi gözəlləri,
Məclislərin bəzəyidir onun ölməz qəzəlləri.
Xalqımızın şöhrətini, kürd dilinin qüdrətini,
Ağız-burun əyənlərə sübut edib çoxdan bəri.

Bir üsyançı şair kimi məşhur oldu Təyran adı,
Ürəyinin qəzəbiylə misraları ovxarladı.
Aşıq-aşkar elan etdi əmirlərə nifrətini,
Ağaların təpəsində sözlərindən od parladı!

Əhməd Xani yurdumuzda söz mülkündə soltan oldu,
«Məm və Zin»i el dərindən söhbət açan dastan oldu.
Dedi: – İgid xalqımızın yaransaydı ittifaqı,
Söyləyərdim ana yurdum xoşbəxtliyə məkan oldu.

Əsamimiz zəncir kimi sözü-sözə bağlayırdı,
Xilas yolu tapmasa da el dərindən ağlayırdı.
«Can vətənim, can vətənim, olma bağı qan vətənim»-
Deyib, nalə qoparanda, sinələri dağlayırdı.

Xalq sevirdi vətəninin təsibkeşi Pirəmerdi,
Onu əyib yay etmişdi zillət çəkən elin dərdi.
Mənaları göydən dərin – polad kimi misraları,
Kürdüstanın bəlasını ayna kimi göstərirdi.

Nali «Vətən!, Vətən!» –deyib, gecə-gündüz nalan etdi,
Xalqın ahı, el fəryadı ürəyini talan etdi.
Dedi: –İgid mərdlər yurdu, indi olub dərdlər yurdu,
Yağılıarın haqsızlığı adımızı yalan etdi.

Koyi sözün bağçasından ətirli gül, inci dərdi,
Divanına sığışmadı qula dönmüş xalqın dərdi.
Azadlığın həsrətiylə köçüb getdi bu dünyadan,
El təsibi çəkə-çəkə qəmlər onu incidərdi.

Bekəs yazdı: –Kimsəsizik, hələ yoxdur pənahımız,
Haqqımızı istəməkdir ancaq bizim günahımız!
Bu səbəbdən zülm əlindən zillət çəkib, yandıq oda,
Yurdumuzun hər yerində qəltan oldu al qanımız.

Goran dedi: –Özümüzük məzlumların qibləgahı,
Özümüzük Kürdüstanın son ümidi, son pənahı!
Əgər doğru-düzgün yolla addımlasa mərd xalqımız,
Çevriləcək şən gülüşə qəlbimizin dərya ahı.

Osman Səbri dəfələrlə düşdü nəmli zindanlara,
Vətəninin ah-naləsi ürəyində açdı yara.
Sözü xalqa məlhəm oldu, düşmənlərə zəhərli ox,
Dedi: –Qalxıb sıx birləşsək, taleyimiz geyməz qara.

Ey kürd oğlu, ey kürd qızı, Ciyərxunu yaxşı tanı,
Yaxşı tanı el dərindən ləqəb alan «Bağrıqanı».
Vətən, xalqım deyə-deyə, ürəyini yeyə-yeyə,
Ağ günlərə harayladı ana yurdu Kürdüstanı.

Dedi: –Gəlin cəsarətlə çırmalayaq qolumuzu,
Günəş olub, sel eyləyək qəlbimizdə donan buzu.
Çox dolanbac dağlar aşıb çatmamışıq mənzilə biz,
Əlimizə silah alıb kəsə edək yolumuzu.

Xalqın dərdi candan etdi el vurğunu Qədircanı,
Festivala yola düşüb gedib gəzdi Avropanı.
Şahid oldu ellər necə qovuşubdur səadətə,
Son mənzilə qəmli getdi sözün qəvi pəhləvanı.

Həjar dedi: –Birliyimiz əsarəti boğacaqdır,
Oyanmasaq, qəlbimizə qəm yağışı yağacaqdır.
Bərzanımız məzlumlara göstəribdir nicat yolu,
Bu gün batan günəşimiz, gücümüzlə doğacaqdır!

«Haray» xalqın şüurunu belə-belə sovlayırdı,
Oxuyanda elin köhnə yaraları hovlayırdı.
Düşmən görüb gündən-günə xalqın coşan qəzəbini,
Quduzlaşmış, qılıncını daha möhkəm tovlayırdı.

Xalq birliyi çalışdı möhkəmlənsin «Qanlıqaya»,
Xano getdi ki, Od elinə, cavanları yetsin haya.
Ağsaqqallar söz verdilər həmişə bir olmalıyıq,
Birlik üçün bu iki xalq varid olub bu dünyaya.

Xano dönüb səfərindən danışdı aram-aram,
Gor qonşumuz Od elinə əbədilik minnətdaram.
Mən söylədim vəziyyəti, kişi kimi söz verdilər:
–Dostə kömək eyləməsək qeyrət bizə olar haram.

Qatırlara silah çatıb yolladılar dağa sarı,
Üsyançılar bu köməyi alan kimi, gecə yar
Hücum edib səngərindən qaçırdılar yağıları,
Eli dardan xilas etdi dədə-baba etibarını.

Od elindən qolu burma üç yüz igid yetdi haya,
Qarşısında dayanmayıb, düşmən köçdü o dünyaya.
Dər ayaqda qonşuların bu köməyi olmasaydı,
Əlimizdən alınardı dayağımız «Qanlıqaya».

Çox sağ olsun Od elləri, göstərdi öz qeyrətini,
Çətin vaxtda sübut etdi qəlbinin pak niyyətini.
İki xalqın qardaşlığı polad kimi möhkəmlənib
Düşmənlərə göstərəcək yenilməyən cürətini.

Üsyançılar üç mahala sahib olub başdan-başa,
Qorxu bilməz igid Həpo qartal kimi qonub daşa.
Dəstəsində ərəb, aysor, azəri, fars, gürcü, türkmən,
Zəhər qatdı yağların yedikləri şirin aşı.

Gərək dərin fikirləşib qaya yarıb, qaya çapaq,
Heç bilmirik hardan, necə biz müasir silah tapaq.
Belə olsa üsyanımız zəfər çalar, məğlub olmaz,
Köhnə tüfəng, xəncər ilə qələbəni çətin yapaq.

Təşkilatın tədbiri var, məlum deyil nəticəsi,
Silah tapsaq yurdumuzdan tez kəsilər güllə səsi.
Zillət çəkən el-obamız bir dəfəlik azad olar,
Xalqımıza nəsim olar qələbənin təntənəsi.

Söhbət xeyli uzun çəkdi, sonra səmti dəyişildi,
Od oğlunun qəlbindəki məhəbbəti Xano bildi.
Şano küskün söylədikcə dayısına əhvalatı,
Eyvaz tez-tez dəsmal alıb üzündəki təri sildi.

Şano dedi: –Dəfələrlə açıb, töküb sinəsini,
Nə danışır, nə dillənir, çıxarmayıb qız səsini.
Belə olub elə bu gün, belə olub dönə-dönə,
Eşitməyib yox sözünü, eşitməyib hədəsini.

Amma, dayı, bu iş bizim başımızın xətasıdır,
Belə olsa Eyvaz bizi gec-tezi atasıdır.
Kimliyini necə deyim, odlanıram danışanda,
Düşmənimiz Qəmər ağa həmin qızın atasıdır.

And içmişəm, əl çəkməsə gedib onu öldürəcəm,
Qardaşımı ağlar edib, göz yaşını sildirəcəm.
Atam-anam, bacım Gülnaz niyə yanıb döndü-külə,
Belə saxta məhəbbətə öz gücümü bildirəcəm.

Xano dərini fikrə getdi, söz tapmadı danışmağa,
Xəyal gəzdi gah aranı, gah yölləndi qarlı dağa.
Eyvaz susub gözləyirdi onun qəti qərarını,
Yana-yana kül olurdu, düşmüşdü bir gur ocağa.

Xano arif adam idi, başa düşdü vəziyyəti,
Yada saldı keçən günü, dinlədiyi vəsiyyəti.
Fikirləşdi belə yerdə gərək qəlbə toxunmasın,
Ürəyinə çox xoşudu Eyvazın hər əziyyəti.

Dedi: –Balam, mən biləni bir qızı var verib ərə,
Səhihini öyrənməmiş danışmayaq nahaq yerə.
Kim nə bilir, bəlkə onun övladı yox, qohumudur,
Hələ gərək fikirləşim, nə söyləyim birdən-birə.

Atanızın əvəziyəm, deyilməyib sizə yetim,
Toyunuzu eyləməyə ürəyimdə var niyyətim.
Yaxşı-yaxşı öyrənərəm nə yuvanın quşudu o,
Ondan sonra qətiləşər ürək sözü, məsləhətim.

Eyvaz susub dinləyirdi, dayanmışdı qorxaq kimi,
Qəlbi əsib, öz yerində titrəyirdi yarpaq kimi.
Amma xeyli gümrahlaşdı Xanonun son sözlərindən,
Sifətindən qəm silindi, üzü yandı çırağ kimi.

Hərdən qızı yolda görüb, dedi: sənsiz dəliyəm mən,
Eşqin məni əsir edib, həsrətindən ləliyəm mən.
Dindirirəm danışmırsan, dur deyəndə dayanmırsan,
Bir sözünə yox demərəm, hər sözünə bəliyəm mən.

Qız başını qaldırmayıb, öz yolunu düz keçirdi,
Ona cavab qaytarmayıb, günahından üz keçirdi.
Yazıq Eyvaz mat qalmışdı, baş açmayıb bu işlərdən,
Gah ürəyi alovlanıb, gah içindən buz keçirdi.

Bir gün yenə Kürd oğlu Kürd gecə evə qayıtmışdı,
Eyvaz işdən yorğun gəlib, çarpayıda bərk yatmışdı.
Vadar edib ürəyini parçalayıb deşən xəbər,
Gözləməyib sübhə qədər, Xano onu oyatmışdı.

Amma, yazıq bəd xəbəri heç bilmirdi desin necə,
Əvvəl başqa söhbət açdı: -Küçədəydim mən indicə.
Xəfiyyələr tində durub xısın-xısın danışdı,
Qulaq verdim, harda isə axtarış var gələn gecə.

İgid gərək çətin gündə öz yerində key qalmasın,
Elə edin evdə-işdə bir şübhəli şey qalmasın.
Yoxsa, gedib düşərsiniz quzğunların caynağına,
Qoy «Haray»dan kəlmə nədir, nə «əlif», nə «bey» qalmasın.

Bunu bilin yaxşı olar qarlı keçən qışın yazı,
Yüz dərənin sel-suyunu bir-birinə qatar azı. ☹
Sonra gəldi cəsərətə: -Di gəl mənim huşuma bax,
Öz gözümlə dünən gördüm Eyvaz sevən sərvinazi.

Od oğlunun ürəyindən bir üşütmə gəlib keçdi,
Danışanı qəmli görüb, öz yerində ölüb keçdi.
Xano sözün gerisini söyləməyə başlayanda,
Elə bildi nəşə onun sinəsini dəlib keçdi.

--Qız Qəmərin qızı deyil, bax ürəkdən buna varam,
Amma, axı necə deyim, sızıldadı yenə yaram.
Dodaqları təpiyərkək Eyvaz dedi: -Nişanlımı?
Söylədi: -Yox, səbr eyləyin hamısını danışaram.

Şano heç nə anlamayıb dayısına baxırdı mat,
Öz-özünə deyiniirdi: -Tez ol, onun hayına çat!
Xano dedi: -Nə danışım, söyləyəyəm bilərsiniz,
Yaradana mən nə deyim, qəribədir vallah həyat!

Rəhmə gəlib gözəlliyi bəxş eyləyir birisinə,
Görən deyir bənzədibdir onu cənnət pərisinə.
Nə söyləyim, mat qalmışam lap fələyin işinə mən,
Ona özgə bəla verib, baxmır işin gerisinə.

Eyvaz onu dinlədikcə heyrətindən qurumuşdu,
Qəlbi elə döyünürdü, deyirdin bəs körpə quşdu.
Xano dərin nəfəs alıb, tərdən sildi üz-gözünü,
Od oğlu Od elə bildi təpəsinə dağ-daş uçdu.

Anlayırdı ürəyini Xano açıb deyə bilmir,
Məqsədini bildirəcək, dediyini yeyə bilmir.
Düşünürdü qızın yəqin başında var bir fəlakət,
Qalıb yollar ayrıcında, xətirimə dəyə bilmir.

Xano dedi: –Qızı gördüm, yazıq bacım düşdü yada,
İnsan necə oxşayırmış bir-birinə bu dünyada.
Öyrənmişəm uşaq ikən onu tapıb Şölə xanım,
Kimliyini bilən yoxdur, sahib deyil heç bir ada.

Şölə xanım saxlayıbdı onu əziz qızı kimi,
Doğma, əziz ana olub qoruyubdu gözü kimi.
Çox heyf ki, o gözəlin bir dərdi var dağdan ağır,
Eyvaz yenə külə döndü, qəlb sazının sındı simi.

Xano dindi: –Qız sevmisən, ol sözüne yenə ağa,
Bilmədiyn əhvalatı dilim gəlmir danışmağa.
Ceyran gözlü o maralın nə dili var, nə qulağı,
Onu «Lal qız» çağırırlar, dözmək gərək belə dağa.

Bildinmi qız həyə görə heç vermirmiş sənə cavab?
Eşidəndə bu xəbəri qəlbim yamıb oldu kabab.
Neynəməli, əziz balam, hərənin öz qisməti var,
Belə yerdə mən nə deyim, tab lazımdır, ürəkdə tab.

Bu xəbərdən od qatıldı Od oğlu Od nəfəsinə,
Görən dedi bəs ildırım çaxdı onun tərəsinə.
Dillənmədi, fikrə dalıb gözlərini tikdi yerə,
«Lal» sözünü eşidəndə dağ çəkildi sinəsinə...

Eyvaz susdu, Xano baxıb yandı onun əhvalına,
Belə yerdə hünərin var dərd çəkəni danla, qına.
Şano dedi: –Dayı, ona nəsihət ver, təsəlli ver,
Yazıq sönən şama döndü, ürəyini qoyma sına.

Xano dedi: –Bacı oğlu, demək yoxmuş məhəbbətin,
Söylə niyə külə döndü birdən-birə sir-sifətin?
Lal olmağın eybi nədir, təki ağı dərin olsun,
Çalışaram gec-tezi başa yetər qəlb niyyətin.

Şair deyib, sevən qəlbə aparıb çək dara, sına,
Tez-tez gedib sən qızı gör, çalış qoyma ara sına.
Qəlb olmasa dil nə lazım, söylə yoxmu lal ürəyi?
Bu sözlərdən su səpildi Od oğlunun yarasına.

–Qulağına sırğa eylə, qəlbdən gələn sözümü bil,
Lalı sevmək kişilikdir, nə eyib, nə xəta deyil.
Bu sevdaya qol qoymazdım, o yad qızı olmasaydı,
Çox sevindim Qəmər ağa sevgilinə ata deyil.

Gəl unutma, qarşımızda çətin işlər durur hələ,
İnan, ömür sevdasına baxmaq olmaz elə-belə.
Lal qız kimdir, haralıdır, varmı qohum-əqrabası?
Gərək bizə yerli-dibli aydın olsun bu məsələ.

Şölə xanım Soranidir, yeri-yurdu kənd olubdur,
Qəmər ağa əfsər ikən onu görüb bənd olubdur.
Boşayıb öz arvadını, kəmənd atıb o ceyrana,
Çıxarıbdır qızı yoldan, dili şəkər-qənd olubdur.

Xano dedi: –İmkan tapıb gərək Şano özü getsin,
Soraqlayıb Lal gözəlin kimliyini aydın etsin.
Şölə xanım doğulan kənd Soranların dağındadır,
Bu məsələ ayırd olub diləyimiz başa yetsin.

Çox götür-qoy eyləmişəm, sözlərimə olun şərik,
İş düz gəlsə üzümüzü başqa yana döndərərək.
Kim nə bilir, bəlkə qızın yaxın qohum-qardışı var,
Belə olsa adət ilə kəndə elçi göndərərək.

. . .Həftə keçdi, il dolandı, Şano döndü səfərindən.
Dedi: –Gedib kimliyini öyrənmişəm lap dərindən.
Babasının, nənəsinin qız yeganə madarıymış,
Onlar qaçqın, gəlmə olub – söz-söhbətin təhərindən.

Bilən yoxdur Soranlara onlar hardan köçüb gəlib,
Nəyə görə, nədən ötrü həmin kəndi seçib gəlib.
Babası çox yoxsul imiş, yəqin aclıq düşüb elə,
Yuvasını tərək edərək, qəm şərbəti içib gəlib:

Kişi ölüb, damın altda təkçə qalıb nənə-bala,
Yazıq qarı cəhrəsiylə yemək tapıb körpə lala.
Yolu kəndə güzar düşüb, bir xidmətçi axtaranda,
Qızı görüb, müştəq olub qəlbən ona Şölə xala.

Qarı nənə gecə-gündüz nəvəsinə ağlayırmış,
Dilsiz balam! – deyə-deyə, sinələri dağılayırmış.
Soruşanda haralısan, yurdum-yuvam yoxdur, –deyib,
Dolub qara bulud kimi, gözündən yaş çağlayırmış.

Bədbəxt qarı muma dönüb, əriyərmiş belə-belə,
Tablamayıb dərdə-qəmə, köç eyləyib son mənzilə.
Bəlkə qızın başqa yerdə qalıb qohum-əqrabası,
Soraqladım, bu məsələ bəlli deyil həmin elə.

Eyvaz yenə fürsət tapıb, getdi köhnə yolu kəsdi,
Qız gözünə görünəndə, həyacandan qəlbi əsdi.
Yaxınlaşıb lal sayacağı him-cim ilə dedi ona:
–Həsətindən mən yanırım, insaf eylə, daha bəsd.

Dönə-dönə Eyvaz onu yol boyunca yanlamışdı,
Qız oğlanın məqsədini çoxdan bəri anlamışdı.
Düşünmüşdü lallığını gərək ona bildirəydim,
Evə gedib, buna görə öz-özünü danlamışdı.

İndi oğlan dillənməyib, danışırdı əl-ayaqla,
İşarəylə yalvarırdı bir dəqiqə ayaq saxla.
Qız dayandı, Eyvaz bu dəm göstərdi öz ürəyini,
İzhar etdi sevir səni, inanmırsan yarıb yoxla!

Qız düşündü: -Bilib lalam, demək safdır məhəbbəti,
Şikəstliyim inadından döndərməyib onu qəti.
Baxıb ona gülümsədi, aşiq görüb dedi:–Şükür!
Ürəyinə yol tapmışam, məramıma var niyyəti.

Lal qız ona sağ əliylə-gölmə, qayıd geri-dedi,
Əl aparıb dodağına, daha bəsdir, kiri-dedi.
Oğlan qalıb baxa-baxa, kilidləndi öz yerində,
Qız başını bulayaraq, nə durmusan, yeri-dedi.

Tərponmədi, qız da hərdən geri baxıb aralandı,
Ürəklərə sevinc doldu, qəmin yeri qaralandı.
Aşiq olan sağ əlini sinəsinin üstə qoyub,
Elə bildi onun qəlbi iki yerə paralandı.

Od oğlu Od şadlığından az qalırdı göyə uça,
Yolda-izdə dayanmayıb, evə gəldi qaça-qaça.
Eyvaz yaman darıxırdı, Şano işdən tez qayıtsın,
Tələsirdi əhvalatı bircə-bircə ona aç.

Şano gəldi, Eyvaz dedi: –Ürəyimdə qalmaq qəm,
Gərək mənə həsəd etsin bütün dünya , külli aləm.
Yolu kəsib əl-qolumu , qaş-gözümü saldım işə,
Bu gün böyük hünər edib lal dilini öyrənişəm.

İndiyədək lal dilini nahaq yada salmamışam,
Demə elə buna görə «hə» cavabı almamışam.
İki saat səs-səmirsiz, işarəylə danışdıq biz.
Necə deyim dünyalarca ondan razı qalmamışam.

Lal dilini saldım işə, ayağımı saxladı qız,
Ürəyimə nəstər vurub, gözləriylə oxladı qız.
Başa düşdüm inanıbdır sinəmdəki məhəbbətə,
Qaş-göz ilə söhbət edib ilqarımı yoxladı qız.

Şirin-şirin söhbət etdik, kəlmə kəsib danışmadan,
Yaza bilsəm mən onları bəs eyləməz əlli roman.
Yerə-göyə, qəlbimizə, eşq oduna and içərik,
Pak ürəklə, düz ilqarla bağlamışıq əhdi-peyman.

Şano onu təbrik etdi, belə işə varam – dedi,
Soyumuşdu, daha sənə düzəlibdir aram – dedi.
Sağ əlini qoy başıma, bəlkə düşdüm eşq oduna,
Yox-yox, məndən sevən olmaz, qəlbi buzam, qaram – dedi.

Güman yeri qalmaq heç, bilmədik qız haralıdı,
Yuvasından ayrı düşüb, yəqin qəlbi yaralıdı.
Sevincimin hüdudu yox, pak insana tuş olmusan,
Elə sənə özün kimi bəxti ağı, qaralıdı.

Kim nə bilir , bəlkə onun qohumları sağ qalıbdır,
Oylağından ayrı düşüb, sinəsində dağ qalıbdır.
Halal olsun Lal gözələ, bel bağlayıb zəhmətinə,
Qurd evində yaşasa da onun üzü ağ qalıbdır.

İndi qibtə eyləyirəm, əvvəl-əvvəl oldum ləc də,
Pak məhəbbət qarşısında insan gərək qılsın səcdə.
Od oğlu Od dinlədikcə öz-özünə öyünürdü,
Şanonun xoş sözlərindən onun qəlbi gəldi vəcdə.

Şano dedi:–Tale özü onu sənə yetiribdir,
Qızın dili olmasa da, inan, bəxtin gətiribdir.
Lal dilində söhbət eylə, hünər göstər, çalış öyrən
Yazıq ata-anasını görək necə itiribdir?

Eyvaz yaxşı anlayırdı qızın çoxdur məcarası,
Qalıb doğma diyarında ürəyinin bir parası.
Bəlkə onun qara bəxti qıpqırmızı geyinəcək,
Vaxt yetəndə sağalacaq sinəsinin qəlb yarası.

Kim nə bilir, bəlkə qızın dayısı var, qardaşı var,
Bəlkə onun el arxası , tanınmayan sirdaşı var.
Kim nə bilir, bəlkə onun yatan bəxti oyanıbdır,
Bircə onu bilirik ki, çox bəlalı bir başı var.

– dedi.

ASLANIN NƏ ERKƏYİ, NƏ DİŞİSİ

«Şer-şerə,cı məyə? cı nerə?».

«Aslan-aslandır, nə erkək, nə diş?».

/Atalar sözü/

Qoç həponu tanımağa düşmən çox vaxt oldu naşı,
Niqab taxıb dolanırdı həm özü, həm on yoldaşı.
Hamısının boy buxunu bir-birinə bənzəyirdi,
Eyni rəngdə ata minib gəzirdilər dağı-daşı.

Mərd ərinə göz yetirib, ona həyan olsun deyə,
Heyran kişi paltarında qoşulurdu bu dəstəyə.
At minəndə igidlərdən zərrə qədər seçilmirdi,
Həpo baxıb sığışmırdı qəlb sevinci yerə-göyə.

Heyran quşa güllə atsa göydən yerə millənərdi,
Qaçan ovu nişan alsa döş aşağı hellənərdi.
Köhlən atı döyüş günü qəzəblənib səyirdəndə,
Dırnağından od parlayıb, düşmən qanı göllənərdi.

Çətin gündə dönə-dönə böyük hünər eyləmişdi,
Düşmənləri alda qoyub, başlarını piyləmişdi.
Onun qadın olduğunu azqın yağı anlamadan,
Qılınc çalıb, qırğın salıb qaçanları peyləmişdi.

Aləm onun hünərinə, qeyrətinə heyran idi,
Şıkarını göydə tutan bir alıcı tərən idi.
Baxsa onun camalına utanardı huri-mələk,
Niqabını götürəndə canlar alan ceyran idi.

Qoç oğlu qoç, qartal Həpo üsyanın mərd rəhbəriydi,
Onun adı düşmənlərin ürəyinin qəhəriydi.
Döyüşlərdə pələng kimi atırdı ov üstünə,
Qılıncından saçan alov zülmətlərin səhəriydi.

Bir döyüşdə qəfil güllə onu saldı köhlən atdan,
Vətənin pak torpağına sinəsindən töküldü qan.
Tez götürüb apardılar yaralını öz evinə,
Üç gün keçdi, gecə yarı öldü şanlı, mərd qəhrəman.

Qəmər ağa xəbər yaydı: –Taleyimiz güləcəkdir,
Sinəsindən yaralanıb Həpo şəksiz öləəcəkdir.
Silahımız məhv edəcək qaçaq-quldur yuvasını,
Sönüb üsyan alovları, şad günümüz gələəcəkdir.

Lakin igid Heyran xanım göz yaşları sildirmədi,
Müsibəti nə qohuma, nə düşməne bildirmədi.
Səhər tezdən niqab taxıb geydi onun paltarını,
Qara xəbər «yalan» çıxdı , düşmənləri güldürmədi.

Üç gün keçdi, «Həpo» yenə pusqu qurdu bərələrdə,
Leş üstünə leş qaladı gədiklərdə, dərələrdə.
Qəmər ağa bu xəbərdən düşdü qarın ağrısına,
Onu qara sancı tutdu, düçar oldu ağır dərde.

Öz ərinin əvəzinə qılınc çalan Heyran oldu,
Üsyan hər gün alovlandı aləm baxıb heyran oldu.
Aylar ötdü «Həpo» yenə qan uddurdu zalımlara,
Qarı düşmən qəmə batdı, tufan qopdu, vulkan oldu.

Düşmən saysız , üsyançı az , yağı qanı döndü selə,
Döyüş vaxtı yaralanıb aslan qadın keçdi ələ.
Tanınanda Heyran-Həpo, heyrətindən çaşdı Qəmər,
Xəbər dönüb ildırımına tez yayıldı eldən-elə.

Döyüş günü Kürdüstanın ya qadını, ya kişisi!
Bəzən dönüb silah olub qarılara əl teşisi.
Dil-ağızda dastan olan ataların misalı var:
–Yeri gəlsə aslanların nə erkəyi, nə dişisi.

Heyran düşdü daş zindana, dərya oldu elin dərdi,
Qəmər ağa ac aslanı ancaq özü dindirərdi.
Dağlar qızı sarsılmayıb bildirirdi nifrətini,
Bu hərəkət sitəmkarı cin atına mindirdi.

–Təşkilatın yerini de, kimdir üsyan rəhbərləri?
Hardan silah əldə edib, döyüşsüz çoxdan bəri?
Heyran xanım dillənirdi:–Cəhd eyləmə nahaq yerə,
Yel qayadan nə aparar... ucalama boş sözləri!

Qəmər ağa çalışırdı el qızını salsın tora,
Əvvəl-əvvəl arxalandı işgəncəyə, gücə , zora.
Hədələrdən kar aşmadı, geydi hiylə niqabını,
Elə bildi yağlı dili kömək edər fitnəkara.

Qəzəbini soyudurdu, yumşalırdı pillə-pillə,
İnanırdı qəhrəmanı aldadacaq şirin dillə.
Dedi: –Səni buraxaram , qonaq etsən gecə mənə,
Söz ağzından qurtarmamış sifətinə dəydi şillə.

Üzü qançır-qançır oldu, gözlərindən od parladı,
Heç bilmədi nə eyləsin, öz yadından çıxdı adı.
Sifətini ovcalayıb, durub gəzdi dəli kimi,
Birdən: –Vay-vay! Öldüm!–deyib,tapançanı qarmaladı.

Bağırımı eşidəndə hazır oldu on xəfiyyə,
Dedi:-onun qollarında qoşa qandal yoxdur niyə?
Gözə incə görünsə də, zindan kimi əlləri var,
Tez aparın, tez tullayın ən qaranlıq zirzəmiyə!

Görünməmiş zillət çəkdi, Heyran yenə baş əymədi,
Gecə-gündüz döşək olan-nəmli, soyuq daş əymədi.
Sifətindən şad göründü, qəm gizləndi ürəyində,
Düşmənlərdən pünhan axan gözündəki yaş əymədi.

«Qanlı qala» hər bir yandan tamam oldu ətdən divar,
Mülhasirə içindəydi qorxu bilməz üsyançılar.
Düşmən tamam bağlamışdı bənd-bərəni , yolu-izi,
Peşmərqələr dayanmışdı pusqularda qəlbə vüqar.

Bəs nə olsun, əyilməkmi, kim olardı buna razı?
Fələk qışa döndərmişdi insanlara güllü yazı.
Qəfəsdəki aslan kimi Xoşnav dərdə tablamırdı,
Hamı onu çağırırdı Koroğlunun Xan Eyvazı.

Cəsəretdə Səlahəddin bənzəyirdi Əyyubiyə,
Can qıymağa hazır idi, hamı azad olsun deyə,
Dedi:—Xoşnav, bacı oğlu, sən Həponun xələfisen,
Əlimizi qoynumuza salıb burda ölək niyə?

Sənin anan, mənim bacım Heyran rəhbər oldu bizə,
Döyüş günü düşmənlərin ürəyinə sancdı nizə.
Atan cəsur Həpo kimi hünər yapıb hər davada,
Çalışırdı qaranlıqdan bəlkə çıxma el gündüzə.

Döyüş günü yağları dəryaz kimi biçdi Heyran,
Qorxu-ürkü tanımadı, düşmən qanı içdi Heyran!
Onun adı gələn yerdə zağ-zağ əsdi qənimləri,
Yaralandı, yol tapmadı, yaman ələ keçdi Heyran.

O, zindənda tablayaramı, biz olmasaq xilaskarı?
Heç bilmirəm necə yaraq bu silahlı ət hasarı.
Gizir oğlu Mustafanın, Yezdənşirin nəvəsisən,
Əlacımız çox azalıb, tədbirini söylə barı.

Şübhə yoxdur, «Xalq birliyi» bizə kömək göstərəcək,
Ət divara qırqın salıb kabablığa döndərəcək.
Od elinin igidləri yetişəcək hayımıza,
«Mənəm-mənəm» deyənlərin taxtını tərs çöndərəcək!

Bundan ötrü azı bir ay hələ burda dözməliyik,
Qalamıza soxulanın təpəsini əzməliyik.
O vaxtadək anan Heyran yəqin dardan asılacaq,
Yox-yox, onun xilasının çarəsini gəzməliyik!

Xoşnav dedi: —Beş-onumuz ip sallayıb daşdan enək,
Keçib düşmən arxasına alov saçan oda dönək!
Mühasirə qoy yarılısın, xilas olsun igid ərlər,
Əlacımız ancaq budur, bunu mənə deyir ürək.

Dayanmadan, yelə dönüb qanad taxıb uçub gedək,
Yolu-izi manşır layıb, əlverişli fürsət gəzək.
Anam qalsa yad əlində, mənə həyat lazım deyil,
Gecə yarı ac qurd kimi daş zindana hücum edək!

On beş nəfər igid seçib onlar gizli yollandılar,
Kəndir düşüb göz qaraldan sərt qayadan sallandılar.
Azgın düşmən duyuq düşüb gedib kəsdi gizli yolu,
Qəhrəmanlar tora düşüb, yaman yerdə aldandılar.

Özgə əlac qalmamışdı sığındılar qayalara,
Döyüş qızdı, qarı düşmən qaranlıqda gəldi zara.
Leş üstünə leş qalandı, olan patron çatdı sona,
Əlbəyaxa vuruşdular, yağı oldu günü qara.

Bir saatda üç yüz meyit torpaq üstə sərilmişdi,
Qalmamışdı çıxış yolu, meydan tamam gərilmişdi.
On beş nəfər peşmərqənin qanı hədəf tökülmədi,
Mühasirə yarılaraq böyük hünər görülmüşdü.

Təşkilat da çalışırdı Heyran xanım azad olsun,
Qəlblər çıxıb qəm gölündən, oba gülüb, el şad olsun.
Qardaş, oğul tablamadı onun darda qalmağına,
Onlar canı qurban verdi zülmün evi bərbad olsun.

Səhər-səhər düşmən tərəf cəsədləri yoxlamışdı,
On üçünü atıb çaya, ikisini saxlamışdı.
Onun biri Səlahəddin, ikincisi Xoşnav idi,
Yağı başı candan üzüb, bədənləri oxlamışdı.

Əməliyyat komandiri dedi – Üsyan yatar daha,
İki qoçun məğrur başı göndərildi qərargaha.
Burda ayırd olunmadı bu baş kimin, o baş kimin,
Qəmər ağa gülümsədi: –Bayram qalsın qoy sabaha.

k,
Heyran xanım daş zindanda hələ yatmır ipə-sapa,
Bacaran yox, o afəti sarsıtmağa əlac tapa.
Sabah özü ayırd etsin meydançada kəsikləri,
Tədbirimiz bəlkə onun ürəyinə zəfər yapa!

lar.
lu,
T.
Görüb iki kəsik başı Heyran yana-yana qalsın,
Şəhər əhli bu səhnəyə gəlib baxsın, ləzzət alsın.
Tədbirimiz ibrət olsun öz yolunu azanlara,
Hamı belə toy-busata ömrü boyu yada salsın.

Sən insanın ürəyində olan qara niyyətə bax!
Sən cəlladın düşündüyü tədbirə bax, zillətə bax!
El qızını dustaq edib, qandal vurub qollarına,
Hələ qəlbi soyumayıb, kişidəki «qeyrətə» bax!

di.
i,
Niyə ana beləsini beləyində boğmayıbdır?
Niyə onun tərəsinə göydən qaya yağmayıbdır?
Yer üzündə belə qəddar, belə zalım insan olmaz,
Bəlkə elə yanılırdıq onu ana doğmayıbdır.

lsun.
1.
Ana görsə balasının başı candan aralanıb,
Bacı görsə qardaşının qəlbi necə yaralanıb,
Buna ürək tablayarmı, buna ürək dözərmə heç?
Belə dərdədən dilə gəlib sal qayalar paralanıb.

Çəkməçidən tez-tələsik xəbər çatdı Təşkilata,
Qəmər ağa hazırlaşır sabah necə toy-busata.
Gözə yuxu gedərdimi, bacarmadı kimsə yata,
Nə lazımsa qapı-qapı tapşırıldı camaata.

,
aha.
Bir gün sonra səhər çağrı car çəkildi hər bir yana,
Şəhər əhli ləngimədən hamı gəlsin qoy meydana.
Qazanılmış qələbənin təntənəli bayramıdır,
Məğlub düşməni gördüyündən qalacaqdır yana-yana.

Meydanın düz ortasında bir bükülü qoymuşdular,
El bilmişdi nə olacaq, ürəkləri oymuşdular.
Hələ ana görünmürdü, gözlərdən yaş süzülürdü,
Yığılanlar dərd əlindən tamam cana doymuşdular.

Çoxlu silah qabağında qolu bağlı Heyran gəldi,
Deyərdin, bəs bəndə düşən bir yaralı ceyran gəldi.
Ana nəşə anlamışdı, ürəyi bərk döyünürdü,
Başı məğrur görünsə də, könül evi viran gəldi.

Uçan quşlar yerə baxıb, göy üzündə dayanmışdı,
Bulud zar-zar ağlayırdı, qara rəngə boyanmışdı.
Görüb insan dənizini, sezib qəmli baxışları,
Mərd ananın ürəyində vahimələr oyanmışdı.

Göydə külək vıyıldaııb haray-həşir qoparırdı,
İnsan kimi dilə gəlib tənqi-nəfəs yalvarırdı:
–Vulkan qopar, göstərməyin ona iki kəsik başı!
Dayanmayıb bəd xəbəri eldən-elə aparırdı.

Günəş-bulud pərdə çəkib – bacarmırdı yerə baxsın,
Dəli çaylar qəzəblənib istəyirdi yeyin axsın.
Bütün aləm dörd göz olub faciəni gözləyirdi,
Bu mənzərə az qalırdı kainatı oda yaxsın.

Xəfiyyələr xısın-xısın ora-bura ötürdülər,
Adamlara göz yetirib, aralıqdan itirdilər.
Əsgər gəlib sıra-sıra yaradanda dəmir çəpər,
Birdən-birə bükülünün üstədən şalı götürdülər.

Ana baxdı kəsik başa – əziz ciyərparasına,
Ürəyinə ox sancıldı, duz basıldı yarasına.
Bacı baxdı qardaşına – yanıb-yanıb külə döndü,
Aman! Aman! – sədaları düşdü elin arasına.

Çoxu tutub ürəyini, tablamayıb hıçqırırdı,
Uşaq baxıb anasına zağ-zağ əsib qışqırırdı.
Heyran xanım heykəl kimi ortada şax dayanmışdı,
Dillənmirdi, ciyərindən qara qanlar fışqırırdı.

O, üz tutdu xalqa tərəf dedi: –Mənə oldu bayram,
Belə şənlik düzəldənə dağlar qədər minnətdaram.
Əgər oğlum xalq yolunda canı qurban verməsəydi,
Onda yəqin öz südümü eyləyərdim ona haram.

Əyilərək kəsik başı öpdü-öpdü, ağlamadı,
Demək olmaz bu dərd onun ürəyini dağlamadı.
Qəlbi batdı qəm gölünə, içəridən alovlandı,
Amma, düşmən qarşısında üzdən kədər bağlamadı.

Göz gəzdirib dörd tərəfə, içəridən yana-yana,
Gülümsəyib belə dedi: –Əhsən olsun qəhrəmana!
Səlahəddin qardaşımdır, el yolunda fəda olub,
Mərd vuruşub, qoy anamın halal olsun südü ona!

Əyilərək kəsik başı öpüb-öpüb, inləmədi,
Demək olmaz fəryadını bütün aləm dinləmədi.
Ciyərində od qalandı, yanıb-yanıb döndü külə,
Amma, üzdən görün kəslər dərd-qəmini anlamadı.

Belə böyük müsibətə şahid deyil tarix hələ,
Yenə edam meydanında göz yaşları döndü selə,
Düşmənlərin qarşısında əyilmədi igid ana,
İradəni polad edib, tez özünü aldı ələ.

Dedi: –Əclaf Qəmər ağa al-qırmızı geyinməsin,
Xalq qisası alacaqdır, əbəs yerə öyünməsin!
El-obaya divan tutan, quduzlaşan ağaların,
Qoy ürəyi qan ağlasın, sevinc ilə döyünməsin!

Xalqın əzmi yenilməzdir, yaşayacaq «Qanlıqaya»,
Qəzəb seli coşacaqdır gündən-günə, aydan-aya.
Beş oğlum var-hamısına budur mənim vəsiyyətim:
Qoy onlar da Xoşnav kimi qurban olsun el-obaya!

Dayısına oxşayaraq can qıysınlar Kürdüstana!
Ömürləri Həpo kimi, Xoşnav kimi çatsın sona.
Bilsin igid balalarım, bilsin vətən, bilsin aləm,
Belə olsa məzarında sakit yatar Heyran ana.

Ana sınaq meydanında döndü qəvi pəhləvana.
Görüb onun hünərini düşmənlər qaldı yana-yana.
Heyran xanım əsarətlə qolu bağlı vuruşurdu.
Alqış belə iradəyə! Əhsən belə qəhrəmana!

Qadınların arasından bir ağbirçək çıxdı üzə,
Üz tutaraq cəlladlara, dedi: –Ölüm olsun sizə!
Bəlkə, elə ürəyiniz ətdən deyil, sal qayadır,
Yoxsa, belə qəddarlığa insan qəlbi çətin dözə!

Utanmadan, siz ananı daş zindana salmışınız,
Sahibinə divan tutub, qəlbə xəncər çalmışınız.
Öldürmüşüz qardaşını, əziz, igid balasını,
Bəs, indi bu nə oyundur? Gör nə günə qalmışınız?

–Atəş! Atəş! Güllə əvvəl ağbirçəyi yaraladı,
İkincisi dəyib onun sinəsini paraladı.
Tablamayıb haqsızlığa, tablamayıb axan qana,
Bir ağsaqqal haray salıb, camaatı araladı:

–Nə durmuşuz, qarıca yox namusumuz, qeyrətimiz?
Bundan ağır nə olacaq yer üzündə zillətimiz.
Baxın, ana harda görür başı kəsik balasını,
Niyə ayaq altı qalsın şan-şöhrətli millətimiz?

a»,
im:
ta!
Nə vaxtacan dözəcəyik belə qanlı sitəmlərə?
Niyə bizi oyatmadı Şahin kəndi, «Qanlıdərə»?
Baxın necə möhkəm durub Rəşo baba, Rövşən kişi,
Niyə min-min Gülçinimiz bədbəxt olsun nahaq yerə?

Vətənin hər qarışına tökülübdür al qanımız,
Gərək daha tablamasın qırğınlara vicdanımız.
Aramıza tarix boyu nifaq salıb qudurqanlar,
Buna görə məğlub olub neçə-neçə üsyanımız.

Ürəyimiz dərd əlindən dağlar kimi aşınıbdır,
Ətimiz hey kabab olub, sümüyümüz qaşınıbdır.
Yurdumuzda bol olsa da hər növ sərvət, nazı-nemət,
Düşmənlər alıb əlimizdən, yad ölkəyə daşınıbdır.

Çox çəkmədi, ağsaqqalın axan qanı döndü çaya,
Əsgərlərin təpəsinə el yağdırdı gərsək, qaya.
Qaçıb yaxa qurtarmağa cəhd eylədi yol azanlar,
Qoşun əhli dəstə-dəstə top-tüfənglə gəldi həya.

12?
Yazmaq olmaz ağ kağıza burda olan müsibəti,
Tarix özü şahid olub gördü böyük fəlakəti.
Nahaq qanlar yerdə qalmaz xalqın gücü, el qüdrəti
Vaxt yetəndə hesab çəkib arayar bu cinayəti.

Qəmər ağa tez əkilib, qurtarmışdı eldən yaxa,
Sivişmişdi meydançadan dörd yanına baxa-baxa.
Eyvaz, Şano igidlərlə görünməmiş hünər etdi,
Qolu bağlı Heyran xanım aralıqdan çıxdı yoxa.

miz?
... Bütün şəhər on beş gündür mühasirə içindəydi,
Heyran xanım tapılmadı, bir-birinə aləm dəydi.
Güman gələn yerlər hamı qarış-qarış axtarıldı,
Təsvir etmək mümkün deyil Qəmər ağa nə gündəydi.

Xəfiyələr rəisinə tez-tez xəbər aparırdı,
Başlarında Qəmər ağa qiyaməti qoparırdı.
Yoxa çıxan gizlənməyib, hər gün gözə görünürdü,
Geyib polis paltarını Heyran-Heyran axtarırdı.

Bir xəfiyyə onu görüb yanılmadı iti zəndi,
Paltarına diqqət edib, üz-gözündən şübhələndi.
Dərhal qaçıb rəisinə həyacanla xəbər verdi,
Əldən çıxıb itə bilər işlətməsək bütün fəndi.

Dedi: –Gördüm polislərlə gedib girdi düşərgəyə,
Hamı kimi silahlanıb qoşulmuşdu sıx cərgəyə.
Bəlkə onu qoruyurdu yanındakı yoldaşları,
Buna görə dillənmədim, sirri sizə açım deyə.

Qəmər ağa qərar verdi: –Sabah gedib kəsək yolu,
Sən nişan ver, göz qırpınca bağlanacaq əli-qolu.
Əgər sözün doğru olsa çoxlu ənam alacaqsan,
Məlumatın yalan çıxsə gəzməlisən çaqqal kolu.

Heyran xanım itən kimi tez axtarış elan oldu,
Meydandakı qamçı, kötək dönüb hamı yalan oldu.
Geyib polis paltarını üç yüz adam silahlandı,
Axtarıldı hər künc-bucaq, evlər hamı talan oldu.

Ölçüb-biçib bəyəndilər Təşkilatın qərarını,
Heyran xanım məcbur olub geydi polis paltarını.
Üç yüz nəfər «xalq polisi» yola-izə göz qoyurdu,
Sirri bilən yeddi adam pozmadı öz ilqarını.

Çəkməçiyə xəbər çatdı «xalq polisi» yoxlanacaq,
Heyran xanım sabah səhər sinəsindən oxlanacaq.
Gecə yarı öz sahibi geydi polis paltarını,
Ac aslana yaradıldı etibarlı daldanacaq.

Ana ələ verilmədi, çatdı dağa sağ-salamat,
Üsyan yenə alovlandı, döyüşlərdə kişnədi at.
«Xalq birliyi» təşkilatı düşünülmüş tədbir gördü,
Çəkməçiyə sirr yetirən mərd, qadına verdi həyat.

Axşam üstü istəyirdi evə getsin qoca usta,
Elə bu vaxt işıqlıqdan bir zərf düşdü onun üstə.
Tez qapıya addımlayıb, tindən ötən qızı gördü,
Qanad açıb uçurdu o, əldən çıxdı boyu bəstə.

Yenə qızı tanımadı, yanıb-yanıb töküldü o,
Öz yerində fikrə dalıb yumaq kimi büküldü o.
Ceyran kimi yerişlini gördü bircə an içində,
Bundan sonra elə bildi yerdən göyə çəkildi o. . .

Qız olmasa Heyran xanım sabah ələ keçəsiydi,
Yarım saat sağ qalmayıb, son mənzilə köçəsiydi.
Dağdan ağır dərdi olan sinələrə dağ çəkilib,
El-obalar Heyran deyib, qəm şərbəti içəsiydi.

Qəmər ağa fikrə dalıb, gecə yuxu yatmamışdı,
Xəfiyyənin məlumatı kəlləsinə batmamışdı,
«Xalq polisi» yoxlananda xəbər tamam çıxdı yalan,
Düşünürdü: -Nədən bilim heç kim bizi satmamışdı.

Sirr verəni xəfiyyələr axtarırdı çəksin dara,
Divan tutsun polisləri zəlil edən günahkara.
Elə çətin düyün idi onu açan tapılmırdı,
Yaman ağır dərd olmuşdu bu müşkül iş sitəmkara.

Qəmər ağa düşünürdü: -Lap quruyub qalmışam mat,
Harda isə hazırlanıb yəqin elə bir aparat-
Uzaq yerdə qurulsa da tutub yazır səsimizi,
Yoxsa, bizim sırımizi necə bilər hər məzarat? . .

O cihazı tapıb yəqin «Xalq birliyi» təşkilatı,
Öz əlinə keçiribdir şəksiz həmin aparatı.
Birimizin xəbəri yox belə böyük ixtiradan,
Necə tapıb məhv eyləyək bizi yeyən həşəratı.

Bir qazanda qaynamayıb hələ iki qoçun başı,
Bundan sonra hardan alıb başımıza salaq daşı.
«Xalq birliyi» dirçələndə ona balta çalınmadı,
İndi daha şaxələni, əzəl gündən olduq naşı.

Deyirəm kaş, Kürd oğlunu, Od oğlunu qapmaq ola.
Həmin gizli aparatı əgər varsa, tapmaq ola.
Heyran xanım, Rəşo baba, Rövşən kişi keçə ələ,
Bəlkə onda qələbəni Təşkilata yapmaq ola.

Hərdən ona xəyəlləri dönüb oldu beçə balı,
Gah başında cəm eylədi dərd-bəlanı, qalma-qalı.
Boş fikirdən ayrılıanda, belə dedi öz-özünə:
–Bircə onu bilirəm ki, çox uzundur işin dalı.

Qəmər ağa tablamazdı bir gün adam döydürməsə,
Dərilərdən zol çıxarıb, atasına söydürməsə.
Həmin gecə gözlərinə azca çimir gəlməzdi heç,
Bəs deyincə polislərə hünərini öydürməsə.

Tamam ona verilmişdi Kürdüstanın ixtiyarı,
O, yerbəyer eyləyirdi xalqa qənim qoşunları.
Tapılmazdı insaf, mürvət əlaməti ürəyində,
Sıxsı yerə tökülməzdi əllərindən bircə danı.

Onun gücü şərəbdəydi, gecə-gündüz xumar idi,
Ən sevdiyi gözəl oyun qara xallı qumar idi.
Çox içəndə üzü üstə yatağına sərilmədi,
Bircə onu məst eyləyən yağı tərifi- tumar idi.

Xalqdan tələb eyləyirdi: –Gərək buzov doğsun qoyun!
Yoxsa, sizin başınıza gətirərəm min bir oyun!
Tamahının kəsərinə tablamazdı köklü qaya,
Dəvələrdən buynuz çəkib, yumurtadan qırxardı yun.

Hər nə qədər qan içsə də onun gözü doymamışdı,
Axtardığı adamların gözlərini oymamışdı.
Bacardıqca talayırdı, xalqı oda qalayırdı,
Qəmər ağa arxasını hələ yerə qoymamışdı.

ŞEYX KƏYANIN KƏRAMƏTİ

Üç ay qabaq Milanlıda bir şeyx gördü Rəşo baba,
Saqqalına xına qoyub, bürümüşdü qara əba.
Mömin onu tanıyanda, dedi: -Xəbər gətirmişəm,
Qanınıza susayan var, ayıq olsun bütün oba.

Qatil codar paltarında kəndə varid olacaqdır,
Atı sürüb qapınıza sizdə qonaq qalacaqdır.
Füsrət tapıb gecə səni öldürəcək xəncər ilə,
Qaçıb Qəmər ağasından çoxlu ənam alacaqdır.

Onda iki tapança var – hər birisi onatılan,
Nə eləsə aldanmayın, danışacaq əlli yalan.
Paltarında gizlətdiyi xəncərləri zəhərlidir,
Quldur yaman hiyləgərdir, Qəmər onu edib kalan.

Rəşo baba fikirləşdi, Şeyx Kəyanı saxlayırıq,
Sözlərinin düzlüyünü yaxşı-yaxşı yoxlayırıq.
Məlumatı doğru çıxsə, olar bizim əzizimiz,
Yalan olsa, tutub onun gözlərini oxlayırıq.

Codar gəldi, Rəşo baba heyvan kəsdi qonağına,
Ordan-burdan söhbət salıb, bələd oldu çanağına.
Kürd, düşməni öz evindən utandırıb yola salar,
Ona dəyib toxunmadı, düşdü elin qınağına.

Yatmaq vaxtı, dedi: – Qonaq, mən çardaqda yatacağam,
Qaçaq-quldur kəndə girsə, göyə güllə atacağam.
Sən rahat yat, arxayın ol, neçə heyvan lazım olsa,
Kəsmət kəsib, səhər-səhər bəsin qədər satacağam.

Təzə qonaq Şeyx Kəyanla yan otaqda yatdı gecə,
Dedi: –İşlər yaxşı oldu, çox fərsizdi, alma vecə.
Xeyli keçdi, ikisi də qıvraq geydi paltarını,
Rəşo baba gördü codar çardaq üstə cumdu necə.

Elə bu vaxt Şeyx qapıdan çölə sarı çıxdı yüyürək,
Dedi: –Baba, qaç yerindən, əclaf vurub öldürəcək!
Dayanmadan, təpəsinə tez endirdi dəyənəyi,
Qəzəbləndi: –Duz itirən, haram olsun sənə çörək!

Kecə büküb qoymuşdular çardaqdakı yatacağa,
Rəşo baba adamlarla çəkilməmişdi bir qırağa.
Codar siyrib xəncərini yerə sarı yüyürəndə,
Şeyx fürsəti itirməyib həmlə etdi tez qonağa.

Başından qan süzülürdü, huşunu çox itirmişdi,
Şeyxin karlı dəyənəyi işi tamam bitirmişdi.
Rəşo baba: –Qeyrətinə, oğul halal olsun – deyib,
Küncdən çıxıb tez özünü həmin yerə yetirmişdi.

Şeyx Kəyanın dəyənəyi-bəs deyincə zorba idi,
Codar daha ayılmadı-zərbə yaman zərbə idi.
Qırıq-qırıq nəşə dedi, amma kimsə anlamadı,
Beyni yerə tökülmüşdü-qan qarışmış şorba idi.

Üst-başını axtaranda çıxdı iki onatılan,
Zəhərlənmiş iki xəncər – hər birinin qəbzəsi qan.
Şeyx Kəyanın məlumatı – rəy yarandı dəqiq imiş,
Rəşo baba əhsən! – deyib, qəlbən razı qaldı ondan.

Şeyx dilləndi: –Ömrüm boyu yaşamışam pak vicdanlı,
Bildim səni öldürəcək, evdən çıxdım həyəcanlı.
Gərək onu məndən qabaq siz gorbagor edəydiniz,
İşim yaman bəndə düşdü, hökumətlə oldum qanlı.

Rəşo baba, qorxma-deyib, Şeyxə ürək-dirək verdi,
Səni min il saxlayarıq, nahaq çəkmə özgə dərdi.
Mən düşmənin ölümünü öz boynuma götürəcəm,
Göz üstündə bəsləyəcəm sənin kimi qəlbi mərdi.

Şeyx yalvardı: –Burdan getsəm tutub məni öldürərlər,
Bədənimə şaqqalayıb, tikə-tikə böldürərlər.
Qəmərdə el qisasını gərək yerdə qoymayaq biz,
Yoxsa, dostu ağlar edib, yağları güldürərlər.

Həmin gündən Şeyx Kəyan da üsyançının biri oldu,
Hər nə işə buyuruldu əl-ayaqdan diri oldu.
Hədəflərə çoxlarından sərrast güllə atardı o,
Oruc tutdu, namaz qıldı, möminlərin piri oldu.

Rəşo baba bu yerlərə gətirmişdi Şeyx Kəyanı,
Sui-qəsdə açan gündən qaynamışdı ona qanı.
Üsyançılar arasında hörmət-izzət qazanmışdı,
Söz düşəndə məhəbbətlə çəkilirdi adı-sanı.

Şeyx gələndən üsyan üstə düşməni ayaq alırdı çox,
Pusqudakı dəstələri tez-tez tora salırdı çox.
Təşkilatın tədbirindən ara-sıra halı olub,
Qəmər ağa hünərindən indi razı qalırdı çox.

Üsyançılar öz içində tanımırdı xain adam,
Amma, di gəl yanan kimi yağsız qalib söndürdü şam.
Təşəbbüsü düşmən tərəf tez-tez alıb öz əlinə,
«Qanlı qaya» günəşini eyləmişdi zülmət axşam.

Çəkməçidən xəbər çıxdı: –Əhvalınız xeyli pisdi,
Aranıza cəsus girib – təcrübəli bir iblisdi.
Oruc tutub, namaz qılır, saxta adı Şeyx Kəyandı,
Kürd dilini gözəl bilən ən kələkbaz bir xəbisdi.

Onu Qəmər ağa tapıb, çünki bizim elli deyil,
Əsil adı Vilson Hersil – çoxlarına bəlli deyil.
At minməkdə, ox atmaqda igidlərdən geri qalmaz,
Saqqalına həna qoyub, yaşı hələ elli deyil.

Saman altdan su yeridər, aldatmaqda bəcdi yaman,
Adamları öldürməkdə əzrayıla verməz aman.
Düşmənlərə nişan verib sizin zəif cinahları,
Bilməmisiz, dəstənzə zərbə vurub zaman-zaman.

Şeyx Kəyanı üsyançılar arasına salsın deyər.
Qəmər ağa fikirləşib, əl atmışdı yerə-göyər.
Ona inam yaratmağa tədbir töküüb, yol axtarıb,
Bir polisi çodar edib qəsdlə verdi o hədiyyər.

Şeyx qabaqca kəndə gedib yolu-izi bilməliydə,
Üç gün sonra arxasınca polis-çodar gəlməliydə.
Kəyan onu qurban verib çatmalıydı məqsədinə,
Beləliklə, Rəşo baba guya gecə ölməliydə.

Bu kələkdən baş açmayıb, aldanmışdı qoca Qartal,
Şeyx üsyana gizli yetirmişdi çoxlu zaval.
Yeni xəbər alınanda Rəşo baba sarsılıraq,
Qəlbi qəmə bürünmüşdü, el içində olmuşdu lal.

m. Təşkilatda öyrənilmiş xaricinin əsl-zatı,
Əməliylə dönə-dönə pozulmuşdu Şərq həyatı.
Bəd xəbəri gizlədilər, Şeyxi gizli izlədilər,
Qayalıqda varmış onun teleqraf aparatı.

Tədbir töküüb, Şeyx Kəyanı ustalıqla azdırdılar,
Öz əliylə qənimlərə dərin quyu qazdırdılar.
Quduzlaşan qanlı yağdı bəndə düşüb çəşsin deyər,
Düz olmayan məlumatı Qəmərə düz yazdırdılar.

z. Söylədilər: «Qanlıqaya» aşkarlanıb bombalandı,
Bənd bərəsi dağıdıldı, bəndərgahı tamam yandı.
Gərək üsyan qərgahı köçsün başqa gizli yerə,
Söhbət elə «qəti» oldu, deyilənə Şeyx inandı.

1. Gecə-gündüz «iş» görüldü «Maraluçan» qalasında,
Qurduruldu çoxlu çadır köçəyində, çalasında.
Beş yüz metr hündürlükdə, sərt qayanın başındaydı,
Ceyran-eyyür otlayırdı yamacında, talaşında.

a. «Maraluçan» obalardan xeyli uzaq, qıraq idi,
Ağ dumanlı dağ başında gözdən, izdən iraq idi.
Belə yerdə təhlükəydi qərgaha məskən salmaq,
Bu qalaya olan marağ tamam başqa marağ idi.

Ətrafında sıra dağlar camalına yaraşırdı,
Bir piyada yolu vardı-baxanda göz qamaşırdı.
Yerdən göyə ucaldılar nəhəng kəndir nərdivanı,
Hər dəfədə üç yüz nəfər yuxarıya dırmaşırdı.

al, Şeyxin gizli aparatı əhvalatı söyləmişdi,
Uçub düşmənin təyyarəsi yeri nişan eyləmişdi.
Gecə üsyan qərgahı «köçdü» yeni bəndərgaha,
Belə edib yağların başlarını piyləmişdi.

Bildirdilər, iki həftə burda səssiz qalacağıq,
Döyüslərdə yorulmuşuq, dincimizi alacağıq.
«Maraluçan» səmtlərində yerləşdirib qüvvələri,
Düşmənləri tora salıb, ona zəfər çalacağıq.

Şeyx Kəyan da kəndir yolla gedib baxdı qərargaha,
Ürəyində şübhə yeri qalmamışdı onun daha.
Geri döndü, üç gün sonra işə saldı aparatı:
–Hamı indi qaladadı, hazırlaşın siz sabaha.

Vaxt yetişdi, sübhün gözü hələ-hələ açılırdı,
«Maraluçan» qalasına göydən alov saçılırdı.
Çadırlardan iz qalmadı, yanıb yoxa çıxdı hamı,
Bombaların təsirindən dağlar-daşlar sarsılırdı.

Yaraşlıq ağac çəpər dağılırdı, sökülürdü,
Bər-bəzəkli daşlar uçub dərələrə tökülürdü.
Kürdüstanın tarixinə səhifələr yazılırdı,
Torpaq yerdən göyə qalxıb bükük-bükük bükülürdü.

Pusqudakı üç yüz düşmən kəndir yola gəlib çatdı,
Qayalığı səngər edib, ehtiyatla yerə yatdı.
İki nəfər nərdivanla gedib çıxdı qalaçaya,
–Qırılıblar, gəlin- deyə, onlar göyə güllə atdı.

Qələbədən vəcdə gəlib təm-tələsik çırmadılar,
Bir-birini təbrik edib, nərdivanla dırmadılar.
Qalaya beş addım qalmış kəndir necə kəsildisə-
Onlar hamı başaşağı- yerə doğru fırladılar.

Yüz nəfəri həlak oldu, qalanları yaralandı,
Hər tərəfdən güllə yağdı- sinələri paralandı.
Yuxarıya çıxanları nişan alıb ovladılar,
Öyünənlər sağ qalmayıb həyatından aralandı.

Üsyançılar kənar yerdə möhkəm pusqu qurmuşdular,
Əllərinə silah alıb, ayıq-sayıq durmuşdular.
Qalaçanın zağasında iki igid saxlayaraq,
Düşmənlərin kəndirini məharətlə vurmuşdular.

Ürəklərin diləkləri başa yetdi, hasil oldu,
«Qan-qan!» deyən üç yüz cəllad cəhənnəmə vasil oldu.
Həmin gecə Şeyx Kəyanın əli-qolu qandallandı,

Bundan sonra onun adı dönüb Vilson Hersil oldu.
Cənab Vilson çox düşündü, saatlarla getdi huşa,
Yerə baxdı, göyə baxdı, yol tapmadı qurtuluşu.
Qayaların zirvəsində quruldu xalq məhkəməsi,
Onu uca daşdan atıb yem etdilər qurda -quşa.

Üsyançılar məharətlə göstərdilər qətiyyəti,
Üç yüz düşmən məhv edildi, puça çıxdı qurd niyyəti.
Sirlə qızın məlumatı həyat verdi el-obaya,
Çoxlu silah ələ keçdi, bölüşdülər qəniməti.

Qəmər ağa xəbər tutdu, qəlbinə qəm şələləndi,
Əhvalatı eşidəndə təpəsinə kül ələndi.
Əsla güman eyləmədi xəfiyyəni satan olub,
Yerə baxdı, göyə baxdı-Şeyx Kəyandan şübhələndi.

Qət eylədi: –Vilson Hersil xainlərə satdı bizi,
Kürdlər onu ölə aldı, uçumlara atdı bizi!
Əldən çıxdı on min qızıl, it də getdi, ip də getdi,
Başımıza cələ hörüb, zibilliyə qatdı bizi.

Vilson Hersil qayalıqda yem olmuşdu quzqunlara,
Amma, hələ aparatı işləyirdi ara-sıra.
Gizlədildi onun ölmü, buna görə hərdən-hərdən
«Öyrəndiyi» məlumatı «çatdırırdı» ağalara...

Onun bütün xəbərləri əvvəl gizli saxlanırdı,
Şübhə gözü işə düşüb hər kəlməsi yoxlanırdı.
Hamı doğru-düz çıxırdı, tapılmırdı bircə yalan,
Qəmər ağa dillənməyib, dəvə kimi xıxlanırdı.

Şübhə- filan yoxa çıxdı, fəis yenə hallanmışdı,
Anlamırdı ustalıqla noxtalanıb, nallanmışdı.
Düşünürdü, məlumatın hamı tamam doğru olur,
Demək, Vilson satılmayıb, aqlım hara yollanmışdı?

Üsyançılar tapa bilməz onu yeyən həşarətı,
Son zamanlar məlumatı düz versə də aparətı,
Ancaq ələ keçirmişik Milanlıdan otuz tüfəng,
Əldən çıxıb Zilanlının qırx inəyi, əlli atı.

Kəsəcəydik meşəlikdə çoxlarının kələyini,
Biz gecikdik, peşmərqələr taxdılar quş lələyini.
Göyə uçub yox oldular, hədər getdi zəhmətimiz,
Qoşun başa yetirmədi Şeyx Kəyanın diləyini.

«Vilson Hersil» xəbər verdi: –Filan yerdən keçin çayı,
Meşəlikdə çağrılacaq «Təşkilat»ın qurultayı.
Cümə günü axşam çağrı hamı ora toplanacaq,
Tədbir tökün, itirməyin çəkdiyim bu haqqı - sayı.

Qəmər ağa şadlığından qucaqladı komandanı,
Dedi: –İndi əlimizdə şüşədedir divin canı!
Təşkilatı məhv eyləsək üsyan dərhal çatar sona,
Bu xəbərdən yararlanıbdır məndə sevinc həyacanı.

Qoç igidim Şeyx Kəyandan de gəlirmi indi xoşun?
Elə bu gün öz əlinlə ayır güclü, seçmə qoşun.
«Xalq birliyi» təşkilatı daha keçib cəngimizə,
Tədbirlərin qəti olsun, dəstə nizə polis qoşun.

Baş komandan dedi: –Rəis, lənət onun xalasına,
Keçən dəfə yaman düşdük Şeyx Kəyanın bəlasına.
Düz olmayan məlumatı xeyli baha başa gəldi,
Bu xəbəri bənzəmirmi «Maraluçan» qalasına?

Qoy kəşfiyyat əvvəl gedib bilsin işin təhərini,
Birdən iblis satar bizi, Şeyx Kəyanın yoxdur dini.
Məlumatı doğru çıxsa ona əhsən söyləyərək,
Yalan olsa, ləngimədən gərək tapıb boğaq cini.

Fikirləşib yeddi nəfər kəşfiyyatçı ayırdılar,
Casusları cin-şeytandan məharətli sayırdılar.
Tapşırıqlar ciddi oldu, xəfiyyələr düşdü yola,
Caniləri tərif ilə bəs deyincə doyurdular.

Bundan başqa hazırlayıb günü keçmiş iki qarı,
Həmin gecə yolladılar meşə olan dağa sarı.
Düşündülər: –Ələ keçsə «Xalq birliyi» təşkilatı,
Biz olarıq ölkəmizin ən birinci iftixarı.

Üsyançılar anlayırdı yoxlanacaq bu məlumat,
Buna görə ölçüb-biçib görmüşdülər hər ehtiyat.
Casuslara göz yetirib, ağızdan söz qaçırdılar,
Onlar bir-bir «xoş xəbərlə» geri döndü sağ-salamat.

Görən kimi üz-gözündən tanıdılar qarıları,
Məharətlə aldatdılar o zəhərli arıları.
Üç nəfərin söhbətindən eşitdi öz qulaqları:
–Meşədəki çadırlarda başlanacaq gecə yarı.

Ağacların budaqları burum-burum burulmuşdu,
Kölgəsində yaşıl rəngli altı çadır qurulmuşdu.
İçeridə çubuqlara adlı-sanlı şəhidlərin,
Neçə-neçə qəhrəmanın şəkilləri vurulmuşdu.

Meşəliyin üst yanında görünürdü hündür qaya,
Gözətçilər göz qoyurdu həm bu taya, həm o taya.
Baş çadırdə al qumaşın üstə belə yazılmışdı:
–Vətənin mərd elçiləri xoş gəlmisiiz qurultaya!

İzlənsə də, anlamayıb meşəliyə girdi casus,
Göz qoyanlar bir-birinə işarəylə söylədi: suss!
Sinə-sinə, sürünərək yaxınlaşdı baş çadıra,
Baxdı bütün hazırlığa, çox sevindi bundan dəyyus!

Casus gizli geri döndü, xətinə dəymədilər,
Gözətçilər tutduq deyə özlərini öymədilər.
Göz yumdular çıxıb getdi, arxasınca gülə-gülə
Ona «uğur» arzulayıb, təpəsinə döymədilər. . .

Xoş xəbərdən Qəmər ağa öz-özünə şişdi, köpdü,
Gələn yeddi xəfiyyəni, qarıları tutub öpdü.
Təbrik etdi komandanı, Şeyx Kəyanı tərifiyədi,
Dedi: –Daha üsyançılar əlimizdə çürük çöpdü!

Seçmə qoşun düşdü yola, meşə ətdən çəpər oldu,
Avtomatlar əsgərlərin sinəsində sipər oldu.
Aralıqda iz qalmadı, mühasirə daraldıqca
Dağdan baxan baş komandan dedi: –Əla səfər oldu!

Gecə düşdü, seyrək duman yal-yamacə bürünürdü,
On beş nəfər yavaş-yavaş qayalıqə sürünürdü.
Onlar hamı yaxınlaşdı gözətçilər olan yerə,
Keşik çəkən peşmərqələr yatmış kimi görünürdü.

Əlli əsgər dik atılıb boğmaladı hərəsini,
Bir keşikçi macal tapıb çıxarmadı heç səsini.
Meyitləri qayalıqdan hellədilər döş əşağı,
Öyündülər: –Yaxşı kəsdik azqınların nəfəsini!

Çadırların qapısında çoxlu adam qaynaşırdı,
Qoşun əhli ehtiyatla dar qalaya yanaşırdı.
Onlar görüb gələnləri tərپәнmədi öz yerindən,
Əsgərlərin əllərində avtomatlar oynasırdı.

Tütduqları əsgərləri üsyançılar yığıb bura,
Belə yolla zalımları salmışdılar dəmir tora.
Özlərisə gizlənərək gələnləri busurdular,
Qəmər ağa olasıydı əməlindən günü qara.

Zabit ağac daldasından ucaltdı öz cır səsinə:
—Əllərini tərپәdən kəsəcəyik nəfəsini!
Əli-qolu bağlanınca cürət edib addım atan,
Dərhal yerdə görəcəkdir leşə dönmüş qəfəsini!

Əllər qalxdı yuxarıya, hamı dönüb qoyun oldu,
Səssiz tabe olanlara zabit həyat boyun oldu.
Heç kəs cürət eyləmədi gedib əl-qol bağlamağa,
Əsgərlər lal dayanmışdı, oyun yaman oyun oldu.

Zabit qalxdı öz yerindən, hamı qalxdı ayaq üstə,
Əllər göydə qurumuşdu, can qalmışdı dayaq üstə.
Dedi: —Haydi, bağlayımız xainlərin əl-qolunu,
Qorxusundan bu dovşanlar düşə bilməz daha qəsdə!

Müqavimət göstərməyə Təşkilatda cürət hamı?
İndi mənim əlimdədir qürrələnən divin canı.
Elə bu vaxt dörd tərəfdən güllə yağdı dolu kimi,
Birdən-birə selə döndü əsgərlərin axan qanı.

Baş komandan geri qaçdı tülkü kimi sinə-sinə;
Dönə-dönə söyüş söydü Şeyx Kəyanın dədəsinə.
Faciəli əhvalatı eşidəndə Qəmər ağa,
Qorxub əsdi, bel bağladı nazir olan yəznəsinə.

Nazir onu görən kimi dedi:-Gədə oğlu, gədə!
Başımıza daş yağaydı səni rəis qoyan vədə!
Hardan tapıb Şeyx Kəyani, oyun açdın başımıza,
Üzərinə nifrin töküüb qohumuna gəldi hədə.

Üz çevirib komandana dedi: – Qarğa olub zatin.
Məlumatı yalan çıxdı, yerə girsin kəşfiyyatın.
Beş-on qotur hamımızı dolayıbdır barmağına.
Tük yastığa dirsəklənib, mışıl-mışıl hələ yatın.

Ölkəmizdə Heyran xanım, «Xalq birliyi» məhşurlaşıb,
Bu adlara el-obanın məhəbbəti aşıb-daşıb.
Əli-qolu bağlı olan o qadını verdi əldən.
Bizim Qəmər ağamızın seyrəkləşən ağı çayıb.

Güvənirsiz adınıza, yalanlarla bələnirsiz,
Qurşanıbsız oğraşlığa, qapılarda sülənirsiz.
Üstün gələ bilmirsiniz kürdün zoğal çomağına,
Qarğa kimi qarılıdayıb, baş gırləyib dolanırsız.

Elə edin düşmən olsun Azərbaycan Kürdüstana,
İkisinin əlbirliyi gətiribdir bizi cana.
Ağzınıza suyu alıb, maddım-maddım dayanmışız,
Yaxınlaşan təhlükəni bilə-bilə, qana-qana.

Yaxın qohum olmasanız çəkdirərdim sizi dara,
Məni aləm qarşısında eyləmişiz üzü qara.
«Xalq birliyi təşkilatı» qabağından yeyən deyil,
Əlac budur üz çevirəm xaricdəki ağalara.

Birinizin yəznəsiyəm, birinizə gedib bacım,
Yaman maymaq qohumsunuz, yoxdur özgə bir əlacım.
İş dalınca göndərəndə qayıdırsız üzü qara,
Sizə qalsa çox tezliklə viran olar taxtım-tacım.

«Xalq birliyi» gündən-günə dönüb olur beynəlmiləl,
Bu yekdillik öhdəsindən hünərin var di indi gəl.
Gedin qəti tədbir görün, günah qalır boynunuzda,
Fərasətli olsaydınız yaranmazdı belə əngəl.

Reşo kimdir, Rövşən kimdir – qarnı yoluq , lütün biri,
Kürd oğlu Kürd nə karədir – yolu azan itin biri.
Qulağında cingildəyir, hara getsəm Od oğlu Od,
Siz maymaqlıq etməsəniz, boğazlamaz dovşan şiri.

Gözünüzü yaxşı silin, həlimliklə yoxdur aram,
Can boğaza yığılanda qohum-qardaş tanımıram.
Təşkilatı dağıtmalı, inqilabı boğmalısınız,
Tapşırığa əməl olsa sizi belə yanımaram.

Danışdıqca baş nazirin yaraları hovlayırdı.
Qəzəblənib qızısqdıqca əl-qolunu tovlayırdı.
Ataların kəlamı var, it basmaz it ayağını,
Xalqa qarşı qohumların qılıncını sovlayırdı.

«Haray» in son nömrəsinə nazir baxıb batdı qəmə,
Dedi: – Xalqın təşkilatı qəbul edib məramnamə.
Qətiyyəti artırımasaq, bu qəzetə yazılanlar,
Geci-tezi başımıza açacaqdır yüz həngamə.

El birliyi təşkilatı güdür belə çirkin niyyət:
–Keçsin xalqın öz əlinə gərək bütün hakimiyyət!
Gündən-günə genişlənsin inqilabi mübarizə,
Barı, başa düşdünüzümü nə deməkdir bu vəziyyət.

Qəzet yazır: – Fabrik-zavod olsun xalqın mülkiyyəti,
Torpaq onu becərənə verilməli sözsüz, qəti!
Tapşırıram asın-kəsin əlinizə keçənləri,
Siz heç kəsə göstərməyin zərrə qədər mərhəməti!

Öz qəlbinə xoş gəlirdi Baş nazirin dedikləri:
–Dərələrdə bənd qurunuz, mismarlayın gədikləri!
Qohumların qılıncına zod qoyaraq düşünürdü,
Belə olsa heç burnundan gəlməz onun yedikləri.

–Top-tüfəngin qabağında necə dözüür «Qanlıqaya»,
Tez-tez tora düşürsünüz, üzünüzdə yoxmu həya.
Arxamızda möhkəm durub bizə silah göndərənlər,
Deyir: – Niyə üsyan yatmır, əməyimiz gedir zaya!

Onlar gəlib işləyəcək gec-tezi Kürdüstanda,
Uran, cıvə, qara qızıl tükənməzdir o məkanda.
Təmizləyin dağı-daşı ara qatan şuluqlardan,
Bizə arxa dayananlar razı qalar ancaq onda.

Yəqin yaxşı bilirsiniz kim saxlayır taxtda bizi,
Xalqımıza arxalansa q şışə taxar ətimizi.
Quduz kimi talayınız, eli oda qalayınız,
Ölkəmizdə təşkilatın qoy qalmasın zərrə izi.

Baş nazirin qohumları quduz kimi çıxdı çölə,
Söylədilər, kürdün qanı gərək dönsün dərin gölə.
Od yurdundan qonşusuna kömək edən keçsə ələ,
Gərək onu qılıncımız həmin saat iki bölə.

Azəri, fars, aysar, ərəb, türkün çoxlu cəngavəri,
Qoşulmuşdu bu üsyana, vuruşurdu çoxdan bəri.
Azərbaycan igidləri qorxu- ürkü tanımadan,
Qanlı döyüş meydanında göstərmişdi min hünəri.

Üsyançılar sözlərinə hər an sadıq qalırdılar,
Tutduqları əsgərləri evə yola salırdılar.
Həmin adam geri dönüb bir də əsir düşsə əgər,
Qoyub güllə qabağına ondan qisas alırdılar.

On beş nəfər iki dəfə əsir olub ilişəndə,
Meşədəki qurultaya seçildilər «nümayəndə».
Üsyançılar həmin yerdə buxovladı əsirləri,
Bax, bu yolla komandanın çox əsgəri düşdü bəndə.

Qoşun əhli əsirləri müsahirə eyləmişdi,
Zabit qalxıb öyünərək tərpənməyin söyləmişdi.
Elə bu vaxt peşmərqələr gizli yerdən çıxıb üzə,
Azqınlara divan tutub, qaçanları peyləmişdi.

Belə hünər Od oğlunun təklifiylə başa gəldi,
Əvvəl-əvvəl təşkilatda bəyənilib xoşa gəldi.
Silahlanmış çox qudurqan, bir çox əsir getdi bada,
Yeni zəfər qazanmağa elin qəlbi coşa gəldi.

Gözətçilər duran yerdə yeddi meyit uzanmışdı,
Yatmış kimi gözə dəyib, al paltarla bəzənmişdi.
Ölüləri sürükləyib qayalıqdan helləyəndə,
Baş komanda elə bildi böyük hünər qazanmışdı.

«Qanlıqaya» qartalları aldanmayıb fitnə-felə,
Lazım gəlsə yer dəyişib dağı keçib, aşdı belə.
Möhkəm durub düşmənlərə dəfələrlə qurdu tələ,
Çoxlu qənim yoxa çıxdı, çoxlu silah keçdi ələ.

Tarix böyu məzluilərin göz yaşları gölə dönüb,
Xalqın haqqı tapdananda, qəzəb coşan selə dönüb.
Əllərində çəkcik, oraq, şana-kürək gəzdirənlər,
Yeri gəlsə meydan açıb qorxu bilməz kələ dönüb.

Taxıl ökən ac yaşayıb, ağa yeyib yağlı quyruq,
Min illərlə öz boynunda xalq gəzdirib boyunduruq.
Bıçaq çatıb sümüyəcən, dözməyə yer qalmayanda
Top-tüfəngi mum eyləyib əl qaldıran yekdil yumruq.

Demək olmaz Təşkilatda ciddi nöqsan, səhyə olmadı.
Bəzən tədbir zərər verdi, ziyan gəldi, nəfəf olmadı.
Hələ bütün tayfaların yaranmadı ittifaqı,
Belə-belə səbəblərdən çətinliklər dəfəf olmadı.

Az deyildi görülmə iş, çox yatanlar ayılmışdı,
Azadlığın ideyası eldən-elə yayılmışdı.
Alovnanan böyük üsyan, heyranların qətiyyəti,
«Xalq birliyi təşkilatı» ciddi qorxu sayılmışdı.

Heyran adı ürəkləri məhəbbətlə fəth etmişdi,
Göstərdiyi yolla getmək! –Birlik belə qət etmişdi.
El qəlbində azadlığın yanıb ümid şölələri,
Könüllərdə gələcəkdən xəbər verən gül bitmişdi.

Bu gül hələ açılmayıb qönçəsində qızarırdı,
Sanki ətir saçmaq üçün qaya çapıb, daş yarırdı.
Gündən-günə qazanaraq xalqın dərin hörmətini,
«Xalq birliyi» el-obanı səadətə aparırdı.

OD OĞLU OD

Mən tarixi oxuduqca ürəyimdə artdı marağ,
Kürdüstanla Azərbaycan ellərindən aldım sorağ.
Bu iki xalq bir qılıncın kəsən iki ağzı olub,
Düşmənlərin qarşısında sayılıbdır sovlularağ.

Bu iki xalq tarix boyu bir ağlayıb, gülübdü bir,
Mübarizə meydanında bir vuruşub, ölübdü bir.
Çətin gündə bir-birinə dağlar kimi arxalayıb,
Səadəti, xoşbəxtliyi, dərdi-qəmi bölübdü bir.

ii.
Bu iki xalq bir-birinə can deyəndə eşidib can,
Dar ayaqda haya qaçıb, dost yolunda axıdıb qan.
Parçalanıb hər ikisi yenə də qəm içindədir,
Mərdliyiylə sınıanıbdı Kürdüstanla Azərbaycan.

Hər iki xalq qonşulara dərin rəğbət bəsləyibdir.
Düşmən nifaq salan zaman dost olmağa səsəyibdir.
Qardaş kimi əlbir olmaq arzusuyla yaşayaraq,
Yaxasını kənar yana çəkənləri pisləyibdir.

Kürdüstanla Azərbaycan iki canda bir ürəkdir.
Tarix boyu kəsdikləri halal olan duz-çörəkdir.
Say-hesabsız igidləri qardaş deyib candan keçib,
Belə dostluq, bu etibar çox lazımlı, çox gərəkdir.

Od oğlu Od – Zeynal-Eyvaz zülmətlərə səhər oldu,
Dostlarına beçə balı, düşməninə zəhər oldu.
Bacarığı, düz ilqarı ona hörmət qazandırdı,
Kamalının hikmətindən müşkil işə təhər oldu.

Mübarizə meydanında poladlaşdı bişə-bişə,
Əqidəsi sınıanıbdı bərkə-boşa düşə-düşə.
Xalq yolunda atıladı coşqun selə, od-alova,
Bu səbəbdən Təşkilatda seçilmişdi rəhbər işə.

Qələminin ucluğuna xalqın dərdi qoymuşdu zod,
«Haray»dakı hay-harayı yaralara səpirdi yod.
Kəlamları düşmənləri mindirirdi cin atına,
Məqələnin ayağında yazılırdı: O doğlu Od.

Qara daşı yumşaldardı onda olan mühakimə,
Dərin rəğbət qazanardı qəlb sözünü açsa kimə.
Həyat özü öyrətmişdi duya bilsin zili, bəmi,
Tazəni öz yerində toxudardı sarı simə.

Həyatından çox sevirdi vətənini, mərd elini,
Qərib yerdə unutmayıb yaşadırdı öz dilini.
Dodağında yurd salmışdı Nizaminin kəlamları,
Sənə əzbər söyləyirdi Nəsimini, Füzulini.

Onun bir qəlb qorxusu da dilin eldən itməsiydi,
Nəzərinə belə sitəm xalqın əldən getməsiydi.
Bu səbəbdən ara-sıra «Haray»da o, hay salırdı,
Dil yoxluğu gül yerində qara tikan bitməsiydi.

Onun qəlbi qoşmaların; qəzəllərin yuvasıydı,
Çox çaldığı «Cəngi», «Kürdü», «Misri»ylə «El havası»ydı.
O atası Hüseynədən mərd olmağı öyrənmişdi,
Düşmənlərə baş əyməyən Məmməd igid babasıydı.

Dost yolunun təməl daşı, sədaqətin sirdəşiydi,
Azəri, fars, kürd, ərəb, türk mübarizə yoldaşiydi.
Heç nə onu başqa səmtə bacarmadı döndərməyə,
Azadlığa həsrət qalan məzlumların qardaşiydi.

Kitabları vərəqləyib, tarixləri arayırdı,
Yaxşıları, yamanları öz aqlında darayırdı.
Məhəmmədin dedikləri arzusuna dayaq olub
Ona doğru yol göstərib, niyyətinə yarayırdı.

O, yazırdı: –Hakimiyyət itiribdi səriştəni,
Bizə umac ova bilmir, yadə kəsir ərəştəni.
Verib özgə əllərinə noxtasını, cilovunu,
Doldurubdur ölkəmizə xaricdən cin-fərişdəni.

Özgələrə nökrə olub, zülmkardır özümüzə,
Haqqımızı istəyəndə kül üfürür gözümüzə.
Cin iynədən qorxan kimi xalqdan gözü su içmir heç,
Ayəgimiz bərkiməmiş balta vurur dizimizə.

Ellər, gəlin əlbir olub fərq qoymayaq milliyətə,
Azadlığın yollarında qatlaşaq hər əziyyəyə.
Ya xoş günə nəsim olaq, ya mərdliklə ölüb gedək,
Külə kimi yaşayırıq, dözməyək bu vəziyyəyə!

Usta Əli xəbər verdi: –Məktub yazıb sirli mələk,
El-obanın üzərindən əsəcəkdir qara külək.
Üsyançılar olan yerdə külə dönüb yaşıl meşə,
Qarı düşmənin pusqu qurub, işlədəcək min bir kələk.

Filan gecə, filan yerə çoxlu əsgər gələsindir,
Qorunmayan beş obada ələ keçən öləsidir.
Belə yolla «Qanlıqaya» gündən-günə təklənəcək,
Bunlar hamı xainlərin düşünlmüş tələsidir.

Bu xəbərdən ürəklərdə yenə qəzəb alovlandı,
Təşkilatda ələ keçən tez-tələsik silahlandı.
Od oğlu Ob başçı oldu şir hünərli igidlərə,
Cavanların hər birisi deyirdin bəs pəhləvandı.

Şahinləri öz qoynunda gizlədəndə «Haçaqaya»,
Sinə-sinə gəlib çıxdı çoxlu əlgər bir talaya.
Birdən-birə nəritidən dərə-təpə silkələndi,
Çağrılmamış qonaqların hamı getdi o dünyaya.

Dil ağzıda dastan oldu Od oğlunun cəsarəti,
Böyük bəla tez ötüşdü, el çəkmədi əsarəti.
Eyvaz sübhədən işə gedib heç bir şübhə doğurmadı,
Təşkilatda bəyənildi qəhrəmanın məharəti.

Bir gecə o, qayıdırdı çantasında «Haray» dolu,
Uçurum gəldə xəfiyyələr peyda olub, kəsdi yolu.
Eyvaz qəti fikrə gəlib, heç özünü itirmədən
Tez atıldı döş aşağı-görən kimi ardıc kolu.

Dərhal gəbdən uçurlanıb ardıcılığa gedib çatdı,
Tanınmadı, xəfiyyələr arxasınca güllə atdı.
Hər tərəfdən kolluq yeri mühasirə etlödilər,
Qışın oğlan vədəsiydi, Eyvaz te-tez qara yatdı.

Dəstə-dəstə əsgər gəldi, kolluq oldu ətdən qala,
Gözlədilər səhər olsun yolu azan gəlsin yola.
Sıx budaqlı bir ardıcın haçasında yer etləyib,
Dalıb dərin düşüncəyə, Eyvaz düşdü haldan-hala.

Ardıcların budaqları gecə qara bürünürdü,
Od oğlunun gözlərində nicat yolu görünürdü.
Ajanların arasından bacarmazdı quş keçməyə,
Kölgələri sübhə qədər ora-bura sürünürdü.

Səhər tezdən qan içənlər ürkdülər əlikləri,
Axtarıldı çovuş yerlər, qayaların dəlikləri.
Qaçan adam yoxa çıxdı, tapılmadı izi-tozu,
Qış günündə xəfiyyələr oldu səhra ləlikləri.

Qəmər ağa özü gəldi, dedi: –Hara dürtülübüdür?
Aralıqdan bəlkə çıxıb, yol-iz qarla örtülübüdür.
Maymaq köpək uşaqları hanı sizdə abır-həya?
Çoxdan çaylaq daşı kimi sifətiniz sürtülübüdür.

Yaxşı gəzin kolluq yeri, qalmasın bir dəlmə-deşik,
Tapılmasa, gecə-gündüz hələ çəkin burda keşik.
Nahaq yerə and içirsiz aralıqdan çıxmayıb o,
Mənə yalan danışana bilin məzar olar beşik!

Bu kolluğu tamam üç gün nəzarətdə saxladılar,
Aralıqdan quş keçəndə dərhal onu oxladılar.
Vəhşilərin yuvasına bacardıqca tüstü verib,
Qalaqlanan qarı eşib, hər qarışı yoxladılar.

Od oğlu Od tapılmadı, deyirdin bəs çıxdı göyə,
Qəmər ağa gəzinirdi ajanları söyə-söyə.
Söylənirdi: –Başınıza oyun açır gədə-güdə,
Bir o qalib yolma-yoluq paya alıb bizi döyə.

Yazıq Eyvaz haça yerdə daşa dönüb dayanmışdı,
Tab gətirib gecə tez-tez mürgüləyib oyanmışdı.
Sıx budağın altda girib, tərپənmədən oturmuşdu,
Qol-qanadlı yaşıl ardıc ağ kəfənə bürünmüşdü.

Tərپənsəydi silkələninb tökülərdi qar ağacdən,
Xəfiyyələr işi duyub göz qırpınca axardı qan.
Od oğlunun iradəsi qalib gəldi məşəqqətə,
Dözüb hədsiz iztiraba, düşmənlərə vermədi can.

Gah xəyalı quşa dönüb uçdu canan otağına,
Gah Şanosu düşdü yada-yaş süzüldü yanağına.
Eyvaz yaxşı anlayırdı ömrü tükədən asılıdır,
Bir də yolu heç düşməzdi «Qanlıqaya» oylağına.

Təkcə səsi eşidirdi, o görmürdü heç bir yanı,
Kimsə dedi ov izi var, bəs insanın rəddi hanı?
Tapançanı əldə tutub Eyvaz hazır dayanmışdı,
Düşmən işi duymayanda azalırdı həyacanı.

Yazmaq çətin qoç Eyvazın xəyalından nələr keçdi.
Axırıncı patronuyla gah özünə ölüm seçdi.
Gah düşündü atasını, gah düşündü Xanosunu,
Qar üstündə yorğan oldu, qarı yedi, qarı içdi.

Üç gün gəlib belə keçdi, öz işinə getdi hərə,
Eyvaz gecə ehtiyatla, çətinliklə düşdü yerə.
Addım atıb yığılırdı, keyimişdi qıçı tamam,
İş zəfərlə çatdı başa, ağıl üstün gəldi şərə.

Səhər tezdən Qəmər ağa ardıcılığa özü baxdı,
Qəzəbləndi: –İşçilərım özüm kimi lap axmaqdı.
Heç birimiz anlamadıq xain harda gizlənməmiş,
Rəis quduz qurda dönüb yetirəni şişə taxdı.

Ajan gaba gətirmişdi Od oğlunu güdə-güdə,
O, uçuma atılmışdı yağı yolu kəsən vədə.
Rəis hər gün döyüb, söyüb gileylənib deyindir:
–Əlli nəfər xəfiyyədən hünərliymiş yoluq gədə.

Eyvaz şübhə yaratmışdı, gecə-gündüz izləndirdi,
Bacardıqca kənar gəzib xain gözdən gizləndirdi.
Məsləhətlə yollanmırdı təşkilatın iclasına,
Ələ heç nə keçirməyən xəfiyələr bizləndirdi.

Odoğlu Od kimlə isə danışdı xəlvət yerdə,
Küncə girib bu söhbəti dinləyirdi bir nəfər də.
Başqa qəzet mürəttibi ona kağız vəd edirdi,
Onlar heç nə anlamayıb yaman düşdü ağır dördə.

Qəmər ağa bu xəbərin mənasını bildi nədir,
Əməliyyat qrupuna onu özü oldu sədr.
Tapşırığı ciddi verdi, dedi: –Qoyun alsın kağız,
İzləyiniz, bu «Haray»la bağlı olan hadisədir.

Öz işinə başlamışdı Əfi kişi səhər tezdən,
Kimsə gəlib kağız atdı, güllə kimi itdi gözdən.
Qoca usta mat qalmışdı: –Yenə göydən yetdi afət,
Adı-sanı bölli deyil, tanıyıram bəlkə üzdən.

Çəkməçinin dükanına ara bir göz qoyurdular,
Gözləməkdən kar çıxmırdı, tamam cana doyurdular.
Hərdən-hərdən Od oğlu Od o yerlərə hərləndirdi,
Kağız atan yox olurdu, boş xəyalə uyurdular.

Xano yenə fikirləşdi, çox düşündü sübhə qədər,
Hər kimdirsə dönə-dönə göstəribdir böyük hünər.
Bəlkə qızın təşkilatla yoxdur heç bir əlaqəsi,
Pinəçini nə tanıyır ona verir sərəh xəbər.

Məktub belə yazılmışdı: –Kimi isə izləyirlər,
Gizli yolla onun kağız almasını gözləyirlər.
Oxuduqca məlumatı Xano daldı xəyallara:
–Bu tədbiri mən tökmüşdüm, yalan deyil, düz deyirlər.

Son zamanlar xəfiyyələr artırmışdı nəzarəti,
«Haray» üçün az da olsa tapılmırdı kağız qəti.
Bir mürəttib söz vermişdi keçən gecə Od oğluna,
Ehtiyatla tərپənərək, gözləyirdi o fürsəti.

Bu məlumat hardan düşüb xəfiyyənin bəs əlinə?
«Haray» hələ çıxmıyacaq, əcəb işə düşdük yenə.
Gərək tapaq sirli qızı, odur elin xilaskarı,
Halal olsun yurdumuzun təsib çəkən gözəlinə.

Bəlkə o, qız paltarını geyinən bir mərd kişidir?
Əməmindən sevinsek də, sirr qalması qəlbi didir.
Tanınmadan biz seçmişik təşkilata onu katib,
Mübarizə meydanında etdikləri şir işidir.

Heç şübhə yox, hər kimdirsə başla bağlı xəfiyyədir,
Elə isə onun bizə mərhəməti onda nədir?
Belə dəqiq məlumatı hardan bilər özgələri,
Nəçidirsə pak əməli xalq işinə hədiyyədir.

Xano hərdən düşünürdü: –Lal qız necə? Şübhə, güman,
Rast gələndə fikrə dalıb mənə baxdı xeyli zaman.
Yox-yox, onun nə dili yox, nə eşidən qulağı yox,
Xəyal məni nahaq yerə dağa-daşa salır yaman.

Od oğlu Od çox çıxmışdı çətin olan ütülərdən,
Öz canını oda salıb alovlardan keçdi hərdən.
El yolunda yorulmadan, mətanətlə çalışırdı,
İstəyirdi məzlum xalqlar xilas olsun dərdi-sərdən.

İşi həddən çox olsa da unutmurdu dildarını,
Polad kimi saxlayırdı güldən incə ilqarını.
Öz ömrünün mənasını mübarizə meydanında,
Məhəbbətdə axtarırdı həyatının baharını.

Bir gün Xano ona dedi: -Eyvaz qəlbim sarı simdir,
Lal dilində qızla danış, öyrən görək axı kimdir?
Haçan, harda itiribdir yazıq ata-anasını,
Bəlkə sənə açıb desin həyatına kim qənimdir?

Od oğlunun sinəsində məhəbbəti aşdı-daşdı,
Xano verən tapşırıqla ürəyini ona açdı.
Əl-ayaqla sual verdi, araşdırdı cavabları,
Öyrəndiyi az olmadı, səs-səmirsiz çox danışıdı.

Gəlib dedi: -Bağışlayın, gördüm qızı, Xano dayı,
Mərifətdə, qanacaqda ola bilməz onun tayı.
Kamalına, camalına qüsurlu tapmaq çox çətinidir,
Bəhsə girsə gözəlliyi usandırar göydə Ayı.

Qız söylədi xidmətçiyəm, bundan başqa yox əlacım,
Yetim qalan kimsəsizəm, nə pulum var, nə xərəcim.
Vaxt-vədəsiz qara torpaq uddu qohum-əqrabamı,
Yer üzündə qalmayıbdır atam-anam, qardaş-bacım.

İşarəylə bir gün ona verdim bəlkə əlli sual,
Hamısına öz dilində dəqiq cavab söylədi lal.
Qaşı-gözü, əl-ayağı dilə gəlib danışdı,
Atasından-anasından, keçmişindən tutdum əhval.

Dedi: – Hələ uşaq ikən aralıqda qaldım yetim,
Atam-anam ölüb getdi, puça çıxdı düz niyyətim.
Həlak oldu qardaş-bacım, düşdüm yaman ağır dərddə,
Həmin vaxtdan başlanıbdır unudulmaz fəlakətim.

Dedi: –Bəlkə yer üzündə sağ qalıbdır bircə dayım,
O, hardadır, ona necə çatsın mənim hay-harayım?
Bəxt üzümə ömrüm boyu bircə dəfə gülməmiş heç,
Bu dünyada zillət çəkmək əzəl gündən olmuş payım.

Lap ürəkdən çox razıdır bircə Şölə xanımdan o,
Deyir: –Mənə əziz olub bircə şirin canımdan o.
Qan ağlayıb yaş tökərəm, yaşamağım müşkül olar,
Tək bircə gün aralanıb uzaq düşsə yanımdan o.

Xano dərin fikrə daldı: –«Deyib qalıb bircə dayım,
Ürəyimi deşən dərddə kimə deyim, harda yayım?
Lal olmasa deyərdim lap bacım qızı Gülnazdır o,
Ölənədək ucalacaq ürəyimdən bu ah-vayım».

Eyvaz dedi, qız söylədi: –Əgər sənə olsa çətin,
Bəri başdan mənə qarşı heç olmasın məhəbbətin.
Dili lalam, kimsəsizəm, nə evim var, nə cəhizim,
Eşqin safsa valeh edib ürəyimi mərhəmətin.

Qız anlatdı: –Qəlbi incə, xoş xasiyyət dayım vardı,
Qucağına alıb məni, söz oxuyub oynadardı.
Öz canımdan çox seyirdim qara gözlü qardaşımı,
Ürəyimə dağlar çəkib fəlak onu tez apardı.

Elim-obam ömrüm boyu qəlbimdə yurd salacaqdır,
Qisasımı yağılardan xalqım özü alacaqdır.
Məni belə yetim qoyan ağzı qanlı canavarı,
Vaxtı gəlib çatan kimi şahmar ilan çalacaqdır.

Sonra daha dillənmədi, gözü doldu qanlı yaşla,
Nə soruşdum izah etdi hamısını canla-başla.
Yer-yurd adı soruşmadım, lal bilməzdi belə şeyi,
Olanları qandırırdı həyacanla, çox təlaşla.

Xano onu dinlədikcə gözündən yaş süzülürdü,
Gilə-gilə muncuqlanıb yanağına düzülürdü.
Dalıb dərin xəyallara, fikri cumub dəryalara,
Yazıqlaşıb kövrəlmişdi, qəlbi candan üzülürdü.

Dedi: –Eyvaz sən danışdın, keçən günlər düşdü yada,
Mənə candan əziz idi bacım qızı bu dünyada.
Onu alıb qucağıma, söz oxuyub oynadardım,
O, Şanonu çox sevərdi, yanıb vaxtsız getdi bada.

Gülnazımı yada salıb kövrəlmişəm uşaq kimi,
Deyirəm, heç ürəyimdə dağ olmamış bu dağ kimi.
Şirin-şirin danışdıqca, yazıq bacım dillənərdi:
–Səni görüm lal'olasan, vaxtsız söndü çıraq kimi.

Yanmayaydı, deyirəm kaş lala dönüb sağ qalaydı,
Xalq yolunda döyüşərək Heyran kimi ad alaydı.
Yetişəydi qardaşının, dayısının harayına,
Görüb onun hünərini dərqli qəlbim şad olaydı.

Onu görüb elə bildim daha sağdı bacım Şahnaz,
Yer üzündə bir-birinə belə oxşar insan olmaz.
Sənin ürək dildarını çağıracam: –Bacı qızı!
Bundan sonra arzum budur onun adı olsun Gülnaz.

Çəkməçiyə xəbər çatdı: «Şano məktub aparacaq,
Xəfiyyələr onu tutub yolda tufan qoparacaq.
«Haray» üçün yazılanlar belə ələ keçsə əgər,
Allah bilir ajan neçə göz çıxarıb, baş yaracaq».

Xano, Eyvaz yazanları gözləyirdi «Köhnə kaha»,
Şano gecə getməliydi, hazır idi yola daha.
Bu səfəri ajan hardan öyrənmişdi bilinmirdi,
Məqalələr tutulsaydı oturardı xeyli baha.

Od oğlu Od fikirləşib çaşdırıcı məktub yazdı,
Yolda onu tutan kimi xəfiyələr tamam azdı.
Qəmər ağa diqqət ilə oxuyanda hər sətiri,
Dedi: –Sadiq dostlarımız həm Şanodur, həm Eyvazdı.

Baxın, Eyvaz gör nə yazır Zibirali qonağına:
–«Rəşo kişi əbəs yerə dönübdü qan çanağına.
Aldanmayın onun yağlı, şirin-şəkər sözlərinə,
Qoşulmayın yasaqlara, düşməyin el qınağına.

Yolunuzdan çıxmayın, sadiq olun hökumətə,
Üsyançılar azğınlaşıb, düşüb yaman pis niyyətə.
Geci-tezi onlar hamı yetişəcək cəzasına,
Qovun getsin quzğunları, yol verməyin cinayətə.

Rəşo, Rövsən, Heyran xanım ətəyindən tökmür daşı,
Aldanmayın iblislərə, olmayınız əsla naşı.
Onda sizə canı-dildən hamı əhsən deyəcək ki,
Əlinizlə yerə düşsün hər üçünün kəsik başı.

Belə hünər göstərsəniz alarsız el mükafatı,
Divan özü sizə verər ən bəxtəvər, şən həyatı.
Xainlərlə barışmayın, canilərdən gəzin kənar,
Əzəl gündən alçaqların qırıq olub əsli-zatı.

Arvad hara, döyüş hara? Heyran atıb qeyrətini,
Batırıbdır qara yerə Kürdüstanın şöhrətini!
Sizə budur axır sözü, nifrət edin qəşolara,
Onlar kimi qazanmayın el-obanın töhmətini».

Qəmər ağa belə dedi: –Tapdıq iki silahdaşı,
Eyvaz, Şano olsun gərək xəfiyyənin əməkdaşı.
Başımıza sədaqətli oğlanları toplamasaq,
Yolu azan üsyançılar daş üstündə qoymaz daşı.

Şano çıxdı nəzarətdən, rəis onu qarşıladi,
Dedi: –Oğul, indi bildim heç vaxt batmaz kürdün adı.
Başa salın el-obanı üz döndərsin Təşkilatdan,
Qələminiz kəsərlidir, batırmayın istedadı.

Apardığın o məktubu oxuyanda əhsən! – dedim,
Fikrim budur pulla-malla sizə xeyli kömək edim.
Bərəkallah! Heyran oldum mən Eyvazın qələminə,
Hər sözüündən ləzzət alıb, elə bildim şan bal yedim.

Səhər sənə at verərik məktubunu apar kəndə,
Təşkilata nifrət yarat, pislə onu söz düşəndə.
İzah eylə üsyançılar taxtın-tacın düşmənidir,
Elə çalış Rəşo, Rövşən qoy salmasın eli bəndə.

Qız içəri çay gətirdi, Şano baxdı lal gözələ,
Eyvaz tərif eyləsə də, görməmişdi onu hələ.
«Dayım deyir, bacısına oxşayır bir alma kimi,
Demək, mənim anam Şahnaz mələk sima olub belə».

«Yaddaşımndan lap silinib necə olub atam-anam,
Sanki Gülnaz bacım deyir xəyalında bir dumanam.
Lal gözəlin sir-sifəti onu saldı tez yadıma,
Yazıq yanıb külə döndü, həmin vaxtdan yarı canam».

Onlar xeyli söhbət etdi, dadlı xörək yeyə-yeyə,
Qəmər ağa sevincindən sığışmırdı yerə-göyə.
Düşünürdü: –Xalq içində belə bizi istəyən var,
Danışırdı Təşkilatın qarasınca söyə-söyə.

Səhərisi oxuyurdu rəis «Haray» qəzetini,
Hər kəlməsi yox etmişdi «şan balının» ləzzətini.
Od oğlu Od imzasıyla çap olunan sərrast yazı,
Ucaldırdı yerdən-göyə Rəşoların izzətini.

«Xalqın igid oğlanları! Rüstəm Zaldı Rəşo baba!
Çoxlu qənim qarnı yırtıb əlindəki dəmir yaba.
Üç mahalı birləşdirib etdi üsyan bəndərgahı,
Yağılara baş əyməyib, tablamadı iztiraba.

Yurdumuzun qız-gəlini! Heyran kimi qoçaq olun!
Düşmənləri qıyma-qıyma kəsən iti bıçaq olun!
İndi onun qeyrətinə bütün aləm qibtə edir,
Satqınlara divan tutun, at belində qoçaq olun!

Yadınızdən qoy çıxmasın Muradlıda «Qanlıdərə!»
Olsun elə ziyarətqah, səcdə qılsın həmin yerə.
Toy günündə gülçinlərə qara paltar geydirənlər»,
Yuxusundan dik atılsın biz çəkəndə dəli nərə.

Tablamayın azğınların törətdiyi talanlara,
Aldanmayın azğınların uydurduğu yalanlara.
Hamı elin üsyanına göstərsə öz köməyini,
Yadlar bizə bata bilməz, qismət olar kol onlara.

Başımıza oyun açır qan hərisi Qəmər lotu,
Rövşən kişi dəfəllərlə yoldurubdur ona otu.
Silahlanaq, qəlbimizi hədəf edək silahlara,
Hər qarışı düşmənlərə gərək edək məzar qutu.

Biz demirik qənimlərin süfrəsində çəşir olun,
Biz deyirik vətən üçün hər biriniz Aşır olun!
Qorxaq kimi tanınmayıb tarix boyu kürdün adı,
Oxşayınız babalara, hünər edib manşır olun!»

Qəmər ağa oxuyurdu, dinləyirdi Eyvaz onu,
Dedi: –Kimdir Od oğlu Od, geyinibdi şeytan donu.
Gərək mənə kömək edib sən tapasan o satqını,
Qulaq asan cavab verdi: –Belə olar işin sonu.

XANO ƏMƏLİYYATI

Xano xalqın birliyində rəhbərlərdən biri oldu,
Əlaqələr yaratmaqda poçt münasib yeri oldu.
«Haray»ında yağılara ölüm hökmü oxuyardı,
Mübarizə meydanının qorxu bilməz şiri oldu.

Azadlığın səs-sorağı coşdururdu ilhamını,
Şüurlara yeridirdi Təşkilatın məramını.
Bacarıqla tərpedirdi üreklərin yarasını,
El maraqla dinləyirdi onun şirin kəlamını.

Gecə-gündüz «poçt» paylayıb qapı-qapı dolanırdı,
Üst başını axtarmayıb, ajan ona inanırdı.
Xəfiyyənin rəisinə məxvi məktub verən kimi,
Dodaqları gülümsəyib, içində od qalanırdı.

Qəsdlə girib bu sifətə, gizlədirdi niyyətini,
Belə-belə o rəisin qazanırdı «hörmətini».
Söyləyirdi: –Qəmər ağa dünya bilsin şöhrətini,
Min il keçsə vətən sənə bəsləyəcək rəğbətini.

Anlamazlar hələ bilmir əsil qədir-qiymətini,
Şərəfətə çatdırmısan dağın vəhşi millətini.
Üstümüzdən götürmüşən əsrlərin töhmətini,
Nankor adam yerə vurub puç eyləyir zəhmətini.

Çətin vaxtda ağlın keçər ildırımın sürətini,
Kola girər, pələng görsə ürəyinin cürətini.
Xalqdan ötrü əlləşirsən, aləm görür zillətini,
Yaradığın gündən bəri çəkirsən el qeyrətini.

Hünərinlə yaradırsan xainlərin heyrətini,
Əməlinlə artırırsan yurdumuzun zinətini.
Sən olmasan biz görmərik bu dünyanın ləzzətini,
Əzəl gündən bağlamısan el-obayla ülfətini.

Kölgən bizim üstümüzdən heç vaxt əksik olmasın qoy,
Yoxsa, murdar üsyançılar hamımıza toy tutar, toy!
Sən öz canın, şuluqlardan hər kim keçsə caynağına,
Dərisini əlinlə soy, ətini kəs, gözünü oy!

Qəmər ağa Kürdüstanın hökmdarı sayılırdı,
Tərif onun bədəninə sarı yağ tək yayılırdı.
Hər görəndə Xano onu belə sözlə mədh edərdi,
Rəis xeyli xoşallanıb mürgüləyib aylardı.

Qəmər ağa razılıqla: –Sənin kimi olsa hamı,
Çəkinmədən, başımızda gəzdirərdik qızıl camı.
Amma, di gəl neyləyəsən, taleyini düşünməyib
Təşkilata aldanırlar, adamların çoxdur xamı.

Bir gün onu Qəmər ağla çağırmışdı öz yanına,
Dedi: –Qəlbən inanmışam güldən təmiz vicdanına.
Təşkilatın fitvasıyla dağıdırlar yurdumuzu,
Qeyrət qoymur dözə biləm xainlərin talanına.

Xano kişi, hər gün gəzib dolanırsan qapı-qapı,
Təşkilat bir iynədirsə, sən özün ol onun sapı.
Qulaqların darı dəlsə, təpər olsa ürəyində,
Öyrənərsən «Haray»ların harda təşkil olur çapı.

Könlün olsa sən taparsan Təşkilatın rəhbərini,
Ələ keçsə içirdərəm ona ilan zəhərini.
Hamılardan daha yaxşı tanıyırsan hər qapını,
Mən nə deyim, düşünüb tap özün işin təhərini.

Bəri başdan əlli qızıl götür xərcələ sağa-sola,
Küncdə busub, döngədə güd, gir dəliyə, sığın kola.
Qoçaqlığın qoy batmasın, belə yolla çıxsın üzə,
Əməlini azanları hünərinlə gətir yola.

O, Xanonu tərifləyib, bəs deyincə sığalladı,
Poçt işçisi qulaq asıb nə dindi, nə cığalladı.
Üzdən tez-tez gülümsəyib qan içənə xoş göründü,
Qəlbə qəzəb selə döndü, ürəyində dağalladı.

El dayağı çox nifrətlə baxıb süzdü əlli zəri,
Dillənməyib, hər hesabı özü çəkdi tez içəri.
Başa düşdü çəm yaranır qudurğanı aldatmağa,
Dedi: –Dayan sən arxamda, mən göstərim min hünəri.

Hörmətindən çox razıyam, artıq olsun dostluq payın,
Səxavətdə ola bilməz yer üzündə bircə tayın.
Çalışacam «Haray»ların çap olduğu yeri tapam,
Ürəyinə buz bağlayıb, ona qəlbən ol arxayın.

Qəmər ağa gülümsəndi: –Bu kağızı qoy cibinə,
Ver baxsınlar, ajanları hesab etmə bir çibinə.
Sərbəst dolan, Heyranları, Kürdoğlunu alma vecə,
Hər kim sənə əyri baxsa baltanı al çal dibinə.

Lazım gəlsə Fərhad kimi dağı-daşı çapmalısan,
Yeri gəlsə quduzlaşib adamları qapmalısan.
Xano kişi, yatma yuxu, ən uzağı, çoxu-çoxu,
«Haray»ların yuvasını iki aya tapmalısan.

Xano dərin fikrə dalıb, yenə getdi huşa-cuşa,
Dedi: –Ağa arxayın öl, «Haray» dönsə uçan quşa,
İzə düşüb izləyəcəm məqamını çözləyəcəm,
Qanad açıb tutacağam, inanmasın qurtuluşa.

Bu məsələ Təşkilatda oldu geniş müzakirə,
Qərar yekdil bəyənildi: –Saxta kaha keçsin girə.
Bundan sonra qazananda Xano ajan etibarı,
Qəmərləri qulaqlayıb endirərik xamdan zirə.

Gözdən uzaq qayalıqda «Köhnəkaha» iraqlandı,
Ağ kağızlar tığ yığılıb, taxçalarda çıraq yandı.
Çap maşını işə düşdü, hazırlandı «Haray» çapa,
Eyvaz, Şano tədbir tökdü, yeddi igid yaraqlandı.

Vədə gəlib yaxınlaşdı, Xano bildi öz işini,
Gəlib dedi: –Qəmər ağa, öy, təriflə lələşini.
Oğul kimi tapa bildim «Haray»ların yuvasını,
Xələti ver, gedib onun ağzını cır, qır dişini.

İzə düşüb dəfələrlə qalxdım hündür Dilan dağa,
Gözlərimdən yayınmadı müəmmalı «Köhnəzağa».
Dizin-dizin yaxınlaşdım, hər şey mənə aydın oldu,
Qəzet ordan üzə çıxır, söz sizindir indi qağa.

Qəmər ağa sevincindən qarğa kimi qarıldadı,
Dedi: –Sağ ol Xano kişi, xələt verib hırıldadı.
Qürrələnib oğrun baxdı pencəyinin yaxasına,
Gözlərinin qarşısında orden yeri parıldadı.

Otuz nəfər silahlanıb tez-tələsik mindi ata,
Qəmər ağa dedi: –Xano, fikir verin ehtiyata.
Mümkün qədər öldürməyib, xainləri yaxalayın,
Kəlpətinlə söz qoparıb, divan tutaq Təşkilata.

Xano kişi ölçüb-biçib yaratmışdı yaxşı nizam,
Qayalıqda yeddi nəfər gözləyirdi düşsün axşam.
Onlar xeyli güllə atıb qaçıb əldən çıxmalıydı,
Kürd oğlu Kürd dəstəsiylə çatdı ora yananda şam.

Yaxınlaşıb qayalığa, düşüb yerə yatışdılar,
Keşikçilər signal alıb yarım saat atışdılar.
Səkkiz polis meyit oldu, «Haray»çılar «qorxub» qaçdı,
Xəfiyyələr çox sürünüb toz-torpağa qarışdılar.

Xano qalxın –Atəş!- deyə, güllə «atdı» qaçanlara,
Kimsə «vay-vay» öldüm – deyib, qaranlıqda aldı «yara».
Ara tamam sakitləşdi, «qəhrəman»lar durdu yerdən.
Qapılarda adam qoyub, doluşdular zağalara.

Beş yüz «Haray» çap olmuşdu, sanadılar birər-birər.
Qəmər ağa ulaq üstə çəkilmişdi çox eybəcər.
Yazılmışdı: –Poçt işçisi düşüb bizim izimizə,
Xano adlı həmin xain ajanlara olub nökr.

Dünən Rəxbar, Vilson Hersil, bu gün Xano olub xana,
Düşmən yenə azğınlaşıb, bürünübü təzə dona.
Poçt işçisi yerimizi qənimlərə bildirməmiş,
Biz oturub gözləməyə, gəlin divan tutaq ona.

Xano dedi: –Burda qalıb sinənizi edin sipər,
Gələn olsa güllələyib, qarşısında çəkin çəpər.
Möhkəm dürün igidlərim, qəlbinizdə olsun təpər,
Ləngiməyə, qoy mənimlə geri dönsün iki nəfər.

Qəmər ağa vəcdə gəldi, sevindirdi onu xəbər,
Dedi: –Qəlbim şad olmayıb ömrüm boyu heç bu qədər
Səkkiz nəfər qurban verib, bir «Haray»çı tutmasaq da,
Bilirsənmi Xano kişi, qazanmışıq böyük zəfər!

Demədimmi: –«Haray»çılar tülkü kimi qaçıb əssin,
İndi mərkəz beş özündən, bir dəfə də məndən desin!
Qəzet daha gürrələnməz, həmişəlik kəsdi səsin,
Qoy Kürd oğlu Kürd. Od oğlu Od qəmə batıb zəhər yesin.

Zəng eylədi baş rəisə, dedi: –Mənə göndər xələt!
Bacarırsan özün də gəl, vaxtın yoxsa göndər heyət.
«Haray» çıxan mətbəəni əlimizə keçirmişik,
Bundan sonra bizi lağa qoyub etməz daha qələt.

Mərkəz dərhal göndərmişdi nümayəndə heyətini,
Qəmər ağa artırmışdı yuxarıda hörmətini.
Qəzetlərdə dərc olmuşdu mətbəənin tapılması,
Məqalələr şişirdirdi xəfiyyənin qüdrətini.

Qəmər ağa öyünərək, danışdı sicilləmə:
–Kamalımla tədbir töküüb, özüm işi qoydum qəmə.
Mən olmasam mətbəənin tapılmazdı izi-tozu,
«Xalq birliyi» hünərimlə əbədilik batdı qəmə.

Nərə çəkib batırmışam, Təşkilatın «Haray»ını,
Bünövrədən uçurmuşam onun könül sarayını.
Kəməndimi hədəfinə daha sərrast atacağam,
Uzun çəkməz, eşidərsiz rəhbərinin «vay-vay»ını.

Qəmər ağa təkid etdi Xano dönüb polis oldu,
Hökumətə məhəbbəti, etibarı «xalis» oldu.
Əhvalatı bilməyənlər ona nifrət bəsləyirdi,
O, üsyana kömək edən çox sirlərə varis oldu.

«Köhnəqaya» yaşayırdı dəyişmişdi çap maşını,
Qəmər ağa aldanaraq itirmişdi öz başını.
Xano saxta mətbəəni qəsdlə iş keçirmişdi,
Yenisini əzizləyib, bəxş etmişdi nirdaşını.

Belə idi Təşkilatın düşünülmüş məsləhəti:
«Haray» üç ay çap olmasın, heç çıxmasın səsi qəti.
Həyat özü göstərəcək qoçaqların hünərini,
Bu müddətdə üzə çıxar qoç Xanonunu fərasəti.

Mərkəz təzə bir müavin göndərmişdi xəfiyyəyə,
Tez-tez qana susayırdı, az qalırdı adam yeyə.
Qəmə r ağa nə iş görsə şəxsən ona göz qoyurdu,
Rəis bunu anlasa da bacarmırdı – sürük! – deyə.

O, Xanonun yolunda da çevrilmişdi bir çəpərə,
Ondan gözü su içmirdi, necə düşsün iş təhərə!
Çalışırdı müavini ortalıqdan yox eyləsin,
İstəyirdi yola düşsün cəhənnəmə, getsin cərə.

Xəbər verdi: –Qəmə r ağa, eşid pozma şəstini gəl,
Mən açmışam, sən yox eylə düşmənlərin qəsdini gəl.
Sən mərkəzə gedəsisən, sabah səhər düşmə yola,
Maşınına tor qurulub, açaq işin üstünü gəl.

Rəis susub, qırışmışdı alınıdakı köhnə çapıq,
Müavini çoxdan onu eyləmişdi gözü qırıq.
Dedi: –Xano, bu xəbərin doğrudursa ke f olacaq,
Məni cana doydurubdur axmaq, boyu yerə yapıq.

Müavinim gələn gündən qabağından yeməyib heç,
«Məndən böyük rəisim var» cümləsini deməyib heç.
Sabah onu maşınım la göndərəcəm öz yerimə,
Sirri açma, gizli saxla, koramalın başından keç!

Gödək boylu o koramal çox danışır hər zə-hər zə,
Onun işi, hərəkəti ürəyimə salıb lərzə.
İştahından çox keçirir sahib olsun vəzifəmə,
Stoluma göz tikibdir, yaşamasın gərək gür zə!

Səhər tezdən müavini yola saldı gülə-gülə,
Quduzlaşan ac canavar yalquzağa qurdu tələ.
Axşam üstü xəbər gəldi maşın gəbdə partladılıb,
İçindəki dörd xəfiyyə yanıb tamam dönüb külə.

Bundan sonra Xano oldu rəisinin «can-ciyəri»,
«Etibarlı dost» tapmışdı, azalmışdı dərdi-səri.
Kürd oğlu Kürd tez-tez onun küt başını yağlayırdı:
–Yer üzündə görməmişəm sənini kimi şiri-nəri!

Kim Xanodan bəd söz desə Qəmər ağa qınamışdı,
Danışana qəzəblənib hirsdən qəlbi qanamışdı.
Dostu onu qurtarmışdı «partlayışın» bəlasından,
Sədaqətli sirdaşını bərkdə-boşda sınamışdı.

Bir gün dedi: –Əziz Xano, on nəfər tap qoçaq olsun,
Yeri gəlsə ağzı sovlı iti xəncər, bıçaq olsun.
Mən onları fəxri yerə ajan təyin edəcəyəm,
Özün kimi etibarlı, yatanda da oyaq olsun.

Xano sadıq dostlarını bu niyyətlə seçirdi tez,
On sınanmış yoldaşını vacib işə keçirdi tez.
Sığallayıb rəis başı, altında tük yastıq qoyub,
Addımının düzlüyünü dəqiq ölçüb-biçirdi tez.

Təzə xəbər rəislərin ürəyində saldı ocaq,
–Gizli silah anbarını üsyançılar partladacaq.
Müəmmalı həmin yeri əlli əsgər qoruyurdu,
Nəzarətə diqqət artır, güdülürdü hər günc-bucaq.

Əmr gəldi: –Qəmər ağa, tapşırırlar sizə qəti,
Artsın silah anbarına ajanların nəzarəti!
Bundan örtü başınızla daşıyırsız məsuliyyət,
Elə edin üsyançılar göstərməsin cəsarəti!

Qəmər ağa qət eylədi: –Xanonun var səriştəsi.
Ancaq ona bata bilməz dağların cin-fəriştəsi.
Zalım oğlu öz xalqına umac ova bilməsə də,
Əlləriylə hazırlansın hamımızın əriştəsi.

Xano rəis təyin oldu gizli silah anbarına,
Ən şəfali dərman tapdı ürəyinin azarına.
Düşünülmüş məharətlə car etdiyi yalan xəbər,
Məqsədinə çatmaq üçün yetdi onun öz karına.

Az vaxt keçdi məxvi yolla mərkəz verdi göstərişi.
Əgər faktlar doğru çıxsa həbs olunsun Xano kişi.
Bizə çatan məlumatdan belə çıxır o Xəlildir,
Həmin köhnə üsyançısı, çox uzundur onun işi. . .

Qəmər ağa heyrət etdi: –Deməli qurd Şahinlidir,
Xano əgər Xəlildirsə mənə qarşı çox kinlidir.
O vaxt onun igid adı bütün elə yayılmışdı,
Yox, bu xəbər doğru olmaz hələ xeyli düyünlüdür.

Əgər həmin Xəlildirsə tez qanıma içərdi o,
Nəsilimi pencər kimi yer üzündən biçərdi o.
Partlayışdan özü məni açıq xilas etmədimi?
Xəlil olsa bu fürsətdən şəksiz çətin keçərdi o.

Rəis belə rəyə gəldi: –İşi gizli saxlayaram,
Çarə tapıb əl altından dəqiqliklə yoxlayaram.
Əgər xəbər doğru çıxsa, demək cani keçib tora,
Belə olsa dara çəkib, gözlərini oxlayaram!

Qoca usta düşünürdü: –Bəxt quşumuz uçdu hara?
Bəlkə bəla üz veribdir eli sevən xilaskara?
Elə bu vaxt çəkicinin qabağına bir zərf düşdü,
İzi-tozu görünməmiş, yenə döndü iftixara.

Zümrüd quşu xəbər verdi: –Xano gizli tutulacaq,
Təşkilatın sinəsinə basılacaq sağalmaz dağ.
Qətiyyətlə yaradıldı həmin gecə nicat yolu,
Xilas etdi Kürd oğlunu məlumatı verən qoçaq.

Gecə yarı tufan qopdu, döyüş oldu əlbə-yaxa,
Göz qırpınca əlli əsgər birdən-birə çıxdı yoxa.
Silahların – anbarının heç qalmadı izi-tozu,
Əməliyyat başa yetdi, rəis Xano baxa-baxa.

Həmin gecə cəsur Xano dəstəsiylə qaçdı dağa,
Səhər tezdən halı oldu «sadiq» dostu Qəmər ağa.
Fikrə daldı: –«Şeytan məni bacarıqla aldı ələ»,
Düşündükcə, gözlərindən az qalırdı alov yağa.

Təşkilatda baş sındırıb xilaskarı gəzirdilər,
Bir nişanə tapılmırdı, düşünçədən bezirdilər.
Necə verib dar ayaqda belə vacib məlumatı?
Geci-tezi çıxar üzə, bu ümidlə dözürdülər.

Qoç Xanonu xilas etdi onun vacib məlumatı,
Tək ona yox, çoxlarına qaytarmışdı qız, həyatı.
Gördüm deyən tapılmadı, Zümrüd quşu çıxdı yoxa,
Axtaranlar nahaq yerə dağa-daşa sürdü atı.

Axtardılar aylar boyu, yenə izi bilinmədi,
Vaxtı gəlib yetişməmiş bilim ki, bəs sirri nədi?
Ürəklərə gizli qaldı kimdir onun xilaskarı,
El qızının məchul adı könüllərdən silinmədi.

Yenə xeyli aparıldı çəkməçidən sorğu-sual:
–Bir də onu təsvir eylə, bildiyini yadına sal.
Usta dedi: –Uca boylu, qara gözlü, sərt baxışlı,
Çatma qaşlı, mələk sima, pərizaddır o gül camal.

Bədəninə çox yaraşır hörükləri, məğrur başı.
On yeddindən bəlkə bir az artıq ola onun yaşı.
Elə bu vaxt Eyvaz bağda qaş-göz ilə danışaraq,
Sevgilisi Lal gözəllə dayanmışdı yan-yanaşı.

Qışın oğlan çağı idi, göydən ağ un üyünürdü,
Qar-boranda iki ürək alovlanıb döyünürdü.
Qızın çatma qaşlarına, mələk sima çöhrəsinə,
Qulac-qulac saçlarına baxıb qəlbən öyünürdü.

Qız him-cimlə danışır, etibarlı olaq gərək,
Yeri gəlsə nə görüşək, nə bir-birə salam verək.
Burda dilin ehtiyacı duyulmurdu zərrə qədər,
Şirin-şirin, iftixarla dillənirdi iki ürək.

Baxışlardan oxudular eşq odunun cəfasını,
Təbəssümlə bildirdilər ürəklərin vəfasını.
Üzə çıxan qızartılar, yanaqların allanması,
Dedi, biz də görəcəyik məhəbbətin səfasını.

Min dastana sığışmazdı ürəklərin həyacanı,
Bu səhnəni necə yazım, söz çatırmı, kağız hanı?
Qara gözlər süzülərkən qəlbdən-qəlbə od salırdı,
Tapılmazdı Eyvaz kimi məhəbbətin firavanı.

Qız yenə də əl eyləyib, gülümsəyib döndü sola,
Gedib gözdən itənədək oğlan durub baxdı yola.
Onun qəlbi qürurlandı, öz-özünə belə dedi:
–Düşünməzdim su sonası taleyimə qismət ola. . .

Baş rəisin özü gəldi, zəng dalınca çalındı zəng,
Xano qaçıb çıxıb əldən, bizimkilər tərpenib ləng.
Gizli silah anbarından bir gecədə yoxa çıxıb:
–On iki top, min avtomat, qırx min patron, üç min tüfəng. . .

«Haray» çıxdı zər hərflə, bu əhvalat ərz olmuşdu,
Qan-qan deyən ağalara ucuz ölüm fərz olmuşdu.
Üsyaqçılar üç mahalı nəzarətdə saxlayırdı,
Arahiqda uca dağlar toxunulmaz mərz olmuşdu.

Qəmər ağa fikrə dalıb, qəm-kədərlə vaysınırdı:
–Necə dözümlə belə dərdə, sinirlərim zay sinirdi.
Axır vaxtlar çanaq tez-tez öz başımda çatlayırdı,
Oxu atmaq istəyəndə, tablamayıb yay sınırdı.

–Hər sirrimi söyləyirdim Xano kimi qan ocağa,
Onu sandım sədaqətli, ayağıma oldu bağa.
Belə sarsaq iş görməzdə bələkdəki qırxlı çağa,
Öz əlimlə tapşırımdım boz sürünü yalquzağa.

Nazir mənə yaxşı dedi: –Kəlləsi boş Qəmər dana!
Quldur səni ələ saldı, yoxa çıxdı cəbbəxana.
Ona cavab qaytarmağa cəsarətim çatışmadı,
İlan kimi qıvrılıraq, susub qaldım yana-yana.

Nazir yeznəm olmasaydı, yol versəydi ona bacım,
Tula kimi qovulardım, dağlarda taxtım-tacım.
Xalqın gözü açılıbdı, heç kim yatmır ipə-sapa,
Təşkilatı yox etməyə nə gücüm var, nə əlacım.

Xano adı Kürdüstanda dastan olub düşdü dilə,
Şərəfinə söz qoşuldu, gedib çatdı eldən-elə.
Çalğıçılar məclislərdə dilləndirib telli sazı,
Oxuyanlar iftixarla qaldırardı səsi zilə.

«Düşmənləri sar eyləyib, Xano döndü qızıl quşa,
Polad sınıb əyilmədi, yol axtardı qurtuluşa.
Qıyıb bütün həyatını, gəzir xalqa qurtuluşu,
Elimizin igid oğlu yet arzuna, min il yaşa!

Pür-kamalı azğınları yaman etdi tərki-silah,
Lələ köçüb yurd qalanda Qəmər ağa oldu ağah.
Döyüş günü meydan açıb, döndü qızmış ac aslana,
Vətəninini sevməsini qənim ona yazdı günah.

Yurdumuzun keşiyində dayanıbdı oyaq, Xano!
Yarandığı gündən olub yolumuzda mayaq, Xano!
Fikri-zikri ana yurdu, xalqın azad olmasındır,
Yağuların qənimidir, məzlumlara dayaq, Xano!

Üsyan dağda dara düşdü, zümrüd kimi yetdi haya.
İllər boyu ömür sürdü düşmən gözü oya-oya.
Kələ kimi yaşamaqdan, mərd ölümü şərəf şanıb
Döyüş günü elə bildi çağırırlar onu toya.

«Haray»ında ağ günlərə harayladı yatanları,
Kələmləri silkindirdi qəm gölünə batanları.
Qaynasa da qarışmadı, qənimlərlə barışmadı,
Daşqın seldə qərq eylədi vətəninini satanları.

Xəfiyyənin duzdağına məharətlə səpdi duzu,
Ustalıqla yalatdırıb çoxlarını etdi quzu.
Bəla görmüş xalqımızın olub böyük xilaskarı,
Tale bizə çox görməsin Kürd oğlu Kürd Xanomuzu.

Təşkilatdan qüvvət alan, xainlərə zərbə çalan,
Bellərinə qoyub palan, qənimləri dərdə salan,
Dava günü qeyzə dolan, el qəmindən rəngi solan,
Vətəninə sadıq olan qoç Xanoya qurbandı can!»

Poçt işçisi «fağır» Xano oldu üsyan komandiri,
Düşmənlərin təpəsinə od ələdi hər tədbiri.
Dağ başında millətlərin yaranmışdı qardaşlığı,
Ərəb, fars, türk, Od oğluydu dəstəsinin üçdən biri.

Qanlı döyüş sınamışdı bu dəstənin ilqarını,
Üç mahala gətirmişdi azadlığın nubarını.
Ana torpaq ancaq onu becərənə paylanaraq,
Ürəklərdən yox etmişdi min illərin qubarını.

Burda zülmün bünövrəsi yerli-dibli sökülmüşdü,
Xalqı söküb talayanlar aradan tez əkilmişdi.
Könüllərdə görünürdü böyük ümid qığılcımı,
Əsarətin, işgəncənin dizi dağda bükülmüşdü.

Sönməz məşəl bəzəyirdi qalib üsyan bayrağını,
Bu al qumaş gətirmişdi ağ günlərin sorağını.
Məzlum ellər oğulları bir-birinə arxalanıb,
Qanlarıyla yaradırdı azadlığın növrəğini.

«Haray» köçdü Milan dağa, «Köhnə kaha» oylağından,
Xilas oldu iz axtaran xəfiyyənin caynağından.
Oxuyanda nazir, rəis tablamayıb sarsılırdı,
Onun iti sözlərinin poladlaşan qaynağından.

İlin Novruz bayramıydı, «Haray» gəzdi əldən-ələ,
Küçələrin izdihamı bənzəyirdi daşqın selə.
Bu birliyə kar etmədi polislərin dəyəniyi,
Kürdüstanda belə işi görməmişdi heç kim hələ.

İzdihamın arasında kimsə onu oxuyurdu,
Xəfiyyələr qulaq verib, havanı da qoxuyurdu.
«Xalqımızın birliyidir çətin gündə dayağımız»,
Eşidənlər hər kəlməni ürəyinə toxuyurdu.

«Haqq, ədalət zəfər çalsa aləm dönüb gülşad olar,
Azadlığa nail olub oba, oymaq, el şad olar.
Sitəmlərin, zülmələrin kökü dibdən kəsilsə,
İnsan azad, əmək azad, hər bir diyar abad olar.

Azadlığın bir yolu var: –Mübarizə! – Bilin yolu,
Budur ancaq yer üzündə obaların, elin yolu.
Aldanmayın ağaların yağlı, yalan sözlərinə,

Uçurlara aparandı hər fitnənin, felin yolu».
Həmin günü zər hərflə tarix yazdı kitabına,
El-obanın qara donlu taleyinə yaxdı xına.
Nümaışın qorxusundan güllə atan tapılmadı,
Ürəklərdə qəzəb coşdu, sıığışmadı xəncər qına.

Üç yüz igid burdan gedib oldu xalqın peşmərqəsi,
Kürdüstanın dağlarından kəsilmədi güllə səsi.
Qonşuları dar ayaqda tez-tez ona oldu dayaq,
Od içində yaranırdı azadlığın ilk müjdəsi.

İllər boyu bu diyarda nahaq qanlar çıxdı dizə,
Buna görə vüsət aldı inqilabi mübarizə.
Şiri salıb dar qəfəsə zəncirləsən əl-qolunu,
Belə böyük müsibətə tab eyləyib çətin dözə.

Xano dalıb xəyallara düşündükcə düşünərdi,
Onu əyib yay etmişdi zillət çəkən elin dərdi.
Sərvətləri aşıb-daşan doğma ana vətəninə,
Xalqı qula dönmüş görüb ürəyinə od düşərdi.

Düşündükcə gah sevinir, gah batardı dərya qəmə:
«Yekdil olsaq yurdumuza dəyə bilməz dərd, sədəmə.
Cənnət, cənnət dedikləri – elə bizim Kürdüstandır, –
Öz xalqına, öz elinə dönüb odlu cəhənnəmə.

Sitəmə bax, gör qəlbimiz neçə yerə parçalanıb,
Qılıncların zərbəsiylə bir-birindən aralanıb.
Canımızı qurban verib, düşməyə baş əyməmişik,
Yağların dəftərindən ad-sanımız qaralanıb.

Əhməd Xani kürd dilində inci düzdü ağ kağıza,
Onun gözəl «Məm və Zin»i dastan oldu dil-ağıza.
Kürdüstanın çox yerində ana dili qadağandır,
Görün necə böyük sitəm nəsbib olub xalqımıza!

Dilimizdə məktəb açsaq hikkələnib şişər yağı!
Tutub kəsər əlimizi, gözümüzü deşər yağı.
Nə vaxt qalxıb deyə bilsək dünyada kürd milləti var,
Tuşlayıb top-tüfəngini üstümüzə düşər yağı.

Yurdumuzun çaylarından güclü işıq almaq olar,
Narzan sular ətrafında saysız kurort salmaq olar.
Dünyamızda tay tapılmaz gözəl abı-havasına,
Gün xoş keçsə, yüz əlli il burda gümrəh qalmaq olar.

Onun dərman bitkiləri yer üzünü edər sirab,
Amma, adi xəstəlikdən hər gün çəkir el iztirab.
Özgələrə qismət olur anbar-anbar buğdaları,
Xalq acından köpük qusur, dağ-daş buna eyləməz tab.

Dərya neft axıdılsa, dəli çaylar dönər geri,
Onu üzə nə çıxarır – fəhlələrin alın təri.
Xalq dillənsə sərvətimin mənə çatsın yüzdən biri,
Kürəyindən qoşa-qoşa zol çıxarar qamçı yeri.

Yer üzündə ad qazanıb Kürdüstanın yağı, balı,
Barmağımı yalamağa sahibinin yoxdu halı,
Yazıq kəndli onu satıb verə bilmir vergiləri,
Kim gətirsin, kim yetirsin yurdumuza istiqlalı?

Kürd gözəli ömrü boyu görə bilmir xoş iqlalı,
Hər diyarda məşhur olub toxuduğu incə xalı.
Nə faydası, bunlar hamı yad evlərin bəzəyidir,
Tükənməzdir xalqımızın dərd-bələsi, qərb-mələli.

Odlar yurdu Azərbaycan cənnət kimi səfalıdır,
Çətin günün dostu-yarı, düz ilqarlı, vəfalıdır.
Günü bizim günümüzdü, qovuşmayıb səadətə.
Hələ eli fəryad edir, zillətlidi, cəfalıdır.

İnanıram yaranacaq qardaş xalqlar ittifaqı,
Gündən-günə çiçəklənib bar verəcək bağça-bağı.
Geci-tezi yer üzündə bəxtəvərlik yaranacaq,
Şöhlənib yanacaqdır azadlığın şam-çırağı.

İnanıram Od elinə, Kürd elinə çatar fürsət,
Mərd, əyilməz, mübariz xalq ağ günlərə qalmaz həsrət.
Gərək biri-birimizə dağlar kimi arxalanıb,
Sıx sırada addımlayıb, zirvələri eyləyək fəth!

Çətinlikdən, sitəmlərdən nə qorxub, nə bezməliyik,
Bəxtimizi xalqımızın birliyində gəzməliyik.
İki xalqın vətəninə bircə nəfər qalanadək,
Ya meydanda qurban gedib, ya düşməni əzməliyik!»

...Dönüb xəyal səfərindən Xano məskən etdi dağı,
Ürəyinə fərəh verdi gələcəyin xoş sorağı.
Onun kimi vətəninin qorxu bilməz oğulları,
Azadlığın yollarında susardımı qeyrət çağı?

Ürəyində vətən dərdi, el kədəri, qəm qalağı,
Sinəsində ər həsrəti, əziz qardaş, oğul dağı,
Ana yurdun qəhrəmanı, iftixarı Heyran xanım,
Azadlığın yollarında susardımı qeyrət çağı?

Dərisindən hər nə qədər çıxdısa da qanlı yağı,
Pozulmayıb möhkəmləndi Rəşo-Rövşən ittifaqı.
Bu tarixi milli birlik qılıncını sovdan salıb,
Azadlığın yollarında susardımı qeyrət çağı?

El sancmışdı dağ başına dalğalanan al bayrağı,
Könüllərdə yurd salmışdı çiçək açan Xano bağı.
Ağ günlərə carçı olan «Haray» kəsib öz səsini,
Azadlığın yollarında susardımı qeyrət çağı?

«Qanlı dərə» – ziyarətgah, ildə bir gün el yığnağı,
Şahinlinin xarabası oldu əziz el ocağı.
Bu dərdləri yada salan, ürəyində tərər olan,
Azadlığın yollarında susardımı qeyrət çağı?

Millətlərin dostluğundan yaranırdı zəfər tağı,
Qorxusundan zalımların titrəyirdi əl-ayağı.
Qardaş xalqlar öz çiyindənə atmayınca qəm yükünü,
Azadlığın yollarında susardımı qeyrət çağı?

MƏHƏBBƏTİN DÖNÜK ÜZÜ

Qorxusundan heç yerini isitmirdi Qəmər ağa,
Tablamırdı, sinəsinə igid Xano çəkən dağa.
Kimdən azca şübhələnsə dalayardı quduz kimi,
Danışanda az qalırdı üz-gözündən zəhər yağa.

Təşkilatın bir rəhbəri tora düşüb keçdi ələ,
Qırışığı tez açılıb, rəis döndü qızan kələ.
Elsevəri soydururdu, bəbəyini oydururdu,
Bunlar zalım ürəyini soyutmurdu ancaq hələ.

Rəis ondan soruşurdu: –Gözləyirəm cavabımı,
Yoxsa, sənə yedirərəm öz ətinin kababımı!
Söylə kimdir rəhbəriniz, xainlərin adını say!
Dillənməsən bağlayacam inan, həyat kitabını!

Dustağ dedi: –Cənab rəis, gəl özünü nahaq yorma,
Nə bilirsən onu eylə, amma məndən heç nə sorma.
Sənin kimi vicdanı yox, xalqı satan olmamışam,
İnan, qanım yerdə qalmaz, qürrələnib küy qoparmam.

Yurdumuzu viran qoyub, bayquş kimi ulayırsan,
El alacaq qisasımı, hələ meydan sulayırsan.
Xalqın coşan qəzəb seli göstərəcək öz gücünü,
Vətəninə düşmənlər olub, yada qüyruq bulayırsan.

Nə işgəncə düşünsən də «Təşkilat»ı satmayacam,
Sənin kimi qeyrətini ayaq altda atmayacam.
Batmaz adım, ürəklərdə tapacaq öz məskəni,
Doğrasan da tikə-tikə torpaq altda yatmayacam.

Ümid etmə sitəminlə yerin altda itəcəyəm,
Elə sağlam bir toxumam, ürəklərdə bitəcəyəm.
Vətənimə, mərd xalqıma nicad yolu göstərməmiş,
Əqidəmlə, əməlimlə el dadına yetəcəyəm.

Qəmər ağa tablamadı: –Çox danışma döşü dolu,
Əgər belə qoçaqsansa özünə tap nicat yolu.
Əmr eylədi qarşısında mil dayanan polislərə,
Vurun dinsiz, imansız, qoy belinin çıxsın zolu!

Xəfiyyətlər döyə-döyə qürrələnib köpürdülər,
Onlar mərdi əzişdirib, üz-gözünə tüpürdülər.
Zor açarı iş düşdü, bağlı qıfıl açılmadı,
Mübarizin yerə axan al qanını süpürdülər.

Ayılında, bir də onu sürüdümlər kabinetə,
Qəmər ağa mırıldanıb, tamam döndü quduz itə.
Dedi: –Oğlan, höcət etmə, yoldaşların kimdir sənin?
Aç de, çətin «Təşkilat»ın imdadına gəlib yetə.

Bədəninə cırpa-cırpa, axıdaraq alın təri,
Qaxac kimi qurumusan – bir sümüksən, bir də dəri.
Düzünü de xilas edək, «vətən-vətən» söyləmə gəl,
Partizana ölkəmizdə olmayacaq məzar yeri.

Qönçəsində solduracam açılmayan gülünüzü,
Hamınızı oda atıb, sovuracam külünüzü.
Qoldan üzüb əlinizi, ağlar qoyub elinizi,
Kəsəcəyəm azadlıqdan söhbət açan dilinizi.

Bizdən alıb kötək payı, yaxşı-yaxşı hələ qan qus!
Sonra dilən, düzünü de, köpək oğlu! Əclaf casus!
İnqilabdan, azadlıqdan çəkinmədən dəm vurursan,
Bu dərsləri nə vaxt, harda söylə sənə verib iblis?

–El qəzəbi ildirimidir – təpənizə çaxacaqdır,
«Xalq birliyi» təşkilatı sizi oda yaxacaqdır.
Coşqun çayıq, qarşımızda necə möhkəm bənd çəkilsə,
Əvvəl-axır su özünə bir yol tapıb axacaqdır.

Deyirsən ki, düzünü de, qoy söyləyim həqiqəti:
–«Yurdumuzda kim nə qədər törətsə də məşəqqəti.
Gezi-tezi əzilənlər əzənləri əzəcəkdir,
Bu haqq sözə qəlbən inan, zərrə şübhə etmə qəti.

Xalq yolunda qurban gedən nə ölüb, nə ölə bilməz,
Kimdir deyən el şəhidi yer üzünə gələ bilməz?
Neçə-neçə edam olan şöhrət oldu vətəninə,
Heç kəs şəhid olanları ürəklərdən silə bilməz.

Mən ölsəm də düşmənlərim arzüsünə çatmayacaq,
Hər nə qədər cəhd etsəniz adım-sanım batmayacaq.
Buna qəlbən inanıram, azadlığa qovuşunca
Ürəklərin od püskürən vulkanları yatmayacaq.

Deyirsən ki, duzunu de, açıb dedim həqiqəti,
Amma, bunu anlamağa kimin yoxsa kəraməti.
Vaxt yetəndə el içindən zibilliyə kürünəcək,
Üzünüzə baxan kimi görürəm bu əlaməti.

Doğrusunu sənə dedim, aqlın varsa düşün, anla,
Əgər qansan, sözlərimdə yalan tapsan məni danla.
Çox təəssüf, qulağına çoxdan pambıq tıxanıbdır.
Əbəs yerə lovğalanıb, gəl öyünmə nahaq qanla.»

Dəyəneklər enib qalxdı, kəsdi onun nəfəsini,
Canında can qalmamışdı, döyüdülər qəfəsini.
El yolunda o mübariz qurban getdi, əyilmədi.
Rəis taxdı mərd ürəyə tapançanın gülləsini:

Qəzetlərdə yazı getdi: «–Xalq əlinə yaxsın xına!
Təşkilatın rəhbərini yetirmişik cəzasına.
Öz yolunda azanlara divan aman verməyəcək,
Kim aldanıb, bəri başdan qılıncını qoysun qına.

«Xalq birliyi» üzvləri gərək hamı dönsün qula,
Kim onlardan tutub versə sahib olar çoxlu pula.
Xanoların, Heyranların tərəfinə keçən olsa,
Hökumətin nəzərində qiymətlidir ondan tula.»

Mübarizlər xəfiyyədə el xaini adlanırdı,
Xalq bu sözü qəzetlərdə oxuyanda odlanırdı.
Kəndir olub bir vətənin boğazına kəmənlərin
Dillərindən hər nə çıxsın el tərsinə inanırdı.

Qəmər ağa quduzlaşıb eli şişə taxdı yaman,
Tüfəngini igidlərin sinəsinə çaxdı yaman.
Təşəbbüsü aldı ələ, ağır divan tutdu elə,
Nahaq qanlar su yerinə dərələrdən axdı yaman.

Yüz üsyançı bəndə düşüb qəfil əsir alınmışdı,
Qələbənin şərəfinə üç gün təbil çalınmışdı.
Heç birisi qərargahın sirlərini satmayanda
Onlar hamı daş zindanda zirzəmiyə salınmışdı.

Hər gün edam meydanında böyük tonqal çatılırdı,
Üsyançılar diri-diri od içinə atılırdı.
Cəsurların möhkəm iplə bağlanırdı əl-ayağı,
Üstü-başı benzinlənib gur alova satılırdı.

El deyərdi: –Sağalmazdır sinəmizdə belə yara,
Qəmər ağa olan yerdə quzu deyən canavara.
Bu sitəmlər ürəklərdə qəzəb seli yaradırdı,
Xalq oyanıb, açıq-aşkar baş əymirdi ağalara.

Rəis bar-bar bağırdı: –Xalqı oda qalayacam!
Bundan sonra qələbəni qələbəyə calayacam.
İlan kimi dalayacam, insan qanı yalayacam,
İpə-sapa yatmayanın yuvasını talayacam!

Eyvaz, Şano oturmuşdu yenə onun otağında,
Dadlı xörək buğlanırdı hərəsinin qabağında.
Rəis dindi: - Ölkəmizin əziz igid oğlanları,
Kürd oğlu Kürd dinc dayanmır vətənin künc-bucağında.

Girib yerin deşiyinə gərək onı tapasınız,
Daşa dönsə, gərək gedib qayaları çapasınız.
Kürd oğlu Kürd, Od oğlu Od «Təşkilat»ın ürəyidir,
Yerdə ələ keçməyələr, gərək göydə tapasınız.

Cəsərətə gəlsin deyə rəis içdi tut arağı,
Bundan sonra itiləndi ağızındakı ət yarağı.
İşə düşdü ən ədəbsiz, yersiz küçə söyüşləri,
Bircə anda Qəmər ağa öz üstündən atdı dağı.

Eyvaz dedi: – Ləngimədən getməliyik kəşfiyyata,
Gəzməliyik obaları baxa-baxa, yata-yata.
Hara, nəyə getdiyimiz gizli qalıb bilinməsin,
Mən qorxuram aramızda xain olub bizi sata.

Qəmər ağa ölçüb-biçib deyilənlə razılaşdı,
Eyvaz ona sığal çəkdi, təriflərin həddi aşdı.
Qatil möhkəm əmin oldu Kürd oğlunu asmağına,
Daz başını ovuşdurdu, ürəyində sevinc daşdı.

Bəs deyincə xərclik alıb Eyvaz, Şano düşdü yola,
Qəmər ağa şadlığından gecə-cüdüz hürdü kola.
Vaiqədə Kürd oğlunu şaqqa-şaqqa eyləmişdi,
Ayılında arzuladı «kaş bu yuxum düzgün ola...»

İki qardaş bir gün gəldi, xəbər döndü bala, qəndə,
Söylədilər on polis ver Kürd oğlunu salaq bəndə.
Gedib gəzib mahalları sənih işi öyrənmişik,
Beş gün sonra üç nəfərlə gəlməlidir yaxın kəndə.

Eyvaz, Şano on polislə altdan-üstən yaraqlandı,
Patron doldu qatarlara, silahları iraqlandı.
Qəmər ağa gedənlərə fənd öyrədib, yol göstərdi,
Hazırlığın gedişiyə şəxsən özü maraqlandı.

Onlar yolda gələnləri görən kimi duruşdular,
«Kürd oğlu Kürd» işi duydu, yerə yatıb vuruşdular.
Eyvaz məlum yerə keçib, nişan alıb sərrast atdı,
Təşkilatın rəhbərləri qaçmaq ilə bərişdilər.

Aşır kişi üç əsiri həmin yerə gətirmişdi,
Özü durub daş dalında, «dostlarını» itirmişdi.
Yoldaşları geri qaçıb, dalda yerə keçən kimi,
Eyvaz, Şano güllə atıb məsələni bitirmişdi.

Qarşı tərəf «tablamadı», ölən öldü, qaçan qaçdı,
Polislər də şeşələnilib dağa-daşa atəş açdı.
Bir ölünün sənədində yazılmışdı Kürd oğlu Kürd,
Qələbənin sevincindən ürəklərdə günəş saçdı.

Qəmə r ağa təşkil etdi ona «lənət mərasimi»,
Zorla edam meydanına adam gəldi minə kimi.
Boşboğazlar «Kürd oğlu»nun qarəsınca çox danışdı,
Xəfiyyələr bir-birinə söykənmişdi iynə kimi.

Eyvaz meytin sifətini gecə qəsdlə yandırmışdı,
Sürüyəndə üz-gözünü daş-qayaya yondurmuşdu.
Elə hala salınmışdı heç kəs onu tanımazdı,
Belə yolla igid sirri düyünləyib dondurmuşdu.

«Kürd oğlu»nun cəsədinin üstə benzini caladılar,
Xalqına görk olsun deyə gur tonqala qaladılar.
Qəzetlərdə «mərasim»in çıxdı foto-şəkilləri,
Bilmədilər özlərini onlar necə doladılar.

Kürd oğlu Kürd – cəsur Xano məsxərəni görsün deyə,
Durbin ilə dağdan baxıb gülmüşdü bu mərəkəyə.
Eyvazının tədbirinə ürəyində əhsən deyib,
Qayıtmışdı oylağına, igidləri öyə-öyə.

Qəzetlərdə həm Eyvazı, həm Şanonu öyürdülər,
Qoltuqlara qarpız verib, kürəklərə döyürdülər.
Hər ikisi küçələrdə əldə silah gəzməliydi,
Görən kimi xain deyib, üzlərinə söyürdülər.

El bilmirdi məsələni, Eyvaz qanlı sayılırdı,
Şano adı xain kimi hər tərəfə yayılırdı.
Qulaqları eşidirdi tez-tez ölüm hədələri,
Bu sözlərdən igidlərin ürəkləri oyulurdu.

Dərd üstünə dərd gəlmişdi Eyvaz yanib qovrulurdu,
Öz-özünə alovlanıb, külü göyə sovrulurdu.
Yolda-izdə almamışdı Lal qız onun salamını,
Məhəbbətin güllərini niyə belə şaxta vurdu?

Düşünsə də cavab tapa bilməmişdi bu suala,
Dərdi onu üzdü yaman, gündə düşdü haldan-hala.
Qarşı gəlsə dayanmadan qız baxmayıb yan keçirdi,
Əhdi-peyman puça çıxdı, hardan gəldi belə bəla?

Eyvaz gedib kəsib yolu hönkür-hönkür ağlamışdı,
Qız qəzəblə baxıb ona, ciyərini dağlamışdı.
Yazıq oğlan çox yalvarıb, günahını soruşanda,
Sevgilisi öz başına qara yaylıq bağlamışdı.

Düşünürdü: –Gərək daha ürəyimə güllə çaxam,
Demək, qızın nəzərincə mən ölmüşəm, artıq yoxam.
Əgər belə olmasaydı qara yaylıq bağlamazdı,
Yer yarılmır, barı gedib tez başımı yerə soxam.

Od oğlunun gündən - günə rəngi-ruhu saralırdı,
Çiçək açan çəmənliyi qırov tutub, qar alırdı.
Düşündükcə dildarının ona qarşı qəzəbini,
Qərq olurdu xəyallara, kömür kimi qaralırdı. . .

Şano bildi əhvalatı ona verdi ürək-dirək,
Dedi: –Qardaş ruhdan düşmə, öyrən səbəb nədir görək.
Nədən ötrü, birdən-birə səndən belə üz döndərib,
Soruş niyə belə edir, yasa batma, tərپən zirək.

Yaxşı öyrən aralığa bəlkə ala şeytan girib,
Ürəkləri viran qoyub, qəlb yandıran böhtan girib?
Qızın dərin kamalından yerdən göyə razı idin,
Niyə onun sinəsinə bəs püskürən vulkan girib?

urdu,
Eyvaz yenə qızı görüb, yolu kəsib şax dayandı,
Xəbər aldı günahını, alov tutub qəlbi yandı.
Ayağını saxlasa da, o başını qaldırmadı,
Göz yaşını leysan edib aşıqindən aralandı.

ila.
irdi,
a?
şdı,
Od oğlu Od fikrə daldı: –Bəs qız nədən dad eyləyir,
Bəlkə onu Qəmər ağa başqasına ad eyləyir?
Elə isə öz sirrini niyə açıb demir mənə,
Ürəyimə qorxu salıb, düşmənləri şad eyləyir.

Qızın ondan döndüyünü Eyvaz əlli yerə yozdu,
Çoxlu qərar qəbul edib, hamısını özü pozdu.
Fikri gəzdi gah aranı, gah dolandı uca dağı,
Dedi: – Nəsə qandırılar, buna görə üzü bozdu.

a,
am.
i.
li,
Mənə sitəm eyləməyi bəlkə elə-belə nazdı?
Yox-yox, səbəb olmasaydı göz yaşını axıtmazdı.
Lal qız yüngül işdən ötrü nə inciməz, nə də küsməz,
Onun kənar dolanmağı qəlbədən gələn etirazdı.

Bəlkə özüm heç bilmirəm, işlətmişəm ağır xəta,
Görəndə and içəcəyəm yerə-göyə, kainata.
Deyəcəyəm günahımı söylə yuyum al qanımla,
Əllərinlə öldür məni, bəxt ulduzum qoyma bata.

görək.
ərib,
i.
Fikir, xəyal Od oğlunu gətirmişdi tamam zara,
Düşünürdü: – Al geyinən bəxtim niyə geydi qara?
Köklü səbəb olmasaydı qız məndən üz çevirməzdi,
Xano dayı uzaqdadır, necə dözüüm intizara.

irib?
i,
b?
Qızın dərdi deryalarda tufanlarda çulğamışdı,
Yara qarşı kin-küdrəti andan-ana coşub-daşdı.
Eyvaz adlı olan kəsə daha salam verməməli!
Əhvalatı ölçüb-biçib qəlbi belə qərarlaşdı.

Qız düşündü: –Ey ilahi, oxum niyə dəydi daşa,
Niyə rəhmin gəlmədi heç gözlərimdən axan yaşa?
Dedim, tufan kar eyləməz belə təmiz məhəbbətə,
Düz ilqarım, nəcib arzum indi qaxınc oldu başa.

Neyləmişəm, dönə-dönə mənə bəla yetirmisən,
Güllə bülbül arasında iti tikan bitirmisən.
Ürəyimdə məhəbbətim, özüm kimi qaldı yetim,
Atam-anam, qardaş-bacım hanı, niyə itirmisən?

Niyə aldın sən əlimdən incə qəlbli vəfadarı,
Əyri addım atan kimi döndərəydin geri barı.
Mən bu eşqə sadıq olub ağlayacam için-için,
Qoy özümə sirdaş olsun ürəyimin qəm-qubarı.

Eyvaz yenə kəsdı yolu, qız dayandı ixtiyarsız.
Məşuq dedi aşiqinə: – Çıx get, oldun etibarsız.
Çalış məndən uzaq dolan, ox atmısan ürəyimə,
Sevdamız baş tutan deyil, göz dünyada arsız-arsız.

Əl çək məndən, gedib axtar, öyrən gör kim sənə taydı,
Əhdi-peyman etdiyimiz həmin günə daş yağaydı.
Gözlərinə aldanmışam, anlamadım əməlini,
Təqsir mənim özümdədir, qəddim daha əyri yaydı.

Qız gözündən qan-yaş töküüb, aralandı addım-addım.
Eyvaz tutub ürəyini, baxdı ona maddım-maddım.
-Ey ilahi, özüm söylə nə günahın sahibiyəm,
Dildarımın üzü döndü, qəm gölünə niyə batdım?

Qız düşündü: –Neyləmişəm, ey ilahi de mən yetim,
Niyə bəxti tərsə yazdın, baş tutmadı məhəbbətim?
Bircə şükür eyləyirəm, hər nə qədər çötinsə də,
Ondan ayrı dolanmağa çatdı mənim cəsəratim.

Qız sirrini anlatmadı, öz sirrini özü bildi,
Səbəbini gecə-gündüz qan-yaş tökən gözü bildi.
Qət eylədi «özgəsinə ömrüm boyu qəlb vermərəm,
Bu eşq mənim ürəyimdə əbədilik bir nisgildi.»

Eyvaz cana qəsd edərdi, olmasaydı el qınağı,
Sarsılaraq işdən-gücdən soyumuşdu əl-ayağı.
Dönüklüyün səbəbini öyrənməyə çalışırdı,
Göynədirdi ürəyini sinəsinin çarpaz dağı.

Bəlkə, çətin bu düyünü həyat özü açacaqdır,
Şadlıq gəlib, ürəklərin dərdi-qəmi qaçacaqdır.
Bəlkə, bu saf məhəbbətin sönməyəcək od-alovu,
Eşq günəşi könullərdə yenə də nur saçacaqdır.

Bəlkə, tale soyunacaq əynindəki qara donu,
Məhəbbətin hərərəti əridəcək qəlbə donu.
Səbr etməkdir indi bizim qalan bütün əlacımız,
Arzulayaq yaxşılıqla başa yetsin işin sonu.

Çəkməçiyə xəbər çatdı: – Eyvaz, Şano iki quldur,
Xəfiyyənin xidmətində qolu bağlı qara quldur.
«Təşkilat» dağıtmağa canı-dildən söz veriblər,
Əvəzində aldıkları ovuc-ovuc qızıl puldur.

Vəd eyləyib, Xanomuzu öldürəcək onun biri,
Gücü çatsa tora salıb, tutduracaq diri-diri.
Ayıq olub, qatillərdən qoruyunuz özünüzü,
Bilin, tülkü cəhd eyləyir parçasını igid şiri.

Siz Eyvazın təpəsinə daş yağdırıb, od ələyin,
Tikəsinə kabab edin, sümüyünü hədələyin.
Xain Şano parçalanıb qoy yem olsun qurda - quşa,
Beləsinə şişə taxıb, bədəninə od bələyin.

El-obamız düşməninə düz tanıyıb, bilsin gərək.
Xainləri bir dəfəlik cərgəsindən silsin gərək.
Eyvaz kimi satqın insan, Şano kimi qatil olan,
Yaşamağa haqqı yoxdur, sağ qalmayıb ölsün gərək.

Eyvaz, Şano – hər ikisi «Təşkilat»ın ürəyiydi,
Bu mübariz döyüşçülər çətin günün dirəyiydi.
Üzdə onlar xəfiyyəyə «qəlbən» xidmət eyləyirdi,
Belə tədbir üsyan edən igidlərin gərəyiydi.

Xəbər verən bilməmişdi onlar xalqın əsgəridir,
Düşünmüşdü, hər ikisi polislərin nöqəridir.
Sirlə adam nə biləydi qəhrəmanlar nə karədir,
Hamı dedi, bu xəbər də qızın böyük hünəridir.

Eyvazın hər tədbirini bəyəndirdi əvvəl hamı,
Öldürəndə iki dəfə əsir düşən bir adamı.
Çox tanınmaz hala salıb «Kürd oğlu Kürd» eyləyəndə,
Ağalarda yaratdılar özlərinə qəlb inamı.

Göz önündə pərdə idi yolda olan qızgın döyüş,
Guya Eyvaz hünər edib yaratmışdı qəti dönüş.
Gedib ölüm qabağına, öldürmüşdü «Kürd oğlu»nü,
Cəsədini «tanıyanda» yağdırmışdı ona söyüş.

Eyvaz, Şano xəfiyyədə etibarlı sayılırdı,
Hünərləri dastan olub hər tərəfə yayılırdı.
Oba-oba, oymaq-oymaq onlar gəzib dolandıqca,
Xalq divandan «üz döndərib», tordan çıxıb ayılırdı.

Guya daha Qəmər ağa düz seçirdi tükdən tükü,
Ona bəlli olmamışdı nə yerdədir işin kökü.
Eyvaz, Şano bir ox kimi batıb düşmən ürəyinə,
Gecə-gündüz çəkirdilər qəlblərində vətən yükü.

Qələbələr çox olsa da, Eyvaz hər gün büzülürdü,
Neyləsə də onun əli yerdən-göydən üzülürdü.
Sevgilisi ürəyinə görünməmiş dağ-çəkmişdi,
Fikrə dalır, öz-özünə gözündən yaş süzülürdü.

Yazıq belə düşünürdü: –Nədən bilim ey Xudaya,
Bəlkə Lal qız başa düşüb mən düşmənəm el-obaya.
Xalqın bizə niyyətini küçələrdə görüb yaqın,
Buna görə incə qəlbi dönüb olub köklü qaya.

Nə dili yox, nə qulağı, belə işi anlayarmı?
Elə «xain» olduğumu bilsə məni danlayarmı?
İnanıram fəhmi ilə duysun incə müşkülləri,
Ağılıma bax, lal olanda bu işlərdən xəbər varmı?

Lal nə bilsin çoxdan bəri dəyişmişəm mən adımlı,
Lal nə bilsin fələk vurub sındırıbdı qanadımı.
Lal nə bilsin «Təşkilat» var, nədən bilsin üsyan nədir,
İndi qəlbin qatilimi, yoxsa yenə sonadımı?

İnanmazdım, məhəbbətdə zərrəqədər dönük ola,
İnanmazdım, ürəyində eşq bağının gülü sola.
Söyləsələr inanardım günəş şölə saçmayacaq,
İnanmazdım, yanan qəlbi buza dönüb sönük ola.

Eyvaz dərdin çarəsini axtarırdı, arayırdı,
Xəyalları, fikirləri narın-narın darayırdı.
Heç nə kara yetişməyib, tapılmırdı özgə əlac,
Qarşısında yalvarışla səcdə qılmaq yarayırdı.

Qəmər ağa tapşırılmışdı indi gəzin Od oğlunu,
Təcrübəniz təkminləşib, harda olsa tapın onu.
Belə yolla Təşkilatın kəndirini kəsməliyik,
Sizi məşhur eyləyəcək yer üzündə işin sonu.

Yenə tez-tez əsir düşən dönüb oldu «Od oğlu Od»,
Vuruşmada yaralandı, üz-gözünə sürtüldü yod.
Can verəndə «yoldaşları» onu dağda atıb getdi,
Qəmər ağa elə bildi qılıncına qoyuldu zod.

Yenə «lənət mərasimi» keçirildi dəbdəbəli,
Rəis hədsiz şadlığından az qalırdı olsun dəli.
«Təşkilat» öz iki böyük «rəhbərini» itirmişdi,
Qəmər ağa inanmışdı başlayıbdır gəlhagəli.

Qəzetlərdə, jurnallarda təriflərə yer olmadı,
İşi bilən oxuduqca, açıq gördü bir təzadı:
Bir şəkildə «Od oğlu»nu atırdılar gur tonqala,
Bir şəkildə iftixarla çəkilirdi Eyvaz adı.

Lakin hələ ürəyində kədər seli çağlayırdı,
Qələm gəzib kağız üstə, elə bil qan ağlayırdı.
Lal gözəlin həsrətinə tablamiydi zərrə qədər,
Yazdıqları qəzəl, qoşma sinələri dağlayırdı.

«Gözəl, sənin təbəssümün «bayatı kürd», «şüştər» imiş.
Məhəbbətin dönük üzü ürək dələn neştər imiş.

Heç bilmirəm nə günahın sahibiyəm, atdın məni,
Təqsir yoxsa, cəzalanmaq cəhənnəmdən betər imiş.

Sitəmindən ciyərimə sağalmayan dağ çəkilib,
Gülüşünə həsrət qalmaq ən dəhşətli məhşər imiş.

Dedim, günəş buza dönər, eşq odumuz sənə bilməz.
Yarın birçə «yox» kəlməsi demə, acı zəhər imiş.

Xoş diləyim getdi bada; bədbəxt oldum bu dünyada.
Yarsız ömür, yarsız həyat ürəyə qəm-qəhər imiş.

Qəlbim olub kövrək şüşə, əl toxunsa ovulacaq,
Od oğluyam, doğru ilqar ürəyimə sipər imiş».

Məhəbbətin döndü üzü, onu saya salmadı qız,
Qarşı gəldi, yerə baxıb salamını almadı qız.

Eyvazını rəis ilə şirin söhbət edən gördü,
Çayı qoyub ortalığa, getdi orda qalmadı qız.

«Başqasına könül verib, yox-yox, belə ola bilməz,
Məhəbbətin açan gülü hər şaxtadan sola bilməz.

Onda qızın incə qəlbi niyə dönüb sal qayaya?
Səbəbini öyrənmədən qəlbim rahat qala bilməz».

Xəyal aman verməyirdi Eyvaz gecə azca yata,
Gah düşürdü dağ başında qalın qara, bata-bata.

Gah əriyib yox olurdu dəmirçinin kürəsində,
Gah özünü istəyirdi coşqun axan selə ata.

«Xəylların məni bir gün yolda qoyub yormağı var,
Bildim, Qəmər ağanın da yəqin burda barmağı var.

Heç şübhə yox, bu sevdanı o, qadağan edib qıza,
Axı, onun hansı işə ilişməyən dırnağı var?»

Bir qərarın üzərində yazıq bir an dayanmadı,
Necə deyim gecə-gündüz alovlanıb o yanmadı.

Sübhə qədər xəyal edib Eyvaz özü yatmasa da,
Lal qız ondan uzaqlaşdı, yatmış bəxti oyanmadı.

Ürəyində dildarından nə döndü, nə keçə bildi,
Nə bir dəfə gedib onun qarşısını kəsə bildi.

Düşündükcə leysan olub gözlərində yaş durmadı,
Qəlbi sakit dayanmayıb, yarpaq kimi əsə bildi.

İradəsi ona dedi, səbrin olsun, möhkəm dayan,
Yatma qəflət yuxusunda, gözünü sil, yaxşı oyan.

Lal gözəlin ilqarında gəzmə zərrə şübhə yeri,
Çalış öyrən niyə küsüb, özün onun halına yan.

QƏLB TƏPƏRİ

Eyvaz dostu Şano ilə gecə gəldi qərargaha,
Sönməz üsyan diyarının mərkəziydi «Böyükkaha».
İşlərindən söz açdılar, Xano verdi tapşırığı,
Gizli yolla geri dönüb, qalmadılar burda daha.

Dostlar keçib dar dərəni, dağa sarı dırmaşdılar,
Sıldırımli bərələrlə addımlayıb, yal aşdılar.
Görüb qoşun bölüyünü tez qayada gizləndilər,
Qaçmağa yol tapılmadı, yaman yerdə dolaşdılar.

Baxırdılar, səpələndi qoşun dağa dəstə-dəstə,
Süründülər xəndəklərə, oturdular daşın üstə.
Düşündülər qarşısını necə ala q fəlakətin,
Üsyançılar xəbərsizdi, tab gətirməz belə qəsdə.

Nə yol, nə iz qalmamışdı dönüb geri qayıtmağa,
Qəsdən halı tutmamışdı Heyran xanım, «Mərkəzzağa».
Qoşun gəlib hər tərəfi duman kimi bürüyəndə,
İki dostun ürəyində qəlb kədəri döndü dağa.

Heç arası kəsilmədi, qoşun gəldi axın-axın,
Susan toplar guruldadı, dağ-daş əsdi sübhə yaxın.
Üsyançılar çaş-baş qalıb mövqə tutdu bənd, bərədə,
Xano dedi: –İlişmişik, intizamla sözə baxın.

Peşmərqələr bərələrdə sinəsini etdi sipər,
Düşmənlərin qarşısında yaradıldı ətdən çəpər.
Hədəfi düz nişan alıb cəsərlə vuruşdular,
«Öldü vardır, döndü yoxdur!» – qəlbə doldu belə təpər.

Aşır kişi sapandının qollarına salıb çatı,
Cavanları ruhlandırıb, buraxmırdı zarafatı.
Top önündə tablamayıb, sarsılırdı qəhrəmanlar,
Hələ üsyan verməmişdi belə böyük tələfatı.

Mövqə əldən verilsəydi yüz əlli kənd talanardı,
Azad nəfəs alan ellər tonqallara qalanardı.
Dağlıardı möhkəmlənmiş «Mərkəzkaha» qərargahı,
Üsyan xəyli zəifləyib, dərdlərə dərd calanardı.

Eyvaz, Şano qıvrılarına baxa-baxa qəm yeyirdi,
Düşmən tərəf zor gəldikcə ürəkləri göynəyirdi.
Kömək edə bilməzdilər, yer qatı, göy iraq idi,
Hər ikisi qəzəbindən dodağını çeynəyirdi.

Görünməmiş qırğın oldu, düşmən qanı döndü selə,
Peşmərqələr canlarını qurban verdi doğma elə.
Üsyançılar təntisə də, hələ geri çəkilmirdi,
Sağ qalanlar vuruşurdu, keçməmişdi kimsə ələ.

On qat üstün olan yağı təzə silah saldı işə,
Bənd-bərəyə divan tutdu, alovlanıb yandı meşə.
Çoxlu əsgər itirsə də, can atırdı irəliyə,
Xano görüb tələfatı taxılırdı sanki şişə.

Qət eylədi: –Bizimkilər dözə bilər üç-dörd saat,
Çıxa bilməz bu döyüşdən bir üsyançı sağ-salamat.
Birdən gördü qənimlərin arxasında qopdu tufan,
Möcüzədən baş açmayıb, Xano baxıb mat qaldı, mat!

Azğınlara arxa yandan sərrast güllə atırdılar,
Vahiməyə düşənlərin əhvalını qatırdılar.
Qorxu-hürkü hiss etmədən cumurdular irəliyə,
Qaçanları nişan alıb, daş dalında yatırdılar.

Çaşqın düşmən elə bildi yaradılıb mühasirə,
Zabit dindi: –Qoşunumuz çətin yerdə keçdi girə.
Əmr eylədi: –Yolu açıb dərhal geri çəkilməli!
Üsyançılar ürəklənib hücum etdi birdən – birə.

Silahlardan od parladı, göydən alov yağdı döşə,
Peşmərqələr az müddətdə söykədilər leşi-leşə.
Ələ keçdi say-hesabsız çoxlu döyüş qəniməti,
Xano baxıb gülümsədi buğlarını eşə-eşə.

Arxa yandan vuruşanlar həddən artıq düşmən qırdı,
Onlar bəzən sakit durub gözləyirdi, atışmırdı.
Dar ayaqda, çətin vaxtda haya çatan igidlərin-
Ehtiyatı tükənirdi, patronları çatışmırdı.

Belə kömək hardan gəldi, həll olundu müqəddarat,
Başdan-başa möcüzəydi görünməmiş bu toy-busat.
Ürəklərdə təpər olsa yol tapılar qələbəyə,
Tanıdıbdır döyüşlərdə Heyranları bizə həyat.

Qız – gəlinlər dağ başından baxırdılar vuruşmaya,
Quduz düşmən zor gələndə, əlif qədlər döndü yaya.
Odlar qızı Gülçin dedi: -Namus, qeyrət vaxtı çatıb,
Tez atlanın köhlənlərə, silahlanıb yetək haya!

Onlar kişi paltarını tez-tələsik geyindilər,
Ləngiyəni haraylayıb, durma – deyə, deyindilər.
Silahlanıb qırğı kimi atıldılar at belinə,
Düşmənləri qaçırdanda fərəhlənib öyündülər.

Ac aslanlar ən qorxulu, təhlükəli yeri seçdi,
Arxa yandan vəhşiləri pəncər kimi kəsdi, biçdi.
Peşmərqəələr ürəklənib – Hücüm! – deyib, səslənəndə.
Qan içənlər geri qaçdı, ən dəhşətli qorxu keçdi.

Düşmən geri çəkilmirdi, qorxub güllə ata-ata,
Eyvaz, Şano az qalmışdı yaxınlaşan haya çata.
Qənim sərrast atəş açdı kimsə yəqin yaralandı,
Cəsur böyük hünər etdi, yaranmadı ağır xəta.

Yaralanan öz yerindən tez atıldı yan tərəfə,
Düşmən yenə nişan aldı güllə atsın bu hədəfə.
Şano cəsur tərpenərək tapançanı saldı işə,
Yağı qana qəltan oldu, yetişmədi əli nəfə.

Şano qaçıb yaralını dartdı qaya arxasına,
Qan axdıqca daşın üstə yayılırdı sanki xına.
O, Gülçini tanıyanda qəlbi batdı qəm gölünə,
Qız dilləndi: – Kömək eylə, qoyma barı arxa sına.

Ondan alıb avtomatı Şano girdi daş dalına,
Tez doğradı acı soğan qaçanların əhvalına.
Peşmərqəələr gəlib çatdı, gördülər qız salamatdı,
Hamı «sağ ol! Əhsən!» – dedi Od elinin maralına.

Bir ölünün silahını Eyvaz ələ keçirmişdi,
Neçə-neçə yol azana barıt odu içirmişdi.
Qaçğanlar ağac kimi sərilirdi bir-bir yerə,
Ürəyindən tikan çıxıb, dillənirdi: –Bax, bu işdi!

Xano gəlib dedi: –Gülçin, ey alıcı tərhanımız,
Qələbəyə qalmamışdı zərrə qədər gümanımız.
Tarixlərə yazılası cəsarətin olmasaydı,
Yalan yoxdur, batmalıydı bizim bütün ad-sanımız.

Uca divar hörmək olar möhkəm olan tağın üstə,
Eldə hamı Gülçin olsa, dağ çəkilməz dağın üstə.
İndi qeyrət timsalidir yurdumuzda Heyran adı,
Ürəklərdə təpər olsa, dağ qoyular dağın üstə.

Gülçin qızım, min-min alqış ürəyinin təpərinə!
Sən odunla alov yaxdın qara tikan çəpərinə.
Doğru sözdür «aslanların nə erkəyi, nə dişisi»,
Uca dağlar heyran qaldı qız-gəlinin zəfərinə.

Sən üsyanı xilas etdin, Şano səni etdi xilas,
Məharətlə atəş açıb qənimlərdən aldın qisas.
Milan dağın hər çiçəyi, hər yarpağı şəfalıdır,
Yaran çox tez sağalacaq, qəmə batıb bağlama yas.

Şano yığıb «qan kəsən»i möhkəm sıxıb ovuşdurdu,
Qəhrəmanın yarasının ağrısını sovuşdurdu.
Sonra müdrik Rəşo baba balı qatdı mundarçaya,
On gün keçdi, yara yeri bir-birinə qovuşdurdu.

Gülçin adı qanad açıb könülləri fəth eylədi,
Hünərinə dastan qoşub aşıq onu mədh eylədi.
Sağalanda qurban kəsib, məclis qurdu Rəşo baba,
Şərəfinə yallı gedib, oynamağı qət eylədi.

Od elinin qəlb sevinci döndü aşıb, daşan çaya,
Öyrənəndə dar ayaqda necə yetib Gülçin haya.
İftixarla təbrik edib onun ata-anasını,
Söylədilər, sevincimiz daha sığmır bu dünyaya.

Çox sağ olsun, döyüş günü aslan olan elin qızı,
Hünəriylə yer üzündə ucaldıbdı başımızı.
Onun adı qəlbimizdə yeni təpər yaradıbdır,
Qazandığı zəfər ilə bahar edib qışımızı.

Yada salıb həyatının şaxta vuran xəzəlini,
Necə şair Gülçin deyib yaratdı öz qəzəlini.
Ellər qızı dönüb oldu məclislərin yaraşığı,
Xanəndələr vəsf eylədi Od elinin gözəlini.

«Bəxtiyar ol, qəlbimizin vüqarısan Gülçinimiz,
Qış günündə köüllərin baharısan Gülçinimiz.

Taleyinə qara demə Od yurdunun məğrur qızı,
Kürd elinin əziz-xələf simsarısan Gülçinimiz!

Halal olsun sənə adın, qisas aldın düşmənlərdən,
Hər məclisdə dilimizin şüarısan Gülçinimiz.

Döyüş günü təpərinlə el dərdinə məlhəm oldun,
Amma, qənim ürəyinin qubarısan Gülçinimiz.

Sağ ol, yerdən göyə qədər ucaltmışan başımızı,
Gözümüzdə azadlığın nübarısan Gülçinimiz.

Ağızlarda dastan olub etibarım, rəşadətini,
İki məzlum, qardaş xalqın ilqarısan Gülçinimiz».

Keyli igid itirmişdi üsyançılar vuruşmada,
Xalqa baha oturmuşdu döyüş günü qanlı qada.
Xanəndənin fikrə gedib, qəlbi qəmədən ayrılırdı,
Şəhidlərin müsibəti ürəkləri saldı oda.

Yerə-göyə sığışmırdı sinələrin qəm-qubarı,
Vətən deyə can vermişdi elin cəsur oğlanları.
Ana torpaq öz bağına basdı yüz-yüz balasını,
Dalğalanan al bayaqlar səcdə qıldı yerə sarı.

Heyran xanım dilə gəldi: «–Qana min qan tökəcəyik!
And içirik qatilləri pencər kimi biçəcəyik!
Torpaq altda rahat yatın mənim əziz balalarım,
Arzunuzun yollarında canımızdan keçəcəyik!

Rahat yatın, xalq birliyi zülmə zəfər çalacaqdır.
Elin özü şəhidlərin qisasını alacaqdır.
Təpəriniz zər hərflə həkk olundu tarixlərə,
Min il keçsə vətən şizi yenə yada salacaqdır.

Əlimizdən yaman getdi yüz-yüz igid saytalmız,
Bir də pərvaz etməyəcək neçə-neçə qartalımız.
Gizli yolla düşmən gəlib bizi qəfil yaxaladı,
Gülçinimiz olmasaydı bəd oğardı əhvalımız.

Əsrlərlə parçalanıb çatdıq qara iqbala biz,
Çiyinimizə silah taxıb, tablamadıq bu hala biz.
And içirik, yolumuzdan daha geri dönməyəcək,
Yetməyincə azadlığa – belə şirin vüsala biz».

Çoxlu at, qoç heykəlini sənətkarlar daşdan yondu,
Əbədilik şəhidlərin məzarının üstə dondu. ~
İgidlərin son mənzili zirvə yerdə salınmışdı,
Qəbrlərin üzərinə hər gün uçub qartal qondu.

Dədə-baba adətiylə üsyançılar saxladı yas,
Qından çıxan qılıncların tük sovunu basmadı pas.
Qəzəb coşdu ürəklərdə, yenə qanlı döyüş oldu,
Mübarizlər yağılardan bəs deyincə aldı qisas.

Gündən-günə, aydan-aya ürəklərə doldu təpər,
Üsyançılar azı-azı hər gün artdı otuz nəfər.
Qız – müzəffər, gəlin – zəfər, oğlan olub ər oğlu ər,
Yeyin sürət qazanırdı azadlığa doğru səfər.

Eyvazgili Qəmər ağa mahallara göndərirdi,
Onlar xalqı təşkilatın «əlehinə» döndərirdi.
Məsələnin cövhərindən halı olub el başçısı,
Rəşoların ünvanına «qəliz» sözlər əndərirdi.

Hökumətə «sadiq» olub üzdə candan keçirdilər,
Gizli yolla «Təşkilat»a mübarizlər seçirdilər.
Bundan sonra ürəyinin təpərinə güvənənlər,
Silahlanıb «Qanlıqaya» diyarına köçürdülər.

Eyvaz, Şano xəfiyyədə işləyirdi bu məqsədlə,
Obaları gəzirdilər min arzuyla, min həsədlə.
Hər addımda cəsurları dar ağacı gözləyirdi,
Vuruşurdu həyat – ölüm, döyüşürdü can cəsədlə.

Qoç tərərli iki cavan qılıncını qoyub qına,
Xəfiyyənin pulu ilə gedib xalqın arasına,
Xanoların dəstəsinə üç yüz igid göndərmişdi,
Xeyli cəsur cəlb etmişdi «Təşkilat»ın sırasına.

Onlar bəzən çəkinmədən uçrumlara sürüb atı,
Özlərinə güvənərək gözləmədi ehtiyatı.
Açıq gözdən salırdılar el içində hökuməti,
Çox narahat eyləyirdi bu hərəkət «Təşkilatı».

Dostlar gəzib görürdülər qəlblərdə qəm qalağı var,
İnqilabi ideyanın ürəklərə yolağı var.
Düşünməyib nəticəni sərhəddi çox keçirdilər,
Amma, yada salmırdılar yerin də öz qulağı var.

İki sirdaş hərdən qızıb danışdı körə-kürə,
Xəbər gəlib yetişirdi ağzı qanlı qurd Qəmərə.
Rəis belə rəyə gəldi: –İzlərini yoxlamalı!
Hər şey üzə çıxacaqdır, qoy işində olsun hərə.

Bu bəd xəbər qanadlanıb uçdu dağlar aşa-aşa,
Xano bildi əhvalatı, qəlbi düşdü bərk təlaşa.
Hər saatın öz hökmü var, fürsət fota verilmədi,
Tez məlumat göndərildi iki dosta, silahdaşa.

«Qəmər ağa polisləri salıb sizin izinizə,
Ala şeytan mələk kimi görünməsin gözünüzə.
İş görəndə ehtiyatı hərdən əldən verirsiniz,
Hər addımı düzgün atıb, sərhəd qoyun sözünüzə».

Bu xəbəri alıb onlar səhvlərini anladılar,
Olanları yada salıb özlərini danladılar.
Heç bir qüsur tapılmadı iki dostun xidmətində,
Amma, yenə dallarınca xoruz kimi banladılar.

Bir gün onlar olan kəndə iki polis gəldi gecə,
Eli çalıb-çapan ağa yanlarında oldu cücə.
Dedi: –Sizin tapşırıqla olanları öyrənmişəm,
Eyvaz gilə qonşu evdən qayıtmışam bax, indicə.

Beş nəfər gənc qəbul olub «Təşkilat»ın sırasına,
On ikisi yola düşüb üsyançılar arasına.
O xainlər camaatı çıxarıb öz cızığından,
Ovuc-ovuc duz səpihlər xalqın köhnə yarasına.

Xəfiyyələr çox iştahla yedi kabab, dadlı xörək,
Kəndin satqın ağasına öldular bir çöpləşən çirək.
Söylədilər biz onları tutub dara çəkəcəyik,
Məlumatı öyrənməkdə tərpənmisən xeyli zirək.

Eyvaz, Şano bilmişdilər ağa necə izləmişdi,
Ona yalan xəbər verib, olanları gizləmişdi.
Satqın elə anlayırdı sirr üstünü açə bilib,
Qanmamışdı, qoç igidlər onu ancaq bizləmişdi.

Gecə yarı hər üçünün başlarını bürüdülər,
Hop götürüb apardılar, yerə qoyub sürüdülər.
Başlarını candan üzüb, yandırdılar od içində,
Yox eyləyib izi-tozu, külü çaya kürüdülər.

İki polis, satqın ağa belə çatdı cəzasına,
Ana torpaq yer vermədi xainlərin əzasına.
Aralıqdan birdən-birə onlar elə yoxa çıxdı,
Heç bir şahid tapılmadı başlarının qəzasına.

Eyvaz, Şano tez şəhərə qayıtmışdı həmin axşam,
Qəmər ağa şahinlərlə bir süfrədə edirdi şam.
Öz-özünə fikirləşdi: –Bəs polislər harda qalıb,
Maymaq köpək uşağına, vecsizlərə mat qamışam.

Eyvaz, Şano ilk çağlarda bəzi açıq səhv etmişdi,
İşi bilib təhlükəni məharətlə dəf etmişdi.
Onlar qaçıb özlərini yetirmişdi xəfiyyəyə,
Xainləri kəndin igid cavanları məhv etmişdi.

Bundan sonra iki sirdaş gözlədi hər ehtiyatı,
Daha bir də eyləmədi belə qəliz «zarafatı».
Hələ gözə dəyməsə də, kürmək möhkəm vurulmuşdu,
Qəmər ağa boğazında gəzdirdirdi ala çatı.

Dostlar yaxşı anlayırdı Qəmər ağa niyə susur,
Dişdən çıxan hər kəlməni, hər addımı necə busur.
Nəfəsləri izlənsə də, bütün cəhdlər boşa çıxdı,
İşlərində tapılmadı zərrə qədər bircə qüsür.

Rəis daldı düşüncəyə: –Bəs nə oldu üç nəfərə,
Bir iz-filan tapılmadı, axtarıldı dağ, daş, dərə.
Eyvaz, Şano günahsızdır, burda Xano şətəli var,
Mənə sadıq olanlardan şübhələndim nahaq yerə.

Lakin, gözü çox qorxmuşdu ehtiyatla dolanırdı,
Qurumurdu bir anlığa, meydan tez-tez sulanırdı.
O, yenə də ciddi sınaq keçirməyi lazım bildi,
Bu məqsədlə iki qartal uzaq kəndə yollanırdı.

Eyvaz kənddə söykənmişdi köhnə kərmə qalağına,
Yaxınından keçən kişi pıçıldadı qulağına:
–Axşam bütün çıxışını lentə gizli yazacaqlar,
Usta danış, otu yoldur xəfiyyənin ulağına.

Qonaq hələ dillənməmiş, kişi ötüb uzaqlaşdı,
Od oğlunun ürəyində sevinc coşdu, fərəh daşdı.
Onu qəlbən heyran etdi el-obanın sayqılığı,
Xəyalları geri döndü, gələcəklə çulğalaşdı.

Qəmər ağa dinləyirdi yazılanı aram-aram,
Ürəyində dillənirdi:–Eyvaz sənə minnətdaram.
Bildim mənə istəməyən xəfiyyənin çaqqalları,
Çalışırlar əbəs yerə sadıqlərlə dəysin aram.

Eyvaz usta çıxış edib xainləri azdırmışdı,
Xanoların, heyranların məzarını «qazdırmışdı».
Qəmər ağa yerdən-göyə ondan razı olsun deyə,
Eyvaz odlu danışaraq, lentə belə yazdırmışdı:

«–Qəmər ağa Kürdüstanın sönməyən şam, çırağıdır,
Bəxtimizin keşiyinin məğlub olmaz yarağıdır.
Hamımızın xəştəxtliyi, yurdumuzun şan-şöhrəti,
Onun təmiz ürəyinin ən birinci marağıdır.

Şeytan sizi aldatmasın, dönməyiniz gözü kora,
Lənət deyin rəşolara, Xano kimi nankorlara.
Ağlı olan gedib onun dəstəsinə qoşularmı,
Ağzı yelli, kəlləsi boş səfehləri salıb tora.

Qəmər ağa qəhramandır, heç o hara, Şano hara?
Şuluqları dağ başına toplayıbdır gic avara.
Kələ-dana, dağ-siçana, gül-tikana bənzəyərimi,
Beyni qızıl xəzinəsi tay olarmı boş dağara? »

Dinlədikə Qəmər ağa oldu ərzin şiri-nəri,
Kürsüsündə köpdü şişdi – tablamadı ona dəri.
Dalıb şirin xəyallara, öz-özünə qürrələnilib.
Dedi: –Qardaş saymalıyam Eyvaz kimi can-ciyəri.

...Eyvaz bir gün məktub aldı, üzərində öz ünvanı;
«Gözünü aç, yaxşı dinlə xəfiyyənin pəhləvanı!
Nə səbəbə dərdli-qəmli vətəninə xain olub,
Satılmışan zalımlara, de qəlbində vicdan hanı?

Söylə niyə xəfiyyənin qapısında sülənirsən,
Alıb ondan qanlı qumaş, çirkin dona bələnirsən?
Hər nə qədər çox olsada qənimlərin sədəqəsi,
Vicdanını çölə atıb, vicdansızlıq dilənirsən.

Əgər səni sevən varsa, ləkələmə məhəbbəti,
Dönüklüyün bəlli olsa qız üzünə baxmaz qəti.
Oğlan satqın olmaqdaysa, get özünü meşədə as,
Günahından keçmək olar, göstərsən bu fərasəti.

İnan, səni əllərimlə tikə-tikə eyləyəyəm,
Hər tikəni qulağından inan yekə eyləyəyəm.
Sevinərdim içə bilsəm ovuc-ovuc al qanını,
Düşünməzdim ürəyimə bunu ləkə eyləyirəm.

Sənin xain dostun Şano əbəs yerə öyünməsin,
Xəfiyyənin tərifindən qəlbi coşub döyünməsin.
Gedib görsün küçələrdə xalqın sizə nifrətini,
Qoy bürünsün qara dona, al-qırmızı geyinməsin».

Eyvaz odsüz alovlandı gicgahını ova-ova,
Sınəsində çaxmaq çaldı, qəlbi döndü yanan qova.
Neynəməli, vaxt yetincə səbr eyləyib dözsün görək,
Onu üzən xəyalları bacarmırdı qəlbdən qova.

Düşünürdü: –Yazan kimsə onun qəlbi təpərlidir,
Elin təsib çəkənidir, sözü iti, zəhərlidir.
Gör necə də doğru bilir başımdakı məcaranı,
Dərrakəsi göydən dərin, hər kimdirse hünərlidir.

Bircə onu bilməyib ki, mən sevirəm gözəl lalı,
O yaman üz döndəribdi, yazan bilməz belə halı.
Xalqa «xain» olduğumu bilib kənar dolanırsa,
Vaxt yetəndə sildirərəm ürəyində olan xalı.

Sevincinin həddi olmaz, el seversə qəlb dildarım,
İşlərimdən söz açmağa hələ yoxdur ixtiyarım.
Necə bilim «xainliyim» onu məndən soyudubdur,
Heç bilmirəm nə yol tapım sona yetsin intizarım.

Dağda olan qanlı döyüş heç düşmürdü dil-ağızdan.
Qəzetlərdə yazılırdı: – Baş qaldırmaz, yatdı üsyan!
Peşmərqənin sağ qalanı səpələnib kənd-kəsəyə,
Yad ölkəyə qaçmaq üçün yol axtarır Xano, Heyran.

Düşmən tərəf itkisini azaldırdı azı yüz qat:
«Qoşunumuz zəfər ilə geri dönüb sağ-salamat.
Qorxusundan cırtdan Xano gizlənməyə yol axtarıb,
Gözü çıxıb kəlləsinə, öz yerində qalıbdı mat».

Yad ölkədə çap olmuşdu bir müxbirin qeydləri:
Nazir, rəis oxuyanda axıdırdı alın təri.
«Üsyançılar beş yüz nəfər saytal igid itiribdir,
Üç mindən də çox olubdur əsgərlərin meyitləri.

Dar ayaqda qız-gəlinlər daşa yatıb, gərib sinə,
Qoşun qaçıb tülkü kimi, leş qalanıb leş üstünə.
Bu vaxt Xano təşəbbüsü alan kimi öz əlinə,
Bacardıqca əsgərləri şalğam edib qırıb yenə».

Bütün ölkə danışırdı dağda olan həqiqəti,
Ayıqları çaşdırmırdı xəbərlərin ziddiyyəti.
El bilirdi qənimlərin ağzı-burnu bərk əzilib,
Qəzetlərdən hiss olmurdu yazıların ciddiyyəti.

«Haray» düzgün göstərirdi həqiqəti, olanları,
Sübutlara əsaslanıb, puç edirdi yalanları.
Xainləri, satqınları el içində gözdən salıb,
Mindirirdi cin atına köhnə zurna çalanları.

«Peşmərqələr gözləmirdi həmin səmtdən heç bir hücum,
Qənimlərin atəşindən dağ titrədi, yer oldu şum.
Gülçinlərin – qız-gəlinin ürəyində olan təpər,
Çox keçmədi, çətin vaxtda əsgərləri eylədi mum.

Beş yüz nəfər saytal igid qurban getdi ana yurda,
Üç mindən çox düşmən ölüb qismət oldu quşa, qurda.
Odlar qızı aslan Gülçin görünməmiş hünər etdi,
Bu hünəri yazmaq üçün qələm aciz oldu buna».

Üsyançılar möhkəmlətdi bütün bəndi-bərələri,
Gözdən kənar saxlamadı yal-yamacı, dərələri.
Azğın düşmən bacarmadı yenə qəfil hücum etsin,
Qənimləri zəlil etdi igidlərin nərələri.

«Haray»ın son nömrəsini gətirdilər Baş nazirə,
Oxuduqca cığallaşıb, heç yenmədi xamdan zirə.
Dedi: –Qəzet açıq-aşkar gözümüzə kül üfürür,
Ənu necə məhv etmişdi Qəmər – birə oğlu birə!

Xalq oxusa yazılanı kəsiləcək bizə qənim,
Çoban-çoluc qışqıracaq: –Ana yurdum, can vətənim!
Xəfiyyəmiz vecsiz olub, kəsmir onun nəfəsini,
Qəmər ağa yaxşı bilsin son qərarım budur mənim:

–«Qəmər ağa qoy açmasın bizə köhnə sandığını,
Həmişəlik çıxartsın o, qulağının pambığını.
«Haray»ın hay-harayını əbədilik yox etməsə,
Daha çölə atmalıyam, deyin ona açığını».

Danışdıqca hikkələndi, kabinetdə hey qızışdı,
Qəzəbindən zağ-zağ əsdi, deyirdin bəs ona qışdı.
Ona görə quduzlaşıb isitmirdi öz yerini –
«Haray»ın son nömrəsində bu həqiqət yazılmışdı:

–«Zəngin ana dilin ola, qoymyalar danışmağa,
Şiş qayalar, uca dağlar dözə bilməz belə dağa!
Dili bağlı kürd milləti – dərddli-qəmli vətəninə,
Haqqı yoxdur insan kimi nəfəs alıb yaşamağa!

Torpağından çıxan neftin dönə min-min gur bulağa,
Amma, özün tapmayasan qara çıraq yandıрмаğa.
Vətən oğlu, vətən qızı – bəxtimizin bəxt ulduzu,
Sinəsində qəlb döyünən dözə bilməz belə dağa!

Yerin altda mədəyə bax, yerin üstə baxça-bağa,
Təbiət nə bəxş etməyib sərvət yurdu bu torpağa?
Öz xalqımız tamarzıdır vətəninin nemətinə,
El dərddini çəkən insan dözə bilməz belə dağa!

Qənimlərə səcdə qılır içimizdə beş-on ağa,
Var-yoxumuz harınlıqla səpələnir sola-sağa.
Haqqımızı istəyəndə qılinc enir başımıza,
Vətəninə sevən övlad dözə bilməz belə dağa!

Tarixə çox igid verdik, düşmən düşdü od-ocağa,
Yadlar deyir bizimkidir – çəkinmədən, lovğa-lovğa.
Həddimiz yox deyək onlar xalqımızın övladıdır,
Ürəklərdə təpər olsa dözmək olmaz belə dağa!

Çox-çox qələm ustamız səbəb oldu səs-sorağa,
Şöhrət tapdı yer üzündə adı-sanı döndü dağa.
Desək onlar bizimkidir, mil taxarlar gözümüzə,
Sinələrdə qeyrət olsa dözmək olmaz belə dağa!

Zorla bizim adımızı özümüzə dandırdılar,
El satanlar yaltaqlanıb, haqq işindən yan durdular.
Dərdə dözmək bəsdir daha, çıxın döyüş meydanına,
Min illərdir xalqımızı od-ocaqsız yandırdılar!»

Nazir qızdı: –«Haray» xalqı haraylayıb inqilaba,
Qəti tədbir görməliyik, yer qalmayıb daha taba!
Özü seçdi ən inamlı, təcrübəli xəfiyyələr,
Dedi: –Gedin tapın onu, son qoyulsun iztiraba.

İy bilənlər çoz sümsündü keçirmədi heç nə ələ,
Yenə uca dağ başından «Haray» uçdu şələ-şələ.
Haray saldı ürəklərə, haray saldı diləklərə,
Haray saldı obalara, haray saldı eldən-elə!

Bunu görüb nazir yenə mindi dəli cin atına,
Qəzetin hər iti sözü zəhər qatdı həyatına.
Xəyalları qaçırmışdı gözlərinin yuxusunu,
Hərdən-hərdən atılırdı «Haray» onun həyatına.

Bir gün Eyvaz xəfiyyənin bağçasında oturmuşdu,
Rəisini görməliydi, mələl-mələl o durmuşdu.
Təkcə idi, içəridə Qəmər ağa bağırdı,
Nə olmuşdu, vəhşi cəllad yenə yaman qudurmuşdu.

...Lal qız gəndən Eyvazının baxırdı boy-buxununa,
Heç özü də anlamadan xeyli gəldi yaxınına.
Dərdli aşıq gummuldanıb, pəsdən qəzəl oxuyurdu,
Daldasında durduğunu bildirmədi gələn ona.

«Nazlı dilbər, dar günündə el-obaya hov olmuşam,
Xalqın qəlbi bulaq olub, mən axıdan nov olmuşam.
İşlərimə üzdən baxıb, mənə demə el xaini,
Dönüb düşmənlər şikarına, bəzən qaçan ov olmuşam.

Günahımı bildirmədən, üz döndərib getdin niyə,
Bir qılıncım bəs eyləyər, yaman qəlbi qov olmuşam.

Od oğluyam, öz sirrimi hələ sənə açmamışam,
Döyüş vaxtı inan, xalqın qılıncına sov olmuşam».

Oğlan duyub hənirtini, qəfil dönüb geri baxdı,
Qız elə tez gözdən itdi, deyirdin bəs ulduz axdı.
Onun belə hərəkəti, günahı yox Od oğlunun
Parçalayıb sinəsini, ürəyini şişə taxtı.

Eyvaz dərdə tablamırdı, gizli-gizli o yanırdı,
Yenə hərdən ürəyində xoş arzular oyanırdı.
Günlər keçdi, aylar ötdü, dildarına rast gələndə
Qız şıltaqlıq eyləməyib, gülümsəyib dayanırdı.

Eyvaz himlə soruşurdu: -Niyə mənə öldürürdün,
Sitəminlə ürəyimi parçalayıb böldürürdün?
Düşüncədən üzülürdüm, qərq olmuşdum qəm selinə,
Dostlarımı mələl edib, düşmənləri güldürürdün!

Yalvarıram, insaf eylə əbədilik qıbləğahım,
Niyə məndən yan gəzirdin, bəlkə varmış bir günahım?
Məgər duyub anlamırdın ntüdhış olan əhvalımı?
Qurtar qəlbi intizardan, açıb söylə ey pənahım?!

Qız anladı: –Mən haqlıyam, səbəb vardı, sən onu bil,
Onu sənə söyləməyin, inan hələ vaxtı deyil.
Güldən incə, polad kimi sarsılmazdır məhəbbətim,
İlqarımdan şübhələnmə, yaxşı-yaxşı gözünü sil.

Səndən başqa özgəsinə baş qaldırıb baxmamışam,
Su deyiləm, arxa düşüb hər tərəfə axmamışam.
Şükür olsun tapa bildim barışmağın əsasını,
Ürəyinə od-alovu əbəs yerə yaxmamışam.

Ayrı gəzib dolanmağın kökü oldu göydən dərin,
Olan oldu, keçən keçdi, ürəyini saxla sərin.
Vaxt yetəndə səbəbini özün yaxşı biləcəksən,
Rıcam budur bu barədə nə danışıb, nə hələ din.

Oğlan qızı başa saldı: -Həmin vaxta necə dözüm,
Onda gərək düşüncədən ürəyimi yeyib üzüm.
Yalvarıram, de səbəbi, qoyma məni intizarda,
Niyə indi söyləmirsən mehribanım, canım-gözüm?

Qız oğlanı başa düşüb, izah etdi əl-ayaqla,
Mənim sözüm iki deyil, bunu yadda yaxşı saxla .
Hadisənin səbəbini gec-tezi biləcəksən,
İndi heç nə soruşma gəl, nəticəni sonra yoxla.

Onda təsdiq edəcəksən mənim haqlı olduğumu,
Səndən qaçıb, uzaq gəzib, dərd əlindən solduğumu.
Həmin vaxta çox qalmayıb, and içirəm, biləcəksən,
Nəyə görə qan ağlayıb bulud kimi dolduğumu.

Min bir şükür eyləyirəm, tale özü yetdi dada,
Yoxsa bizim həyatımız getməliydi şəksiz bada.
Hər nə qədər dərd çəksəm də, indi qəlbən inan buna,
Mən özümü xeyli xoşbəxt zənn edirəm bu dünyada.

Daha belə düşünürəm, yatan bəxtim oyanıbdır,
Soyunubdur qara donu, al-qırmızı boyanıbdır.
Ürəyimə elə sevinc, elə fərəh seli dolub,
Sanki bu gün bütün aləm mənə arxa dayanıbdır.

Eyvaz çox-çox təkid etdi, eyni oldu nəticəsi,
Əlac qaldı səbrə ancaq, eyləmədi yersiz bəhsi.
Fırtınalar ötüşmüşdü sükut buzu qırılmışdı,
Dərdə qılınc endirmişdi məhəbbətin təntənəsi.

Od oğlu Od düşündü: –Qız sirrini açacaqmı?
Ürəyimi didən xəyal məndən uzaq qaçacaqmı?
Biləcəmmi aramızda niyə bir vaxt uçrum oldu,
Taleyimin al günəşi yolumuza sacacaqmı?

YEDDİ QARDAŞ, YEDDİ SİRDAŞ

Günlər ötdü, çəkməçiyə yenə qəfil zərf yetişdi:
«Bu bələdan xilas olmaq yerdən-göyə müşkül işdi.
«Cüyürkeçməz» dərəsinə gizli yolla silah gəlir,
Yad ölkədən alınıbdır, çox qorxulu, çox müdhişdi.

Gerisi var, bir neçə gün hələ silah daşınacaq,
Peşmərqənin izi-tozu dağdan-daşdan qaşınacaq.
Qar əriyib yaz girəndə top-tüfəngin zərbəsindən,
Dağ-daş barıt alovundan dəri kimi aşlanacaq.

Mağaralar genişlənilib, dönüb olub od anbarı,
Heç kəs ora gedə bilməz yoxlanmasa etibarı.
Həmin yərdə kürd olanı götürməyib fəhləliyə,
Gecə-gündüz işlədirlər başqa xalqdan olanları».

Təşkilatın kəşfiyyatı təsdiq etdi bu xəbəri,
Aşib-daşan selə döndü ürəklərin qəm-kədəri.
Dağ başında – mağarada gizli iclas çağırıldı,
Hərə durub təklifini izah etdi müxtəsəri.

Əvvəl təklif belə oldu: –Ancaq əlac budur yenə,
Gecə qəfil hücum etmək «Cüyürkeçməz» dərəsinə.
Mərkəz heyət ölçüb-biçib bəyənmədi deyiləni,
Söylədilər enmək olmaz o yerlərin bərəsinə.

Orda bizim hünərimiz düşmən dizi bükə bilməz,
Heç kim gedib dar dərədə qayaları sökə bilməz.
Keşikçilər bənd-bərəni bərkidibdir polad kimi,
Göydə uçan quşlar enib həmin yərdə səkə bilməz.

Heyran xanım təklif verdi: –Biz, qorxmazıq deyə-deyə,
Gedib güllə qabağına əbəs yerə ölək niyə?
Dəstəməzdə çox millətin var seçilmiş cəngavəri,
Tədbir tökək yeddi nəfər ora getsin fəhləliyə.

Elə qorxmaz igid getsin, dolaşmasın əl-ayağa,
Onlar silah anbarını qoy çalışsın partlatmağa.
Əlimizdən gələn bütün köməkliliyi göstərək biz,
Tədbirimiz gizli qalsın, dilə verək bərk qadağa.

Türkmən–Teymur, fars–Seyfulla, türk–Ələddin, aysor– Dəmir,
Ərəb – Xeyri, ləzgi – Rizvan, Od elindən dönməz Əmir.
Canla-başla müşkül işi götürdü öz öhdəsinə,
Hamı qəlbən razı oldu, heç çıxmadı bir səs-səmir.

Əlaltından tədbir töküb Təşkilat yol seçə bildi,
Dönə-dönə, ölçə-ölçə, axırda düz biçə bildi.
Yeddi qardaş, yeddi sirdaş, yeddi xalqın qəhrəmanı,
«Cüyürkeçməz» dərəsinə tək-tək fəhlə keçə bildi.

Gəlib fəhlə işləyənlər gecə burda yatardılar,
Ünvanları bilinməzdi, dərdə-qəmə batardılar.
Kim qıraqda bir əlaqə saxlamağa çalışsaydı,
Onu gizli edam edib, coşqun çaya atardılar.

Etibarlı ərəb Xeyri oldu yataq mantıyuru,
Tapşırıldı ləzgi Rizvan sən də filan yolu qoru.
Dönməz Əmir gözləyirdi partlayıcı maddələri,
Aysor Dəmir paylayırdı fəhlələrə qəndi, şoru.

Türkmən Teymur, türk Ələddin yola çinqıl tökürdülər,
Partlayıcı maddələri bellərində çəkirdilər.
Fars Seyfullah dağa-daşa fitil qoyub yol açırdı,
Onlar əsas işlərini tez-tez ölçüb- biçirdilər.

Girəvədən-girəvəyə hər tərəfdən olub halı,
Göz alıtına alınmışdı qutuların «ammonalı».
Partlayışa imkan vardı, qaçmağa yol tapılmırdı,
Onlar açə bilmirdilər bu qorxulu, çətin falı.

Ləzgi Rizvan duran yerdə ucalırdı hündür qaya,
Belə güman eyləyirdin başı gedib çatır Aya.
Yarığından fars Seyfulla dırmanaraq uca yerə,
Gedib ordan sallananda az qalırdı ensin çaya.

Daşdan suya atılmağa gen ağızlı çovuş vardı,
Həmin çayı üzüb keçən təhlükədən sovuşardı.
Tapşırığa əməl edib kim qayaya dırmansaydı,
Cəhənnəmdən xilas olub, arzusuna qovuşardı.

Sadiq dostlar imkan tapıb hərdən-hərdən çırmıncı, Fars Seyfulla deyən yolla dik qayaya dırmanardı. Çötinliyi dəf eyləyib, hamı vərdis qazanmışdı, İlk dövrdə göz qaralıb, dağ-daş başa fırlanırdı.

Yaz nəfəsi duyulduqca, günəş divan tutdu qışa, Lazım olan hazırlandı, məqam çatdı partlayışa. Tel sarğısı şiş qayanın üzərindən aşırıldı, Giliz keçdi «ammonola», yeddi qardaş döndü quşa.

Onlar keçib arxa üzdə bulasaydı aparatı, Dərhal göyə sovrulardı ambarların od sürsatı. Heç qalmazdı qədəri yox silahların izi-tozu, «Qanlıqaya» alqışlardı yaranan bu toy-busatı.

Bu məramla dostlar gecə yeyin gedib daşa sarı, Dırmandılar şiş qayaya, yol olmamış hələ yarı, Görüb yeddi qaraltını gözətçilər qopardı hay, Qəhrəmanlar geri döndü, puç oldumu arzuları?

Əmir dedi: –Heç şübhə yox, gəlib bizi tutacaqlar, Qıçımıza buxov salıb, qolumuzu çatacaqlar. Dərimizi sağ-sağ soyub, gözümüzü kökdən oyub, Hamımızı küt eyləyib qanlı çaya atacaqlar.

Gəlin dostlar aparatı elə burdan işə salaq, Canımızı qurban verib, canılərdən-qisas alağ. Yeddi qardaş qucaqlaşdı, yeddi igid halallaşdı, Əl atıldı bulacağa, nəriyyə dözmədi dağ.

Nəhəng silah anbarları yerdən-göyə sovrulurdu, Sal qayalar parçalanıb quma dönüb ovulurdu. . . Yeddi qardaş, yeddi sirdaş, yeddi xalqm qəhrəmanı, Həyatını qurban verib ürəklərdə məskən qurdu.

Kənardaydı gen mağara – fəhlə qalan yataqxana,
Partlayışdan ciddi zərbə dəyməmişdi ancaq ona.
Neçə-neçə böyük zabit, keşik çəkən gözətçilər
Qalxıb göydə parçalanıb, bulanmışdı qızıl qana.

Baş komandan – xalq qatili, yolu azan yekəxana,
Kürdüstanda gizli yolla yaradırdı cəbbəxana.
Səfərbərlik elan edib toplayırdı cavanları,
İstəyirdi həmişəlik gəndən baxsın kürd üsyana.

Öz xalqına divan tutan, özgələrin nöqərləri,
Yədəyini yada verib, girlənirdi çoxdan bəri.
Ölkə tamam bənzəyirdi viran olmuş dəyirmanə,
Suyunu yad verməsəydi, işləməzdi onun pəri.

Vətənin bol sərvətini xaricilər aparırdı,
Əvəzinə yelbeyinlər ondan silah qoparırdı.
Sonra bunlar tuşlanırdı el-obanın ürəyinə,
Harınların top-tüfəngi göz çıxarıb, qəlb yarırdı.

Baş nazirin özü gəldi, qəlbi yandı baxa-baxa,
Bilinmədi kim partladıb cəbbəxana çıxıb yoxa.
Vətəndə göz qanlısı – taxtın-tacın sahibkarı,
Danışdıqca az qalırdı barmağını gözə soxa.

Komandanlıq dillənmirdi, itgi hədsiz çox olmuşdu,
Bu hadisə ürəkləri dəlib keçən ox olmuşdu.
On iki tank, otuz beş top, min pulemyot, qırx min tüfəng,
Yüz beş maşın, beş vertolyot, saysız patron yox olmuşdu.

Hökumətin xahişinə xaric dodaq büzə-büzə,
Dedi: –Şerti qəbul edin, yenə silah verək sizə.
Yurdunuzda on beş yerdə tikək hərbi bazamızı,
Sərvətləri yarılığı biz çıxaraq yerdən üzə.

Qul ağalar el-obaya belə xain çıxırdılar,
Meyvə verən ağacları kökdən kəsib yıxırdılar.
Dərddli vətən bənzəyirdi quldurların tapdağına,
Xalqı qozun qabığına salıb sonra sıxırdılar.

İtən silah anbarları hökumətə dərd olmuşdu,
Baş komandan qovulsa da, qorxub gözü dörd olmuşdu.
Boşa çıxdı xəfiyyənin ciddi-cəhdi, axtarışı,
Bilinmədi işi görən yeddi şəhid, mərd olmuşdu.

Təşkilatın qərarıyla elan oldu milli matəm,
«Qanlıqaya» qara geydi, ürəkləri bürüdü qəm.
Yeddi şanlı qəhrəmanın, yeddi şanlı pəhləvanın,
Hünərini ağ kağıza necə yazsın aciz qələm?!

Yeddi nəfər kamil usta gecə-gündüz çox əlləşdi,
Sal, qranit köklü qaya yonulduqca heykəlləşdi.
Üzərinə yeddi xalqın yeddi oğlu həkk olundu,
Bənnaların səyi ilə cilalanıb gözəlləşdi.

Yeddi heykəl oldu xalqın, ən müqəddəs ziyarəti,
Öz-özünə yaranmışdı elin belə xoş adəti.
Kim üsyana qoşulsaydı, gərək burda and içəydi,
Gedib döyüş meydanında göstərəydi cəsərəti.

Məzlum xalqlar dostluğunun rəmzi oldu heykəl qaya,
Məşhurlaşdı gündən-günə, şöhrətləndi aydan-aya.
Yaz olanda dörd bir yanı gözəlliyə qərq olurdu,
Dəstə-dəstə gül qoyulub, düzəlirdi güldən taya.

Qoç oğullar şəhid getdi, xilas oldu min-min insan,
Azgın düşmən bacarmırdı üç mahalı qoysun viran.
Yeddi xalqla möhkəmləndi Kürdüstanın əlaqəsi,
Dar günündə bir – birinə arxalandı onlar hər an.

Qardaş xalqlar olmasaydı kürd üsyanı boğulardı,
Sonra çətin ürəklərdə bu ideya doğulardı.
Mərdlər yurdu dağıdılıb bənzəyərdi xarabaya,
Rəşoların oylağında quduzlaşan qurd ulardı.

Heykəl qaya şöhrətləndi, işə çıxdı işin kökü,
Ağırığı, ağaların ürəyində oldu yükü.
Ölüm-silah anbarları yoxa çıxan gündən bəri,
Üsyançılar dirçəlmişdi, azalmışdı qorxu-ürkü.

Yeddi dəstə yaradıldı igidlərin şərəfinə,
Döyüş günü ön cəbhədə polad olub gərdi sinə.
Qisas! – deyib rəxnə saldı yağlıların cərgəsinə,
Buraxmadı cəlladları «Qanlıqaya» tərəfinə.

Hərdən kiçik qələbəsi düşmənləri məst eylədi,
Çox keçmədi peşmərqələr qənimləri üstələdi.
Məharətlə tütək çalan, səflər pozan Dəli çoban,
«Yeddi qardaş» adı verib döyüş marşı bəstələdi.

Dava qızıb xeyirlə, şər dayananda qarşı-qarşı,
Yeddi yerdən qara zurna səsləndirdi döyüş marşı.
Üsyançılar hər tərəfdən yaradanda üzük qaşı,
Əsgərlərin gözü qorxdı, zabidlərin şişdi başı.

Üsyançılar sinə gərib, qaya yarıb, daş ayırdı,
Həmlələri dəf eyləyib, bədənlərdən baş ayırdı.
Bəzən düşmən igidləri tora salıb susdursa da,
Mübarizə ideyası möhkəmlənib yaşayırdı.

Xalqın haqlı tələbini hakimiyyət ödəmirdi,
Fəryadları eşitmirdi, deyirdin bəs o dəmirdi.
Azadlıqdan söz salanlar vəhşiliklə ovlanırdı,
Onun qaçıb sığındığı dağlar-daşlar od əmirdi.

İnsan oğlu tənğə gəlib, yığılırdı can-boğaza,
Ürəkləri talayırdı hədsiz sitəm, haqsız cəza.
Məzlumların sinəsində dözümsüzlük yaranırdı,
Hökumətin siyasəti rast gəlirdi etiraza.

İti bıçaq bədbəxt xalqın sümüyənə dirənəndə,
Daha heç kim istəmirdi Allahına olsun bəndə.
Əzilənlər, əzənlərə müqavimət göstərirdi,
Qorxusundan bacarmırdı məmur-filan girsin kəndə.

Xalq içində yaranmışdı milli birlik ideyası,
Şüurlardan silinirdi əsrlərin köhnə pası.
İnqilabi mübarizə hər gün vüsət qazanırdı,
Tez-tez üsyan alovlanıb alınırdı el qisası.

Üsyançılar azadlığa qəlbdə inam bitirmişdi,
Bu səbəbdən kürd elləri ələ silah götürmüşdü.
Çətin günün dostu-yarı, qardaş xalqlar dar ayaqda,
Kürdüstanın harayına tez özünü yetirmişdi.

ƏQRƏB GƏLDİ VAXTIN ÜSTƏ

Gecə – gündüz axtarıldı hər bucağı yerin, göyün,
Tapılmadı sirri yayan, açılmadı çətin düyün.
Xəfiyyənin planları dönə-dönə çıxdı boşa,
Nəticəsi heçə döndü min kələyin, hayın-küyün.

Qəmər ağa bilə-bilə çoxlu polis verdi bada,
Kürsüsünü möhkəmlətdi, başı üstən ötdü qada.
Dalıb dərin xəyallara, qürrələndi öz-özünə,
Törətdiyi əməlləri bircə-bircə saldı yada.

Düşünürdü: –Daş zindanda çoxlarını çürütmüşəm,
Bacardıqca Kürdüstanı dördə-qəmə бүürütmüşəm.
İpə-sapa yatmayanın hər gün əzib baş-gözünü,
Qızıl qanı axa-axa zirzəmiyə sürütmüşəm.

«Xalq birliyi təşkilatı» başımıza olub bəla,
«Haray»ları el-obanı haraylayır əyri yola.
Cəhd etsəm də, cinə dönüb keçmir ələ rəhbərləri.
Dar ağacı bəs etmədi, gərək böyük qırğın ola.

Mən deyəndə, insan deyil sirimizi tez-tez yayan,
Başımıza cələ hörüb, anamızı ağlar qoyan.
Nazir deyir: –Düşündüyün başdan-başa əfsanədir,
Get satqını axtarıb tap, nadan olma, bir dəfə qan!

Amma, özü qanmır bunu: –Əhvalımız qatılıbdır,
Dağda-daşda, yerdə-göydə, hər nə varsa satılıbdır.
Xalq içində it yerinə daha heç kim qoymur bizi,
Ələyimiz ələnidir, xəlbirimiz atılıbdır.

Xaricilər Rəşolara verib sirli aparatı,
Səsimizi tutub yazır, başımıza salır çatı.
Bir məclisdə danışmadan yazıb verdim tapşırığı,
Məqsədimiz gizli qaldı, mənzilinə sürdük atı.

Bundan sonra səsimizi qərnımıza salaq gərək,
Fikrimizi yazıb verək, cavabını alağ gərək.
Sirimizi danışmayaq, gətirməyib onu dilə,
Lala dönüb, belə yolla sağ-salamat qalağ gərək.

Lal deyəndə yenə sönməz od qalandı ürəyimdə,
Yarpaq kimi əsdi canım, ağrı artdı kürəyimdə.
Zalım qızı gözəlləşib, bir can alan ceyran olub,
Daha bəsdir tablادیğım, arzum qalib diləyimdə.

Kürdüstanda çatma qaşlı mələklərin yoxdur sayı,
Lal qız kimi nazəninin yaranmayıb hələ tayı.
Niyyətimin vaxtı çatıb, qalmayıbdır zərrə səbrim,
Tale özü qismət edib mənə belə ləziz payı.

Gözlərinin cazibəsi bədənimə salıb haldan,
Yaqut misal dodaqları şirin olar ağ şan baldan.
İncə belin həsrətindən çöpə dönüb incəlmişəm,
Heç şübhə yox, xoşu gəlməz mənim kimi başı çaldan.

Gözüm ona sataşanda, tez qayıdıb baxır yana,
İnsafi yox, mürvəti yox bais olur nahaq qana.
Şölə xanım nə duymuşsa kölgə kimi güdür məni,
Gündən-günə şama dönüb, əriyirəm yana-yana.

Sən lala bax, saya salmır, ürəyimi üzür keçir,
Göldə sona çalxalanıb, göydə durna süzüb keçir.
Tablamayıb, gözlərimlə az qalırım yeyəm onu,
Tərs-tərs baxıb, nifrət dolu dodağımı büzüb keçir.

Qoynu cənnət guşəsidir, meyvəsini dərəm gərək,
Məsələni uzatmayıb, ləzzətini görəmə gərək.
Dil-ağızı, qulağı yox, dara-bara sala bilməz,
Bəs deyincə kef eyləyib özgəsinə verəm gərək.

Rəis bu xoş xəyalları bir-birinə çalayır,
Düşüb şəhvət həvəsinə, dodağını yalayır.
Arzusuna çatsın deyə, arvadını «əzizləyib»,

Qarşısında muma dönüb, quyruğunu bulayırdı.
Əbir-həya gözləmirdi, tullamışdı namus-arı,
Onu qonaq eyləyirdi pozğun küçə qadınları.
Utanmadan hamıya da eyni sözü söyləyirdi:
–Yer üzündə görməmişəm sənə kimi nazlı yarı.

Pak arvadı işi bilib, hərdən onu danlayırdı,
Qəmər ağa pırpızlanıb, xoruz kimi banlayırdı:
–Səni kənddən gətirmişəm, qayıdıb get xarabana,
Yazıq qadın öz dərdini ancaq özü anlayırdı.

Şölə xanım ömrü boyu heç vaxt yalan satmamışdı,
Özgə yana göz gəzdirib, əyri addım atmamışdı.
Onun əri əzəl gündən məhəbbətdə dönük idi,
Bu səbəbdən yazıq qadın arzusuna çatmamışdı.

İmkan qədər insafını verməmişdi öz əlindən,
Mərhəməti öyrənmişdi cavan vaxtı öz elindən.
Lal yetimi qəlbən sevib, bala kimi bəsləyirdi,
Yerdən-göyə razı idi kəndistanın gözəlindən.

Anlamışdı lal bədbəxtin kiməsə var məhəbbəti,
Ona qarşı ürəyində çoxalmışdı mərhəməti.
Düşünürdü, cəhiz verib gərək yaxşı yola salam,
Qızın ağı, bacarığı qazanmışdı bu hörməti.

Qəmər ağa zövcəsini kənd yerindən gətirmişdi,
Belə gözəl bir qadını bəxti ona yetirmişdi.
Zaman keçib, ünvanına «rəis» sözü calananda,
Şölə xanım ona bütün inamını itirmişdi.

Bir gün əri ona dedi: -Gəl baş çəkək qohumlara,
Çoxdan bəri xəbərsizəm, lap olmuşam üzü qara.
Qızımızdan əhval tutub, gedəsiyəm uzaq kəndə,
Tez ol geyin, vaxtım azdır, iş gətirib məni zara.

Şölə xanım fikrə gedib, geydi təzə paltarını,
Anlamışdı həyasızın qəlbindəki azarını.
Yarı camı qalıb evdə, dillənmədən düşdü yola,
Bildi, əri qayıdan baş hara salar güzarını.

Yeznəsinin evlərində ağa kabab çəkdi dişə,
Arvadını burda qoyub, özü durub getdi «işə».
Fikrə dalıb, tikan üstə oturmuşdu Şölə xanım,
Ət yerinə onun qəlbi taxılırdı sanki şişə.

Tablamayıb heç yerində, tez-tələsik kəsdi çörək,
Dedi: –Qızım, yenə gəlləm, indi durub gedəm görək.
Səhər çaşıb bağlamadım yatağımın qapısını,
Açıq yerdə şey qoymuşam, qalmayıbdı məndə ürək.

Yeznə dedi: –Heç nə olmaz, gözlə gəlsin Qəmər ağa,
Axı, necə gedəcəksən söylə yağış yağa-yağa.
Bu sözləri eşitsə də, dinləməyib bircəsinə,
Sağ ol deyib öz yerindən xanım qalxdı tez ayağa.

İslansa da yazıq qadın qanad açdı evə sarı,
Gəlib çatdı, iz görəndə tanıdı bu ayaqları.
Darvazanı aç-aça, daldı dərin xəyalalra:
–Demək, şübhəm nahaq deyil, anlamışam canavarı.

Xanım evə girən kimi eşidildi şillə səsi,
Güman etdi içəridə gürüldədi top gülləsi.
–Burax məni! Burax məni! Vəcdanı yox! Qeyrəti yox!
Ucalırdı yerdən – göyə bir qadının ah-naləsi.

Dayanmadan , zərbə ilə tez qapını vurub açdı,
Qəmər ağa baxıb ona, çaş-baş qalıb rəngi qaçdı.
Sağ əlində bıçaq tutan, məğrur başlı Lal gözəlin
Elə bil ki, üzərinə zülmətlərdən günəş saçdı.

«Burax məni! Burax məni! . . .» haray salan qadın hanı?
Qəmər ağa bu sözləri eşidəndə əsdi canı.
Şölə xanım çaşıb qaldı, heç bilmədi nə söyləsin,
Tərpənmədi öz yerindən, bədənində dondu qanı.

«Vidanı yox! Qeyrəti yox!» –bunu deyən qadın hanı?
Yazıq arvad göz gəzdirib, çox axtardı dörd bir yanı.
Dedi , yəqin cin-fəriş də yetib Lalın harayına,
Buna görə yalquzaqdan xilas olub qızın canı.

Qəmər ağa tərənəmirdi, mıxlanmışdı sanki yerə,
Heyrətliydi baxan gözlər, qəribəydi bu mənzərə.
Heç birinin dillənməyə çatışmırdı cəsərəti,
Öz-özünə hadisəni düşünürdü burda hərə.

Şölə xanım tablamayıb şillə çəkdi öz ərinə,
Dedi: –Qəmər, görüm səni basdırırsınlar çox dərinə!
Səhər duydu qohumları nəyə görə arzuladın,
Hirsli-hirsli yumruq vurdu kişisinin peysərinə.

Qəmər ağa heyrətlənib, qərq olmuşdu xəyallara,
Yumruqlara bənd olmayıb, fikri getdi hardan-hara.
Quduz kimi qəzəblənib, dedi: –İtil gözlərimdən!
Yaman böyük sirr açılıb, qız çəkilsin gərək dara.

İllər boyu hamımızı özgülərə satan budur,
Qəlbimizi nişan alıb, zəhərli ox atan budur!
Gözlərinə iynə taxıb, tikə-tikə doğrayacam,
Ordumuzun, xəfiyyənin əhvalını qatan budur!

Əfi ilan illər boyu gözümə kül püləyibdir,
İnanmışıq lallığına, başımızı piyləyibdir.
Yolumuzda quyu qazıb, qətlimizə fərman yazıb,
Təşkilata xəbər verib, bizə ölüm diləyibdir.

Sən qoymadın Şölə xanım, mən qovurdum onu evdən,
Qorxuluymuş əjdahadan, dəhşətliymiş qara divdən.
Dönə-dönə sirmimizi çatdırıbdır xainlərə,
Baltasını ovxarlayıb, kökümüzə vurub dibdən.

Yazıq qadın mat qalmışdı kişisinin sözlərinə,
Heyi tamam kəsilmişdi, su enmişdi dizlərinə.
Lal qız bərkdən qışqırırdı: -Bəli, əcəb eyləmişəm!
Şölə xanım ona baxıb inanmırdı gözlərinə.

Düşünürdü: –Bəlkə, elə cin giribdir o sifətə,
Həm eşidir, həm danışır, Allah gəlib mərhəmətə.
Dar günündə Cəbrayılı göndəribdir köməyinə,
Dil veribdir haray salsın, tablamayıb əsarətə.

Qəmər ağa bağırdı: –Gör necə də oldum naşı,
Düşmən ocaq başındaymış, axtarmışam dağı-daşı.
Şölə, Şölə! Bu işlərin yəqin özün mayasısan,
Heç eybi yox, tutub sizi asdıraram uzaq başı.

Qeyzlənib guruldadı, üzü düşdü rəngdən-rəngə,
Sanki qalın meşədəydi, bənzəyirdi ac pələngə.
Gah doğrayıb, gah kəsirdi, gah udurdu diri-diri,
Əsib – coşub qızıışdı düşünürdü yüz işgəncə.

Şölə xanım hikkələndi: –Bədir daha, gəldim təngə!
Öz eybinə kor olmayıb, bizi tutma top-tüfəngə.
Eşitmişəm qorxusundan lalın dili açılıbdır,
Bu bədbəxtin başına da belə qəza gəlib mənəcə.

–Bəli, məni axmaq sayan arvadımın düzdür zəndi,
Naz-naz xanım, bəs desənə dili necə tez öyrəndi?
Məsləhətsə, vəkilliyi tək özünə eyləyərsən,
Bundan sonra aldanmaram, gəl işlətmə yenə fəndi.

Arvadımı evdən qovub, axmaq olub səni aldım,
Həmin vaxtdan öz əlimlə öz başıma daşı saldım.
Damarından Muradlımın, Rəşoların qanı axır,
İç-üzünü tanımadım, axır yaman günə qaldım.

«Xalqbirliyi təşkilatı» səni çoxdan alıb ələ,
Bel bağlayıb incə felə, yollarımda qurdun tələ.
Qızı qəsdən lal eyləyib öyrənmisən sirmimizi,
Özün kimi sehrbazı görməyibdir aləm hələ.

Şölə xanım qan-yaş tökdü, dedi: –Kişi, barı utan!
Mənə atıb belə böhtan, gözlərini örtməsin qan.
Dilin necə gəlir sənin söyləyirsən şər-şəmatə,
Danışsın quru yalan, bil dilinə sancar ilan.

Qəmər ağa yenə coşdu: –Çəkəcəyəm sizi daral!
Göz yaşların kömək etməz törətdiyin günahlara.
Bağışlamaz onu vətən, taxta-taca olub düşmən,
Lal qızını əllərimlə edəcəyəm para-para.

Qız dilləndi: –Qəmər ağa, gəl danışma yekə-yekə,
Vətənimə sən kimi olmamışam qara ləkə.
Qisasımı yüz qat aldım, yox ölümdən qorxum-ürküm.
Hədələmə, göz qırpmaram, doğrasan da tikə-tikə.

Muradlığın qız-gəlini polad edib qeyrətimi,
Heyranlığın iradəsi artırıbdır cürətimi.
Şölə xanım heç nə bilmir, sirri verən ancaq mənəm,
Öz üzünə bildirirəm, tükənməyən nifrətimi.

Qoy öldürtsün, sən qarışma bu işlərə, Şölə xala!
Anadan lal doğulmadım, Qəmər salıb belə hala.
Yeri gəlsə danışaram, çox uzundur müsibətim,
Gülnaz adım yoxa çıxdı, Lal qız olub çəkdim bəla.

Qəmər ağa, eşit məni, nahaq yerə çərənləmə,
Çoxdan səni öldürərdim, iş düşərdi özü çəmə.
Şölə xanım gözlərimin qarşısına gəlməşəydi,
Əllərimlə cəsədini göndərərdim cəhənnəmə.

Sənə qarşı yer üzündə ən birinci qənim mənəm,
Öldürtsən də, torpaq altdan baş qaldırıb bitən dənəm.
Bilməsən də kimliyimi, dağ çəkmişən ürəyimə,
İnan, qanım yerdə qalmaz, igid ərlər nəslindənəm.

Kürd namusu! Bu kəlama məgər bələd deyilsənmi,
Azğınlığın bayaq nəydi, ağılı itən veyilsənmi?
Belə yerdə qeyrət-namus unıtdurdurdu lallığımı,
Dilə gəldim, sirr açıldı, daha buna qayılsanmi? . . .

Gülnaz qızım! Hünərinə heç bir hünər yetə bilməz,
Dastan olub adın-sanın tarix boyu itə bilməz.
Qorxma, xalqın oyanıbdır, qoymaz səni əsarətdə,
Bütün aləm dağılsa da, yanından yel ötə bilməz.

Sənin polad iradənin qarşısında dağ dayanmaz,
Uçub yerlə yeksan olar, zindanlarda çağ dayanmaz.
Xalqın əli sağaldacaq vətəninə yaraları,
El-obanın qəzəbindən sinələrdə dağ dayanmaz.

On səkkiz il dilin oldu, danışmadın birçə kəlmə,
Qulaqların darı dəldi, eşitməyib dözdün zülmə.
Namusunu qoruyanda unıtdun bu faciəni,
Tablamayıb, haşay saldın, bunu kiçik hünər bilmə.

İllər boyu mətanətlə qorudun el namusunu,
Yox-yox, gərək qoca tarix, bütün ellər bilsin bunu.
Sən vətənin şərəfini zülm evində qorumusan,
Xalqın başa yetirəcək ürəyinin arzusunu.

Tanınmadan, bilinmədən ürəklərdə oldun vuqar,
Göstərdiyin rəşadətlə söylə etməz kim iftixar?
Şərəfini qoruyanda, bütün dərdin çıxdı yoxa,
On səkkiz il gizlətdiyin birçə anda car oldu, car.

Çevriləcək dastanlara müsibətin, fərasətin,
Halal olsun Gülnaz adın, halal olsun pak niyyətin!
Kürd elindən Od elinə əvəzi yox ərnağansan,
Halal olsun sənə bacım, gövhərdən saf məhəbbətin.

Tarixlərə yazılacaq bu hünərin, şan-şöhrətin.
Köklü, nəhəng sal qayadan iradəni gördüm mətin.
Yurdun-yuvan, elin-oban necə sənə öyünməsin,
Halal olsun sənə qızım, halal olsun bu qeyrətin!

Bacıların qayalardan özlərini atdı getdi,
Neçə-neçə aşıqlərin bəxt ulduzu batdı getdi.
Düşmənlərə əyilməyən şir ürəkli qardaşların,
İllər boyu zindanlarda daş üstündə yatdı getdi.

Halal olsun cəlladların qəlbinə ox vuranlara!
Halal olsun el namusu keşiyində duranlara!
Halal olsun belə təpər, halal olsun belə qeyrət,
Halal olsun zillət çəkib yeni dövrən quranlara! . .

Qəmər ağa tamam döndü ağzı qanlı canavara:
–Satqın arvad, sən vurmusan ürəyimə ağır yara!
Bədənini şaqqalayıb, tikə-tikə doğrayacam,
Görün kimə inanmışam mən heyvərə, mən avara.

Anlamışdım böyüyəndə anasına çəkər qızım,
Ürəyində əqrəb yatan, dəli, noğul-şəkər qızım.
Onun dili çıxarıbdır ilanı öz yuvasından,
Səni çoxdan boşayardım, yol vermədi ləçər qızım.

Qız qoymadı, mən sevirdim ömrümə bir hədiyyəni,
Satqın deyib bada verdim neçə-neçə xəfiyyəni.
Bilməmişəm xəyanətkar öz evimdə oturubmuş,
Ürəyimi soyutmaqçın gərək özüm asam səni.

Üstümüzə dağ döşündən qayaları helləndirən,
Qanımızı yerə töküb dərələrdə gölləndirən,
Sən olmusan, qanmamışam mən avara, uzun qulaq,
Bilməmişəm Şölə imiş Rəşoları dilləndirən.

Bilməmişəm öz evimdə ən zəhərli ilan yatıb,
Bilməmişəm yurd-yuvamı tamam edib talan, yatıb.
Üsyan edən qənimlərə dar ayaqda kömək edib,
Hamımızın ürəyinə vahimələr salan yatıb.

Bu sözləri eşitdikcə Şölə xanım büzülürdü,
Heç bilmirdi nə söyləsin, gözündən yaş süzülürdü.
Qulaqları dinlədikcə ərinin bəd əməlini,
Niyə bundan xəbərsizəm – deyib, candan üzülürdü.

Ürəkləndi: -Bilməmişəm törətdiyin əməlləri,
Yoxsa, səni boğazlayıb öldürərdim çoxdan bəri.
Bu gün daha gec olsa da gözlərimin qanlısın,
İstəmirəm sənini kimi el qatili, quldur əri.

Hərdən elə görünürdün deyirdim, el anasısan,
Anlamırdım nə ərişin, nə arğacın hanasısan.
İndi bildim çirkinliyin, bəd əməlin mayasısan,
Əvvəl-axır cəhənnəmin alovunda yanasısan.

Əl çək qızdan, nədən bilib, kimə deyib işlərini,
Neyləmişik qurda dönüb qıcamısan dişlərini.
Həm darıya özün girib, həm qayıdıb xortuldama,
Abırına qısılmayıb, göstərirsən hünərini?

Paxırını örtmək üçün küyə basıb gop eyləmə,
Ürəyimi nişan alıb, sözlərini top eyləmə.
Əlbət bizim dərədimizə şərək olan tapılacaq,
Hələ çaydan tullanmamış, öz yerindən «hop» eyləmə.

Gözü çıxdı kəlləsinə, Qəmər ağa şeşələndi,
Ora-bura var-gəl edib, porsuq kimi eşələndi.
Bir istədi yazıqları tutub udsun diri-diri,
«Yek»dən camı xilas olub, taleyinə «şəş» ələndi.

Xəyal etdi, yuxarıda olmayacaq üzü qara,
Şan-şöhrəti çatacaqdır asimanda ulduzlara.
Lal qız kimdir, arvad nədir, ada-sana çatmaq üçün
Qət eylədi görək dönəm bir yalquzaq canavara.

Bu arzuyla yenə qızdı: –Kəs səsini felbaz, çəpəl!
Törətdiyin cinayəti danmağa cəhd eyləmə gəl.
Yuxarıda dəfələrlə öz üzümə şax deyilib:
–Sirrimizi kimsə bilməz, arvadından keçir əngəl.

Mən divanın sirlərini hər vaxt gizli saxlamışam,
Qabağımdan milçək uçsa tutub onu yoxlamışam.
Bu mürtədi Lal zənn edib danışmışam kərə-kürə,
Ona görə sarsılaraq, təməlimdən laxlamışam.

İndi bildim əzəl gündən sirri deyib Lal qız sənə,
Atamızı yandırmısan məharətlə, dönə-dönə.
Nadanlığım yetdi sona, daha külə ağnamaram,
Verdirərəm cəzanızı, aldanmaram bir də yenə.

Şölə xanım qarğış etdi, gözü qızan öz ərinə,
Əsla təsir eyləmədi bircə kəlmə söz ərinə.
Neyləyəydi yazıq qadın, olsa idi onda əlac,
Şirə dönüb atılardı canavarın üzərinə.

Qəmər ağa zəngi basdı, evə doldu xəfiyyələr,
Əmr eylədi: -Bilməzsiniz bu xainlər edib nələr.
Ələ-qola qandal vurun, buxovlayın ayaqları,
Olsa-olsa beş-on günə asılmağın vaxtı gələr.

Müqəvvalar çaşıb qaldı, ağasının qəzəbindən,
Bilmədilər nə səbəbə belə çıxıb öz təbindən.
Bağırtılı səs ucaldı: –Ləngiməyin! Qandallayın!
Heç birisi baş açmadı rəisinin məzhəbindən.

«Müqəssirlər» dillənmədi, yer yox idi hay-haraya,
Lal qız yenə lala döndü, başlamadı ahı-vaya.
Rəis qəti fərman verdi: –Gücləndirin nəzarəti,
Hərəsini dartıb atın ayrı-ayrı kameraya.

Məsələni uzatmayaq, bilin sözün gödəyini,
Şölə xanım özgələrə veribmiş öz yedəyini.
Satıb bizi Təşkilata, ən qorxulu cəsus olub,
Olanları söyləməsə oyacağam bəbəyini.

Tez aparın rütubətli, zil qaranlıq zirzəmiyə,
Bu sirr dönsün dəryalara batıb itən bir gəmiyə.
Təşkilatın rəhbərliyi əlimizə keçən kimi,
Gözünüzün qabağında yaranacaq qəmədiyyə.

Satqınları tapmasaydım kəsilməşdi kəndirimiz,
Çörəyimiz küt gedirdi, qızarmırdı təndirimiz.
Az qalmışdı üz döndərsin bizdən bütün taleyimiz,
Təsirimiz azalmışdı, şor olurdu pendirimiz.

Xəfiyyələr duman kimi qadınları bürüdülər,
Qollarını qandallayıb zirzəmiyə sürüdülər.
Neçə-neçə belələri tablamayıb sitəmlərə,
El yolunda qurban olub, daş zindənda çürüdülər.

Beyinləri partladırdı zirzəminin üfunəti,
İnsanlara dağ çəkirdi zalımların xəyanəti.
Şölə xanım düşünürdü daha çatdı ömrün sonu,
Belə yerdə yaşamağa olmaz onun dəyanəti.

Hava aşkar çatışmırdı, insan gerçək boğulurdu,
Yayın qızmar günlərində bədən tərlə yoğrulurdu.
Günahsızlar döyüləndə, təhqir olub söyüləndə,
Ürəklərdə mübarizə ideyası doğulurdu.

Kameranın hər yanında siçan gəzib oynayırdı,
Orda-burda sürü-sürü taxta biti qaynaşırdı.
Milçək dönüb sıx dumana, yol vermirdi göz açmağa,
Hərdən işıq görən zaman göz qaralıb, qamaşırdı.

Qışda donub, yay olanda kamerada bişirdilər.
Nəfəsliyə yanaşanın gözlərini deşirdilər.
Hər kim yanıb su istəsə, eşidirdi – zəhrimar iç!
Gözətçilər belə deyib, qürrələyib şişirdilər.

Müstəndiqlər məhbuslara kirpi kimi qabarırdı,
Özlərini quduzlaşan vəhşi kimi aparırdı.
Hansı dustaq hünər edib ağa qara deməsəydi,
Cəllad onu əzişdirib, ətindən ət qoparırdı.

Yüz yaşında, əldən düşmüş bir çobanı dindirdilər,
Soyundurub, qızmar olan dəmir üstə mindirdilər.
–«Haray» – deyib qışqırırdın, tez ol onun yerini de,
Qoca susdu, təpəsinə ağır zərbə endirdilər.

Yazıq çoban heç bilməzdi qəzet nədir, «Haray» nədir,
Görməmişdi ömrü boyu, bilməzdi o saray nədir.
Qara damda yaşamışdı, görməmişdi şəhər üzü,
Heç bir günah etməmişdi, bəs bu zillət, bu hay nədir?

Çoban dindi: –Ey ilahi, özün yetiş imdadıma!
Bu saqqalda yalan demək yaraşarmı heç adıma.
Qurd qoyuna təpələndə dünən çöldə çağırmışam:
–Haray! Haray! Ay eşidən, durma yetiş tez dadıma!

Təhqiqatçı bağırırdı: –Vurun dönsün qoy tuluğa!
Axmaq kişi gör özünü necə qoyub lotuluğa!
«Haray» harda çap olunur, redaktoru kimdir onun?
Çoban heç nə anlamadı, canı döndü göy tuluğa.

Bədbəxt çoban görməmişdi ömür boyu «Haray» üzü.
Çal-çevirə salsalar da anlamırdı o bu sözü.
Bu ittiham danışqsız ona sübüt olmalıydı,
Dustaq inad eylədikə, müstətiqin qızdı gözü.

Qoca doğru danışır, əl çəkmirdi zalım ondan,
Qan içməkdən doymayanın gözlərini örtmüşdü qan.
Sınəsinə dağ basıldı, boğazından daş asıldı,
İşgəncəyə tablamayıb həmin gecə öldü çoban.

Bir qarının qapısından cırıq qəzet tapılmışdı,
Xəfiyyələr görən kimi ona zərbə yapılmışdı.
Ağbirçəyi saçlayaraq sürüdülər daş zindana,
Polislərin zərbəsində başı-gözü çapılmışdı.

Səhərisi öldürüldü yüz on yaşlı həmin qarı,
Bax, beləydi daş zindanın ədalətsiz qanunları.
Burda insan təhqir olub, milçək qədər sayılmırdı,
Zülm ərsə dirənmişdi, necə yazım mən onları?

Burda vicdan, qeyrət, namus kor qəpiyə satılmışdı,
İgid Lal qız, Şölə xanım zirzəmiyə atılmışdı.
Ayrı-ayrı kamerada dalıb dərin xəyallara,
Ürəklərə qəm dolmuşdu, qara qaşlar çatılmışdı.

Dağ-daş baxıb odlanırdı yazıqların bu halından,
Kim qurtarsın bədbəxtləri vaxtsiz ölüm zavalından?
Gözləndirdi ağır zillət, görünmürdü işıq ucu,
Eyvaz xəbər tutmamışdı dildarının əhvalından.

Şölə xanım aparıldı müstətiqin otağına,
Ağlamaqdan bəbəkləri dönmüşdü qan çanağına.
Ayağında dəmir buxov, qollarında qandal vardı,
Toxdaq durub, dişlərini möhkəm sıxdı dodağına.

Təhqiqatçı dedi: –Xanım, inad etmə indən belə,
«Xalq birliyi təşkilatı» sizi nə vaxt alıb ələ.
Meylin varsa əlimizdən qurtarasan sağ-salamat,
Başçıların adlarını öz xoşunla açıb söylə.

Qorxu bilməz, Nər oğlu Nər təşkilatda nə işdədir?
Bunlar hamısı ləqəbdirlər, onların öz adı nədir?
Açıb desən, söz verirəm. həmişəlik dost olarıq,
Nazlı canan olmayanda ağzımızın dadı nədir?

Şölə xanım qəzəbləndi: - Get ananı görüb xoşla,
Yanılırsan, get bacını him-cim eylə gözlə-qaşla.
Çox təəssüf Təşkilatdan olmayıbdır məlumatım,
Yoxsa, şəksiz gedib ona qoşulardım canla-başla.

– Demirsənmi? Özündən küs, get özündən özün inci,
Dırnaqların çəkiləcək, yaxşı eşid: bu birinci.
Bədəninə əlli yerdən iynə-sancaq taxılıcıq,
Yola, belə gətirmişik azıb-təzən çox.nadinci.

–Alqış belə ədalətə! Əhsən belə mərhəmətə!
Sizdən nicat istəmirəm, tablayaram müsibətə.
Qəmərlərin qarşısında nahaq quyruq bulayırsız,
Əl atmayın iftiraya, arxalanın həqiqətə.

–Gözəl xanım, baş aparma, çalış aşma öz həddini,
Əbəs yerə silkələnib, keçmə sözün sərhəddini.
Qollarını bağlamışığı, dilinə də qıfıl vurub,
Özüm sənə göstərərəm ədalətin qüdrətini.

Şölə xanım nə danışsın, özünəmi desin böhtan:
Günahı yox, nahaq yerə sürtürdülər üstünə qan.
Daş döşəmə ona döşək, əli-qolu yastıq oldu,
Düşündükcə ürəyində yaranırdı güclü vulkan.

Ayağında iri kündə, qollarında qoşa qandal,
Gülnaz gəldi, cana doydudu, onu yordu sorqu-sual.
İşgəncədən sarsılmadı, öz sözünün üstə durdu,
Məqsədinə yetişməyən xəfiyyəni üzdü bu hal.

Təhqiqatçı dedi: – Lal qız, etmişən yüz cinayəti,
Gərək dara çəkiləsən, özgə yolun yoxdur qəti.
Təşkilatın yerini de, əlaqəni açıb söylə,
Sənin azad olmağına özüm verim zəmanəti.

Biz bilirik, səni yoldan çıxarıbmış Şölə xanım,
Nə soruşsam söz gizlətmə, hamısına qoy inanım.
Öyrəndiyin məlumatı məlun kimə çatdırırdı?
De azad ol, belə yerdə nə işin var axı, canım?

Lal qız dedi: – Nahaq onu bu işlərə qatırırsınız,
Ağ olana qara deyib günahlara batırırsınız.
Şölə xanım pak ürəkli, ən müqəddəs bir qadındır,
Nə söyləyim, azı-azı siz vicdanı satırırsınız.

Təhqiqatçı qəzəbləndi: –Düz deyirsən bizik axmaq!
Sənə yüngül cəza olar hər tikəni şişə taxmaq.
Müxtəsəri, söyləməsən bütün olub keçənləri,
Bildirərəm nə deməkdir ağ olana qara yaxmaq!

Gücümüzü görən kimi özün bizi öyəcəksən,
İnanıram, hamısını gec-tezi deyəcəksən.
Ətindən ət kəsib hər gün, şişə taxıb bişirərik,
Başqa yemin olmayacaq, öz ətini yeyəcəksən.

Gülhaz dedi: –Əsirgəmə əlinizdən gülənləri,
Tarix sonra ağlar qoyub çox öyünüb gülənləri.
Bircə bunu ömür boyu yadınızdan çıxartmayın,
El-obası unutmayıb Muradlıda ölənlərin.

Şahin kənddə qapıları necə qəfil bağladınız,
Görünməmiş zülm eyləyib, dağı-daşı dağıtdınız.
Sitəminiz birmi, beşmi – qədərsizdir, gəlməz saya,
İllər boyu xalqımızın sinəsini dağıtdınız.

Yerin altdan şəhidlərin bir gün qanı fişqıracaq,
Yandırılan min-min körpə var gücüylə qışqıracaq.
Sizi oda qalayacaq anaların ah-naləsi,
Qışda şaxta alovlanıb hamınızı qış qıracaq.

Təhqiqatçı əmr eylədi: –Zirzəmiyə atın qalsın,
Ağıllanıb öz adını özgəsindən xəbər alsın.
Ümid olsun, gəlib onun harayına yetişəcək,
Çox sevdiyi Təşkilatı sayıqlayıb yada salsın.

Xəfiyyələr mil dayanıb, bəzən baxıb susurdular,
Kəs deyilsə, cumub qızın ətindən ət kəsirdilər.
Lağa qoyub deyirdilər: – Ye, əmliyin kababıdır,
Ürəkləri daşa dönüb, nə qorxub, nə əsirdilər.

Şölə xanım beş barmaqda dırnağını itirmişdi,
Fələk onun ürəyində qəm ağacı bitirmişdi.
Əsla aman istəməyib, tablayırdı məşəqqətə,
Bilmirdi bu iradəni qəlbinə nə yetirmişdi.

Qəmər ağa quduzlaşıb yenə gözü doldu qanla,
Xəbər bildi Lal qız hərdən görüşürmüş bir oğlanla.
Qət eylədi, yəqin ona verirmiş hər məlumatı,
Qəzəbləndi: –Milçəyə bax, bəhsə girib pəhləvanla.

Kimsə onu nişan verdi, əl altından görüldü iş,
Məlum oldu Lal qız ilə söhbət edən Eyvaz imiş.
Od oğlu Od bilinmədən birdən-birə çıxdı yoxa,
Dostlarının ürəyində tez yarandı ciddi təşviş.

Təşkilatın kürəyinə gizli xəncər çalınmışdı,
Od oğlu Oğ oğurlanıb daş zindana salınmışdı.
Xano belə rəyə gəldi: –Burda düşmənlər hiyləsi var,
Polad kimi möhkəm qala gizli yolla alınmışdı.

Od oğlunu tutan kimi əzişdirib döymüşdülər,
Dönə-dönə təpikləyib, bəs deyincə söymüşdülər.
Zərbələrdən bayıaraq, itirmişdi öz huşunu,
Amma, demək olmaz onu zərrə qədər əymişdilər.

Təhqiqatçı dedi: –Oğlan, Gülnazla çox danışmısan,
Bunu dəqiq öyrənmişik, danmaq sənə olmaz asan.
Qız verdiyi məlumatla ölkəmizi sarsıtmısan,
Rəhbərinin adını de, əgər sənə əzizsə can.

Bədəninə görünənlər qamçı yeri-göy tuluqdur,
Bunlar hələ cəza deyil, səndən ötrü muştuluqdur.
Rəhbərlərin ləğəbiylə bir-bir söylə adlarını,
Yoxsa, oğlan yəqin özün anlayırsan iş şuluqdur.

Eyvaz dedi: –Xəfiyyəyəm, necə yalan mən danışım,
Yer üzündə olmayıbdır Gülnaz adlı bir tanışım.
Belə qızın olduğunu siz sübuta yetirsəniz,
Onda daha sözümlərim, qoy kəndirə keçsin başım.

Zirzəmidə Od oğlunun zümzüməsi qəlb oyurdu,
Eşidənin sinəsinə bir sönməyən od qoyurdu.
Xəyalları qanad taxıb dolanırdı yeri-göyü,
Eyvaz gecə həzin-həzin, pəsdən qəzəl oxuyurdu.

«Yerim sənə bəlli deyil, intizarda qal gözəlim,
Qayıtmam qan ağlama, məni yada sal, gözəlim.

Daş zindanda çürüyürəm, xəbəri yox dost-tanışm.
Bu zillətdən qurtarmasam, qisasımı al, gözəlim.

Pərilərin pür kamalı, xoş olmasa xasiyyəti,
Nəyə lazım mələk sima, üzdə olan xal, gözəlim?

Düşmənlərin qarşısında məğrur dayan, boyun əymə,
Nifrətini selə döndər, olma ləbi bal, gözəlim. . .

Vətən səni haraylasa, döyüş günü aslana dön,
Aman vermə yağılara qılıncını çal, gözəlim.

Od oğluyam, düz ürəklə əhdi-peyman bağlamışam,
Özgələrdə yoxdur gözüm, var özümün lal gözəlim».

Eyvaz yazıb qəzəlini oxuyurdu qəmli-qəmli,
Nəzarətçi tablamayıb dinləyirdi gözü nəmli.
Düşünürdü: –Yəqin duyub hazırlanır dar ağacı,
Yoxsa, belə yana-yana haray çəkməz dərd, ələmli.

Yaxınlaşıb nəfəsliyə, dedi: –Bəsdir, ağlama gəl,
Daş deyiləm, fəryadınla ürəyimi dağlama gəl.
Oğlan, Lal qız dilə gəlib qoruyanda namusunu,
Bəlkə bəxtin açılacaq, hələ qara bağlama gəl.

Deyiləni dinləsə də, Eyvaz heç nə anlamadı,
Ürəyində marağ artdı, danışanı danlamadı.
Dedi:– Mənim sevgilimin nə dili yox, nə qulağı.
İnanmıram tanıyasan vurulduğum pərizadı.

Nəzarətçi asta-asta cavab verdi hər suala,
Dedi: –Təzə öyrənmişəm baş veribdir necə bəla.
Həyacanla izah etdi eşitdiyi hadisəni,
Eyvaz dərin fikrə dalıb, onun özü döndü lala.

Nəzarətçi – Bu mərd insan, köhnə üsyan cəngavəri,
Məcbur olub kimliyini gizlətməmişdi çoxdan bəri.
Anlayırdı «Xalqbirliyi» necə böyük işlər görür,
Amma, onun xəfiyyədə bilinmirdi yurdu-yeri.

Ürəyində Təşkilata dərin rəğbət bəsləyirdi,
Hiss edirdi Birlik haqqı ağ günlərə səsləyirdi.
Cəlladların qapısında gözetçilik eyləsə də,
Vətəninə azadlığı canı dildən istəyirdi.

Nəzarətçi dəstəsindən ayrı düşən qartal idi,
Gilizində gizli qalan od püskürən zaval idi.
O, yarada bilməmişdi Təşkilatla əlaqəni,
Pak ürəyi el dərdindən tamam dolu məlal idi.

Açılmamış tüfəng idi, hələ məqam gözləyirdi,
Zəncirlənmiş pələng idi, öz ovunu izləyirdi.
Dərd əlindən diltəng idi, içəridən yana-yana,
Keçənləri yada salıb, gecə-gündüz inləyirdi.

O, qəzəli dinləyəndə bildi kimdir Od oğlu Od,
Elə bildi ürəyinə nəstər dəyib səpildi yod.
Anlayırdı gecə-tezi Eyvaz dara çəkiləcək,
Yol tapmadı, el dərdindən sir-sifəti göründü cod.

Dedi: –Oğlan, yaxınlarda Lal qız dara çəkiləcək,
Bundan sonra, nə gizlədim sənənin qanın töküləcək.
Satqınların ürəyində qara niyyət çoxdur hələ,
Sağ qalmayıb Şölə xanım, başı gizli əkiləcək.

Yoxdur özgə ümid yeri, əlac qalıb Təşkilata,
Bəlkə bilib yerinizi, hayımıza gəlib çata.
Ünvan versən əhvalatı gedib sabah çatdıraram,
İnan, qəlbən etibar et, sən oğul ol, mən bir ata.

Eyvaz susdu, xəyalları gəzdi bütün kainatı,
Öz əlimlə ünvan verim dağitsınlar Təşkilatı?
Şeytana bax, gör necə də məni tutur şirin dilə,
Xəyanətkar olmaqdan, istəmirəm bu həyatı.

Dedi: –Uzaq ellərdənəm, ora gedib çatmaz səsim,
Təşkilat-zad tanımıram, şəhərdə yox heç bir kəsim.
Gördüm «yandın» əhvalıma, buna görə minnətdaram,
Amma, yersiz söhbətlərə nə arzum var, nə həvəsim.

Nəzarətçi çox and içdi, Eyvaz yenə inanmadı,
Ürəyində ona qarşı rəğbət-filan oyanmadı.
Yazıq üsyan cəngavəri duyub ölüm təhlükəsi,
Fikrə cumdu, qərar tutub öz yerində dayanmadı.

Səhər-səhər küçələrdə gözə dəydi vərəqələr,
Baş verəcək hadisədən xəbər tutdu bütün şəhər.
Bu məlumat qələm ilə yazılmışdı ağ kağıza,
«Xalq birliyi təşkilatı» indi bilmir olmuş nələr.

Vərəqədə yazılmışdı: «-Fəlakət tez baş verəcək,
«Xalq birliyi təşkilatı» dərhal tədbir görsün görək.
Sevgilisi Eyvaz ilə Lal qız dardan asılacaq,
Aman ellər, çarə gəzin, deyilənə etməyin şəkk!

Azğın rəis daş zindana artırıbdır nəzarəti,
Göylərindən uçmaq üçün quşun çatmaz cəsarəti.
Günahsızlar dözə bilmir dəyənəyin zərbəsinə,
Təsvir etmək çox çətindir burda olan əsarəti.

Bu zindana atılanlar qayıtmayıb hələ dala,
Belə vəhşi zillət yeri yer üzündə çətin ola.
Ac yaşayıb susuz qalan, döyülməkdən zəlil olan,
Məşəqqətə tablamayıb, düşür yaman miskin hala.

Həm dili var, həm qulağı – qız lal deyil, uzundur iş,
Sizə bütün məlumatı illər boyu o vermiş.
Qəmər ağa Od oğlundan, arvadından şübhələnilib,
Ləngimədən xəfiyyənin üzərinə edin yeriş!

Vətən qızı Lal gözəlin hünərini saymaq olmaz,
Çoxlarını xilas edib, onu darda qoymaq olmaz.
Göstərdiyi qəhrəmanlıq dastan olub dil-ağızda,
Dönə-dönə söylənsə də ləzzətindən doymaq olmaz.

Mübarizə meydanında sınaıb öz qaynağını,
El sındırsın quzğunların itilənmiş caynağını.
Lal qızını xilas etsin vəhşilərin pəncəsindən,
Götürməsin öz boynuna kainatın qınağını.

Əzəl gündən Eyvaz olub qəhrəmanlıq, dostluq rəmzi,
Sinəsinə sipər edib, qoruyubdur hər an bizi.
Haydı, onu xilas edək cəhənnəmin alovundan,
Qoç babamız Rüstəm kimi meydan açıb bükək dizi!

Şölə xanım lal gözələ, baxıb doğma ana kimi,
Onu qurdun yuvasında bəsləyibdir sona kimi.
Fəlakətin girdabından azad edək el qızını,
Namus, qeyrət bizə deyir qılınc çalaq sona kimi».

Xəbər sərəh xəbərdimi? Kimdir yayan məlumatı?
Bütün bunlar çox dərindən düşündürdü Təşkilatı.
Əl altından öyrənildi – yazılarda yoxdur yalan,
Tədbir görüb, yenə əldən vermədilər ehtiyatı.

Demək, bütün xəbərləri Lal qız vermiş pinəciyə,
Kimdir axı, belə böyük fədakarlıq etmiş niyə?
Onu darda qoymaq olmaz, yol tapmalı xilasına,
Öz canını atmış oda, xalqı azad olsun deyə.

Ətindən ət kəsilsə də, çəkməçini satmamışdı,
Düşmənin ona zillət verib məqsədinə çatmamışdı.
Təşkilatda düşünülüb hazırlandı nicat yolu,
/Bundan ötrü gecə-gündüz heç kim yuxu yatmamışdı.

Düşmənin yəqin öyrənibmiş könül verib qız oğlana,
Göz qoyublar görüşəndə aşıqıyla nazlı sona.
Guya bütün xəbərləri o Eyvaza çatdırırmış,
Bu səbəbdən qəhrəmanlar düşüb nəmli daş zindana.

Çoxlarını düşündürdü bu cavabsız çətin sual:
–Yazıq necə dil açıbdır, axı şəksiz olubdur lal.
Qız Eyvaza bircə dəfə belə xəbər verməmişdi,
Qoy müəmma sona qalsın, görək necə ötür zaval.

Gizli qərar göndərildi özəklərin ünvanına,
Bütün şəhər, peşmərqələlər gəlsin edam meydanına.
Kütlə hamı gecə ikən möhkəm tutsun mövqeyini,
Əgər polis əl-qol açsa boyansın öz al qanına.

Bu məqsədlə çalışdılar, təyin olmuş vaxt daraldı,
Nümayişin müddətinə bir gündən az saat qaldı.
Düşündülər, ölənədək tökülməsin xalqın qanı,
Təngə gəlmiş el-obanı izzətlər əldən saldı. . .

Zəncirlənmiş Od oğlunu gətirirlər gen otağa,
Dirsəklənib kürsüsündə oturmuşdu Qəmər ağa.
Dedi: –Gərək öz əlimlə oyub, tökəm gözlərini,
Başımıza dönə-dönə oyun açıb bu qurbağa.

Sənə dedim xəfiyyənin ən sınıanmış əməkdaşı,
Bundan ötrü qınasınlar mənim kimi yekə başı.
Yıxıb yerə əzişdirin, yaxşı-yaxşı ağıllansın,
Sonra onun kürəyinə yapışdırın qızmar daşı.

Səni görüb xain çıxan polisləri saldım yada,
Demək, mənim təcrübəmdən eyləmişən istifadə.
Hiylə ilə inamımı qazanmağa çalışmışan,
Bu səbəbdən «Kürd oğlu Kürd», «Odoğlu Od» gedib bada.

Bəs deyincə pul vermişəm, gecə-gündüz tıxmışınız,
İşlərimdən xəbər tutub mənə qənim çıxmısınız.
Xano kimi məharətlə bürünüb cin cildinə siz,
Bizi salıb məngənəyə, evimizi yıxmısınız.

Əvvəl-axır örkən gəlib doğanaqdan keçməliydi,
Tədbirlərim hamınızı yarpaq kimi biçməliydi.
Hökumətə xain olan gərəkdir keçsin cəngimizə,
Sənin kimi satqın olan yer üzündən köçməliydi.

Getdiyiniz kənd-kəsəyin cavanları qaçırmış hey,
Keçib düşmənin tərəfinə alov kimi saçılmış hey.
Heyf indi anlayıram məni necə dolamışız,
Əməliniz başımıza min bir oyun açmış hey.

Demək, sənə verilmiş xəfiyyənin xəbərləri,
Buna görə sayılırsan Təşkilatın şiri-nəri.
Gəzib göydə axtarırdım, yerdə keçdin caynağıma,
Şükür olsun, yoxa çıxır başımızın dərdi-səri.

Az qalmışdı yoxa çıxsın mənim böyük adım-sanım,
Sizi yaxşı öyrədirmiş kəndçi qızı Şölə xanım.
Ələyiniz ələndir, xəlbiriniz fırladayır,
Bəlli oldu hökumətə pür kamalım, pak vicdanım.

Düşüb sizin felinizə, heç bilmirdim kiməm, nəyəm,
Qıl vurub dilinizə, nə qorxub, nə əsəcəyəm.
Bundan sonra qılıncımız daha sovdan düşə bilməz,
Bacardıqca kökünüzü yer üzündən kəsəcəyəm.

Qəmər ağa öz ağzında sanki dəmir kövşeyirdi,
Bacardıqca bərkə düşüb, heyvan kimi tövşeyirdi.
Bəzən elə qışqırırdı, deyirdin heç insan deyil,
Bəzən ancaq anqırırdı, hərdən coşub kişnəyirdi.

Sanki bütün cəlladların qılıncları əlindəydi,
Cəmi şahmar ilanların tünd zəhəri dilindəydi.
Elə güman eyləyirdi min xəzinə çatıb ona,
Torpaq ona dar gəlirdi, sahilsiz süd gölündəydi.

Od oğluna tərs-tərs baxıb, yerimədi durub səkdi,
Onun pörtmüş sifətinə bir amansız sillə çəkdi.
Dedi: –Axmaq Təşkilatın çöpdən dirək vurub dama,
Rəhbərləri hamı maymaq, mənə görə quş ürəkdi.

Sən demisən, Gülnaz adlı yer üzündə yox tanışım,
Sübut olsa dillənmərəm, qoy kəndirə keçsin başım.
Eyvaz dindi: –Bu sözümü yenə təkrar eyləyirəm,
Tanımıram, həmin adda olmamış bir silahdaşım.

Qəmər ağa zəngi basdı: –Gətirsinlər fitnəkarı!
Tez kəndiri sabunlayın, elə burda qurun darı!
Lal qız qolu bağlı gəlib, məlul-məlul baxdı yara,
Eyvaz yandı, ürəyindən qopdu fəryad nidaları:

–Ayıb olsun, Qəmər ağa, lənət sənin ad-sanına!
Dilsiz qıza divan tutmaq necə sığır vicdanına.
Beş xəfiyyə cumularaq hücum etdi Od oğluna,
Bədəninə qırmanc çəkib boyadılar al qanına.

Eyvaz dözüb qıza baxdı, şax saxladı qamətini,
Döyülsə də, gülümsəyib turşutmadı sifətini.
Qəzəbini gizlətmədi, zülmkarı tərs-tərs süzüb
Vəhşi! –deyib, canavara bildirdi qəlb nifrətini.

Bilinmədi Qəmər ağa, hirsləndimi, qımışdımı,
Dedi: –Eyvaz, söylə görüm bu qız sənə tanışdımı?
Vədə verib, yolda-izdə görüş təyin edən zaman,
Mənim bütün sirlərimi tez-tez açıb danışdımı?

Eyvaz dindi: -Zərrə qədər heç insafın söylə varmı?
Anasından lal doğulan dilə gəlib danışarmı?
Nahaq yerə insanlara görünməmiş sitəm vermək,
Fəxr etməli hünərdimi, ürəklərdə iftixarmı?

Mən danmıram, Lal gözələ vermişəm öz ürəyimi,
Başa düşüb niyyətimi, qəlb arzumu, diləyimi.
Utanmadan dəm vurursuz Gülnaz adlı tanışımdan,
O qız hanı, bu oyunlar xəfiyyənin kələyimi?

Lal qız bildi bu danışığı fəlakətə çəkir onu,
Belə getsə müsibətlə qurtaracaq işin sonu.
Daha qəlbi Eyvazının zillətinə tablamadı,
Cəhd göstərdi fırtınadan xilas etsin Od oğlunu.

Qız dilləndi: -Qəmər ağa, and içirəm qəlbən inan,
Mənim dilim olduğunu indiyədək bilmir oğlan.
Sitəmindən danışmayıb on yeddi il lal olmuşam,
Allah mənə qənim olsun sözlərimdə varsa yalan.

Eyvaz işdən halı deyil, bel bağlama fitnə-fələ,
Ona heç nə deməmişəm, Allaha bax, insaf eylə.
Tək özümə bəlli idi itib-batan Gülnaz adım,
Ad-sanımı əməllərin sovurmuşdu qara yelə.

Dardan asıb öldürünüz, günahlarım varsa əgər,
Qisasımı çox almışam, vaysınmaram zərrə qədər.
Fikrim vardı oğlan sizə göndərsin öz elçisini,
Ürəyində mərhəmətin, xeyir-duan bumu mägər?

On yeddi il zillət çəkib, dili bağlı qul olmuşam,
Ürəyində tufan olan, qəlbi dağlı qul olmuşam.
Kirpiyimlə od götürüb, ağır həyat keçirmişəm,
Sevinc məndən uzaq gəzib, qəm otaqlı qul olmuşam.

Sağ ol, səndən razı qaldım, yaxşı verdin əvəzini,
Nə Allahı tanıyırsan, nə bəndəni, nə də dini.
Niyə Eyvaz Şölə xanım ucbatımdan çəksin cəza,
And içirəm yerə-göyə, bir inamın yoxmu yəni?

Gözlərinə inanmayıb, Od oğlu Od qalmışdı mat,
Elə bildi burda ona verilibdi yeni həyat.
Qəlbdən əziz can dildarı danışırdı, eşidirdi,
Eyvaz gəlib çıxdığından olmuşdu sağ-salamat.

Daha onu qorxutmurdu hədə-qorxu, dar ağacı,
Düşünürdü, bundan sonra cəmi dərdin var əlacı.
Görüb qızın əhvalını sızıldadı yaraları,
Dönüb baxdı sitəmkara, gülümsədi acı-acı.

Sanki birdən Qaçaq Nəbi baxdı qoçaq Həcərinə,
Heyran oldu dildarının ürəyinin təpərinə.
Başa düşdü el-obanın xilaskarı Lal qız imiş,
Özlüyündə qibtə etdi onun saysız hünərinə.

Bircə anda yüz-yüz fikir xəyalından gəldi keçdi,
Dünyələrin açılması təhərini bildi keçdi.
«Xano dayı söyləyirdi bacım qızı Gülnaz idi,
Bəlkə odur?» Sual onun ürəyini dəldi keçdi.

«Xəfiyyənin bağçasında oxuyanda mən qəzəli,
Demək, bütün sözlərimi dinləyirmiş el gözəli.
Burda bilib kimliyimi – Od oğlu Od olduğumu,
Bundan sonra məhəbbətdən üzülmədi onun əli.

Elə bilmiş xəfiyyəyə satılmışıq Şano ilə,
Bu səbəbdən üz döndərib, gen dolanmış bilə-bilə,
Mənə hədə məktubunu yəqin yazan Gülnaz imiş,
Açılsa da, qaranlıqdır neçə-neçə sirlər hələ.

Kaş nə ola, Gülnaz elə Xano deyən Gülnaz ola,
Şano baxa bacısına ürəyində qış yaz ola.
Yox-yox, onu Qəmər ağa diri-diri yandırırbdır,
Bəs kim güman eyləyirdi Zeynal dönüb Eyvaz ola?

Qız deyirdi: -Şübhələri ürəyindən siləcəksən,
Küsməyimin səbəbini vaxt gələndə biləcəksən.
İndi, düşmən qarşısında gəlib çatdı həmin məqam,
Məhəbbətim qan ağlama, inanıram güləcəksən.

Nəzarətçi gecə mənə söyləyirmiş həqiqəti,
Görünür mən səhv etmişəm, onun varmış pak niyyəti.
Amma, yenə düz iş gördüm, tərsinə də olardı iş,
Görək dardan asılısam da itirməyəm qətiyyəti.

Sevgilimin hünərini Xano dayı biləydi kaş,
Şirin dilli olduğuna Şano baxıb güləydi kaş.
Yaman yerdə yaxalayıb bizi ölüm təhlükəsi,
Bu dar gündə sirdaşlarım hayımıza güləydi kaş.

Bir vaxt Şano söyləyirdi sevgilini öldürəcəm,
Onu düşmən qızı bilib ürəyini didirdi qəm.
Demə Lal qız hamımızın olub böyük xilaskarı,
Aləm olar, daş zindandan qurtarmağa tapılsa çəm.

Gülnaz imiş çəkməçiyə verən bütün məlumatı,
Tapılmadı, axtarıldı yerin-göyün yeddi qatı.
Sən işə bax, tez-tez qızla şirin-şirin danışdırdım,
Onu gözib tapmaq üçün arayırdıq kainatı. . .»

Eyvaz güclə dayanırdı, qərq olmuşdu qan içində,
Bunlar hamı xəyalından gəlib keçdi an içində.
Qəlbi yandı məlul baxan gözəlinin əhvalına,
Qəmli ürək alovlandı, sızıldadı can içində.

Qəmər ağa qəzəbləndi: –Gülnazdırmı sirr yoldaşın?
Söz vermişən, dur ayağa, bax bu kəndir, o da başın!
Aranızda razılaşın kimi əvvəl dardan asaq,
Can şirinsə düzünü de, sel olmasın qanlı yaşın!

Təşkilatın yerini de, tanıd onun rəhbərini,
Kimliyini söyləməsən oyduraram gözlərini.
Mən verdiyim suallara doğru cavab qaytarmasan,
Öz qanıyla dolduraram köhləninin yəhərini.

Kürəkənim sayılırsan, Gülnaz bizdə dolub yaşa,
Arzun varsa niyyətiniz günü sabah yetsin başa,
Açıq söylə, Şölə xanım kimə verib sirmimizi,
Sonra toyu mən çaldırım, sən bəy olub et tamaşa.

Eyvaz dedi: –Qürrələnilib şeşələnmə, Qəmər ağa,
Əlim-qolum bağlısa da, qarşıdakı deyil çağa.
Məni dara çəkdirərsən, məhəbbətə çatmaz gücün,
Gəl sən bizə rişxənd etmə, ələ salıb qoyma lağa.

Rəhbərimiz mən özüməm, yoxdur özgə rəhbərimiz,
Görməmişəm arvadını, şər deməyin qadına siz.
Yerli-dibli tanıyıram soruşduğun adamları,
Hər vaxt zülmət gecə olmaz, açılacaq səhərimiz.

Dişlərini saqqıldadıb canavara döndü «quzu»,
Dedi: –Onda qatma ilə ölçdürərəm boyunuzu.
Bacardıqca öz gücümü məhəbbətə göstərərəm,
Yaxın vaxtda özgə cürə çaldıraram toyunuzu.

Qəddar ağa göz eylədi, yazıq Eyvaz görə-görə,
Qıza çoxlu qamçı dəydi, dilə gəlmiş dağ-daş, dərə.
Odlar oğlu tablamayıb çiyini ilə vurdu zərbə,
Stol aşdı, azğın rəis «vay, vay!» –deyib, dəydi yerə.

Əvvəl-əvvəl xəfiyyələr başlarını itirdilər,
Əllərinə qatı rezin dəyəneyi götürdülər.
Qəlblərində insaf-mürvət izi-tozu olmayanlar,
Özlərini vohşi kimi Od oğluna yetirdilər.

Huş dağıldı, yer fırlandı, göy hərləndi, aləm uçdu,
Göz yaşları qəlb odundan buxarlanıb qurumuşdu.
Aşiq-məşuq üzgün halda sökəmişdi başı-başa,
İki canın axan qanı bir gölmədə qovuşmuşdu.

Qələm qəmədən qan ağlayıb bu səhnəni yaza bilməz.
Belə sadıq məhəbbəti dar ağacı poza bilməz.
Hər gecənin öz gündüzü, hər saatın öz hökmü var,
Kimdir deyən xalq birliyi zülmə quyu qaza bilməz.

Eyvaz açıb gözlərini: -Qorxma, oyan, Gülnaz – dedi,
Qara:bulud yoxa çıxıb, görünəcək ayaz – dedi.
Demək, şirin dilin varmış, bunu niyə bilməmişəm,
Sənin kimi qəhrəman qız yer üzündə olmaz – dedi.

Qəmər ağa əmələndən nə sarsıldı, nə utandı,
Yaralara duz səpdirdi, göynədikcə ürək yandı.
Məhbusları döyə-döyə apardılar kameraya,
Zirzəminin qapıları yeddi yerdən qıfıllandı.

... El qəzəbi qarşısında dəmir kilid dözə bilməz.
Qorxub xalqın birliyindən ox yayından süzə bilməz.
Eyvaz ilə Gülnaz kimi əqidəsi möhkəm olan,
Haqq yolunun zillətindən ölür, ancaq bezə bilməz.

Yerin də öz qulağı var, ildirıma döndü xəbər,
Həyətlərə, küçələrə səpələndi vərəqələr.
Qarşıdakı müsibətdən halı oldu ana diyar,
Ürəklərdə bir-birinə qarışmışdı sevinc, kədər.

Vərəqədə yazılmışdı: «–Lal qız xəlvət asılacaq,
El-obanın sinəsinə sağalmaz dağ basılacaq.
Belə dərdə tablamayıb, xalq ucaltsa öz səsini,
Xəfiyyələr qorxusundan qaçıb küncə qısılacaq! »

Xano gəldi gecə yarı qartalların yuvasından,
«Haray»ları dəstə-dəstə çıxardı yun torbasından.
Dedi: –Şano, ehtiyatla apar payla qəzetləri,
Sabah edam meydanında başlanacaq böyük üsyan.

Səhər tezdən bu meydana xalq axışdı dəstə-dəstə,
«Haray»ları yüz-yüz adam oxuyurdu ayaq üstə.
«Vətən oğlu! Vətən qızı! Daha qeyrət məqamıdır,
Lal qız gizli asılacaq, yol verməyək belə qəsdə!

Xalq dinməsə, olmayacaq sitəmlərin nəhayəti,
Yol verməyək azğın düşmən törətsin bu cinayəti!
Haqqı düşmən özü verməz, tələb edib almaq gərək,
Ağzı qanlı canavardan gözləməyək mərhəməti!

Tablamayın, Koroğlunun qoç Eyvazı keçib ələ,
Qəmər ağa, kəndli qızı arvadına qurub tələ.
Qüvvəmizin qarşısında qudurğanlar dözməyəcək,
Qənimləri qərq eyləyək, dönün coşub-daşan selə!»

El hayqırdı: –İgid Lal qız daş zindandan buraxılsın!
Divan özgə fikrə düşsə, qoy başına çarə qılsın!
Polisləri kötəkləyək, yalvarmağın yeri deyil,
Məhbusları azad edək, zülm evinə od yaxılsın,

Ölüm olsun yurdumuzu özgələrə satanlara!
Ölüm olsun igidləri daş zindana atanlara!
Ölüm olsun illər boyu hərıs olub nahaq qana
Vətəninı sevənlərin marığında yatanlara!

Tərpənməyə qalmamışdı pölislərin cəsərəti,
Bacarmazdı izdihama dəysin onun xəsarəti.
Qəmər ağa qorxusundan qapısını bağlamışdı,
El-obanın yekdilliyi sarsıtmışdı əsarəti.

Açıq-aşkar, rəşadətlə başlamışdı xalq üsyana,
Təşkilatın rəhbərliyi yol vermişdi özü ona.
Qəti tədbir görülmüşdü, hamı buna əmin idi,
Gərək bu gün mübarizə qələbəylə çatsın sona.

Pəşmördələr dağdan enib əldə silah durmuşdular,
Gecə ikən mövqe tutub, möhkəm səngər qurmuşdular.
Dəniz kimi dalğalanan qıpqırmızı bayraqları,
Binaların zirvəsinə sıra-sıra vurmuşdular.

Döndü insan dənizinə bənd-bərələr, dağ-daş, dərə,
Qəzəbini sipər edib, öz yerini tutdu hərə.
«Od oğlu Od buraxılsın! Qəmər ağa cəzalansın!
Ədalətə xalq inansın, biz silahı qoyaq yerə!

Muradlının, Şahinlinin yurdunda od qalayanlar,
Cəzalansın fəlakətə, müsibəti calayanlar!
Şölə xanım azad olsun, od vurulsun daş zindana!
Cəzalansın el-obanı quduz kimi talayanlar!

Cəzalansın yad önündə quyruğunu bulayanlar!
Cəzalansın ara qatıb, hər gün meydan suluyanlar!
Cəzalansın heyranların sinəsinə dağ çəkənlər!
Cəzalansın bizi qovub dalımızca ulayanlar!

Heç bir aman verilməsin el-obanı soyanlara!
Bunu gördüm deyənlərin gözlərini oyanlara!
Heç bir aman verilməsin yurdumuzu talan edib,
Zillət çəkən xalqımızı quru yurdda qoyanlara!

Dara çəkək namımızı özgələrə satanları!
Haqqımı ver deyənləri tonqallara atanları!
Vicdanını itirərək, öz xalqını şişə taxıb,
Özgələrin kölgəsində mışıl-mışıl yatanları!

Xainləri, caniləri yurdumuzdan qovlayaq biz,
Baltalara ovxar çəkib, qılıncları sovlayaq biz!
Yalanlara inanmıyaq, hədəfi düz nişan alaq,
Aldanmıyaq yağılara, satqınları ovlayaq biz!»

Xəfiyyənin ürəyində qalmamışdı dəyanəti,
Gizlənməyə kol axtarıb, dillənmirdi biri qəti.
Qəmər ağa otağında var-gəl edib dolanırdı,
Söyləyirdi: - Görməmişəm hələ belə xəyanəti.

O, xəbəri çatdırmışdı baş nazirə, komandana,
–Şəhər xalqın əlindədir, qəzəb dönüb bir tufana!
Cavab gəldi: –Möhkəm durun, qəti təbdir görülmüşdür.
Qoşun gəlib azğınları bulayacaq qızıl qana!

Təşkilatda bu etimal qaçmamışdı heç nəzərdən,
Onlar ümid gözləyirdi ordudakı özəklərdən.
Qoşun gəlib yaxınlaşdı, əfsər döyüş əmri verdi,
Kimsə onu eşitmədi, səs çıxmadı bir nəfərdən.

Əfsər söyüb bağıranda, əsgərlərin qalxıb yüzü,
Cilovladı satqınları, zamananın döndü üzü.
–Niyə xalqa divan tutaq, nədən ötrü qıraq eli,
Öz kökünü baltalayır, zalımların qızıb gözü.

Qoşun əhli bölük-bölük keçdi xalqın tərəfinə,
Qalxdı alqış sədaları igidlərin şərəfinə.
El sevindi, oba güldü, əhsən! – dedi bu birliyə.
Haqsız güllə açılmadı, ox döndü öz hədəfinə.

Daş zindanın qapıları dərhal oldu cilik-cilik,
Dəmir torlar dağıldı, hər yan oldu dəlik-dəlik.
Qarı-qoca, arvad-uşaq yer altından çıxdı üzə,
Lal gözəlin xilasına tələsiyək qoy hələlik.

Daş zindandan çıxarıldı el gözəli Lal qız – Gülnaz,
Ey qələmim hünərin var bu səhnəni bacarıb yaz!
Yox, meşələr qələm olsa, dərya onun mürəkkəbi,
Belə böyük təntənəni təsvir edib yazmaq olmaz.

Necə yazım ürəklərdə peyda olan mətanəti?
Necə yazım könüllərdə olan qızgın hərarəti?
Sevinc doğdu el-obanın selə dönmüş qəzəbindən,
Necə yazım ağ kağıza möcüzəni, rəşadəti?

Təsvir etmək mümkündürmü bu qeyrəti, bu hünəri?
Dastanlara yazmaq gərək qazanılan bu zəfəri.
Hamı gözlər çox maraqla bir nöqtəyə zillənmişdi,
Meydançaya əl üstündə gətirildi sirli pəri.

Göydən dəstə-dəstə çiçək, gül yağdı qızın üstə,
Tökülürdü dolu kimi, tökülürdü dəstə-dəstə.
Bütün dərdli ürəklərin qəm-kədəri yox olmuşdu,
Qarı-qoca cavanlaşıb, sağalmışdı ağır xəstə.

Hələ tarix görməmişdi belə böyük istiqbalı,
Baxırdın, göz işlədikcə sərilməmişdi yerə xalı.
Qoç igidlər vəcdə gəlib sağa-sola at çapırdı,
Min-min tüfəng çəkdi carı, göylər işdən oldu halı.

Qara zurna dağda-daşda yaradırdı əks-səda,
Heç kəs belə bir şənliyi gətirmirdi əsla yada.
Daş zindanın alovları dikəlmişdi göyə sarı,
Sitəmlərdən xilas olub sevinirdi sanki o da.

Zirzəmidən çıxarıldı Od oğlu Od, Şölə xatın,
Ürəklərə fərəh verdi bu büsəti, kainatın.
Kütlə edam meydanını döndərmişdi toy yerinə,
Belə yekdil rəyi oldu bütün elin, camaatın:

–Aşıqlərin toylarını elə burda çaldıraq qoy,
Yığılanlar yallı getdi, bülənd oldu göyə «hoy-hoy!»
Dilə gəldi saz-balaban, dilə gəldi tarla kaman,
Yer üzündə birinciydi dəbdəbəli belə bir toy.

İki sürü saz erkəyi toy ətliyi gətirdilər,
Alovlanan daş cindandan od-ocağı götürdülər.
İri, qulplu qazanlarda xörək bişib hazır oldu,
Siniləri, döyrələri əldən-ələ ötürdülər.

Köhlən atlar kişnəyirdi, çöl olmuşdu cıdır düzü,
Nəmər üçün çalışırdı igidlərin birdən yüzü.
Qızlar yerdən alma atsa göydə onu qapırdılar,
Ürəklərə od salırdı alovlanan eşqin közü.

Nazəninlər meydançada qol götürüb süzürdülər,
Sanki gölün sonaları çalxalanıb üzürdülər.
Xəfiyyələr orda-burda künc bucağa qısılmışdı,
Onlar tutub ürəyini zağ-zağ əsib dözürdülər.

At belində başı üstə əlli igid gəlib keçdi,
Hünərləri gözəllərin ürəyini dəlib keçdi.
Rövşən kişi qarısına qırmızı şal büründürüb,
Dedi: –Gəlin gətirmişəm, ürəyincə gülüb keçdi.

Azərbaycan oğlanları çıxdı qılınc döyüşünə,
Tablamazdı bu meydanda əgər döysə, kim döşünə.
Yel qanadlı bədov atlar təhlükədən sivişirdi,
El baxırdı heyran-heyran köhlənlərin yerişinə.

Yeddi pəri suvar olub yeddi gözəl səmənd ata,
Ulduz kimi şütüyürdü, sərrast güllə ata-ata.
İplər göydə fırlananda xam ürgələr xoflanırdı,
Burda heç kəs bacarmadı Heyran kimi kəmənd ata.

Rəşo baba min nəfərlə yallı başı seçilmişdi,
Qəmər ağa gəndən baxıb yerindəcə kiçilmişdi.
Dağ qartalı oynadıqca qançısını yellədir,di,
Elə bil ki, bu vəzifə lap boyuna biçilmişdi.

Baxıb elin qüdrətinə Lal qız qəlbən öyünürdü,
Sindəndə pak ürəyi iftixarla döyünürdü.
Xəyalında əsrlərlə bəxti qara gecmiş xalqı,
Soyunub qəm libasını, al-qırmızı geyinirdi.

Eyvaz, nazlı Gülnazından gözlərini çəkmirdi heç,
Sevincindən ayaqları sanki yerə dəymirdi heç.
Göynəsə də bədənində qançır-qançır yaraları,
Qəmətini şax saxlayır, vuqarını əymirdi heç.

Səs ucaldı: –Aralanın, Qəmər ağa gəlir toya!
Hörmət edin üstünüzə qoyduğu min-min haqq-saya.
Kürdüstana onun böyük «mərhəməti» olmasaydı,
Yaranmazdı «Qanlıdərə», yaranmazdı «Qanlıqaya».

Gül-çiçəyi hazırlayın dəstə-dəstə, qucaq-qucaq,
Daş zindanın külünü siz təpəsinə səpin ancaq.
Gözünüzün qabağında, Qəmər ağa süzə-süzə,
Ayağını yerdən üzüb, göydə yallı oynayacaq.

Sabınlayıb boz tənabı, gülümsədi Aşır kişi,
İpi möhkəm kürməkləyib, etibarlı tutdu işi.
Dedi: –Cənab Qəmər ağa, əgər bizdən inciməsən,
Zəhmət çəkib, dur başını gətir bura keçir, əşi.

Niyə eldən məktub alıb onu saya salmamısan,
Vallah, təqsir özündədir, yumşaq kəndir almamısan.
Bir az səni incidəcək, xirtəyindən dünya keçib,
Çöl tərəfdən boğazının qayğısına qalmamısan.

Cinayətlər sadalanıb, başlananda sorğu-sual,
Onun nitqi qurumuşdu, dili tamam olmuşdu lal.
Öz üzünə oxuyanda törətdiyi əməlləri,
Dizi əsib çökdü yerə, bədəninə qalmaqal.

Qəmər ağa titrəyirdi, az qalmışdı ölüb keçsin,
Aşır dedi: –Kəndirlərin yaxşısını gəlib seçsin.
Niyə tutub əsməcəsi, yumşaq kəndir gətiririk,
Qızdırması varsa əgər, sərin ayran verin içsin.

Heyran xanım dilə gəldi: –Qəmər ağa, olma naşı,
Yadımdamı qoç oğlumun, qardaşımın kəsik başı.
Əmələndən Kürdüstanda nahaq qanlar çıxdı dizə,
Qanımızla qəltan etdin yurdumuza dağı-daşı.

Rəngin dönüb zəfərana, niyə belə saralmısan?
Şölə xanım nə etmişdi, gülü verib xar almısan.
Nahaq yerə titrəyirsən, zülmkara dönən gündən,
Öz əlində boğazına sabın, kəndir, dar almısan.

Vətənə can qurban edən şəhidlərin vəkiliyik,
Torpaq altıdakı nakam yatan igidlərin vəkiliyik.
Muradlıda özlərini daşdan atan qız-gəlinin,
Qurda-quşa qismət olan meyitlərin vəkiliyik.

Dilin niyə quruyubdur, gözləyirik cavabını,
Tərəziyə qoyub çəkək günahını, savabını.
Təqsirlərin qədirsizdir, yaxşı işin heç olmamış,
Çoxdan bəri bağlamısan özün həyat kitabını.

Tarix bəyü qan içənlər nifaq salıb aramıza,
Xain Rəxbar, kəyanları göndəribdi sıramıza.
Belə yolla yurdumuzu azğın düşmən parçalayıb,
Dönə-dönə göz qoyubdur qaysaqlanan yaramıza.

Həpo niyə tablamadı, səbəbi var hər üsyanın,
Bol sərvətlər diyarıdır, nəyi yoxdur Kürdüstanın?
Belə varlı, gözəl yerdə mərd xalqımız səfil olub,
Gördüyümüz sitəmlərdən bağı çatlar daş-qayanın.

Biz vətəndə vətənsizik, dağ-daş olub məkanımız,
Həpo buna tablamırdı, buna dözmür vicdanımız.
Yurdumuzun, elimizin ağzı qanlı qatilisiz,
Torpağın hər qarışına tökülübdür al qanımız.

Gözəllikdə Kürdüstanın yer üzündə tayı yoxdur,
Qırmızı gül-çiçəkləri qədərsizdir, sayı yoxdur.
Onlar hamı şəhidlərin al qanından rəng alıbdır,
Belə qisas yerdə qalmaz, inamımız buna çoxdur!

İndi növbə xalqa çatıb, öz sözünü deyəsidir,
Cəsarətli Lal qızını, Gülçinini öyəsidir.
Od elləri, qardaş xalqlar dayanıbdır arxamızda,
Tərəzini dolu tayı bizə sarı öyəsidir.

Tökürmüşən qanımızı hey özünü öyə-öyə,
Yazıqlaşıb, nə baxırsan gözlərini döyə-döyə?!
Bəd əməlin əzrayıla heç vaxt aman verməyibdi,
Aşır kişi dəvət etdi, gəl başını sal ilgəyə.

Azğın rəis yazıq-yazıq yalvarırdı, ləliyəydi,
İməkləyib sürünürdü, gözündən od ələyirdi.
«Heyran xanım, qapınızın iti olub ulayaram»,
Belə deyib, dil çıxarıb ilan kimi mələyirdi.

Rəşo baba tablamayıb, yanbuzundan təkidlədi.
Dedi: –İti hürdürməyin, zəvzədikcə səfehlədi.
Qalxıb göydə yallı getsin, qoy almasın vaxtımızı.
Yığılanlar bu təklifi hərərətlə çəpiklədi.

Dar ağacı gözləyirdi, qaldırıldı Qəmər ağa,
Kəndir keçdi boğazına, yırgalandı sola, sağa.
Xırıldayıb çabaladı, gözü çıxdı kəlləsinə,
Zurna dindi, o başladı göydə «yallı» oynamağa...

El-obanın hünərinə, sən tarixin hökmünə bax,
Qəmər ağa düşünürdü Lal qız burda asılacaq.
Başdan-başa hikmətliydi, mözüzəydi yaranan iş,
Sabunlanmış təzə kəndir ona nəsib oldu ancaq.

Cəzasına çatdı xain, viran oldu taxtı-tacı,
Şöbə xanım ona baxıb, gülümsədi acı-acı.
Dedi: –Bu gün oyanmışam ağır qəflət yuxusundan.
Vurğun oldum əqidənə, sar ovlayan tərhan bacı!

Heyran adın yurdumuzda olub xalqın iftixarı,
Cəsarətin ürəklərdən yox əyləyib qəm-qubarı.
Çalışırsan vətənimiz qan gölündə boğulmasın,
İnsan kimi yaşamağa elin olsun ixtiyarı. . .

Lal qız kimdir, haralıdır, düşünürdü bunu hamı,
Məsləhətə əməl edib Xano yardı izdihamı.
Dayanıb bir uca yerdə, xitab etdi camaata:
–Ellər, tarix görməyibdir belə böyük ehtişamı.

Bu gün elin iradəəsi haqsızlığa zəfər çaldı,
Xilas edib məhbusları, zülmkardan qisas aldı.
Həm kədər, həm iftixarla xalq baxdı öz keçmişinə,
Muradlımı, Şahinlini – min-min şəhid yada saldı.

Fəxr edirik qızlarımız hərəsi bir Heyran olub,
Gördüyünüz Lal gözəlin adı dildə dastan olub.
Uzun illər dili bağlı dözüb dərdə, iztiraba,
Mübarizə meydanında qorxu bilməz aslan olub.

Yurdumuzun düşmənləri «qan-qan» deyib, yolu azdı,
Qarşımıza çəpər çəkib, yolumuzda quyu qazdı.
Ən qorxulu, çətin gündə qandan xilas olaq deyər,
Tarix bizim bəxtimizə belə igid qızı yazdı.

Gördüyünüz cəsur aslan həyat verib minimizə,
Qoymayıbdır qəlbimizə düşmən sancsın qəfil nizə.
Təkbaşına, öz sirrini başqasına bildirmədən,
Dar ayaqda bizdən qabaq ağlayıbdır günümüzə.

On yeddi il dillənməyib, polad olub iradəəsi,
Amma gəlib çatıb bizə qəlb diləyi, könül səsi.
Baş sındırıb tapmamışıq eli dardan qurtaranı,
«Təşkilat»a həyat verib onun sirlər hədiyyəsi.

Xəfiyyələr axtarırdı taxtı-taca düşmən qızı,
Biz gəzirdik çətin vaxtda dadımıza yetən qızı.
Onu rəis Qəmər ağa tutub verdi əlimizə,
Gözümüzün qarşısında dayanıbdır vətən qızı.

Qorxu bilməz Heyran xanım böyük qeyrət timsalıdı,
Çəkmə silən Əli kişi bəxtimizin iqbalıdı.
Qoç Həpomuz şərəf yazdı xalqımızın tarixinə,
Rəşo baba, Rövşən kişi yurdumuzun qartalıdır.

Nəzarətçi olmasaydı Lal qız əldən gedəsiydi,
Eyvaz dərdi gecə-gündüz qəlbimizi didəsiydi.
Yaxınlaşan fəlakətdən halı etdi «Təşkilatı»,
Vərəqələr kara yetdi təpər, hünər vədəsiydi.

Xalqımıza əbəs yerə deyilməyib Şərq pələngi,
İmdadına haraylayıb vətən çalsa döyüş zəngi.
Ölüm bizə kar etməyib, meydanda mərd dayanmışıq,
Yurdumuzdan dəyənəklə qaytarmışıq top-tüfəngi.

Tarix boyu el-obamız göstəribdir çox hünəri,
Səlahəddin Əyyubimiz oldu Şərqin şiri-nəri.
Gizir oğlu Mustafamız, üç Qazimiz qurban getdi,
Çıxaq zülmət girdabından, biz də görək al səhəri.

Baba Raxi, Fəki Teyran, Əhməd Xani, Koyi, Bekəs,
Qələmini süngü edib yer üzünə yayıbdı səs.
Xalq dərdinə ağlamaqda az tapılar söz ustadı –
Qoran, Həjar, Qədircanla, Ciyərxunla eyləsin bəhs.

Xani demiş, yaransaydı xalqımızın ittifaqı,
İndi çoxdan sağalmışdı sinəmizin çarpaz dağı.
Sübut etdi daş zindanın göyə qalxan şölələri,
El-obamız əlbir olsa dağ üstünə qoyar dağı.

Qəlbən təbrik eyləyirik Od yurdunun Eyvazını,
Qoy saxlasın gözü üstə Kürdüstanın peşvazını.
Bildirirəm hamımızın arzusunu, diləyini,
Lal qız özü dilə gəlsin, eşidək xoş ayazını.

Aç sirrini bacı qızı, eli qurtar intizardan,
Əslin-nəslin haralıdır, sən Mukriyə gəldin hardan?
Söylə niyə, nə səbəbə, nədən ötrü vadar olub
Qeyrətinlə, hünərinlə qurtarmısan bizi dardan?

Qaldırdılar Lal gözəli qıpqırmızı taxtın üstə,
El-obanın gözlərindən şölə saçdı bəxtin üstə.
Aralığa sükut çökdü, baxan hamı döndü lala,
Məqam çatdı sirr açılısın, əqrəb gəldi vaxtın üstə.

Qız dilləndi həyacanla: –Çox xoşbəxtəm bu dünyada,
Burda çıxış edən dayı mənə tanış olmasa da,
Söylədi aç öz sirrini, eli qurtar intizardan,
Qoy qanınız qaralmasın keçmişimi salım yada.

Qartal qonan dağ başında mənim isti yuvam vardı,
Atam-anam, qardaş-bacım, əmim, dayım, babam vardı.
Evcik qurub tay-tuşumla oynayırdım dağda-daşda,
Düşmənlərə əyilməyən igid elim, obam vardı.

Asimana ucalmışdı el-obanın ahı-zarı,
Öz əlimdən alınırdı xalqın olub-qopan varı.
Yağuların sitəminə, talanına tablamayıb,
Zağalara çəkilməmişdi kəndimizin cavanları.

Mənim itkin əziz dayım hökumətdən qaçaq idi,
Xainlərin gözlərinə batan iti bıçaq idi.
Ölüm hökmü ala-ala əl vermirdi qənimlərə,
Dəstəsinin adamları dəli-dolu, qoçaq idi.

Bu sözləri eşidəndə sanki Xano dördgöz oldu,
Xəlil adı düşdü yada, yaraları göz-göz oldu.
Elə bil qız duran yerdə gördü Şahnaz bacısını,
Ciyərinə gedib-gələn hava dönüb lap köz oldu.

Şano tutub ürəyini, heyrət ilə baxdı qıza,
Gah sinəsi alovlandı, gah da sönüb döndü buza.
Şiro adı düşdü yada, xəyalından gəlib keçdi:
–Bəlkə bacım Gülnaz budur, yer altından çıxıb üzə.

Qız deyirdi: –Xəfiyyələr kəndimizə axırdılar,
Qaçanları verin deyə, eli şişə taxırdılar.
Mala, pula aldanmayıb satqın adam tapmayanda,
Döyüb-söyüb, hamımıza nifrət ilə baxırdılar.

Bir gün səhər atam dəni yığdı iki boz çuvala,
At yükləndi, anamla mən dəyirmanə düşdük yola.
Dəyirmançı Zal babanın baş yoldaşı Bəyaz nənə,
Dedi: –Sənin yuxun gəlir, komamızda yat, ay bala.

Anam tikan üstə imiş, evdə vardı qırxlı çağa,
Un yükünü ata çatıb, tələsiyib qayıtmağa.
Görür şirin yuxudayam baxıb bilmir nəynəsin o,
Bəyaz nənə deyir, sən get, qoymur məni oyatmağa.

Anam deyir: –Qalsın sizdə sabah gəlib apararam,
Yarı canı burda qalıb, heç ürəyi olmur aram.
Kənddən xəyli aralıydı obamızın dəyirmanı,
Fələkəti düşündükcə sızıldayıb hər gün yaram.

Bundan sonra yaşamışam dərd içində yana-yana,
Elə bil ki, heç yox imiş qardaş, bacı, ata-ana.
Əbədilik həsrət qaldım obamızın üzünə mən,
Düşdüm bəla girdabına, xoş günlərim yetdi sona.

Həmin gecə Qəmər ağa satıb namus, qeyrət, arı,
Kəndimizə od vurdurub, bağlatdırır qapıları.
Bütün evlər, arvad-uşaq hamı yanır dönür külə,
Sağ qurtarmır öz canını nə bir qoca, nə bir qarı.

Zal baba çox tənqi-nəfəs gəlib dedi: –Düşdük işə!
Durub qaçdıq, düz iki ay yurd-yerimiz oldu meşə.
Dağlar aşıb, zillət çəkdik, sığındıq bir uzaq elə,
Həmin vaxtdan qan ağlamaq gözümüzə oldu peşə.

Zal babanın əzəl gündən belə oldu nəsihəti:
–Nə eşidib, nə danışma, dindirşələr dinmə qəti.
Əgər burda bilən olsa sən qaçağın qohumusan,
Azgın düşmən başımıza açar təzə müsibəti.

Bu söhbəti dinlədikcə Xano yanıb qovrulurdu,
Yazıq Şano alovlanıb, külə dönüb sovrulurdu.
Hər ikisi büzülürdü, yaş yanağa süzülürdü,
Eyvaz dərin fikrə cümub ilan kimi qıvrılırdı.

Həyran xanım yavaş-yavaş məsələni anlayırdı,
–Xano, Xano, toxdaq dayan – deyib, onu danlayırdı.
Şano baxıb məzlum-məzlum, kövrəlmişdi uşaq kimi,
Hələ işdən baş açmayıb, öz dərini qız sayırdı:

–İl keçməmiş yazıq baba köçüb getdi son mənzilə,
Bəyaz nənə ikimizi saxlayırdı cəhrə ilə.
Tapşırırdı səhv eyləyib birdən dinib-danışarsan,
Kimliyini bilməsinlər, düşmən dönüb qara yelə.

Bəyaz nənə öyrədirdi: –Mənimlə də kəsmə kəlam,
Vərdiş edib döz bu dərdə, özgə əlac yoxdur balam.
Daxmamızda, çöl-bayırda danışardım əl-qoy ilə,
Xoyallara qapılında düşünürdüm bəlkə lalam.

Bəyaz nənə söyləyirdi: –Qızım hələ gözdən yayın,
Yəqin səni axtaracaq, harda isə sağsa dayın.
Düşmən bilsə Şahinliyik bizi oda qalayacaq,
İndi görək «lal olasan», yeri yoxdur hay-harayın. . .

Yay düşəndə Şölə xala gah gələrdi həmin kəndə,
Bir xidmətçi gözdiyini söyləmişdi söz düşəndə.
O, evinə iş bacaran, az yaşlı qız axtarırdı,
Heç bilmədim nə səbəbə dilə-dişə düşdüm mən də.

Şölə xalá görən kimi onun quşu mənə qondu,
Hələ yaşıım kiçik idi, elə bildi doqquz-ondü.
Soruşanda: –Adın nədir, bura hardan gəlmisiniz,
Dillənməyib, zağ-zağ əsdim, bədənimdə qanım döndü.

Bəyaz nənə çox yalvardı, dedi: –Vallah, laldı nəvəm.
Ev-əşikdən baş çıxarmaz, işə yaman kaldı nəvəm.
Nə çox kənddə gözəl-göyçək, dil-ağızlı, evdar olan,
Xanım dedi: –Səndən yaxşı saxlayacam, eyləmə qəm.

Nənə hərdən söyləyərdi: –Belə də dərd olar bəyəm.
Uzaq deyil ölüm vaxtı, əzrayılı görəcəyəm.
Yoxdur bircə pənah yerim, səni yalnız qoyub getsəm,
Bəs anana gor evində necə cavab verəcəyəm!..

Bəyaz nəniəm yol tapmayıb, üst-başımı iraqladı,
Büzməsinə geyindirib, ətəyini qıraqladı.
Öyüd verdi: –Onun əri kəndimizi yandırdır,
«Lal ol», dinmə, ömrün boyu bilinməsin Şahin adı.

Allah qoysa, tapılacaq adlı-sanlı itən dayın,
Qızım, yer də qulaqlıdır, ona çatar hay-harayın.
Mən özümlə bax bu sirri inan gora aparacam,
Sən də açma heç kimsəyə, xoş gün olsun axır payım.

Qəmər ağa hirsələnirdi: –Qov evimdən bu sarsağı!
Şölə xala dillənirdi: –Yaxşı yuyur qab-qacağı.
Qalsın bizdə kişi, inan, tapmaq olmaz beləsinə,
Lal da olsa yerindədi mərifəti, qanacağı.

Saçlarımı sığallayıb Şölə xala kövrəlirdi,
Öz-özünə danışırđı: –Müsibətdi qızın dərdi.
Gör necə də məlul baxır, niyə yoxdur dil-ağızı,
Rəhmi gəlmir kimsəsizə, Qəmər yaman zalım ərdi.

Şölə xala üstün gəldi, gecəm dönüb oldu səhər,
Oylağımdan ayrı düşdüm, yerim oldu sizin şəhər.
Qəmər ağa günümüzü hər vaxt düydü göy əskiyə,
Yediyimiz-ıçdiyimiz hamı bizə oldu zəhər.

Arvadına inanmayıb, addımına göz qoyurdu,
Güldən təmiz qadınının ürəyinə köz qoyurdu.
Bəzən işi əyiləndə, ona elə gəlirdi ki,
Guya xanım yad ovcuna gedib gizli söz qoyurdu.

Qəmər ağa zalım idi, ürəyində yatırdı daş,
Hərdən dəyib öz başına, tərəsinə batırdı daş.
Ona dəyən salbaların səmtini düz öyrənməyib,
Yetirənə yetirirdi, yetirməsə atırdı daş.

Elimizin qanlısının çörəyini yeyirdim mən,
Evlərində yaşa dolub, paltarını geyirdim mən.
Buna görə zəhmət çəkib gecə-gündüz çalışırdım,
Onun mənə əhliyyəti müftə deyil – deyirdim mən...

Kəndimizi düşünəndə necə deyim nəynəyirdim,
Qatili hər görəndə zaman yanıb-yanıb, göynəyirdim.
İstəyirdim gecə durub onu didib parçalayım,
Ürəyimdən alov tutub, dodağımı çeynəyirdim.

Gizli söhbət eyləyəndə lazımını götürərdim,
Qonaqlara yemək verib, çaylarını gətirərdim.
Bəd xəbərlər eşidəndə, daş içində fürsət tapıb,
Kimliyini bilməsəm də, pinəçiyə yetirərdim.

Eşitmişdim Muradlıya necə divan tutulacaq,
Eşitmişdim kimə harda qəfil güllə atılacaq.
«Haray»ları çox təşvişlə oxuyanda qan içənlər,
Eşidirdim «Təşkilat»ın başı necə qatılacaq.

Mən onlardan öyrənirdim xalqın möhkəm durduğunu.
Xainlərin ürəyinə ağır zərbə vurduğunu.
Mən onlardan öyrənmişdim nələr edib Heyran xala,
Bilson Hersil – «Kəyan» olub, necə kələk qurduğunu.

Bir gün kimsə söz tapşırıb bərkidirdi pinəçini,
Təşkilatdan danışırdı, eşidib tez ötdüm tini.
Həmin vaxtdan fikrə daldım, bəsim oldu öyrəndiyim,
Xalq işinə qoşulmağı qəlbim vadar etdi məni.

Elə yerdə yaşayırdım sırım gizli qalmalıydı,
Xəbərlərim düşmənləri od-ocağa salmalıydı.
Düşünürdüm, el-obamız yağılara zəfər çalar,
Bundan sonra gizli işim xalqa bəlli olmalıydı.

Qəmər ağa mənə baxıb göz-qaşını oynadı çox,
Ayı kimi hücum etdi, ürəyimə sancıldı ox.
Belə yerdə qəzəblənib, unudtum öz «laflığımı»,
Haray salıb ona dedim: –Burax məni vicdanı yox!

Həyasını itirmişdi, quduz itə dönən alçaq,
Ləngimədən qaçıb küncə, tez əlimə aldım bıçaq.
Şölə xala öz vaxtında gəlib çatdı harayıma,
Başa düşüb etdiyimi rəis dönüb oldu qoçaq. . .

Gülnaz adım əziz dayım Xəlildən bir yadigardır,
Həsretindən ürəyimdə sağalmayan yara vardır.
Onun adı gələn yerdə düşmən qaçıb kol gəzərmiş,
İtkin düşüb, yoxa çıxıb sinəm dolu ahı-zardır.

Xano, qızı dinlədikə ağlayırdı lönkür-hönkür,
Deyirdin bəs gözlərindən selə dönən qan-yaş tökür.
Öz adını eşidəndə, bir şübhəyə yer qalmadı,
Elə bildi ürəyini xəncər didib, qılnc sökür.

Lal qız qəmli danışdı, tutulmuşdu üzü yaman,
Gözlərindən axan leysan heç vermirdi ona aman.
Sizə qurban əziz ellər, deyin kimin xəbəri var,
Xəlil dayım sağ qalıbmı, yoxsa buna azdı güman?

Şiro adlı qardaşımı çox sevirdim öz canımdan,
Həmin gecə yandırıldı, gözlərimdən süzüldü qan.
Anam Şahnaz, atam Niyaz, qardaş-bacım döndü külə,
Qisasımı siz aldınız bu gün azgın zalımlardan.

Şano birdən səndələyib addım atdı qıza sarı,
Tablamadı; yerə dəydi yol olmamış hələ yarı.
Belə dərdin səbəbini bilməsə də burda heç kəs,
Yerdən göyə ucalmışdı ürəklərin fəryadları.

Yeddi güllə yarasından şax dayanıb sarsılmayan,
Od-alova sinə gərib, rəngi-ruhu qarşılmayan,
Yazıq Xano bircə kəlmə Xəlil sözü eşidəndə,
Huşu itib çökdü yerə, hərdən dedi: –Can Gülnaz, can!

Lal qız susdu, hamı ona: –Sağ ol, qeyrət tacı! – dedi,
Şano açıb gözlərini hıçqıraraq – bacı! -dedi.
Xano azca toxtayaraq qıra-qıra sözlərini,
–Dayın ölsün bacı qızı, günün keçib acı! – dedi.

Sənin Xəlil dayın mənəm! – belə deyib o bayıldı,
Sanki qəflət yuxusundan birdən-birə qız ayıldı.
–Can qardaşım, dayım! – deyib dik atıldı taxtdan yerə,
Qəlb alışdı, torpaq üstə cəsəd yanıb, kül yayıldı.

Biz bilirdik nəyə görə Şiro – Şano olduğunu,
Biz bilirdik nəyə görə Xəlil – Xano olduğunu.
İndi bildik nəyə görə Gülnaz – Lal qız olduğunu,
İndi bildik üç həsrətin niyə belə solduğunu!..

Eyvaz baxdı, necə deyim ürəyindən keçdi nələr,
Şano onu qızdan ötrü danladığı dəqiqələr, -
Ötdü kino lenti kimi gözlərinin qarşısından,
Yanağına yaş süzüldü, puçurladı alnında tər:

Eyvaz – Zeynal olduğunu, atasını saldı yada,
Fikrə getdi: «Yer üzündə ən xoşbəxtəm bu dünyada.
Tale mənə Gülnaz kimi bir mələyi qismət edib,
Xalq yolunda zəhmətimiz getməyibdir əsla bada».

Şölə xanım qaşlarını dartıb etdi qurulu yay,
Dodağında xoş təbəssüm, gözlərindən axırdı çay.
Xəyalında canlandırıb Lal qızının hünərini,
Öz-özünə öyünürdü: –Gülnazıma tapılmaz tay!

Köhnə edam meydanına qəm sevincə qarışmışdı,
Küskün olan qara bəxtlər al geyinib barışmışdı.
Su səpilib yanaqlara, toxtayanda üç qəhrəman,
Qucaqlaşib, bacı-qardaş, dayısına sarışmışdı.

Bu səhnəni görənlərin sehr etsəydin baxışını,
Sifətlərdən oxuyardın qəmlə, sevinc naxışını.
Əsla şübhə eyləmədən, coşqun selə bənzədərdin
Qanlı edam meydanına el-obanın axışını.

Qaldırdılar taxt üstünə bəla görmüş beş nəfəri,
Alqışlandı dönə-dönə vətən qızı Gülnaz pəri.
Heyran xanım, Xəlil-Xano, Zeynal-Eyvaz, Şiro-Şano,
Dönüb oldu yazanların qəlb ilhamı, şah əsəri.

Qaldırıldı taxt üstünə Rəşo baba – ər oğlu ər,
Rövşən kişi, hər millətdən qorxu bilməz iki nəfər.
Çəkmə silən, nəzarətçi, Aşır kimi mübarizlər,
Oturmuşdu fəxri yerdə fəhlə-kəndli, yeddi rəhbər.

Xəlil hələ kirməyib, ağlayırdı için-için,
Kimsə dedi: –Gələn çoxdur, dayanmayıb yoldan keçin.
Elə bu vaxt silahlanmış suvarilər dəydi gözə,
Milanlının obasından at belində gəldi Gülçin.

El Gülçinü tanıyanda qopdu fəryad nidaları,
Sonra gedib ərşə çatdı «var ol!», «alqış!» sədaları.
Qız Gülnazla bacı kimi qucaqlayıb öpdü onu,
Tanış oldu iki xalqın şöhrət tacı, qəlb vüqarı.

Xəlil dedi: –Rəşo baba, əhvalatdan olduq halı,
Dinlə məni, qoy eşitsin Azərbaycan ağsaqqalı.
Ürəyimdən keçənləri gizlətməyib deyəm görək,
Bundan böyük məclis olmaz, görürsünüz cah-calalı.

Bayaq sizin sözünüzü hamı götür-qoy eylədi,
Bacım qızı Gülnaz ilə Od ögluna toy eylədi.
Mın-mın igid bada verən qanlı edam meydanında,
Yığılanlar yallı getdi, şadlanıb «hoy-hoy» eylədi.

Bu yekdillik bizə verir ağ günlərin sorağını,
«Xalq birliyi» yandıracaq öz bəxtinin çırağını.
Kürd xalqının, Od xalqının qorxu bilməz aslanları,
Yurdumuza gətirdilər azadlığın növrəğini.

Olanlardan ibrət alıb gəlin biz də sıx birləşək,
Belə olsa, qələbəyə qovuşmağa yox şübhə, şəkk.
«Xalq birliyi» təşkilatı ətrafında poladlaşıb,
Göstərdiyi doğru yolla addımlayıb gedək görək.

Tayfaların arasından yox eyləyək hər nifaqı,
Dağlar kimi möhkəm olsun xalqımızın ittifaqı.
Çəkcimiz eyni vaxtda qalxıb dəysin bir zindana,
Belə olsa batmaz bizə quduzlaşan acğın yağı.

Azərbaycan əzəl gündən Kürdüstanla sirdaş olub,
Dar ayaqda açılmayıb, aramızda sirt, daş olub.
Fars, azəri, ərəb, aysor, türk xalqının məzlumları,
Mübarizə meydanında etibarlı qardaş olub.

«Xalq birliyi» bayrağını ucalara qaldıraq biz,
Min illərin qisasını əlbir olub aldıraq biz.
Əgər Gülçin razı olsa, Şiro olsun sənin nəvən,
Onların da toylarını bu meydanda çaldıraq biz.

El dilləndi: –Əhsən! Əhsən! –Söylənildi sözün ləli,
Bu gün burdan yola düşür Od elinə kürd gözəli.
Görək Gülçin yox deməsin, ağsaqqallar olsun razı,
Od mələyi Kürdüstana həmişəlik dönsün, bəli!

Azərbaycan ağsaqqalı dedi: –Gülçin, əziz balam,
Xalqın ürək təklifinə yox deməyə dili lalam.
Rəşo baba ona baxdı, qız gözünü dikdi yerə,
Şiro dedi öz-özünə: –Mən hamıdan xoş iqbalam.

Yeddi yerdə qara zurna çaldı yallı havasını,
Harayladı oynamağa otuz elin obasını.
Qançısını yellədərək, – balalarını, gəlin – dedi,
Yenə toyda başçı gördü hamı Rəşo babasını.

Peşmərqələr at belində gəlib keçdi dəstə-dəstə,
Heç kəs qoşun görməmişdi bu yerisdə, bu həvəsdə.
Gəlinlərin başı üstən onlar göyə güllə atdı,
Nəmər almaq istəyənlər köhlən çapıb düşdü qəsdə.

Çarıqları patavalı, cındır paltar geyinənlər,
Güldən təmiz ürəkləri iftixarla döyünənlər,
Şadlığından az qalırdı qanad açıb uçuşun göyə.
Bu gün kola qısılmışdı, dünən asıb öyünənlər.

Fəxri yerdə dayanmışdı elin məğrur çobanları,
Muradlının igidləri, qocaları, cavanları.
Rəis-filan bu məclisdə sayılırdı heçin-heçi,
Bu gün daşa dirəmişdi qovulanlar qovanları.

Böyük foto şəkillərdən ölməz Həpo, igid Heyran,
Elin şanlı səfərinə baxırdılar heyran-heyran.
Görüb xalqın birliyini onlar qəlbən inanırdı,
Kürdüstanda yaranacaq azad həyat, azad dövrən.

Xanəndələr oxuyurdu el yaradan qəzəlləri,
Qəmlə yada salınırdı Muradlının gözəlləri.
Neçə-neçə qəhrəmanın şəninə söz deyilirdi,
Bu məclisin tarixini yazdı xalqın öz əlləri.

Belə toyu görməmişdi nə xəlifə, nə də xəqan,
Belə toyu etməmişdi mənəm deyən şahla, sultan.
Belə şanlı qələbəni, belə böyük təntənəni,
İllər keçsə unudarmı ya Od eli, ya Kürdüstan?!

Bir çox xalqın qorxu bilməz, sədaqətli, mərd, mübariz,
Kürdüstanın üsyanına yazdırmışdı pozulmaz iz.
Onlar ana dillərində döyüş marşı oxuyanda,
Hər tərəfdən alqış qopdu: –Min yaşayıb, var olun siz!

Dostlar, daha əllərimiz bir-birindən üzülməsin,
Düşmənlərin qarşısında dodağınız büzülməsin.
Yekdil olub gücümüzü harınlara bildirək biz,
Gecə-gündüz göz yaşımız bulaq kimi süzülməsin.

Niyyətimiz müqəddəsdir, diləyimiz güldən təmiz,
Bu gün çaylar yekdil axdı, dalğalamb coşdu dəniz.
Daş zindanı viran etdi el-obanın əlbirliyi,
Tarixlərə yazılaşaq bizim şanlı qələbəmiz.

Heyranları, gülçinləri, gülnazları olan xalqın,
Vətəninin dar günündə qılincına tablamaz qın.
Dar ayaqda qardaş xalqlar sıx cərgədə addımlasa,
Qənim qaçar qorxusundan, bəla elə gəlməz yaxın.

Qadir xalqlar dostluğunun bilək qədri-qiymətini,
Üstümüzdən əlbir ataq əsrlərin töhmətini.
Yox eyləyək tayfaların arasından ziddiyyəti,
İtirməyəkr rəşoların, rövşənlərin zəhmətini.

Qız-gəlinlər daha göyçək göstərirdi çəmənliyi,
Gecə düşdü, sübhə qəfər davam etdi toy şənliyi.
Səhər tezdən el atlanıb üz çevirdi dağa sarı,
İnsan seli bürümüşdü yal-yamacı, düzənliyi.

«Yeddi qardaş» heykəllərin qarşısında sel dayandı,
Düşməninə zəfər çalan neçə-neçə el dayandı.
And içdilər dostluğumuz dönəcəkdir sal qayaya,
Onlar ulu dağlar kimi bir-birinə arxalandı.

Alqış olsun Təşkilata! Alqış olsun el zoruna!
Sel axışdı çəmənliyə, dilə gəldi qara zurna.
Toyun dalı davam etdi qartalların yuvasında,
Şən havadan təsirlənib, ləngər vurdu göydə durna.

Meh vurduqca gül-çiçəklər yırğalandı nazlı-nazlı,
Yeddi nəfər ortalıqda var-gəl etdi döşü sazlı.
Dörd tərəfdə halay vurdu Koroğlunun dəliləri,
Aşıq Cünun dövrən qurdu, məclis oldu Xan Eyvazlı.

«Vaxt olub bir qoşun tamam əzilib,
Qalxanda çomağı, yabası kürdün.
Bu sözü deyənlər düzünü bilib,
Şir əmibdir ulu babası kürdün.

Ölmünü yey bilib, minnət götürməz,
Əlbir olmayınca bəxti gətirməz,
Döyüşdə özünü əsla itirməz,
Aslan davasıdır, davası kürdün.

Kim deyir, qara bəxt oyana bilməz,
Qalxıb qıpqırmızı boyana bilməz,
Çoban, önündə dağ dayana bilməz,
Birləşsə hər eli, obası kürdün».

Uzaqlardan baxan bulud qaval çalib guruldadı,
Qələbəni şərəfinə göydə məşəl parıldadı.
Dolu düşüb ağ eylədi el yanında dağ üzünü,
Dərələrin coşub seli, sevincindən nərildədi.

Dönüb yaylım atəşinə ildırımlar şaqquldadı,
Parçaladı sal qayanı, altdan bulaq pıqqıldadı.
Tez göründü qövsü-qüzeh, dağ boyandı yeddi rəngə,
Gözəlliyə heyran olub, daşda kəklik qaqqıldadı.

Xoş avazla aşıqlara yoldaş oldu fərə kəklik,
Görüb elin şənliyini – oynaqlaşib keçdi əlik.
Sərt qayanın sinəsində buynuzlaşdı dağ keçisi,
Şadlığından quş zürbəsi civildəşib oldu ləlik.

Qız-gəlinlər arı kimi darışanda yala, döşə,
Yaxalarda məskən saldı sarı nərgiz, tər bənövşə.
Toyu görüb coşan külək sürətlənib yeyin əsdi,
Yırğalanıb təbrik etdi el-obanı yaşıl meşə.

Baxıb yaxşı görsün deyə çoban qalxdı hündür şişə,
Dərhal qəlbi vəcdə gəlib tütəyini saldı işə.
Bildirdi Lal qız xilas olub, qurban kəsib saz erkəyi,
Qabırğanın kababını şirin-şirin çəkdi dişə.

Xalq yolunda qurban olan unudulmaz bu dünyada,
Xəlil böyük nitq söylədi, şəhidləri saldı yada.
Xanəndələr oxuduqca, zil səsləri pərvazlanıb,
Dağa-daşa yetişəndə yaradırdı əks-səda.

«Şeyda bülbül bağa qondu, var qarşıda gül naz ilə,
Qoyma qəlbi fəqan etsin, çıx qönçədən gül, naz ilə.

Ay günəşin ətrafında yerlə bahəm dövrə vurur,
Bülbülü bağı içrə yenə yüz naz satar gül naz ilə.

Tarix zərli hərflərlə yazdı böyük hünərini,
Vətənimiz fəxr eylədi qeyrət tacı Gülnazıyla.

Bu xoş dilək xalqımızın müqəddəs qəlb arzusudur,
Zeynalımız xoşbəxt olsun ellər qızı Gülnaz ilə».

Yağış yudu dağı-daşı, çalxalandı göldə sona,
Yal-yamaclar bürümüşdü min naxışlı yaşıl dona.
Zəfər çalan el şənliyi dastan oldu dil-ağızda,
Aşıq dedi duvaqqapma, toy məclisi yetdi sona.

«Mübarizə meydanında yenə haray-haydı bu gün,
Qəlbimizdə fərəhimiz selə dönən çaydı bu gün.
Qoşun keçdi biz tərəfə, divan-dərə zaydı bu gün,
Zəfərimiz düşmənlərin gözlərini oydu bu gün.

Misilsizdir qələbəmiz, yüz illərə faydı bu gün,
Xalqımızın şöhrətini yer üzünə yaydı bu gün.
El yığılıb yallı getdi, hər yanda «hoy-hoy»du bu gün,
Lal qız çıxıb daş zindandan, görünməmiş toydu bu gün.

Yurdumuzda əsrlərlə nahaq qanlar çıxdı dizə,
Dillənəndə azğın yağdı qəlbimizə sancdı nizə.
Elin gücü – selin gücü, rəşadətlə çıxdı üzə,
Hücum etdi daş zindana qartal kimi süzə-süzə.

Qorxusundan nə ağası, nə polislər dəydi gözə,
Günahsızlar azad oldu, zülmət döndü al gündüzə.
Gələcəyin xoş arzusu – inqilabi mübarizə,
Xalqın yekdil olmağını boynumuza qoydu bu gün.

«Xalq birliyi Təşkilatı» təyin etdi vaxtı gözəl,
Birliyimiz daş zindanı od-alova yaxdı, gözəl.
Peşmərqəblər at belində ulduz kimi axdı, gözəl,
Qudurğanın boğazına el kəndiri taxdı gözəl.

Göydə yallı oynayanda hamı ona baxdı gözəl,
«Mənəm-mənəm» deyənlərin viran oldu taxtı gözəl.
Qələbəmiz şərəfinə göydə şimşək çaxdı gözəl,
Gələcəyin xoş sorağı xalqa şirin paydı bu gün.

Vətənin hər qarışına tökülübdür al qanımız,
Baş əyməyib dayanmışıq, batmayıbdır ad-sanımız.
Qonşularla dost olmuşuq, gələcək xoş dövrəmiz.
Möhkəm, yekdil ittifaqdır ən şəfali dərmanımız.

Tablamayıb sitəmlərə aslan oldu heyranımız.
Yağılara divan tutdu Gülnaz adlı ceyranımız,
Ad qazandı igid Gülçin – sar ovlayan tərhanımız,
Çox mübarək olsun bu toy, böyük haqqı-saydı bu gün!»

El-obanı heyran etdi qələbənin əzəməti,
Zülm önündə möhkəmləndi ürəklərin dəyanəti.
Qəmər getdi, əvəzinə daha zalım Qəmər gəldi,
Kürdüstanda azalmadı qənimlərin cinayəti.

Beş-on çiçək açılmaqla, yaz vətənə gülə bilməz,
Qəm ürəkdən silinməsə, dodaq qəlbən gülə bilməz.
Zülm evimi yıxmaq üçün bünövrəni sökmək görək,
Can şüşədə yaşadığca zəhmli div ölə bilməz!

Lakin Heyran üsyanının alovları sönən deyil,
Ürəklərdə dalğalanan al bayrağı enən deyil.
Azadlığa çıxmayınca Kürdüstanın dərddli xalqı,
Onun qorxmaz igidləri haqq yolundan dönən deyil.

Ürəklərin qəzəb seli hələ coşan çay kimidir,
Sərvətindən xalqa çatan bir sədəqə pay kimidir.
Gələcəyin xoş arzusu könüllərdə gülsün deyə,
Ox tuşlanıb hədəfinə – el dartılan yay kimidir.

Kürdüstanla, Azərbaycan sıx birləşsin hər vaxt görək,
Biz onları iki canda döyünən bir ürək görək.
Bu xalqların əlbirliyi lazımdır su, hava kimi,
Bu birliyin meyvəsini – azadlığı bir gün dərək.

Mən şükürlər, belə ümid ürəklərdən itməyibdi,
Bu xalqların arzu gülü qəlblərdədi, bitməyibdi.
Bu gülləri bitirməyə biz hər zaman çalışmalı,
Möhkəm birlik olan yerdə zəhmət hədəfə getməyibdi.

Azərbaycan – kürd dostluğu sarsılmayan bir qaladır.
Mən təəssüf bu iki xalq hələ dərddə mübtəladır.
Bu xalqları Həjar sanıb bir qılıncın iki ağzı,
Ümidimiz, pənahımız qadır Allah – təaladır.

Azadlığın ağ günlərin təntənəsi nə vaxtdadır?
Bu arzuya yetmək üçün qəti döyüş qabaqdadır.
Xalqın könül diləkləri hər gün geniş vüsət alır,
Azadlığa qovuşmağa ümid hələ sabahdadır! . . .

*Bakı. Bayıl məhbəsi,
26 may – 30 avqust 1978*

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

«LAL QIZ» poeması	3
PROLOQ ƏVƏZİ.....	7
HƏM XİLASKAR, HƏM QATİL.....	10
SATQININ AQBƏTİ.....	12
QEYRƏT VƏ MƏHƏBBƏT.....	49
ASLANIN NƏ ERKƏYİ, NƏ DİŞİSİ.....	81
ŞEYX KƏYANIN KƏRAMƏTİ.....	95
OD OĞLU OD.....	110
XANO ƏMƏLİYYATI.....	124
MƏHƏBBƏTİN DÖNÜK ÜZÜ.....	141
QƏLB TƏPƏRİ.....	156
YEDDİ QARDAŞ, YEDDİ SİRDAS.....	174
ƏQRƏB GƏLDİ VAXTIN ÜSTƏ.....	181

Müəllif poemanın işıq üzü görməsinə
köməklilik edən Hacı Knyaza təşəkkürünü bildirir.

«Nərgiz – R» Nəşriyyat – Poliqrafiya firması
Baş direktoru: Hidayət Musayev

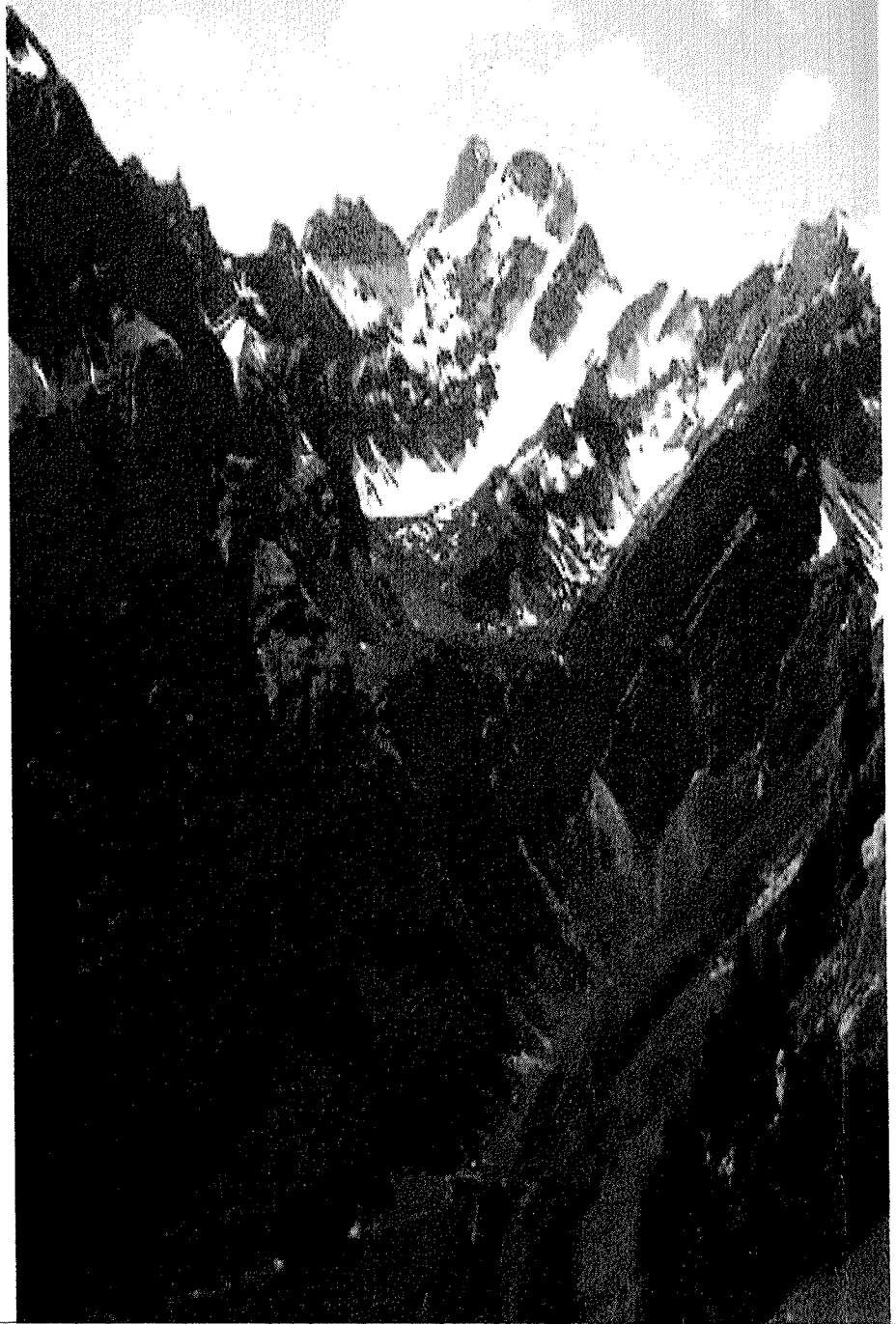
«Nərgiz» nəşriyyatı.

Baş redaktor: Vidadi Xəlilov.
Nəşriyyat redaktoru: Mürvət Qədimoğlu.
Rəssamları: Mülkədar Sarı və
Nemət Quliyev.
Bədii tərtibat: Cəmilə.
Texniki redaktoru: Sevdə Həsənbalayeva.
Korrektoru: Yeganə İmanova.

Kompüter tərtibçiləri: Bərzani Əsgərov,
Məsud və Səlahəddin
qardaşları

Yığılmağa verilmişdir: 17.04.2002
Çapa imzalanmışdır: 30.05.2002
Kağız formatı: 60 x 84 1/16.
Həcmi: 15 çap vərəqi.
Tiraj: 500 nüsxə; Sifariş: 297

«Nərgiz» nəşriyyatı.
Azərbaycan Respublikası Mətbuat və İnformasiya Nazirliyi
tərəfindən 1998-ci ildə qeydə alınmışdır.
Şəhadətnamə № 45.
Ünvanımız: 8-ci km qəsəbəsi. R.Rüstəmov küç. 36.
Əlaqə telefonu: 23 – 69 – 53.

PDF:

Enstîtuya Kurdî ya Qefqasyayê

Web:

<https://www.ensiklopediyakurdi.com/>

Tel.:

+7 918 073 48 79

